

วารสารชอพะยอม CHOPHAYOM JOURNAL
ปีที่ 34 ฉบับที่ 3 พุทธศักราช 2566
ISSN 1513-5462 / ISSN 2730-1826 (online)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วารสารช่อพะยอม CHOPHAYOM JOURNAL
ปีที่ 34 ฉบับที่ 3 พุทธศักราช 2566
ISSN 1513-5462 / ISSN 2730-1826 (online)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานทางวิชาการสาขา สหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ และสังคมวิทยา
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการในสาขา สหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ และสังคมวิทยา
3. เพื่อส่งเสริมให้นักวิชาการและผู้สนใจได้นำเสนอผลงานวิชาการ ในรูปแบบบทความวิชาการ
4. เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้สาขาสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ และสังคมวิทยา

ที่ปรึกษา :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.กิตติภรณ์ บำรุงบุญ คุณบดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิปปีย์ ชยานุสาสนี จันทร์ดอน รองคุณบดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินดา แก่นสมบัติ รองคุณบดี

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำพร แสงไชยา
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิมล เขตตะ อาจารย์ ดร.วุฒิสีทธิ์ จีระกมล อาจารย์อิสระ ตรีปัญญา

กองบรรณาธิการจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแพง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม วงษ์พงศ์คำ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเสนอ ตรีวิเศษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนา จันทร์เทาว์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ศาสตรา เหล่าอรรคะ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยา กุลสุวรรณ	นักวิจัยอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญชัย ชนไฟโรจน์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุท เมฆเมืองทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุรินทร์ เปล่งดีสกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญชู ภูศรี	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจัญ จันเติบ	นักวิจัยอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ เนียมসা	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิติพงศ์ พิมพ์พิเศษ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์พิทยา สัพโส	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑนา ทองสุพล	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ราชันย์ นิลวรรณภา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร เขาวรัตน์	นักวิจัยอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมัย วรรณอุดร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุณี สาทิตานันต์	นักวิจัยอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ จงจิตงาม	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ ชินบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หิรัญ จักเสน	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิชัย นันชนันต์	มหาวิทยาลัยนครพนม
อาจารย์ ดร.ธวัชชัย ศิลปะโชค	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.พนิดา ตาสี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
อาจารย์ ดร.อัครครา มะเสนา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองบรรณาธิการจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ พ.ต.ดร. กิตติกรณ์ บำรุงบุญ	สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ฤทธิ์ โสภา	สาขาวิชาภาษาอังกฤษ
อาจารย์ ดร.วาริช ราตรี	สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการ พัฒนาท้องถิ่น

คณะกรรมการจัดทำวารสารช่อพะยอม

อาจารย์ ดร.ภานุพงศ์ ธนะโคตร	กรรมการออกแบบปก
อาจารย์ ดร.ระพีพันธ์ ศิริสัมพันธ์	กรรมการฝ่ายติดต่อประสานงาน
อาจารย์สิรินภา ขจรโมทย์	กรรมการจัดรูปเล่ม
อาจารย์ศิริินนา วอนแก่น้อย	เลขานุการ
นายกิตติศักดิ์ จันบัวลา	กรรมการฝ่ายสารสนเทศ

พิสูจน์อักษร รูปแบบบทความ และการอ้างอิง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นัยนา ประทุมรัตน์	กรรมการพิสูจน์อักษรและการอ้างอิง
อาจารย์รัตนดา อาจิวิชัย	กรรมการพิสูจน์อักษรและการอ้างอิง
อาจารย์ ดร.สุมาลี พลขุนทรัพย์	กรรมการพิสูจน์อักษรและการอ้างอิง
อาจารย์ชุตินภา กองสมบัติ	กรรมการพิสูจน์อักษรและภาษาต่างประเทศ
อาจารย์พิณรัตน์ เย็นเศรษฐ์	กรรมการพิสูจน์อักษรและภาษาต่างประเทศ
อาจารย์ ดร.ปวีณา ภูมิแดนดิน	กรรมการตรวจสอบรูปแบบบทความ
อาจารย์ผุสดี กิจบุญ	กรรมการตรวจสอบรูปแบบบทความ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวิจัย และบทความวิชาการ
วารสารช่อพะยอม ตั้งแต่ปีที่ 34 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม พ.ศ. 2566

รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณก ดวงชาทม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ศาสตรา เหล่าอรุณคะ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.อัฐพล อินตะเสนา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤต โสดาลี	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ พ.ต.ดร. กิตติกรณ์ บำรุงบุญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยา กุลสุวรรณ	นักวิจัยอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุช เมฆเมืองทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุรินทร์ เปล่งดีสกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พูนศักดิ์ ศิริโสม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี อินสำราญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศราวุธ โชติจำรัส	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หิรัญ จักรเสน	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิราชย์ นันชนันตี	มหาวิทยาลัยนครพนม
อาจารย์ ดร.กิตติชัย เจริญชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ชัยวัช ศิริบวรพิทักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ณิชาภา ยศุตมธาดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ทัศนีย์ ศรีมันตะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ธนพล เอกพจน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ธวัชชัย ศิลปะโชค	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อาจารย์ ดร.นิภาภรณ์ จงวุฒิวะชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.นิสริน หวังตักกวาดิน	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
อาจารย์ ดร.เนตรชนก จันทร์สว่าง	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.พิทยวัฒน์ พันระศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ภานุพงศ์ ธนะโคตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.วินิธา พาณิชย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อาจารย์ ดร.วุฒิสหิธี จีระกมล	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.สุมาลี พลขุนทรัพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ข้อกำหนดเฉพาะของวารสาร

1. บทความทุกเรื่องที่ดีพิมพ์ในวารสารช่อพะยอมได้ผ่านการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ประเมินอิสระ (Peer Review) จำนวนอย่างน้อย 3 ท่าน ต่อบทความ ซึ่งเป็นการประเมินโดยใช้รูปแบบการกั้บกรอง แบบ Double - blind Peer Review

2. บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน

และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาของวาระสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

3. ข้อความ ภาพประกอบ และตารางประกอบ ที่ตีพิมพ์ในวาระสาร เป็นความคิดเห็น และความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ไม่เกี่ยวข้องกับ วาระสารขอพะยอมแต่ประการใด

4. กองบรรณาธิการวาระสารขอพะยอมไม่สงวนสิทธิ์ การคัดลอก โดยการอ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน
ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม และฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม

บทบรรณาธิการ

วารสารช่อพะยอม ปีที่ 34 ฉบับที่ 3 ประจำปีพุทธศักราช 2566 ฉบับเดือนกันยายน-ธันวาคม เป็นอีกฉบับหนึ่งที่กองบรรณาธิการตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนามาตรฐานวารสารวิชาการในสายมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้มีคุณภาพได้มาตรฐานในฐานะสื่อกลางการแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ ตลอดจนการส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการที่ประกอบไปด้วยบทความทางวิชาการ บทความงานวิจัย และบทปริทัศน์หนังสือ ซึ่งวารสารฉบับนี้ได้นำเสนอบทความทั้งหมด 15 เรื่อง ประกอบด้วย บทความวิจัย 13 เรื่อง บทความวิชาการ 2 เรื่อง และบทปริทัศน์หนังสือ 1 เรื่อง ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากบุคลากรภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และได้รับการกลั่นกรองจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการ Peer Reviewทุกท่านที่ได้กลั่นกรองบทความทุกเรื่องเพื่อให้มีคุณภาพสร้างมาตรฐานให้ดียิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคณะทำงานทุกฝ่ายที่ทุ่มเทกายใจผลิตวารสารโดยมีจุดมุ่งหมายในการสร้างสรรค์และเผยแพร่ภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ ทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้เป็นวิทยาทาน และเป็นการพัฒนาศาสตร์และศิลป์ของแต่ละสาขาวิชาให้มีความเข้มแข็งนำสู่สาธารณชน เป็นการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทยท้องถิ่นอาเซียน และสากลสืบต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำพร แสงไชยา
บรรณาธิการ

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

บทความวิจัย

ช่างทำแคน : ปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการถ่ายทอด
ของครอบครัวทำแคน บ้านสีแก้ว ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด

Khan Craftsmen: Challenges and Obstacles to the
Process of Transmitting Knowledge in Khan Craftsmen
Family in Ban Si Kaeo, Si Kaeo Subdistrict, Mueang
District, Roi Et Province

ปริญติ นามสง่า และพิทยวัฒน์ พันธะศรี

Pariyat Namsanga and Pittayawat Pantasri

1

การสร้างสรรค์จิตรกรรม ชุด รุปรอยจากความพอเพียง
Creative Painting Titled "Traces of Sufficiency"

ประภาพร อุตมา

Prapaporn Uttama

17

นวัตกรรมบรรณนิทัศน์พุทธศาสนิกซุ้กับการสร้างความสงบสุข
ของชุมชนรอบอ่าวบ้านดอน

The Innovation Annotation of Buddhadasa Bhikkhu
of the Peaceful Community in the Gulf of Bandon
Suratthani Province

ธณิศา สุขขารมย์

Thanisa Sukkharom

39

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

การใช้ภาษาในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของ
นายกรัฐมนตรีไทย: กรณีศึกษาหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช
และนายชวน หลีกภัย

The Use of Language in Keynote Address on Thai
Language and Literature by Prime Minister of Thailand:

Case Study of M.R. Kukrit Pramoj and Mr. Chuan Leekpai

รุ่งโรจน์ ต้นประดิษฐ วรวรรธน ศรียามภัย วรัญญา ยิ่งยงค์ศักดิ์
และปาริชาติ โพธิ

Rungroj Tonpradit Warawat Sriyabhaya Warunya

Yingyongsak and Parichart Pothi

62

ภาพแทนแม่เลี้ยงเดี่ยวในนวนิยายเรื่อง The single mom
คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวหัวใจฟู้งฟริง

The Representation of a Single Mother in The Novel
Entitled the Single Mom Khun Mae Liang Diao Huajai
Frung Fring

ปิ่นอนงค์ จำปาเงิน

Pinanong Champangoen

86

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

บทบาทของแม่ในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ที่ชนะการประกวด
เนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566
ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
Roles of Mother in Short Stories that Won the Contest
to Honor Kindness of Her Majesty Queen Sirikit, the
Queen Mother, Organized by the National Council on
Social Welfare of Thailand under the Royal Patronage 2023
นลินี อัมพินธ์
Nalinee Amphin 107

การพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกดของ
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโหมนสงเคราะห์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 โดยใช้
แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียนหน่วย การอ่านการเขียน
เรียนรู้มาตราตัวสะกด
Improving Reading Skill and Thai Final consonants of
Pratomsuksa 3 Students at Banmonsongkor School
Kalasin Primary Educational Service Area Office 1 by
Using Reading and Writing Exercises on Thai Final
Consonants Unit
เชษฐา จักรไชย และทวีชัย ประเสริฐตา
Chettha Chakchai and Taweechai Praseerata 127

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก โดยใช้การจัดการเรียนรู้ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับเด็กออทิสติก ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด

Developing the Ability to Use Small Muscles by Using Creative Arts Activities Learning Management for Children with Autism Special Education Center, Roi Et Province

เอนก พลโยธา จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์ และแสงจันทร์ กะลาม

Anek Ponyotha Jitraporn Wongkamjan and

Saengchan Kalam

152

การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องดวงอาทิตย์กับชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ หาความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลอง

Development of Science Process Skills and Learning Achievement of Prathomsuksa 3 Students on the Topic of Sun and Life by Inquiry-Based Learning (5Es) and model

นุชนาฏ ก้องสูงเนิน และวินัส ภักดีนรา

Nudchanat Kongsungnoern and Venus Paknara

172

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

การประเมินปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษา ของนิสิตชั้นปีที่ 1 หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมือง การปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม Evaluation of Factors Regarding the Decision Making of Freshmen in Choosing to Study at Political Science Program of College of Politics and Governance, Mahasarakham University เกษราภรณ์ คลั่งแสง Ketsaraporn Klungsaeng	191
---	-----

ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดร้านกาแฟทาง เลือกกับการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟของวัยทำงานใน จังหวัดชลบุรี The Relationship between Marketing Communication Strategy and Service Decision Making towards The Alternative Coffee Shop for Working Age in Chonburi Province เปมิกา คราประยูร และพรพรหม ชมงาม Pamika Kraprayoon and Pornprom Chomngam	219
--	-----

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

- การจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
The Knowledge Management that Affects the Performance of Personnel Mahasarakham University
เพ็ญประภา ไชยสงคราม
Phenprapa chaisongkram 244
- การศึกษาสภาพปัญหาการเรียนภาษาจีนสำหรับผู้พิการทางสายตา โรงเรียนการศึกษาคนตาบอด จังหวัดขอนแก่น ประเทศไทย
The Study on the Present Situation and Problems of Thai Blind Students Studying Chinese in School for the Blind in Khon Kean Province, Thailand
ปิยภรณ์ แดงตันกี
Piyaporn Dangtankee 264

บทความวิชาการ

- “是” ในบทบาทหน้าที่ของคำวิเศษณ์
“是” As An Adverb
อรนรินทร์ วิจักษณ์เมธี และวสันต์ ทรัพย์ศิริพันธ์
Onnarin Wichaksamethi and Wasan Supsiriphan 288

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

การเรียบเรียงเพลงไทยพื้นบ้านสำหรับดนตรี 4 แนว Arrangements of traditional Thai songs for 4 music genres ชัชชญา กัญญา วรวิทย์ เกื้อนสุข และ พิเศษ ภัทรพงษ์ Chatchaya Kanja Woravit Thuansuk and Piset Pattarapong	304
คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์วารสารช่อพะยอม คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	321

ช่างทำแคน : ปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการถ่ายทอด
ของครอบครัวทำแคน บ้านสีแก้ว ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด

Khan Craftsmen: Challenges and Obstacles to the
Process of Transmitting Knowledge in Khan
Craftsmen Family in Ban Si Kaeo, Si Kaeo Subdistrict,
Mueang District, Roi Et Province

ปริยัตินามสง่า^{1*}, พิทยวัฒน์ พันธะศรี²
Pariyat Namsanga¹, Pittayawat Pantasri²

Received: August 28, 2023

Revised: September 12, 2023

Accepted: September 15, 2023

¹ สาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Music Department, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Rajabhat Maha Sarakham University
(Email : pariyatpianormu@gmail.com)

*Corresponding Author

² สาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Music Department, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Rajabhat Maha Sarakham University
(Email : pittayawat@rmu.ac.th)

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ช่างทำแคน : ปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการถ่ายทอดการทำแคน บ้านสีแก้ว ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันในการถ่ายทอดความรู้การทำแคน บ้านสีแก้ว ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการถ่ายทอดความรู้การทำแคน บ้านสีแก้ว ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณานววิเคราะห์ ซึ่งผลการศึกษาสรุไปได้ดังนี้

กระบวนการถ่ายทอดการทำแคน บ้านสีแก้ว ได้ถ่ายทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ จากการสำรวจพบว่า มีครอบครัวทำแคน 240 หลังคาเรือน โดยคิดเป็นร้อยละ 80 ทำแคนขายเป็นอาชีพหลัก แต่ปัจจุบันการทำแคนมีการถ่ายทอดลดลงอย่างมากเหลือเพียง 4 ครอบครัว

ผลกระทบที่มีต่อการถ่ายทอดของครอบครัวทำแคน พบว่า การอพยพย้ายถิ่นฐาน มีความสนใจอาชีพอื่นมากกว่า การขายแคนเกิดการแข่งขันที่สูงขึ้น การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม ครอบครัวได้ให้ความสนใจการศึกษาโดยส่งลูกหลานเข้าไปเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่สนใจการสืบทอดการทำแคน วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ผลิตหายากมากขึ้น โดยเฉพาะไม้ไผ่เอี้ยที่ต้องนำมาจากจังหวัดมุกดาหาร และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

คำสำคัญ : ช่างทำแคน, กระบวนการถ่ายทอด, ปัญหาและอุปสรรค, ครอบครัวทำแคน, บ้านสีแก้ว จังหวัดร้อยเอ็ด

Abstract

The purposes of the study - Khan Crafting Artisans – Challenges and Obstacles to the Knowledge Transmission of Khan Crafting in Ban Si Kaeo, Si Kaeo Subdistrict, Mueang District, Roi Et Province are to examine the current status of knowledge transmission in Khan crafting among families in Ban Si Kaeo, Si Kaeo Subdistrict, Mueang District, Roi Et Province and to Investigate the problems and obstacles in the process of transmitting knowledge of Khan crafting in Ban Si Kaeo, Si Kaeo Subdistrict, Mueang District, Roi Et Province. The data were collected by the process document analysis, observations, and in-depth interviews. The research employs qualitative research methods and content analysis. The study's findings are as follows.

The process of transmitting Khan crafting knowledge in Ban Si Kaeo has been ongoing since ancient times. A survey revealed that there were 240 Khan crafting households, with 80% engaging in Khan crafting as their primary occupation. However, Khan crafting has seen a significant decline, with only four families still engaged in this occupation.

In terms of the impacts on the transmission of Khan crafting knowledge, several issues can be highlighted. First, migration and relocation have shifted people's interests towards other occupations. Second, there's increased competition in the Khan market. Thirdly, notable cultural shifts are underway. Additionally, families are now prioritizing education, sending their children for secondary school

and higher education. As a result, the younger generation has become less interested in inheriting the art of Khan crafting. The scarcity of materials and equipment, particularly the bamboo "Hei" used in Khan crafting, which must be sourced from the provinces of Mukdahan and Laos, has made production increasingly challenging.

Keywords: Khan craftsman, knowledge transmitting processes, Khan-making families, Ban Si Kaeo, Roi Et Province

บทนำ

แคน เป็นเครื่องดนตรีประจำครอบครัวของภาคอีสานประเภทเครื่องเป่าที่มีลิ้น เหตุที่เรียกชื่อว่าแคน ต่างให้ความคิดเห็นว่าอาจเป็นเพราะเสียงดังออกมาจากการเป่าคือ “แคนแล่นแคนแล่นแคน” แต่จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีมีการขุดค้นซากในชั้นหินอายุมากกว่า 2,000 ปี ในมณฑลยูนนานของจีนแผ่นดินใหญ่ และมีความเก่าแก่มีมาแต่โบราณ (เจริญชัย ชนไฟโรจน์, 2528) ซึ่งการศึกษาประวัติศาสตร์ทางดนตรีพบว่า คนไทยเริ่มใช้แคนเป็นเครื่องดนตรีตั้งแต่สมัยที่มีหลักแหล่งอยู่ทางตอนใต้ของจีน โดยหมอสอนศาสนาชาวฝรั่งเศสที่เดินทางมาเผยแพร่ศาสนาในเมืองจีน ได้พบคนจีนนำเครื่องดนตรี "แคน" ของไทยไปเลียนแบบทำเป็นเครื่องดนตรีของจีน และเมื่อหมอสอนศาสนาเหล่านั้นกลับยุโรป ก็เอาแบบฉบับแคนไปปรับปรุงเป็นออแกนในเวลาต่อมา (บุญเรือง ถาวรสวัสดิ์, 2521)

การทำแคนจะทำด้วยไม้้อ หรือไม้เหี้ยน้อย แต่ปัจจุบันไม้้อหาได้ยาก จึงนิยมทำแคนด้วยไม้เหี้ยน้อย และจะต้องหาให้ได้ขนาดเท่านี้ว่ามีจึงจะใช้ได้ นอกจากนี้ไม้เหี้ยน้อยซึ่งทำเป็นลูกแคนยาวลดหลั่นกันตามลำดับ 7 คู่ หรือ 8 คู่ ประกอบเข้ากันกับเต้า ดิดสูด (ซี้สูด) ข้างบนและข้างล่างเต้า เพื่อไม่ให้ลมที่เป่าเข้ารั่ว และยังมีลิ้นแคน รู่แพว รู่บับเสียงเป็นสิ่งสำคัญ ข้างในของแต่ละลำไม้ลูก

แคนประกอบด้วยลิ้นแคน และจะต้องเจาะรูแพวให้ถูกต้องตามเสียง (อดินันท์ แก้วนิล, 2550) ซึ่งจากวิธีการทำแคนที่กล่าวมาข้างต้น ถือว่าเป็นวิธีการที่จะต้องอาศัยความเข้าใจในการทำเป็นอย่างดี ถึงจะสามารถเป็นช่างทำแคนได้

กระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้วยระบบครอบครัวหรือระบบเครือญาติ จะเป็นการเรียนรู้โดยเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน เป็นการปลูกฝังของบรรพบุรุษ โดยการสังเกตวิธีการปฏิบัติงาน อุปกรณ์ต่าง ๆ เมื่อมีความเข้าใจตามกระบวนการแล้วจะสามารถถอดเลียนแบบได้ง่าย จนปฏิบัติครบถึงขั้นตอนสุดท้ายแล้วปล่อยให้ปฏิบัติจริงทั้งหมดจนชำนาญ จากกระบวนการดังกล่าวถือว่าการถ่ายทอดจากการทำจริง ได้พัฒนามาต่อจนเป็นการส่งต่อ (Transmission) ให้แก่คนรุ่นหลังด้วยการสาธิต หรือสอนด้วยการบอกเล่า (Oral tradition) และการสร้างองค์ความรู้ไว้เป็นลายลักษณ์ (Literary tradition) ซึ่งเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาของชาวบ้าน (เอกวิทย์ ณ ถลาง, 2540) กระบวนการถ่ายทอดความรู้ในแต่ละครอบครัวมีการจัดระบบงานและความรับผิดชอบให้แก่สมาชิกของครอบครัวแต่ละคน เช่น ผู้ชาย (พ่อและลูกชายคนที่โตแล้ว) มักทำงานใช้แรงงานหลักและเสี่ยงภัยสูง เช่น การล่าสัตว์ ตัดไม้ ขุดดิน เป็นต้น ในขณะที่ผู้หญิง (แม่และลูกสาวที่โตแล้ว) มักทำการหุงข้าว เก็บเกี่ยว ปลูกหม่อน เลี้ยงไหม เป็นต้น (สุรเชษฐ์ เวชพิทักษ์, 2533) ดังนั้น จึงสรุปได้ว่ากระบวนการถ่ายทอดความรู้ คือวิธีส่งต่อความรู้ ความชำนาญ หรือค่านิยมที่มีไปยังบุคคลอื่น อาจเป็นเครือญาติ หรือสมาชิกอื่น ๆ ชุมชนก็ได้ อาจเป็นการถ่ายทอดโดยตรง โดยทางอ้อม ด้วยการจงใจหรือไม่จงใจ มีการเรียกค่าตอบแทนหรือไม่ก็ได้ (ปฐม นิคมมานนท์, 2538) โดยปัจจุบันพบว่ากระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้วยระบบครอบครัวพบว่าการสืบทอดน้อยลง จึงเป็นประเด็นน่าศึกษาถึงสาเหตุครั้งนี้

บ้านสีแก้ว ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มีการถ่ายทอดการทำแคนเป็นหัตถกรรมในครัวเรือนสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน อาชีพช่างทำแคนเป็นอาชีพหลักของครอบครัว ซึ่งนับได้ว่าชาวบ้านได้ให้ความสำคัญต่อการทำ

แคนเป็นอันมาก (สุรศักดิ์ พิมพ์เสน, 2532) แต่ในช่วงหลังพบว่ามีการครอบครัวยุติ
ถ่ายทอดการทำแคนลดน้อยลง อันเนื่องมาจากปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ
วัฒนธรรม ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญที่
จะศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการถ่ายทอดความรู้กระบวนการ
ทำแคน บ้านสีแก้ว ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็นแนวทางใน
การหาสาเหตุการถ่ายทอดการทำแคนลดลง และนำไปใช้ในการป้องกันการสูญหาย
ของช่างทำแคนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันในกระบวนการถ่ายทอดความรู้ครอบครัวยุติทำแคน
บ้านสีแก้ว ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการถ่ายทอดความรู้ครอบครัวยุติ
ทำแคน บ้านสีแก้ว ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีการศึกษา

1. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจ (Basic Survey) แบบสัมภาษณ์
ที่มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง (Structured Interview and Unstructured
Interview) และแบบสังเกต (Observation)
2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร
และการเก็บข้อมูลจากภาคสนาม การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)
โดยได้เลือกกลุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ครอบครัวยุติทำแคน
นายสุเมธ เทพขาม
3. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)
และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกประเภทข้อมูล (Typological Analysis)
และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction)

4. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดประสงค์ของการวิจัย ด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการศึกษา

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันกระบวนการถ่ายทอดความรู้ครอบครัวทำแคนบ้านสีแก้ว ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

จากการสำรวจเมื่อปี พ.ศ. 2532 บ้านสีแก้วหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 5 มีครอบครัวทำแคนประมาณ 240 หลังคาเรือน และประมาณร้อยละ 80 ผลิตแคนขายในเชิงพาณิชย์ ซึ่งชาวบ้านได้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก (สุรศักดิ์ พิมพ์เสน, 2532) แต่ปัจจุบันจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลกระทบต่อถ่ายทอดความรู้ครอบครัวทำแคนบ้านสีแก้วที่มีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นด้วยรูปแบบกลวิธีการสอนการผลิตแคนของช่างทำแคนในระดับครอบครัวลดน้อยลงไปอย่างน่าใจหาย โดยพบว่า การผลิตแคนในเชิงพาณิชย์ของชาวบ้านสีแก้วได้รับความนิยมน้อยลง ทำให้เหลือแต่ครอบครัวทำแคนที่เป็นช่างฝีมือ รับทำเฉพาะเพื่อนำไปใช้กับหมอลำ หมอแคนที่ไว้วางใจต่อช่างเท่านั้น โดยจากการสำรวจในปัจจุบันพบว่า บ้านสีแก้วมี ช่างทำแคนหรือครอบครัวทำแคนที่เป็นช่างฝีมือที่ได้รับจ้างทำแคนอยู่จนถึงปัจจุบัน ได้แก่ ครอบครัวนายสุเมธ เทพขาม ซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากนายพุย เรืองศรีอรัญญา ครอบครัวนายแสง สาวิสสิทธิ์ ครอบครัวของนายสุธี เหล่าย่นขาม และครอบครัวนายสิงห์ อินอุ่นโชติ (สุเมธ เทพขาม, 2566)

ถึงแม้ว่าบ้านสีแก้วในอดีต จะเคยเป็นแหล่งผลิตแคนที่ยิ่งใหญ่มาก่อน มีกระบวนการถ่ายทอดความรู้และการเรียนรู้การทำแคนเป็นครอบครัว โดยเป็นวัฒนธรรมสังคมของชุมชนรูปแบบหนึ่ง กล่าวคือรูปแบบการเรียนรู้เป็นแบบเรียบง่าย เป็นธรรมชาติ และสอดคล้องกับการดำรงชีวิตในชุมชน สามารถเรียนรู้ได้โดยตรงเร็ว และกว้าง เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ตอบสนองผู้เรียนรู้ได้อย่างแท้จริง

แต่กลับไม่ได้รับความนิยมนอกจากลูกหลานในการและเริ่มจางหายไปอย่างช้า ๆ

2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการถ่ายทอดความรู้ครอบครัว
ทำแคน บ้านสีแก้ว ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

จากการศึกษาพบปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการถ่ายทอดความรู้ของ
ครอบครัวทำแคน ดังนี้

2.1 การอพยพ ย้ายถิ่นฐาน ของครอบครัวทำแคน โดยในช่วง
หลังปี พ.ศ. 2532 พบการอพยพของครอบครัวทำแคนไปยังจังหวัดอื่น ๆ เช่น
มหาสารคาม อุดรธานี ชัยภูมิ เป็นจำนวนมาก ทำให้ประชากรครอบครัวทำแคน
ในพื้นที่ได้ลดน้อยลง

2.2 การทำเกษตรกรรมของชาวบ้าน เนื่องจากสภาพของ
สังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ทำให้ชาวบ้านสีแก้วได้หันมา
ทำเกษตรกรรมมากขึ้น และหันหลังให้การถ่ายทอดภูมิปัญญาการทำแคน
เพราะว่าสามารถสร้างรายได้มากกว่าเดิม

2.3 ให้ความสนใจการขายแรงงาน จากสภาพเศรษฐกิจที่มี
แหล่งงานใกล้บ้านจำนวนมากขึ้น การสัญจรที่สะดวกสบาย ทำให้ชาวบ้านได้ให้
ความสนใจไปขายแรงงานกับโรงงาน ห้างร้านต่าง ๆ หรือบางครอบครัวได้เปิดกิจการ
ของตัวเอง เพราะได้ปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย จึงตัดสินใจเลิกการทำแคนลง

2.4 มีการแข่งขันสูง โดยในอดีตการทำแคนเชิงพาณิชย์ ซึ่งต้องการ
การผลิตจำนวนมากไม่เพียงแต่ชาวบ้านสีแก้วเท่านั้นที่ เป็นผู้ผลิต แต่ยังมีชาวบ้าน
ในระแวกใกล้เคียง และจังหวัดอื่นเป็นคู่แข่งในการผลิตแคนขาย ทำให้เกิดการ
แข่งขันทั้งช่องทางขาย คุณภาพและราคา ทำให้ชาวบ้านสีแก้วต้องเลิกการ
ทำแคนลงไปเพราะคิดว่าขายได้ยากไม่คุ้มกับการลงทุน เพราะการทำแคนแต่ละ
ชิ้นใช้เวลานานเลยเกิดการทอดถอย

2.5 ให้ความสำคัญกับการศึกษามากขึ้น ปัจจุบันชาวบ้านสีแก้ว
ได้ส่งบุตรหลานของตัวเองศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษามากขึ้น

ทั้งในตัวจังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัดใกล้เคียง ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่มีเวลาในการศึกษา
การทำแคน

2.6 การหาไม้ไผ่เอี้ยทำแคนที่ยากขึ้น ถึงแม้ว่าชาวบ้านสีแก้ว
จะมีครอบครัวการทำแคนหลายหลังคาเรือน แต่วัตถุดิบในการผลิตหลักคือไม้ไผ่เอี้ย
ไม่สามารถหาได้ในท้องถิ่น ปัจจุบันจะต้องสั่งจากจังหวัดมุกดาหาร และประเทศ
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในส่วนของเต้าแคน ขี้สูด หลาบโลหะ
เครื่องย่านาง ปูนขาวหรือปูนกินหมาก สามารถหาได้ในท้องถิ่น (สุเมธ เทพขาม,
2566)

ภาพที่ 1 ช่างสุเมธ เทพขาม ช่างทำแคนที่ได้รับความนิยมของ ต.สีแก้ว
และผู้ให้สัมภาษณ์

2.7 ความนิยมในการซื้อแคน อาจกล่าวได้ว่า แคน เป็นเครื่อง
ดนตรีที่มีความเฉพาะสำหรับผู้ใช้ ซึ่งพบว่าส่วนมากแล้วจะมีเฉพาะหมอแคน

และหมอลำกลอนที่จะซื้อไว้เพื่อประกอบในการลำ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่จะซื้อเก็บรักษาไว้เพื่ออนุรักษ์ หรือเป็นของที่ระลึกในโอกาสต่าง ๆ ทั้งในช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19 จึงทำให้ศิลปินหมอลำ นักดนตรี ไม่ได้รับงานจึงเป็นเหตุให้ส่งผลกระทบต่อการผลิตแคนในช่วงหลังด้วย

2.8 การเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมและวัฒนธรรม ได้ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านสีแก้วโดยตรง เพราะต้องดิ้นเพื่อหาทางรอดให้กับครอบครัว โดยพบทุนนิยมจากเมืองใหญ่ทำให้มีการอพยพประชากรไปทำงานต่างถิ่นมากขึ้น ทำให้คนในชุมชนมีเวลาทำกิจกรรมกันน้อยลง ทำให้สภาพสังคมและวัฒนธรรมที่แต่ก่อนเคยเข้มแข็งได้เริ่มมีความสำคัญน้อยลงไป และลูกหลานไม่ให้ความสนใจในการสืบทอด จึงส่งผลให้การถ่ายทอดการทำแคนของครอบครัวลดลงไปด้วย ในท้ายที่สุด แต่อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีผู้ต้องการสืบทอดภูมิปัญญาการผลิตแคน ถึงแม้จะเป็นคนนอกพื้นที่บ้านสีแก้ว คือ นายนราธร ภูณูภา ที่เข้ามาสืบทอดกระบวนการผลิตแคนตั้งแต่ปี พ.ศ.2560 จนถึงปัจจุบัน ด้วยใจรักทางด้านดนตรี พื้นบ้านและอยากจะทำแคนเป็นอาชีพในอนาคตได้ (สุเมธ เทพขาม, 2566) ก็นับได้ว่า ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมแต่ก็ยังคงมีผู้ที่ให้ความสนใจและสืบทอดกระบวนการผลิตแคนอยู่ในปัจจุบัน

ภาพที่ 2 นายนราธร ภูณภา ช่างทำแคนผู้สืบทอดกระบวนการ
จากนายสุเมธ เทพขาม

สรุปผล

การศึกษาช่างทำแคน : ปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการถ่ายทอดของครอบครัวทำแคน บ้านสีแก้ว ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันในกระบวนการถ่ายทอดความรู้ครอบครัวทำแคน บ้านสีแก้ว ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มีการถ่ายทอดในครอบครัวเพียง 4 ครัวเรือน คือ ครอบครัวนายสุเมธ เทพขาม ครอบครัวนายแสง สาวิลสิทธิ์ ครอบครัวนายสุธี เหล่าย่นขาม และครอบครัวนายสิงห์ อินอุ่นโชติ (สุเมธ เทพขาม, 2566) โดยมีการถ่ายทอดกลวิธีการผลิตแคนให้สมาชิกในครอบครัวตนเอง และ

การถ่ายทอดภูมิปัญญาการเป่าแคน โดยพบว่าการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทำแคนของชาวบ้านสีแก้วได้เริ่มลดน้อยลงไป อย่างไรก็ตามกระบวนการถ่ายทอดของครอบครัวทำแคนยังคงมีผู้ที่สนใจสืบทอด ทั้งสมาชิกในครอบครัวหรือบุคคลภายนอกที่แวะเวียนมาเรียนรู้วิธีการทำแคน มาสั่งซื้อ มาศึกษาวิธีการเป่าแคน หรือมาเรียนรู้วิถีครอบครัวทำแคนที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจากชาวบ้านสีแก้ว

2. ปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการถ่ายทอดความรู้ครอบครัวทำแคนบ้านสีแก้ว ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ทำให้การทำแคนเป็นอาชีพหลักในอดีต ไม่สามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้ จึงเกิดการอพยพถิ่นฐาน ชาวบ้านได้ให้ความสนใจในการใช้แรงงานหรือเปลี่ยนอาชีพอื่นแทน ทั้งระบบทุนนิยมเข้ามามีบทบาททำให้วิถีชุมชนเปลี่ยนไป ชาวบ้านมีความสนใจส่งบุตรหลานไปเรียนต่อในตัวเมืองและจังหวัดใกล้เคียง ทำให้เยาวชนคนรุ่นหลังไม่ให้ความสนใจในการสืบทอด

ถึงแม้ว่าสถานการณ์ปัจจุบัน แคนจะได้รับความนิยมที่เพิ่มมากขึ้นและมียอดการผลิตเพิ่มขึ้น แต่ก็มีเพียงช่างทำแคนไม่กี่คนที่สามารถทำแคนเป็นที่นิยมได้ เนื่องจากขาดกระบวนการถ่ายทอดการทำแคน ที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะ ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้สั่งสมประสบการณ์เป็นเวลานาน จึงจะทำให้แคนที่ทำมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับ

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้มีประเด็นที่สำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันในการถ่ายทอดความรู้ครอบครัวทำแคน บ้านสีแก้ว ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มีการถ่ายทอดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ของครอบครัวทำแคนเหลือเพียง 4 ครัวเรือน จากในอดีตซึ่งเคยมีประมาณ 240 ครัวเรือน อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาจากโครงสร้าง

ง่าย ๆ สู่โครงสร้างที่สลับซับซ้อน และตัวแปรที่มีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงคือ ความเจริญทางวิทยาศาสตร์และวิชาการใหม่ ๆ ที่เข้ามายังสังคมตามยุคตามสมัย โดยสอดคล้องกับทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของออกุสต์ คองต์ (ค.ศ. 1789 – 1857) นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส เป็นคนแรกที่นำทฤษฎีวิวัฒนาการ มาใช้อธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเชื่อว่าสังคมมีโครงสร้างสำคัญ 2 ส่วน คือส่วนที่ไม่เปลี่ยนแปลงหรือสถิต (Social Statics) กับส่วนที่เปลี่ยนแปลงหรือ พลวัต (Social Dynamics) ส่วนที่เปลี่ยนแปลงนี้เอง ทำให้สังคมต้องเปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลา สังคมได้มีวิวัฒนาการจากโครงสร้างของสังคมง่าย ๆ ไปสู่โครงสร้าง ของสังคมที่มีความสลับซับซ้อนขึ้นเสมอ เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบราบเรียบต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ จากครอบครัวขยายเป็นชุมชนและสังคม ซึ่งมีความซับซ้อนมากขึ้นเป็นลำดับ (พิทยวัฒน์ พันธศรี และปรีดี นามสง่า, 2560)

2. ปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการถ่ายทอดความรู้ครอบครัวทำแคน บ้านสีแก้ว ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จะมีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของชาวบ้านสีแก้วตามสภาพสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงสภาพเศรษฐกิจ ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี จึงทำให้ชาวบ้านสีแก้วเกิดปรากฏการณ์อพยพ ย้ายถิ่นฐาน การให้ความสนใจกับอาชีพอื่น ๆ ที่มีรายได้ที่มั่นคงและมากกว่าการ ทำแคน การให้ความสำคัญกับการศึกษาโดยส่งบุตรหลานของตัวเองไปเรียนต่อ ในจังหวัดใกล้เคียง ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่สนใจการสืบทอดการทำแคน โดยค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสังคมไปที่ละน้อย และเหตุผลอีกประการหนึ่งที่สอดคล้อง กับ วัลลภา พัฒนา และ อันธิกา ทิพย์จันทน์ (2565) กล่าวว่า อุปสรรคที่ทำให้ การสร้างอาชีพของชุมชนล้มเหลว คือการขาดความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ การใช้กลยุทธ์ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า ตลอดจนจนภายใต้ สถานการณ์แข่งขันที่เพิ่มขึ้น ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนต้องมีการปรับกลยุทธ์ ทางการตลาดให้มีความแตกต่างเหนือคู่แข่ง และสอดคล้องกับพฤติกรรมของลูกค้า ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เนื่องจากผู้ประกอบการไม่ทราบว่าคุณสมบัติที่ผลิตมานั้น

ลูกค้ามีความต้องการหรือไม่ ซึ่งในการทำธุรกิจไม่สามารถมองจากธุรกิจของตนเอง ไปสู่ลูกค้าได้เพียงอย่างเดียว แต่ต้องค้นหาความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้านั่นเอง ดังนั้น หากต้องการที่จะส่งเสริมการทำแคนให้เป็นอาชีพอยู่คู่ชุมชนและสังคมสามารถเป็นอาชีพหลักของครอบครัวได้ จำเป็นต้องอาศัยหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมาแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดย (ศรินทร์ ชันดีวิวัฒน์กุล, 2558) ได้ให้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนผสมทางการตลาดว่า เป็นเครื่องมือทางการตลาดที่องค์กรใช้ในการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ทางการตลาดกลุ่มเป้าหมาย จำแนกออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ๆ ประกอบไปด้วย 1) ผลิตภัณฑ์ ควรมีการพัฒนาทั้งรูปแบบ บรรจุภัณฑ์ หรือปรับปรุงสินค้าอยู่ตลอดเวลา เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า 2) ราคา จะต้องเหมาะสมโดยสิ่งที่กลุ่มอาชีพต้องคำนึงถึงคือการตั้งราคา จะต้องสัมพันธ์กับคุณค่าในสายตาของผู้ซื้อด้วย 3) ช่องทางการจัดจำหน่าย คือวิธีการกระจายสินค้าไปสู่ลูกค้า และ 4) การส่งเสริมการตลาดเพื่อสร้างความพอใจต่อตราสินค้าหรือบริการ

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการถ่ายทอดความรู้ของครอบครัวทำแคน บ้านสีแก้ว ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ควรให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามาช่วยเหลือในการส่งเสริมให้ชุมชนทราบถึงกระบวนการถ่ายทอดความรู้ของการทำแคน กล่าวคือ ให้ทราบถึงกลวิธีการถ่ายทอดการทำแคนที่ถูกต้องอย่างเชี่ยวชาญ เพื่อสืบสานภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ และส่งเสริมเรื่องการตลาด เพื่อให้อาชีพการทำแคนสามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้อย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับวิธีการผลิตแคนเชิงระบบ ได้แก่ การหาวัสดุการทำแคน การถ่ายทอดภูมิปัญญาการทำแคน การสร้างมาตรฐานของแคน ช่องทางการจำหน่าย เพื่อให้เป็นภูมิปัญญาและ

อาชีพที่ยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

- เจริญชัย ขนไฟโรจน์. (2528). *เอกสารประกอบการสอนวิชาดุริยางค์ 362 คนตรีที่บ้านอีสาน*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- บุญเรือง ถาวรสวัสดิ์. (2521). *หมอลำเอกสารชิงชนะเลิศการประกวดหมอลำกลอนครั้งที่ 3*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์แก่นการพิมพ์.
- ปฐม นิคมานนท์. (2535). *การค้นคว้าความรู้และระบบการถ่ายทอดความรู้ในชุมชนชนบทไทย*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิทยวัฒน์ พันธะศรี และ ปรียัติ นามสง่า. (2560). *กระบวนการถ่ายทอดความรู้ของครอบครัวท่าแคน : กรณีศึกษาบ้านสีแก้ว ตำบลสีแก้ว อำเภอเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด*. มหาสารคาม: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วัลลภา พัฒนา และ อันธิกา ทิพย์จำนงค์. (2566, พ.ศ.-ส.ค). *แนวทางการพัฒนากลยุทธ์การตลาดของผลิตภัณฑ์ชุมชนตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา*. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 18(2), 15-32.
- ศรินทร์ ชันดีพัฒนกุล. (2558, ม.ค.-มิ.ย). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการตลาดของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพในเขตจตุจักรเพื่อการพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน*. *วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ*, 6(1), 69-81.
- สุรศักดิ์ พิมพ์เสน. (2532). *การทำแคน : ศึกษากรณีเฉพาะบ้านสีแก้ว ตำบลสีแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- สุรเชษฐ์ เวชพิทักษ์. (2533). *รากฐานแห่งชีวิต : วัฒนธรรมชนบทกับการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: หมู่บ้าน.

สุเมธ เทพขาม. 15 สิงหาคม 2566. ช่างทำแคน. สัมภาษณ์.

อดิฉันท์ แก้วนิล. (2550). การศึกษาวิธีการเป่าและถ่ายทอดศิลปะการเป่าแคน
ของอาจารย์สมบัติ สิมหิ้ว. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2540). ภูมิปัญญาชาวบ้าน 4 ภูมิภาค : วิถีชีวิตและ
กระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช.

การสร้างสรรค์จิตรกรรม ชุด รุปรอยจากความพอเพียง Creative Painting Titled "Traces of Sufficiency "

ประภาพร อดุมา¹

Prapaporn Uttama¹

Received: November 1, 2023

Revised: December 28, 2023

Accepted: December 29, 2023

วารสาร
ชอพะยอม
CHOPHAYOM JOURNAL

¹ สาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Fine and Applied arts Department, Faculty of Humanities and
Social Sciences, Rajabhat Maha Sarakham University

(Email: prapapornwork@gmail.com)

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การสร้างสรรค์จิตรกรรม ชุด รูปรอยจากความพอเพียง มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับแก่นเรื่องภายใต้ชื่อเรื่อง “รูปรอยจากความพอเพียง” 2) เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชุด รูปรอยจากความพอเพียง เพิ่มวิธีดำเนินการวิจัย ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือ การจัดกระทำข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า มีสิ่งที่สามารถสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกถึงแก่นเรื่อง “รูปรอยจากความพอเพียง” ได้อย่างชัดเจนอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนแรก รูปทรงสัญลักษณ์ที่มาจากงานเกษตรกรรม อันมาจากวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชนบทที่ได้แสดงออกผ่านรูปทรงของพืชสวน เครื่องมือเกษตรกรรม ส่วนที่สอง ความรู้สึกในความสมถะ เรียบง่าย การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างคนกับธรรมชาติ และระหว่างธรรมชาติกับธรรมชาติ ผลการศึกษาและวิเคราะห์ในวัตถุประสงค์ข้อแรกนั้น ผู้วิจัยได้นำผลดังกล่าวมาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ซึ่งพบว่า การสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบศิลปะกึ่งรูปสัญลักษณ์ มีการนำรูปทรงสัญลักษณ์มาผสมผสานกันจนเกิดเป็นผลงานรวม 4 ชิ้น โดยได้มุ่งแสดงอารมณ์ความรู้สึกให้สัมพันธ์กับแก่นเรื่องนำเทคนิคและกระบวนการจิตรกรรมผสม อาทิ สีอะคริลิกที่ระบายแบบชุ่ม แลดูโปร่งใสคล้ายสีน้ำ การระบายแบบทึบ และการระบายแบบสร้างพื้นผิวขน มีการใช้วิธีการปักด้าย เพื่อให้เกิดเป็นเส้นในลักษณะต่าง ๆ อาทิ เส้นประ เส้นทึบ มีการใช้ดินสอดำสร้างร่องรอยพราวเลื่อน การแรเงา และการขีดเส้นดำ ผลสำเร็จของการสร้างสรรค์ได้เกิด องค์ความรู้ในการสร้างสรรค์จิตรกรรมโดยใช้เทคนิคผสม เช่น สีอะคริลิก การแรเงาด้วยดินสอ การปักด้ายบนผ้าใบเป็นการสร้างทัศนธาตุในลักษณะใหม่ ๆ ที่ การแรเงาด้วยดินสอ สลับกับการใช้กลวิธีปักด้าย การระบายสี การปักด้ายเป็นเส้นประ เป็นเส้นตั้งเส้นขวาง ฯลฯ หรือการปักด้นกล้าให้เต็มรูปทรงแบบเหมือนจริง สามารถแทนความรู้สึกเรียบง่ายของแก่นเรื่องโดยรวมได้ผลงานมีอัตลักษณ์เฉพาะตน และผลทางสุนทรียภาพจะนำไปสู่

ความซาบซึ้งถึงคุณค่าของคน ที่มีการดำรงอยู่ด้วยปัญญา โดยการใช้ชีวิตในแบบพอเพียง มีความสมถะ ความเรียบง่าย ซึ่งผู้ดูจะสามารถรับรู้และนำไปพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ พัฒนาจิตใจ ตลอดจนพัฒนาทัศนคติให้ไปในทางที่ดีที่ควรได้ตามเจตนาที่ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้

คำสำคัญ: การสร้างสรรค์จิตรกรรม, รูปรอย, ความพอเพียง

Abstract

A study on the creation of the painting titled traces of sufficiency has two objectives; 1) to study and analyze concepts of traces of sufficiency and 2) to create the painting titled traces of shapes of sufficiency.

The results of the study revealed two aspects reflecting the concept and emotions regarding traces of sufficiency. The first part was the shapes that were created and inspired by agricultural works reflecting ways of lives of local people in the countryside. The second part was the senses of simplicity, contentment, interdependence between human and nature and between nature and nature. The analysis of the first part was the shapes from agricultural work which enables the creation of the painting using artistic shapes by combining symbolic shapes in 4 paintings. The paintings focus on emotions that related to concepts bringing mixed painting techniques such as wet acrylic coloring looking transparent like watercolor, thick textures coloring, embroidery to create lines like dotted-lines and thick lines, black pencil shadowing creating fade traces and underlining. The accomplishment of the creative

paintings generates the unique pieces of art with aesthetics and appreciation of human. Moreover, the wisdom of living in sufficiency, contentment, simplicity creating impacts on the notion of audience who may transfer to develop their lives, improve mind and perspectives in the way as the aim of the researcher.

Keywords: Creative Paintings, Shapes, Sufficiency

บทนำ

“ศิลปกรรมเป็นสิ่งจรรโลงใจให้แก่มนุษย์โลก” จากคำกล่าวนี้จึงทำให้เชื่อว่า ศิลปกรรมมีส่วนสำคัญที่ทำให้มนุษย์ดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข ซึ่งเป็นความปรารถนาของมนุษย์ทุกผู้ทุกนาม ศิลปกรรม มีความผูกพันกับมนุษย์มา แล้วตั้งแต่อดีต ซึ่งในผลงานจะประกอบไปด้วย แนวคิด เนื้อหา เรื่องราว วัสดุ เทคนิควิธีการ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ทั้งหลายเหล่านี้ ล้วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์ไปตามสภาพ สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในช่วงเวลานั้น ๆ โดยเกี่ยวพันเป็นลูกโซ่อย่าง แยกไม่ออก หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า “ศิลปกรรมคือดัชนีบ่งชี้ความมีอารยะ ของชนชาติ” (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2546)

จิตรกรรม เป็นแขนงหนึ่งของงานศิลปกรรม อยู่ในขอบข่ายของงาน ททัศนศิลป์และจัดเป็น งานประเภททิวจิตรศิลป์ สร้างขึ้นโดยศิลปินแต่ละบุคคล ด้วยประสบการณ์ทางสุนทรียภาพและความชำนาญ โดยใช้สีต่าง ๆ เช่น สีน้ำ สี น้ำมัน สีฝุ่น ฯลฯ เป็นสื่อกลางในการแสดงออกถึงเจตนาในการสร้างสรรค์ การ สร้างงานจิตรกรรมจะสร้างบนพื้นระนาบเป็นส่วนใหญ่ เช่น กระดาษ ผ้า แผ่น ไม้ ผนัง เพดาน ซึ่งศิลปินอาจเลือกเขียนภาพบุคคล พืช สัตว์ ทิวทัศน์ เหตุการณ์ ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น แบบสัจนิยม แบบอุดมคติ หรือแบบนามธรรม จิตรกรรม ตามความหมายโดยตรง หมายถึงเฉพาะงาน ที่ใช้แปรง พู่กันหรือเกรียง เป็น เครื่องมือในการป้ายหรือระบายสี แต่ปัจจุบันได้พัฒนาไปใช้เครื่องพ่นสี และ

เครื่องมืออื่น ๆ เพื่อสร้างสรรค์งานให้ก้าวหน้าต่อไปไม่สิ้นสุด (กรมวิชาการ, 2540) งานจิตรกรรม เป็นงานสร้างสรรค์ที่มาจากความคิดริเริ่มและแสดงเอกลักษณ์ หรือมีลักษณะเป็นต้นแบบ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผลทางสุนทรียภาพตอบสนองผลประโยชน์ในด้านจิตใจ อารมณ์มากกว่าผลประโยชน์ทางกาย มุ่งแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึกที่ถูกระทบจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความเชื่อ ความศรัทธา ตลอดจนความเป็นไปของสภาพสังคมในมิติต่าง ๆ ดังนั้นผลงานจิตรกรรมจึงนับเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เป็นสื่อถ่ายทอดให้มนุษย์ด้วยกัน ชาบซึ้งถึงเรื่องราวที่เป็นอยู่เพื่อให้เกิดปัญญาารู้แจ้ง จินนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงแก้ไขและพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

จากการพัฒนาความเจริญทางเทคโนโลยี เกิดสังคมวัตถุนิยม ผู้คนมีปัญหารุมเร้าทางเศรษฐกิจเกิดความยากลำบากในการใช้ชีวิต การต่อสู้ดิ้นรน และขัดสนในเรื่องการกินอยู่ ขาดความสุขที่แท้จริง ผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจ จากความสุขอันเรียบง่ายของคนในชนบท สังคมที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อาศัยธรรมชาติแวดล้อมพืชพันธุ์ธัญญาหารจากการเกษตรกรรมดำรงชีวิต ดังนั้น การสร้างสรรค์จิตรกรรม ที่มีแก่นเรื่องเกี่ยวกับความดีงามที่มาจากวิถีการดำเนินชีวิตพอเพียง กำหนดเป็นภายใต้ชื่อเรื่องว่า “รูปรอยของความพอเพียง” มีการใช้รูปแบบศิลปะกึ่งรูปลักษณ์ ใช้วิธีการถ่ายทอดด้วยวิธีทางจิตรกรรมผสมบนผ้าใบ ผู้วิจัยมุ่งสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่สำเร็จชุดนี้ จะให้ความสุข ความเจริญทางอารมณ์ และความเจริญทางปัญญาต่อผู้ชม ดังที่ คณะกรรมการเครือข่ายศิลปินเพื่อการปฏิรูป (2554) ได้กล่าวไว้ว่า ศิลปะสามารถกลมกล่อมจิตใจของผู้คนในสังคมให้อ่อนโยนพร้อมจะเข้าใจโลกและชีวิตอันจะนำไปสู่สุนทรียะสังคม ซึ่งจะพาให้สังคมเกิดความผาสุกอย่างยั่งยืนต่อไป กระนั้น การสร้างสรรค์งานจิตรกรรมชุดนี้ จะแสดงรายละเอียดขั้นตอนการศึกษาต่าง ๆ เพื่อเป็นการค้นหาแนวทางในการพัฒนาผลงานการสร้างสรรค์จิตรกรรมของผู้วิจัยให้ก้าวหน้าจากชุดที่ผ่านมา และยังคงจะให้ประโยชน์ต่อไปยังการศึกษาทางด้านศิลปะ

ให้ผู้สนใจหรือนิสิตศึกษาใช้เป็นกรณีศึกษาและนำไปปรับประยุกต์ใช้กับการสร้างสรรค์ผลงานของตนได้อีกทอดหนึ่ง ซึ่งจะส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าต่อวงวิชาการด้านศิลปกรรมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับแก่นเรื่องภายใต้ชื่อเรื่อง “รูปรอยจากความพอเพียง”
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชุด รูปรอยจากความพอเพียง

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแก่นเรื่องที่กำหนด ด้วยข้อมูลทางเอกสาร งานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง และการลงภาคสนาม บันทึกภาพด้วยการถ่ายภาพ ในพื้นที่ชุมชนที่เป็นภูมิลำเนาบ้านเกิดของผู้วิจัย แล้วกำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1.1 ขอบเขตของแก่นเรื่อง (theme)

จากการศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จึงได้กำหนดขอบเขตของแก่นเรื่องที่แสดงให้เห็นเป็นสัญลักษณ์แสดงให้เห็นถึงรูปลักษณ์และร่องรอยของความพอเพียง โดยได้สรุปสัญลักษณ์ เช่น พืช ผล เครื่องมือเกษตรกรรม

1.2 ขอบเขตของรูปทรง (form)

ใช้รูปทรงกึ่งเหมือนจริง ใช้หลักการดุลยภาพแบบสมมาตร กำหนดกลุ่มรูปทรงประธานจัดวางไว้ในส่วนกลางหรือส่วนล่าง ของภาพด้วยการแสดงให้เห็นโดดเด่นด้วยสีและแสดงมิติชัดเจนในรายละเอียดของรูปทรง มีกลุ่มรูปทรงรองอยู่ระยะหลังและลดทอนสี มิติ และรายละเอียดลงไปเป็นลำดับ มีพื้นที่ว่างที่แสดงด้วยวิธีทัศนียภาพเชิงบรรยากาศ

1.3 ขอบเขตของเทคนิคและกระบวนการ (technique & process)

ใช้เทคนิคผสม เช่น สีอะคริลิก ดินสอ และปากด้ายบนผ้าใบ

2. สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแก่นเรื่อง รูปแบบ และเทคนิคกลวิธี จากนั้นทำภาพร่างความคิดเพื่อเป็นต้นแบบ นำผลจากการวิเคราะห์มาทำการสังเคราะห์และประเมินจากการใช้หลักการทัศนศิลป์ ทัศนธาตุ เอกภาพที่ได้รับ คัดเลือกแบบร่างที่ให้ความงามตามหลักองค์ประกอบศิลป์และตรงกับวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

3. วิจัยผลงานร่วมกับที่ปรึกษาโครงการวิจัยเพื่อหาผลสรุปในข้อดีข้อเสียเพื่อนำผลไปแก้ไขปรับปรุงในผลงานชิ้นต่อไป และจะใช้ขั้นตอนข้อ 2-3 นี้ไปจนสร้างสรรค์ผลงานครบ 4 ชิ้น

4. รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์

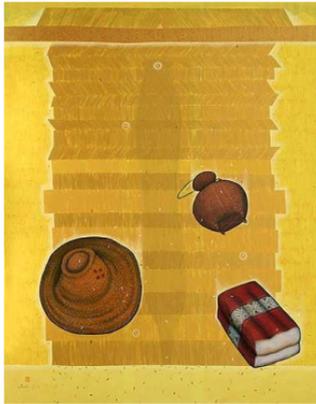
ผลการศึกษา

โครงการวิจัย การสร้างสรรค์จิตรกรรม ชุด รุปรอยจากความพอเพียง ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย ไว้ 2 ข้อ กล่าวคือ 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับแก่นเรื่องภายใต้ชื่อเรื่อง “รุปรอยจากความพอเพียง” และ 2) เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชุดรุปรอยจากความพอเพียง โดยมีผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

การศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับแก่นเรื่อง “รุปรอยจากความพอเพียง” ในวัตถุประสงค์นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ ส่วน ทั้งจากแรงบันดาลใจเบื้องต้นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เคยได้สัมผัสรับรู้ถึงคุณค่าในความพอเพียง นอกจากนี้ยังมีการศึกษาภาคเอกสาร ภาคสนาม และผลงานศิลปกรรมที่มีการสร้างสรรค์ในเรื่องเดียวกัน พบว่า รูปทรงที่กระตุ้นเราให้เกิดความรู้สึกถึงสิ่งดังกล่าวข้างต้น คือ รูปทรงผลผลิตจากการเกษตรกรรม, เครื่องมือเกษตรกรรม, เครื่องใช้, ผู้คน ฯลฯ สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยสี่ และวัฒนธรรมอันเกิดจากการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง เป็นไปตามบริบททางสังคม

และทางภูมิศาสตร์ ภาพความทรงจำ ภาพจากประสบการณ์จริงในขณะศึกษา ได้ทำให้ผู้วิจัยก่อรูปในมโนภาพขึ้นมา จากนั้นได้ทำการคัดเลือกรูปทรงสัญลักษณ์ ที่ให้ความหมายตรงและความหมายแฝง นำมาใช้ในการสร้างสรรค์เพื่อถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกตามในแก่นเรื่องดังกล่าว

ศึกษางานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องในด้านแก่นเรื่อง รูปแบบ และเทคนิค กลวิธีของศิลปินที่ใช้แ

งกัน

ภาพที่ 1 ผลงานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องด้านแก่นเรื่องความพอเพียง

เจ (ฉบับที่ 34)

ภาพที่ 2 ของจิน เจียหลิง (Chen, 2020)

ภาพที่ 3 ของจิน เจียหลิง (Chen, 2020)

บันทึกข้อมูลด้วยการถ่ายภาพจากการลงภาคสนาม ยังพื้นที่ที่ทำเกษตรกรรม เป็นอาหารในครัวเรือน

ภาพที่ 4 รูปทรงเกี่ยวกับเกษตรกรรมที่สะท้อนแก่นเรื่อง

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ที่เริ่มจากการร่างภาพความคิด (sketch idea) อันได้จากการใช้ความรู้ความเข้าใจในการศึกษาภาคเอกสาร งานศิลปกรรมที่

ภาพที่ 7 การดำเินงการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 8 ภาพรายละเอียดในผลงาน

การดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชุดรูปรอยจากความพอเพียง ตามวัตถุประสงค์ 2 ของการวิจัย ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษามาจากวัตถุประสงค์ข้อ 1 มากำหนดขอบเขตของการสร้างสรรค์จิตรกรรม คือ ขอบเขตของแก่นเรื่อง, ขอบเขตของรูปทรง และขอบเขตของเทคนิคลวดวิี และสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมจำนวน 4 ชิ้น โดยเลือกใช้รูปแบบกึ่งรูปลักษณะ และเทคนิคผสมในการถ่ายทอดผลงานออกมาดังนี้

วิธีการสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรม ชั้นที่ 1-4 ได้กำหนดขั้นตอนกว้าง ๆ ไว้ ดังนี้

1. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแก่นเรื่อง รูปทรง และเทคนิคลวดวิี เพื่อให้ตอบสนองความหมายในแนวเรื่อง อารมณ์ความรู้สึกโดยรวม จากนั้นทำภาพร่างความคิด เพื่อเป็นต้นแบบ

2. นำผลจากการวิเคราะห์มาทำการสังเคราะห์ และประเมินจากการใช้หลักการศิลปะ ทศนาตาทงทศนศิลป์ เอกภาพที่ได้ คัดเลือกแบบร่างที่ดีที่สุด

3. ทำการขยายแบบร่างที่คัดเลือกเป็นผลงานจริง

4. วิเคราะห์ผลงานที่สำเร็จแล้ว

5. การสร้างสรรค์ผลงาน จะอาศัยผลจากการวิเคราะห์ผลสำเร็จของงานสร้างสรรค์ในแต่ละชั้น ซึ่งจะคงสิ่งที่เป็นข้อดีและปรับปรุงแก้ไขส่วนที่เป็นข้อเสียให้เกิดการพัฒนาต่อในชั้นถัดไป

ผู้วิจัยได้อาศัยทฤษฎีทางองค์ประกอบศิลปะ เพื่อไปหาเป้าหมายของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ดังที่ ชลูด นิ้มเสมอ, (2554) กล่าวว่า ด้วยศิลปะคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแสดงออกซึ่งอารมณ์ ความรู้สึกความคิดหรือความงามซึ่งศิลปะนั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งได้แก่โครงสร้างทางวัตถุที่มองเห็นได้ หรือรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสส่วนหนึ่ง กับส่วนที่เป็นการแสดงออกอันเป็นผลที่เกิดจากโครงสร้างทางวัตถุนั้นอีกส่วนหนึ่ง เรียก

องค์ประกอบส่วนแรกว่า “รูปทรง (form)” หรือ องค์ประกอบทาง “รูปธรรม” และเรียกส่วนหลังเรียกว่า “เนื้อหา (content)” หรือองค์ประกอบทาง “นามธรรม” ดังนั้น องค์ประกอบที่เป็นโครงสร้างหลักของศิลปะก็คือรูปทรงกับเนื้อหานั้นเอง และเพื่อให้ผลงานที่สร้างสรรค์นั้นผสมผสานกลมกลืน แสดงความเป็นเอกภาพ (unity) โดยการที่จะทำให้ผลงานสร้างสรรค์มีความงาม แลดูน่าสนใจได้นั้น ต้องเพ่งพินิจถึงความสำคัญ ทั้งภาพรวมและรายละเอียด พร้อมส่วนประธาน-ส่วนประกอบ (principles- subordinates) ของภาพให้เข้าใจอย่างแท้จริง ผลการสร้างสรรค์งานจิตรกรรม

1. ผลงานระยะที่ 1 ชื่อภาพ รูปรอยจากความพอเพียง #1

1.1 ด้านแก่นเรื่อง

ความพอเพียง โดยแสดงความสัมพันธ์กัน การพึ่งพากันระหว่างธรรมชาติกับธรรมชาติ การเจริญเติบโตได้ผลผลิตอาหารธรรมชาติ ที่ได้จากดิน และฝนจากฟ้า

1.2 ด้านรูปทรง

รูปทรงสัญลักษณ์ที่เลือกมาใช้ในผลงาน คือ รูปทรงฟักทอง เถา ใบ ก้อนเมฆ ต้นอ่อนพืช รูปทรงทั้งหมดได้ตัดทอนดัดแปลงจากความเหมือนจริง ใช้ผลฟักทอง เป็นรูปทรงประธานโดยวางอยู่ตรงกลางให้เป็นจุดเด่น รูปทรงก้อนเมฆ เถาใบฟักทอง ต้นอ่อน นำมาผสมกัน โดยใช้หลักการดุลยภาพแบบอสมมาตร

1.3 ด้านเทคนิคและกระบวนการ

ใช้เทคนิคสีผสมบนผ้าใบ อาทิ สีอะคริลิกและสีดินสอ สีอะคริลิกใช้วิธีการระบาย 3 แบบ คือ 1) ระบายแบบโปร่งแสง ชุ่มฉ่ำ แบบสีน้ำ โดยผสมน้ำให้มากลงในสี คนให้ละลาย แล้วระบายทับลงไปในพื้นที่แรกหลักจากแห้งแล้ว 2) ระบายแบบเรียบ ซึ่งต้องระบายทับสีที่ระบายก่อนหน้านี้ 2-3 ชั้น 3) ระบายแบบขูดขีดสีขณะที่สียังไม่แห้ง เนื้อสีหนา ส่วนสีดินสอดำ ใช้แรเงา และ

ขีดเป็นเส้นรอบนอกในรูปทรง

ภาพที่ 9 ผลงานจิตรกรรม รูปรอยจากความพอเพียง #1 ขนาด 50x50 ซม.

2. ผลงานจิตรกรรมระยะที่ 2 ชื่อภาพ รูปรอยจากความพอเพียง # 2

2.1 ด้านแก่นเรื่อง

ความมีคุณค่า ความดีงาม ของการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง
จากการเกษตรกรรม ความอุดมสมบูรณ์

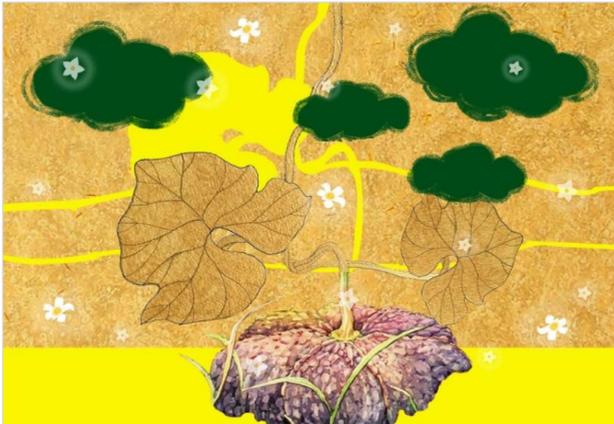
2.2 ด้านรูปทรง

ได้เลือกรูปทรงสัญลักษณ์ เป็นรูปทรงฟักทอง เถาฟักทอง
ดอกไม้ ก้อนเมฆ พื้นที่ที่เป็นทัศนียภาพ รูปทรงส่วนใหญ่ได้ตัดทอนตัดแปลง
ความเหมือนจริง มีเฉพาะผลฟักทองที่อยู่ตรงกลาง ได้ลองใช้การแสดงออกแบบ
เหมือนจริง ภาพนี้ยังใช้ผลฟักทอง เป็นรูปทรงประธานของภาพ โดยวางอยู่ตรง
กลางให้เป็นจุดเด่น มีรูปทรงเถาใบฟักทอง ก้อนเมฆ ดอกไม้ ทั้งหลายนำมา
ผสมกัน จัดวางให้มีจังหวะของช่องไฟหรือพื้นที่ว่าง ให้เกิดความสมดุลแบบ

ซ้ายและขวาเท่ากันโดยความรู้สึก ด้วยวิธีของหลักการดุลยภาพแบบอสมมาตร

2.3 ด้านเทคนิคและกระบวนการ

ใช้การระบายสีอะคริลิกตรงรูปทรงฟักทอง ด้วยวิธีการระบายคล้ายวิธีการระบายแบบสีน้ำ แล้วระบายทับจากอ่อนไปหาเข้ม การระบายสีทองด้วยการสร้างพื้นผิวให้เป็นเส้นฝอย ระบายแบบทึบเรียบในรูปทรงก้อนเมฆและสร้างเส้นพราวเลือนรอบ ๆ พื้นที่ด้านล่างและส่วนที่เป็นเถาใบ ใช้สีเหลือง ระบายแบบทึบเรียบ และส่วนที่เป็นรูปทรงดอกไม้สีขาวใช้วิธีแบบเดียวกัน

ภาพที่ 10 ผลงานจิตรกรรม รูปรอยจากความพอเพียง #2 ขนาด 60x80 ซม.

3. ผลงานระยะที่ 3 ชื่อภาพ รูปรอยจากความพอเพียง # 3

3.1 ด้านแก่นเรื่อง

ผลผลิตจากการเกษตรกรรมที่ได้จากน้ำพักน้ำแรงของคน ดินฟ้าอากาศ และการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างธรรมชาติกับธรรมชาติ

3.2 ด้านรูปทรง

ใช้รูปทรง บัวรดน้ำ และใบมะละกอเป็นรูปทรงประธานของ

ภาพ วางรูปทรงเหล่านั้นไว้ตรงกลางเพื่อให้เป็นจุดเด่น บนพื้นที่ในจินตนาการ ให้ความรู้สึกสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ มีสัญลักษณ์หลายเส้นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กัน อาทิ เมล็ดพันธุ์ฝัก ต้นกล้า ผลไม้เต้า ทั้งหลายเหล่านั้นมาผสมผสานโดยใช้หลักการดุลยภาพแบบอสมมาตร และจัดกลุ่มรูปทรงประธานจัดวางไว้ในส่วนกลางด้านหน้า แสดงให้ โดดเด่นด้วยสีและแสดงรายละเอียดของรูปทรง มีกลุ่มรูปทรงรองอยู่ระยะหลังและลดทอนรายละเอียดลงไปเป็นลำดับ

3.3 ด้านเทคนิคและกระบวนการ

เลือกใช้สีแบบผสม คือ สีอะคริลิก สีจากดินสอดำ และสีจากวัสดุเส้นด้าย ทั้งสองแบบแรกใช้กลวิธีแบบเดิมคือการระบายสีอะคริลิกแบบสีน้ำ และการระบายด้วยการสร้างพื้นผิวให้ขรุขระและเป็นเส้นฝอย ระบายแบบทึบเรียบ ในผลงานชิ้นนี้ได้เพิ่มวิธีการปักด้ายเข้ามาผสมผสาน เพื่อจะหาอัตลักษณ์ และหาแนวทางใหม่ ๆ เข้ามาผลงาน

ภาพที่ 11 ผลงานจิตรกรรม รูปรอยจากความพอเพียง #3 ขนาด 60x70 ซม.

4. ผลงานระยะที่ 4 ชื่อภาพ รูปรอยจากความพอเพียง #4

4.1 ด้านแก่นเรื่อง

ความพอเพียง ที่แสดงผ่านรูปทรงและร่องรอยของการทำเกษตรกรรม ผลิตผล โดยแสดงความสัมพันธ์กันระหว่างผลผลิตทางเกษตรกรรม กับสิ่งของเครื่องใช้เกษตรกรรม ฯลฯ ที่มีรูปแบบเรียบง่าย สมถะ การสร้างอาหารที่ใช้กำลังร่างกาย

4.2 ด้านรูปทรง

เลือกรูปทรงสัญลักษณ์ให้มีจำนวนหลากหลายขึ้นจากเดิม อาทิ รูปทรงผลฟักแพง ใบไม้ ต้นอ่อนพีช ดิน เสียม คราด หมวก โดยจัดวางกระจัดกระจายทั่วบนพื้นที่ในจินตนาการให้รู้สึกสภาพแวดล้อมของพื้นที่สีขาวบริสุทธิ์ที่มีคุณค่า มีสัญลักษณ์สายสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ในการดำเนินชีวิต เหล่านั้นมาจัดองค์ประกอบศิลป์โดยใช้หลักการดุลยภาพแบบสมมาตร และจัดกลุ่มรูปทรงประธานจัดวางไว้ในส่วนกลางด้านหน้า แสดงให้โดดเด่นด้วยสีและแสดงรายละเอียดของรูปทรง มีกลุ่มรูปทรงรองอยู่ระยะหลังและลดทอนรายละเอียดลงไปเป็นลำดับ

4.3 ด้านเทคนิคและกระบวนการ

ใช้เทคนิคสีผสมเช่นเดียวกับผลงานระยะที่ผ่านมา กล่าวคือ การระบายสีอะคริลิกแบบชุ่มคล้ายสีน้ำ และระบายสีเพื่อให้เกิดพื้นผิวขรุขระ มีการใช้วิธีการทางการวาดเส้น และการปักเนาด้วยด้ายสีเข้ามารวมด้วย

ภาพที่ 12 ผลงานจิตรกรรม รูปรอยจากความพอเพียง # 4 ขนาด 60x80 ซม.

สรุปผล

ในการวิจัย เรื่อง การสร้างสรรค์จิตรกรรม ชุด รูปรอยจากความพอเพียง มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับแก่นเรื่องภายใต้ชื่อเรื่อง “รูปรอยจากความพอเพียง”

2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ชุด รูปรอยจากความพอเพียง

ผลการศึกษาและวิเคราะห์แก่นเรื่องพบว่า “รูปรอยจากความพอเพียง”

มีสิ่งที่สามารถแสดงออกในแก่นเรื่องดังกล่าวได้ชัดเจนที่สุด 2 ส่วน คือ ส่วนแรก รูปทรงสัญลักษณ์ที่มาจากงานเกษตรกรรม อันมาจากวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชนบท ที่ได้แสดงออกผ่านรูปทรงของพืชสวน เครื่องมือเกษตรกรรม ส่วนที่สอง ความรู้สึกในความสมถะ เรียบง่าย การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างคนกับธรรมชาติ และระหว่างธรรมชาติกับธรรมชาติ ซึ่งการศึกษาดังกล่าวได้ช่วยสนับสนุนประสบการณ์ตรงของผู้วิจัยที่เคยมีความเป็นอยู่ในวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายของคน

ชนบท ความมีคุณค่าของการใช้ชีวิต จากสิ่งของที่มีความธรรมดาสามัญ ในแก่นเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาเป็นสิ่งที่มากำหนดขอบเขตของการสร้างสรรค์จิตรกรรม คือ ขอบเขตของแก่นเรื่อง (theme), ขอบเขตของรูปทรง (form) และขอบเขตของเทคนิคและกระบวนการ (technique & process) และสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมจำนวน 4 ชิ้น โดยเลือกใช้รูปทรงกึ่งรูปสัญลักษณ์ (semi figurative form) และเทคนิคจิตรกรรมผสมในการถ่ายทอดผลงานออกมา

อภิปรายผล

การวิจัย การสร้างสรรค์จิตรกรรม ชุด รูปรอยจากความพอเพียง เป็นการศึกษากจากแก่นเรื่อง “รูปรอยจากความพอเพียง” จากสภาพวิถีชีวิตที่สะท้อนความเป็นอยู่แบบพอเพียง และสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่ให้อารมณ์ความรู้สึกที่มาจากแก่นเรื่องดังกล่าว ได้มีการแบ่งระยะการสร้างสรรค์ออกเป็น 4 ระยะ และเกิดข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ๆหลายประการ ดังนี้

1. จากการศึกษาจากข้อมูลภาคเอกสาร งานวิจัย และผลงานศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้นำมาสรุปความว่า สิ่งที่สามารถแสดงออกในแก่นเรื่องดังกล่าวได้ชัดเจนที่สุด 2 ส่วน คือ ส่วนแรก รูปทรงสัญลักษณ์ที่มาจากงานเกษตรกรรม อันมาจากวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชนบท ที่ได้แสดงออกผ่านรูปทรงของพืชสวน เครื่องมือเกษตรกรรม ส่วนที่สอง ความรู้สึกในความสมถะ เรียบง่าย การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างคนกับธรรมชาติ และระหว่างธรรมชาติกับธรรมชาติ ซึ่งการศึกษาดังกล่าวได้ช่วยสนับสนุนประสบการณ์ตรงของผู้วิจัยที่เคยมีความเป็นอยู่ในวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายของคนชนบท ความมีคุณค่าของการใช้ชีวิต จากสิ่งของที่มีความธรรมดาสามัญ

2. การสร้างสรรค์จิตรกรรมโดยใช้เทคนิคผสม เช่น สีอะคริลิก การแรเงาด้วยดินสอ การปักด้ายบนผ้าใบเป็นการสร้างทัศนธาตุในลักษณะใหม่ ๆ ที่ผู้สร้างสรรค์ไม่เคยใช้วิธีการนี้มาก่อน การแรเงาด้วยดินสอ สลับกับการใช้กลวิธี

ปกติของการระบายสี การปักด้ายเป็นเส้นประ เป็นเส้นตั้งเส้นขวาง ฯลฯ หรือ การปักต้นกล้าให้เต็มรูปทรงแบบเหมือนจริง สามารถแทนความรู้สึกเรียบง่ายของแก่นเรื่องโดยรวม

3. จากการศึกษาดูผลงานการสร้างสรรค์ของศิลปินอื่นที่ใช้แก่นเรื่องเดียวกัน เช่น ผลงานจิตรกรรมของเจษฎา คงสมมาศ อาทิ ผลงานชื่อ “Thai Living” (เจษฎา คงสมมาศ, 2564) ผลงานภาพพิมพ์ของทินกร กาษรสุวรรณ อาทิ ผลงานชื่อ Born to be Land (ทินกร กาษรสุวรรณ, 2564) ผลงานจิตรกรรมของเฉิน เจี้ยหลิง (Chen, 2020) พบว่า ผลงานของแต่ละคนจะมีแนวทางที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตนออกมาอย่างชัดเจน และผลงานจิตรกรรมของผู้วิจัยชุดนี้ ได้มุ่งพยายามแสดงความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตนออกมา แม้รูปทรงสัญลักษณ์จะมีความคล้ายคลึงกันบ้าง นั้นหมายถึง การมีสัญลักษณ์ร่วมกันของแก่นเรื่อง กระนั้น ผู้วิจัยได้นำความสามารถในเทคนิควิธีการทางศิลปะที่แสดงกลวิธีแบบชุ่มฉ่ำคล้ายสีน้ำ และโทนสีโดยรวมที่มีบุคลิกลักษณะของสตรีเพศมาใช้ อีกทั้งมีวิธีการปักด้าย เพื่อให้เกิดเป็นเส้นในลักษณะต่าง ๆ การใช้ดินสอดูดเป็นเส้นให้เกิดร่องรอย การใช้สีทอง ซึ่งในผลงานชิ้นสุดท้าย ชื่อภาพรูปรอยของความพอเพียง #4 เป็นภาพผลงานที่มีเกิดจากการพัฒนาผลงานมา 3 ชิ้น มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งแสดงความแตกต่างจากผลงานของศิลปินอื่นอย่างชัดเจน และผู้วิจัยยังสามารถนำวิธีการไปพัฒนาต่อยอดการวิจัยการสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมชุดอื่น ๆ ต่อไปได้อีก โดยเฉพาะด้านรูปทรงสัญลักษณ์ หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ หลักการใช้สีที่มาจากการปักด้ายที่มีความพิเศษที่สุดในตัวผลงาน

4. ผลสำเร็จของงานสร้างสรรค์ จะสามารถแสดงสุนทรียภาพด้วยชั้นเชิงทางจิตรกรรมรูปแบบกึ่งรูปสัญลักษณ์ ผู้วิจัยได้ผสมผสานอารมณ์ ความรู้สึกต่างๆเข้าไปในผลงานนั้น เช่น การใช้หลักการทางทฤษฎีสี เพื่อให้เกิดผลด้านการสื่อสารภาพเพื่อให้ความรู้สึกถึงความอุดมสมบูรณ์ รวมไปถึงความเรียบง่ายในเทคนิค

การแรเงา การปักด้าย ซึ่งจะส่งผลให้ภาพผลงาน มีคุณค่าทางสุนทรียรสอันลึกซึ้งต่อการดำรงอยู่แบบชาวนวลลาดของผู้คนในชนบทที่มีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย สมถะ แต่มีความสุขสงบในการดำเนินชีวิตในแบบพอเพียง และความสมบูรณ์ทางสุนทรียภาพทั้งหมดนี้ จะส่งผลถึงคนดูได้รับรู้ ชาบซึ่งในผลงานจิตรกรรม จนสามารถนำไปพัฒนาจิตใจตลอดจนทัศนคติให้ไปในทางที่ดีที่ควร ตามที่ผู้วิจัยได้คาดหวังไว้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การสร้างสรรค์จิตรกรรม ชุด รุปรอยจากความพอเพียง ผู้วิจัยได้เสนอข้อเสนอแนะดังนี้

1. การวิจัยลักษณะนี้ ควรศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับงานจิตรกรรมลักษณะเดียวกันของศิลปินอื่น จะทำให้เกิดแรงบันดาลใจและความรู้ใหม่ ๆ ในเทคนิคที่มีพัฒนาการอยู่อย่างไม่จำกัด
2. ศึกษาทุกส่วนที่เกี่ยวข้องให้มีความลุ่มลึกในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน รวมทั้งวิสัย ทัศนียม ประสบการณ์ตรงของผู้สร้างสรรค์ จะทำให้ผลงานมีความเป็นไปได้และพัฒนาได้
3. สามารถจะนำผลการวิจัยนี้ไปต่อยอดพัฒนาให้มีความหลากหลายทางการนำเสนอการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางศิลปะในรูปแบบใหม่ ๆ ได้

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2540). *พจนานุกรมศัพท์และเทคนิคศิลปะ*. แปลโดย มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการเครือข่ายศิลปินเพื่อการปฏิรูป. (2554). *ศิลปะจะมีส่วนร่วมกันสร้างสรรค์สังคมได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ: ชฎาการพิมพ์.

- เจษฎา คงสมมาศ. (2564). Art DB Database. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <http://www.rama9art.org/artisan/artdb/artists/home.php?p=profiles&name=Jessada%20Kongsommart>.
- ชาญณรงค์ พรรุ่งโรจน์. (2546). *ศิลปะสู่สังคม*. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลูด นิยมเสมอ. (2554). *องค์ประกอบของศิลปะ Arts Composition*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ทินกร กาษรสวรรณ. (2564). *Tungcharoen House Museum*. สืบค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2564. จาก http://www.wwartcoll.com/artists_project_showcase.php?a_id=43.
- Chen, J. (2020). *Artist Auction Records Jialing Chen*. Retrieved August 13, 2020, from https://www.askart.com/auction_records/Jialing_Chen/11147836/Jialing_Chen.aspx.

นวัตกรรมบรรณนิทัศน์พุทธศาสนิกกับการสร้างความสงบสุข
ของชุมชนรอบอ่าวบ้านดอน

The Innovation Annotation of Buddhadasa Bhikkhu
of the Peaceful Community in the Gulf of Bandon
Suratthani Province

ธณิศา สุขขารมย์¹
Thanisa Sukkharom¹

Received: September 4, 2023

Revised: December 25, 2023

Accepted: December 28, 2023

¹สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Information and Library Science Program, Faculty of Humanities and
Social Sciences, Suratthani Rajabhat University
(Email : Thanisa.suk@sru.ac.th)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบทชุมชนพื้นที่การบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคมกับหลักคำสอนของพุทธทาสภิกขุ 2) เพื่อวิเคราะห์และพัฒนานวัตกรรมบรรณนิทัศน์พุทธทาสภิกขุกับการบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัยคือ อำเภอไชยา อำเภอพุนพิน อำเภอเมืองฯ อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกข้อมูลบรรณนิทัศน์วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป นำมาวิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิดด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา โดยมุ่งพัฒนาและสร้างนวัตกรรมบรรณนิทัศน์พุทธทาสภิกขุ เพื่อสร้างความสงบสุขของชุมชนรอบอ่าวบ้านดอน

ผลการวิจัยพบว่า บริบทชุมชนเดิมใช้ภูมิปัญญาในการทำเครื่องมือการประมงส่วนปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ ซึ่งมีปัญหาในการใช้เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมายและเกิดการลู่ล่าพื้นที่ ส่วนการวิเคราะห์และพัฒนานวัตกรรมนิทัศน์พุทธทาสภิกขุพบว่าได้มีการนำหลักคำสอนพุทธทาสภิกขุกับการบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษานำมาใช้ในเป็นหลักธรรมเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคมและแก้ปัญหาเพื่อการดำรงชีวิต เช่น ศีลธรรมไม่มาโลกาจะวินาศ วันนี้อยู่ไม่ต้องกลัววันพรุ่งนี้ ตัวกูของกู อัตตา และข้อมูลจากผลการตอบแบบสอบถาม พบว่า มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 120 คน ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.34 ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นด้วยมากที่สุดคือ การนำหลักคำสอนพุทธทาสภิกขุใช้เพื่อการสร้าง ความสงบสุขของสังคมค่าเฉลี่ย 4.58

ส่วนแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม พบว่า ควรมีการวางแผนการจัดการพื้นที่สาธารณะให้ผู้มีส่วนได้เสีย คือ ผู้ประกอบการ และชาวประมงพื้นบ้าน มีส่วนร่วมการบริหารจัดการเชิงพื้นที่รอบอ่าวบ้านดอน

คำสำคัญ: นวัตกรรม, บรรณนิทัศน์, พุทธศาสนิกชน, ความสงบสุข, รอบอ่าวบ้านดอน

Abstract

This study adopted mixed methods research design using quantitative and qualitative methods. The research areas included Chaiya District, Phunphin District, Mueang Surat Thani District, Kanchanadit District and Tha Chang District in Surat Thani Province. The purposive sampling method was adopted in sample selection. The research tools were questionnaires, interview forms and annotated bibliography forms. Data was analyzed using an instant computer program. The statistics used in the research were percentage, mean and standard deviation. The qualitative research data was collected from the study of documents and interviews. The open-ended questions were adopted in analyzing the content. Subsequently, the results were narrated in descriptive writing in order to develop and create innovative annotated bibliography of Buddhadasa Bhikkhu to strengthen peaceful communities around Ban Don Bay. The study found that Buddhadasa Bhikkhu doctrines were adopted in managing fishery resources around Ban Don Bay to strengthen peaceful society. The doctrines to strengthen peaceful society and solve problems for living included “Without morality,

the world will collapse”, “If today is right, don’t be afraid of tomorrow”, “I and Mine”, and “Ego”. According to the questionnaires responded to by 120 people, the result was at a high level with an average of 4.34 overall. The most favored issue was adopting the Buddhadasa Bhikkhu doctrine to strengthen peaceful society with an average of 4.58. According to the study of managing fishery resources around Ban Don Bay to strengthen peaceful society, it was found that a public area management should be planned and its stakeholders including businesspersons and local fishermen should participate in the management of areas around Bandon Bay.

Keywords: Innovative, Annotation, Buddhadasa Bhikkhu, Peaceful, Communities around Ban Don Bay

บทนำ

พุทธศาสนิกชนได้คิดว่าท่านเป็นบุคคลสำคัญหรือมหาบุรุษที่เกิดมาเพื่อทำภารกิจทางประวัติศาสตร์ เช่น เปลี่ยนแปลงโลก หรือพลิกฟ้าพลิกแผ่นดิน ท่านมีสำนึกอย่างชาวพุทธธรรมดาคนหนึ่งซึ่งตระหนักว่าตนมีหน้าที่ต่อพระศาสนา อย่างไรก็ตามในฐานะปัจเจกบุคคล ท่านเชื่อว่าถ้าเรามีความมุ่งมั่นเด็ดเดี่ยวแล้ว ก็สามารถทำสิ่งที่ยากได้ โดยเฉพาะการบรรลุถึงอุดมคติของชาวพุทธ (บัญชา พงษ์พานิช, 2551 ; พระประชา ปสนนธมโม, 2549)

อ่าวบ้านดอน อยู่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ความยาวรวมประมาณ 120 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 6 อำเภอของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ อำเภอไชยา อำเภอลำปาง อำเภอพุนพิน อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอดอนสัก มีพื้นที่ชายฝั่งซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ได้ในทางเศรษฐกิจ 300,000 ไร่ สร้างมูลค่ารวมกว่า 10,000 ล้านบาทต่อปี อ่าวบ้านดอนจึงเป็นแหล่งทรัพยากร

ที่สำคัญ และหล่อเลี้ยงชีวิตของชาวประมงพื้นบ้านมาหลายชั่วอายุคน ตั้งแต่ปี 2520 ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งเพื่อส่งออก มีการจัดสรรพื้นที่ทะเลเป็นกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล ตั้งแต่ปี 2522 – 2532 รวม 40,656 ไร่ มีแต่ชาวประมงพื้นบ้านเท่านั้น ต่อมาชาวบ้านบางรายขยับฐานะเป็นผู้ประกอบการรายย่อย หรือเป็น นายทุนผู้ประกอบการก็เข้ามาแสวงหาความมั่งคั่งจาก อ่าวบ้านดอน จึงเกิดธุรกิจฟาร์มกุ้ง ฟาร์มหอย ขึ้นในบริเวณที่มีการอนุญาต อย่างไรก็ตามในช่วงเวลานั้นการรุกรุกล้ำทะเลสาธารณะยังไม่เกิดขึ้น ชาวบ้านและผู้ประกอบการยังสามารถอยู่ร่วมกันได้ กระทั่งเกิดโครงการ Sea Food Bank ในปี 2547 ซึ่งอนุญาตให้ทะเลเป็นสินทรัพย์ค้ำประกันการกู้ยืมเงินได้ ส่งผลให้มีการบุกรุกทะเลในอ่าวบ้านดอนนอกเขตอนุญาตกว่า 200,000 ไร่ เพื่อขอแปลงเป็นทุน ในขณะที่กรมประมงอนุญาตให้ใช้พื้นที่อนุญาตเดิมเท่านั้นที่แปลงเป็นทุนได้ แม้ว่าตัวโครงการจะยุติไปในปี 2551 แต่พื้นที่ที่มีการบุกรุกยังคงถูกรอบครองโดยเอกชน และเนื่องจากการเพาะเลี้ยงหอยแครงมีผลตอบแทนที่สูง จึงเกิดการซื้อชายฝั่งที่ทะเลในราคาสูงแม้ไม่ถูกกฎหมายก็ตาม พื้นที่สาธารณะถูกยึดครองโดยเอกชนเป็นจำนวนมาก มีการสร้างคอกหอยด้วยไม้ไผ่ปักกันเป็นแนวรั้วกลางทะเล ปลูกขนากุ้งคอกหอย ไปจนถึงปลูกรีสอร์ทกลางทะเลเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว ในพื้นที่ซึ่งเดิมเป็นที่ทำกินของชาวประมงพื้นบ้าน แม้ไม่ถูกกฎหมาย แต่กลไกรัฐก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ การปะทะกันระหว่างชาวบ้านกับนายทุนจึงเกิดขึ้นเป็นระยะ ในปี 2557 ชาวประมงพื้นบ้าน ใช้เรือประมงกว่า 200 ลำ ปิดอ่าวบ้านดอนเพื่อเรียกร้องสิทธิการทำประมงพื้นบ้าน เป็นการเปิดปมความขัดแย้งในพื้นที่ให้เป็นประเด็นสาธารณะ (ประวีณ จุลภักดี, 2565)

จากประเด็นการรวมตัวกันของชุมชนรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อเรียกร้องให้แก้ไขปัญหาและการพัฒนาของชุมชนหรือการพึ่งพาตนเองได้จากที่กล่าวมา จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพื่อถอดบทเรียนวิถีการอยู่ร่วมกันของชุมชนท่ามกลางสถานการณ์ปัจจุบัน การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชุมชนรอบอ่าว

บ้านดอนให้มีความสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาภายใต้การนำหลักธรรมของพุทธทาสภิกขุท่านเป็นบุคคลสำคัญของชุมชนไชยา อีกทั้งรูปแบบความต้องการของผู้ใช้สารสนเทศเปลี่ยนแปลงไป ผู้ใช้ต้องการเข้าถึงเนื้อหาสารสนเทศอย่างรวดเร็วมากขึ้น การสร้างนวัตกรรมบรรณนิทัศน์พุทธทาสภิกขุจึงเป็นที่คาดหวังได้ว่า จะช่วยให้การเผยแพร่ผลงานพุทธทาสภิกขุ เพื่อช่วยยกระดับจิตใจ และแนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างไรที่ทำให้ชุมชนเกิดความสุขและมีความยั่งยืน เพราะชุมชนมีความช่วยเหลือเกื้อกูลและร่วมแรงร่วมใจ เป็นเครื่องสะท้อนบอกแนวทางปฏิบัติตามหลักธรรมอันจะส่งผลนำไปสู่ความเป็นชุมชนสันติสุขอย่างยั่งยืนต่อไป

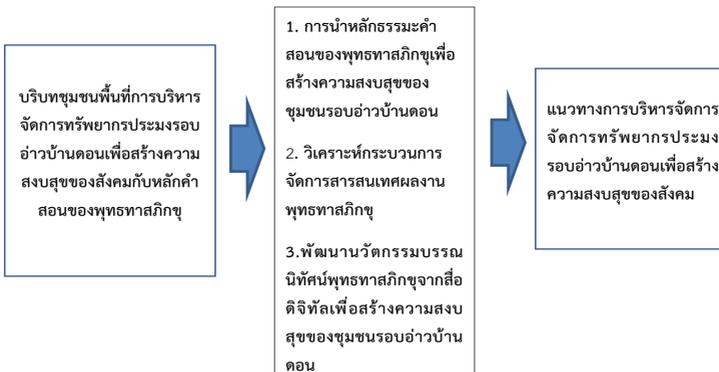
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนพื้นที่การบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคมกับหลักคำสอนของพุทธทาสภิกขุ
2. เพื่อวิเคราะห์และพัฒนานวัตกรรมการบรรณนิทัศน์พุทธทาสภิกขุกับการบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม

วิธีการศึกษา

การศึกษานวัตกรรมการบรรณนิทัศน์พุทธทาสภิกขุกับการสร้างความสงบสุขของชุมชนรอบอ่าวบ้านดอน งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) พื้นที่วิจัย คือ อำเภอไชยา อำเภอพุนพิน อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คัดเลือกจากตัวแทนเจ้า

หน้าที่ของรัฐในพื้นที่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการทำประมง กลุ่มประมงพื้นบ้าน ประกอบอาชีพมาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี และตัวแทนพระสงฆ์จากวัดสวนธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 5 ชนิด คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกข้อมูลบรรณนิทัศน์ แบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่ม ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลโดย การวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอด้วยตาราง และอธิบายเพิ่มเติม สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร สํารวจ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์ห้ข้อคำถามปลายเปิดด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หลังจากนั้นทำการสังเคราะห์ สรุปจากแบบสำรวจ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ แล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา มุ่งพัฒนาและสร้างนวัตกรรม บรรณนิทัศน์พุทธศาสนิกฯ เพื่อสร้างความสงบสุขของชุมชนรอบอ่าวบ้านดอน โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดและวิธีการศึกษาดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดและวิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย งานวิจัยนี้เป็นกรวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างอยู่ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี 5 อำเภอ คือ อำเภอไชยา อำเภอพุนพิน อำเภอเมืองฯ อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอท่าฉาง โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ และตัวแทนพระสงฆ์จากวัดสวนธารน้ำไหล (สวนโมกขพลาราม) จำนวน 10 รูป ตัวแทนเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนอสม. ในเขตพื้นที่ศึกษา จำนวน 10 คน และตัวแทนกลุ่มประมงพื้นบ้านในแต่ละอำเภอ จำนวน 20 คน รวม 40 คน/รูป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 แบบสอบถาม เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สอบถามสภาพบริบทชุมชนวิถีชาวประมงพื้นบ้าน และสอบถามเกี่ยวกับการนำธรรมะคำสอนของพุทธทาสภิกขุเพื่อสร้างความสงบสุขของชุมชนรอบอ่าวบ้านดอน โดยสร้างจากศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดผลงานท่านพุทธทาสภิกขุ จำนวน 30 ข้อ แบบเลือกตอบ

3.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์เกี่ยวกับคำสอนของพุทธทาสภิกขุในประเด็นทางสังคม เศรษฐกิจ ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 20 ข้อ

3.3 แบบบันทึกข้อมูลรายการบรรณนิทัศน์ เป็นการนำผลงานการเผยแพร่คำสอนของพุทธทาสภิกขุไปใช้สร้างสังคมสงบสุขของชุมชนอ่าวบ้านดอน คัดเลือกประเด็นหัวข้อธรรมะเพื่อนำมาจัดทำบรรณนิทัศน์คัดเลือกเฉพาะผลงานของพุทธทาสภิกขุเกี่ยวกับหลักธรรมด้านทางสังคม เศรษฐกิจ ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 300 รายการ

3.4 แบบบันทึกข้อมูลพุดคุยจากสนทนากลุ่ม เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เกี่ยวกับคำสอนของพุทธทาสภิกขุกับการบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม คัดเลือก

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 12-15 คน/รูป เพื่อรับฟังความคิดเห็น ความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญของผู้สนทนากลุ่มในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมบรรณนิทัศน์พุทธทาสภิกขุเพื่อสร้างความสงบสุขของชุมชนรอบอ่าวบ้านดอน เป็นข้อคำถามปลายเปิด

4. วิธีเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

4.1 คัดเลือกคำสอนของพุทธทาสภิกขุประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นหัวข้อธรรมะ การศึกษา สังคม เศรษฐกิจ และศาสนาวัฒนธรรม มาจัดบรรณานิทัศน์ จำแนกตามจัดหมวดหมู่

4.2 ศึกษาพัฒนาและประเมินนวัตกรรมบรรณนิทัศน์พุทธทาสภิกขุกับการสร้างความสงบสุขของชุมชนรอบอ่าวบ้านดอน ผู้วิจัยทำการคัดเลือกแหล่งสาระสำคัญจากการถอดเทปคำสัมภาษณ์ของประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วจะใช้โปรแกรมพัฒนานวัตกรรมบรรณนิทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับการทำ Line QA สร้างคลังข้อมูลบรรณนิทัศน์ผลงานพุทธทาสภิกขุให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ศึกษา หลังจากนั้นทำการประเมินผลการใช้นวัตกรรมบรรณนิทัศน์พุทธทาสภิกขุที่พัฒนาได้

5. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

เชิงปริมาณ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพบริบทชุมชน วิธีชีวิตของชุมชน และสอบถามเกี่ยวกับการนำธรรมะคำสอนของพุทธทาสภิกขุเพื่อสร้างความสงบสุขของชุมชนรอบอ่าวบ้านดอน โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำผลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์วิจัยมาจำแนกหัวเรื่องตามประเด็นที่ศึกษาแบ่งตามด้านคือ ด้านการศึกษา ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านศาสนาและด้านวัฒนธรรม เพื่อนำมาการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยสรุปประเด็นและจัดกลุ่มสารสนเทศ และข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาจากคำตอบของผู้สนทนากลุ่มต่อการวิพากษ์ ข้อคิดเห็นและ

ข้อเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมบรรณนิทัศน์พุทธศาสนิกชุมชน
ทำการวิเคราะห์การตีความหมายในรูปแบบการวิจัย เพื่อหาข้อสรุปในประเด็น
คำตอบของคำถามของการศึกษา

ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูลด้วยการลงพื้นที่ที่สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเชิงพื้นที่
วิจัย 5 พื้นที่ คือ อำเภอไชยา อำเภอพุนพิน อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์
และอำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. บริบทชุมชนพื้นที่การบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้าน
ดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคมกับหลักคำสอนของพุทธศาสนิกชุมชน

2. การนำบรรณนิทัศน์พุทธศาสนิกชุมชนมาพัฒนาสื่อดิจิทัลเพื่อการเข้าถึง
หลักธรรมกับการบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความ
ความสงบสุขของสังคม

3. แนวทางการบริหารจัดการจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอน
เพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม

1. บริบทชุมชนพื้นที่การบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าว
บ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคมกับหลักคำสอนของพุทธศาสนิก
ชุมชน จากผลการวิจัย พบว่า

อ่าวบ้านดอน อยู่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ความยาวรวมประมาณ
120 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 6 อำเภอของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ อำเภอ
ไชยา อำเภอท่าฉาง อำเภอพุนพิน อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอ
ดอนสัก มีพื้นที่ชายฝั่งซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ได้ในทางเศรษฐกิจ สร้างมูลค่า
หลายล้านบาทต่อปี อ่าวบ้านดอนจึงเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญ และหล่อเลี้ยง
ชีวิตของชาวประมงพื้นบ้านมาหลายชั่วอายุคน ดังคำสัมภาษณ์นี้

1.1 การทำประมงพื้นบ้าน

“...อำเภอกาญจนดิษฐ์ เลี้ยงก่อนเพื่อนครับ ทำฉางเลี้ยงที่หลัง หลาย 10 ปี ทำฉางตอนแรกที่มาเลี้ยงคือเลี้ยงหอยแครง จากลัมปทานพื้นที่कुณสุมาลี 500 ไร่ ให้ผมมาเลี้ยงหอยแครงที่นี่เพราะว่าโดยสภาพภูมิศาสตร์บริบทหลายอย่าง ความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่มันไม่เหมือนกัน...”

(A 01)

“...การเลี้ยงหอยเริ่มคือมีकुณไสว วิเชียรฉาย เป็นคนเพชรบุรีเลี้ยงครั้งแรกประมาณปี 2500 โดยใช้วัสดุธรรมชาติซึ่งจะมีหินเปลือกหอยใช้เศษกระเบื้องให้ลูกหอยมาเกาะ พอโตได้ขนาดก็เก็บเกี่ยวมาขายหรือว่าเอามาทานเป็นอาหารก็ได้ลงทุนอะไรเยอะ ต่อมาเอาหอยติดประกบกันเป็นพวงแล้วก็แขวนที่ราว แล้วแต่ความถนัดของแต่ละคนมันก็เลยเป็นวิธีที่มาถึงปัจจุบัน ผมก็คิดต่อยอดตอนนี้ก็เลี้ยงในบ่อ ทดลองอยู่แต่ลงทุนเยอะหลายล้าน ตอนนี้ก็ประมาณสามล้านกว่าแล้ว ที่สำคัญต้องควบคุมเรื่องสิ่งแวดล้อมคุณภาพน้ำด้วย”

(A 02)

1.2 กฎหมายประมงกับวิถีชีวิตชาวประมง

เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมายอาจส่งผลกระทบต่อจำนวนสัตว์ทะเลและอาจทำให้เกิดการสูญพันธุ์ได้ อีกทั้งยังทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมทางทะเลเสื่อมโทรม ดังนั้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติและจังหวัด เพื่อเก็บรักษา สงวนฟื้นฟูไว้เพื่อให้กลุ่มชนรุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการใช้ทรัพยากรจะต้องมีการวางแผน การจัดการอย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

ถ้าพื้นที่จริง ๆ มันไม่เพียงพอหรอกเพราะมันต้องดูบริบทพื้นที่ด้วยพื้นที่ลาดชันขนาดไหนอย่างของชุมพรเนี่ยพื้นที่ลาดชัน 1500 เมตรนี่ก็น้ำลึกแล้ว และพื้นที่อนุญาตจะทำไงจริงๆผมเคยเสนอเวลาประชุมควรจะแบ่งสันปันส่วนกัน

สมมติคอกหอย 10% ชายฝั่ง 10% ร่องน้ำร่องเรือวิ่งกี่% มันควรจะมีเป็นสัดส่วน เพื่อการจัดสรรทรัพยากรของรัฐ หมายถึง ทรัพยากรทั้งหมดจริง ๆ ต้องเป็นกลาง มันต้องมีแหล่งเกิดแหล่งอนุรักษ์”

(A 03)

เครื่องมือที่ถูกกฎหมายมีอะไรบ้างนี้เป็นปัญหาที่ชาวบ้านถามย้อนกลับ ผมถามว่าอวนรุนผิดกฎหมายอวนลากผิดกฎหมาย อวนใส่รอกผิดกฎหมาย แล้วที่ถูกกฎหมายมีอะไรบ้างชาวบ้านไม่เหลือเครื่องทำมาหากินแล้ว ผมไม่ได้เข้าข้างกฎหมายบางตัวที่ออกมามันก็จะสร้างความเดือดร้อน

(A 04)

2. การนำบรรณนิทัศน์พุทธศาสนิกชุมชนมาพัฒนาสื่อดิจิทัลเพื่อการเข้าถึงหลักธรรมกับการบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม จากผลการวิจัย พบว่า

2.1 การนำหลักธรรมเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม

ผลงานพุทธศาสนิกชุมชนเพื่อสร้างความสงบสุขของชุมชน พบว่า มีประเด็นการบรรยายธรรมด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ของพุทธศาสนิกชนหลายเล่ม อาทิเช่น การขัดเกลาความเห็นแก่ตัว แก้ไขความเข้าใจผิด คิดผิด และความรู้เรื่องของสังคมนิยมที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาความหมายของธัมมิกสังคมนิยมว่าเป็นสังคมที่ประกอบด้วยธรรมและเป็นสัจจะที่แท้จริงของธรรมชาติ สามารถช่วยโลกให้เกิดสันติสุขได้ โดยย้ำว่าการจะแบ่งแยกมนุษย์เป็นพวก ๆ แล้วทำงานให้เป็นศัตรูกันนั้น ไม่ใช่ความต้องการของธรรมชาติและไม่ใช่ความต้องการของศาสนา สิ่งที่ธรรมชาติและศาสนาต้องการให้เป็น คือ การเป็นคน ๆ เดียวกัน มีความเมตตากรุณา ให้อภัยต่อกัน ไม่เห็นแก่ตัว ไม่ยึดกับตัวกู – ของกู โดยมีการอ้างอิงคำสอนของพุทธศาสนิกชุมชนเป็นแนวทางหลักธรรมเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคมและแก้ปัญหาการประกอบอาชีพประมง ได้แก่ ศีลธรรมไม่มาโลกาจะวินาศ วันนี้ถูกต้องไม่ต้องกลัววันพรุ่งนี้ ตัวกูของกู และอึดตา ตามลำดับ

“..ในฐานะชาวบ้านธรรมดาผมเชื่อว่าคำสอนของพระพุทธเจ้าใช้ได้แต่บนโลกนี้ใช้ไม่ได้เพราะพวกนี้เค้าจะไม่ค่อยเชื่อฟัง เพราะความโลภ โขมโยของ ความอยากได้อะไรมีส่วนของอ่าวบ้านดอนเนี่ย ผมว่าส่วนหนึ่งเกิดจากชุมชนที่ไม่เข้มแข็ง หลักธรรมของทั้งหมดเนี่ยมันมีประโยชน์อีกอย่างถ้าชุมชนเข้มแข็ง..”

(B 01)

“...ความขัดแย้งกันเรื่องหอยแครงและพื้นที่ของรัฐซึ่งไม่ได้มีใครเป็นเจ้าของ ความขัดแย้งที่เห็นจากสื่อต่าง ๆ ผู้ที่มีอำนาจและผลประโยชน์ตรงนั้นมันมีเงินมหาศาล เป็นพันล้านเงินไม่ใช่เล็กน้อย ฉะนั้นพอคนเห็นเงินตรงนั้นแล้วก็เกิดความโลภ ความโลภของคนก็เกิดอยากได้ ท่านพุทธทาสพูดอยู่เสมอว่าปัญหาที่เกิดขึ้นทุกวันนี้เพราะความเห็นแก่ตัว ...”

(B 02)

“...คนมีศีลมีธรรม จะเป็นคนมีจิตเมตตาความเบียดเบียนจะไม่เกิดขึ้น แต่ที่นั่นมันไม่มีตรงนี้ใจศีลข้อสองคืออะไรก็คือ ลักขโมยการไม่ซื่อสัตย์มันมีเต็มไปหมดจนเรามองไม่เห็นความสำคัญจนเป็นเรื่องร้ายแรงของมนุษยชาติโลกๆ ก็ไม่มีความสุขก็เป็นตัวกูกับตัวกูมันก็จะกัดกันที่มันเกิดกันในทะเลเนี่ยก็เพราะตัวกูของกูนี้แหละ...”

(B 03)

2.2 การพัฒนานวัตกรรมบรรณนิทัศน์พุทธทาสภิกขุกับการบริหารจัดการทรัพยากรประมงอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม

การพัฒนาบรรณนิทัศน์ผลงานพุทธทาสภิกขุเพื่อนำมาใช้สร้างความสงบสุขอ่าวบ้านดอนเป็นการรวบรวมผลงานของท่านประภะสิทธิ์สิ่งพิมพ์นำมาจัดทำบรรณนิทัศน์ เพื่อเป็นแบบบันทึกข้อมูลให้ได้แก่ทางด้านผลงานเฉพาะหนังสือที่เป็นผลงานของท่านพุทธทาสโดยตรง เลือกลงประเด็นการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้พัฒนานวัตกรรมบรรณนิทัศน์ในรูปแบบสื่อดิจิทัล line Application เพื่อการเข้าถึงแก่นแท้คำสอนของพุทธทาสภิกขุให้

ชุมชนรอบอ่าวบ้านดอนได้เข้าถึงหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนิกชนเพื่อความ
ความจรรโลงใจอีกช่องทางหนึ่งในการสร้างความสงบสุขรอบอ่าวบ้านดอน

“...ผมและชาวบ้านส่วนใหญ่ติดต่อกันในกลุ่มใช้เป็นแต่ไลน์ ใช้แบบอื่นไม่เป็น
และไลน์สอนของท่านพุทธทาสที่สร้างขึ้นครับเรามีแรงจูงใจอยากศึกษา เลย
สแกนเข้าไปแต่พอเราเข้าไปในกลุ่มแล้วถามว่าคนอยากเข้าไปศึกษามากขนาด
ไหน คือกำลังจะบอกว่านี่ก็คล้าย ๆ ห้องสมุดธรรมะดี ๆ นี่แหละ..” (C 01)
ตัวอย่าง การพัฒนานวัตกรรมบรรณนิทัศน์พุทธศาสนิกชนกับการบริหารจัดการ
ทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม ในรูปแบบ
ของ Line QA

ภาพที่ 2 การพัฒนานวัตกรรมบรรณนิทัศน์พุทธศาสนิกชนกับการบริหารจัดการ
ทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม

3. แนวทางการบริหารจัดการจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อ
สร้างความสงบสุขของสังคม จากผลการวิจัย พบว่า

3.1 ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ปรับรูปแบบการทำงานเชิงบูรณาการ เกิดความร่วมมือและสร้างเครือข่ายระหว่างภาคประชาชนและภาคเอกชน พัฒนากลไก เครื่องมือและกระบวนการเพื่อเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ภาครัฐให้การสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมของชุมชน ตลอดจนต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

นอกจากนี้ พบผลการศึกษาข้อมูลจากผลการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำหลักคำสอนพุทธศาสนิกชนกับการบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลจากผลการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำหลักคำสอนพุทธศาสนิกชนกับการบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม

อันดับ	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปรผล
1	การนำหลักคำสอนพุทธศาสนาใช้เพื่อการสร้างสร้างความสงบสุขของสังคม	4.58	.495	เห็นด้วยมากที่สุด
2	การนำหลักธรรมผลงานพุทธศาสนารองช่วยโลกให้เกิดสันติสุขได้	4.54	.564	เห็นด้วยมากที่สุด
3	คำสอนของพุทธศาสนานำมาปฏิบัติได้จริง	4.50	.502	เห็นด้วยมาก
4	แก่นแท้" ของพุทธศาสนา ที่เป็นหลักธรรมและนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้	4.48	.501	เห็นด้วยมาก
5	นักการเมืองที่มีธรรมสั่งจะน้อยในใจ ก็จะเป็นนักการเมืองโง่โง่สัตว์	4.46	.564	เห็นด้วยมาก
6	การสอนจริยธรรมสิ่งที่สำคัญคือ พูดให้ฟัง บอกกล่าวให้รู้ และทำให้ผู้สามารถนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะกับความสงบสุขของสังคม	4.44	.531	เห็นด้วยมาก
7	การนำหลักธรรมผลงานพุทธศาสนเกี่ยวกับสังคมมาใช้เพื่อการสร้างสร้างความสงบสุขของสังคม	4.43	.530	เห็นด้วยมาก
8	การนำหลักธรรมผลงานพุทธศาสนารองสร้างสันติสุขในบุคคลได้	4.43	.496	เห็นด้วยมาก
9	การนำหลักธรรมผลงานพุทธศาสนเกี่ยวกับเศรษฐกิจมาใช้เพื่อการสร้างสร้างความสงบสุขของสังคม	4.42	.528	เห็นด้วยมาก
10	การปฏิบัติตามหน้าที่ให้สมบูรณ์ เป็นผู้เข้าถึงหลักธรรมจะนำมาสร้างสร้างความสงบสุขของสังคม	4.40	.571	เห็นด้วยมาก

11	หลักพุทธะ คือ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับความความสงบสุขของสังคม	4.39	.569	เห็นด้วยมาก
12	พุทธทาสกล่าวว่า ชาวพุทธและชาวโลกจะได้เข้าถึงความจริง และความดีงามนำมาสร้างความสุขของสังคม	4.39	.539	เห็นด้วยมาก
13	ธรรมผลงานพุทธทาสกล่าวว่า การเป็นคน ๆ เดียวกัน มีความเมตตากรุณาให้อภัยต่อกัน ธรรมนี้จะนำความผาสุก	4.38	.568	เห็นด้วยมาก
14	การการนำหลักที่เข้าใจถูกต้องและปฏิบัติได้สามารถนำมาใช้เพื่อการสร้างความความสงบสุขของสังคม	4.37	.517	เห็นด้วยมาก
15	การเมือง เศรษฐกิจ อริทิงสาคือความไม่เบียดเบียน ตนเองสังคมและประเทศชาติ	4.34	.572	เห็นด้วยมาก
16	การนำหลักธรรมผลงานพุทธทาสเกี่ยวกับการเมืองมาใช้เพื่อการสร้างความความสงบสุขของสังคม	4.34	.704	เห็นด้วยมาก
17	การนำหลักธรรมผลงานพุทธทาสเกี่ยวกับการขัดเกลาความเห็นแก่ตัวมาใช้เพื่อการสร้างความความสงบสุขของสังคม	4.33	.508	เห็นด้วยมาก
18	ก้าวหน้าในทางธรรม พร้อมกันไปกับการก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ การเป็นอยู่ทุก ๆ อย่าง คือ การปฏิบัติธรรมอย่างสร้างความสุขของสังคม	4.33	.473	เห็นด้วยมาก
19	พุทธสังคมเป็นการผสมผสานพุทธศาสนาเข้ากับวิชาการเมืองสามารถนำมาใช้เพื่อการสร้างความความสงบสุขของสังคมได้	4.32	.534	เห็นด้วยมาก
20	การนำหลักธรรมผลงานพุทธทาสในแง่พุทธสังคมนิเวศเป็นอุดมการณ์และเค้าโครงทางการเมือง	4.32	.622	เห็นด้วยมาก
21	การนำหลักธรรมผลงานพุทธทาสเกี่ยวกับแก้ไขความเข้าใจผิด คิดผิดและดำเนินชีวิตผิด ให้กลับกลายเป็นการเป็นอยู่อย่างประเสริฐมาใช้เพื่อการสร้างความความสงบสุขของสังคม	4.31	.464	เห็นด้วยมาก
22	การเมืองตามความหมายของพุทธทาสคือ “การจัดคนที่อยู่กันมาก ๆ ให้ปราศจากปัญหาให้อยู่ร่วมกันอย่างผาสุก	4.31	.499	เห็นด้วยมาก
23	การนำหลักหลักธรรมะ และระบบการเมือง มีความสัมพันธ์กัน	4.29	.715	เห็นด้วยมาก
24	ความฉลาด ความรู้ในอาชีพปฏิบัติได้และมนุษยธรรมความถูกต้องพอดี	4.23	.463	เห็นด้วยมาก
25	มนุษย์ตกอยู่ภายใต้อำนาจของกิเลส และความเห็นแก่ตัวอย่างไม่มีที่สิ้นสุด	4.23	.804	เห็นด้วยมาก
26	การให้รู้หนังสือและฉลาดให้อู้อชีพ และให้มีความเป็นมนุษย์ที่ถูกต้องจริง	4.18	.565	เห็นด้วยมาก

อันดับ	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปรผล
27	การใช้การเมืองการฟุ้งไปหาเทคโนโลยีหลงวัตถุไม่ส่งเสริมมนุษยธรรม	4.18	.806	เห็นด้วยมาก
28	ธรรมะกับการเมืองที่แยกกันไม่ได้ ธรรมะเป็นเครื่องป้องกัน อุปัทวภัยเกิดจากความเจริญทางวัตถุ	4.15	.657	เห็นด้วยมาก
29	ชาติศีลธรรมแล้ว เศรษฐกิจและการเมืองจะเป็นเครื่องทำลายโลก	4.13	.805	เห็นด้วยมาก
30	หลักกาลามสูตร 10 ข้อ ที่เป็นหลักประกัน ความไม่เป็นตัวของตัวเอง	4.10	1.024	เห็นด้วยมาก
	ภาพรวม	4.34	.339	เห็นด้วยมาก

เกณฑ์การแปรผลค่าเฉลี่ย คือ ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด, ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง เห็นด้วยมาก, ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง เห็นด้วยน้อย, ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ไม่เห็นด้วย, ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ผลวิเคราะห์ต่อการบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวดอนเพื่อสร้างความสงบ ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.34 ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นด้วยมากที่สุดคือ การนำหลักคำสอนพุทธทาสมาใช้เพื่อการสร้างความความสงบสุขของสังคม ค่าเฉลี่ย 4.58 รองลงมาคือ การนำหลักกรรมผลงานพุทธทาสสามารถช่วยโลกให้เกิดสันติสุขได้ ค่าเฉลี่ย 4.54 คำสอนของพุทธทาสสามารถนำมาปฏิบัติได้จริง ค่าเฉลี่ย 4.50 แก่นแท้” ของพุทธศาสนา ที่เป็นหลักกรรมและนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้ ตามลำดับ

สรุปผล

นวัตกรรมบรรณนิทัศน์พุทธทาสภิกขุกับการสร้างความสงบสุขของชุมชนรอบอ่าวบ้านดอน สรุปผล ได้ดังนี้

1. บริบทชุมชนพื้นที่การบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้าน

ตอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม เดิมใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านเครื่องมือการทำประมงปัจจุบันมีเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาให้ชาวบ้านได้เลือกใช้ และปัญหาชุมชนรอบอ่าวบ้านดอนเกิดการรุกร้ำพื้นที่สาธารณะและการใช้เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย

2. การวิเคราะห์และพัฒนานวัตกรรมบรรณนิทัศน์พุทธทาสภิกขุกับการบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม พบว่า มีการนำหลักธรรมของพุทธทาสภิกขุ ได้แก่ หลักศีลธรรมไม่มาโลภจะวินาศ วันนี้อยู่ต้องไม่ต้องกลัววันพรุ่งนี้”ถ้าไม่ธรรมะ ไม่มีศีลธรรม ความเจริญในโลกก็จะไม่เกิดขึ้น ตัวกูของกู สำหรับการพัฒนานวัตกรรมบรรณนิทัศน์พุทธทาสภิกขุ พบว่า การใช้ Line QA เป็นนวัตกรรมบรรณนิทัศน์พุทธทาสภิกขุกับการบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม สามารถเป็นสื่อสารสนเทศที่ชุมชนรอบอ่าวบ้านดอนนิยมใช้เป็นส่วนใหญ่และเข้าถึงหลักคำสอนของพุทธทาสภิกขุได้ง่าย

3. แนวทางการบริหารจัดการจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม พบว่า ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน สนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมของชุมชน ตลอดจนต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

4. ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า การนำหลักคำสอนพุทธทาสมาใช้เพื่อการสร้างความสงบสุขของสังคม โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด 4.58

อภิปรายผล

1. บริบทชุมชนพื้นที่การบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม พบประเด็นสำคัญคือ ปัญหาชุมชนรอบอ่าวบ้านดอนเกิดการรุกร้ำพื้นที่สาธารณะและการใช้เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย

หากพิจารณาตามนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะ 20 ปี ข้างหน้า โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ได้กำหนดให้มีการวางแผนเชิงพื้นที่ทางทะเล (Marine Spatial Planning: MSP) และการจัดทำผังทะเลหรือการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ทางทะเล ทิศทางการพัฒนา อนุรักษ์ และฟื้นฟูพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่ง (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2566) อีกทั้งการใช้แผนที่นำทาง (Roadmap) จะช่วยการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมาย ช่วยการวางระบบและกลไกของปัญหาเกิดขึ้นเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องในหลายด้าน และสอดคล้องกับสุพรรณิ ไชยอำพร และสุวิมล พิริยธนาลัย (2550) พบว่าภูมิปัญญาชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติศึกษากรณีชุมชนประมงพื้นบ้าน จังหวัดปัตตานี มีข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษาครั้งนี้คือ พื้นฐานสำหรับการจัดการทรัพยากรทางทะเลของชุมชนสิทธิในการใช้ประโยชน์จะเกิดหากมีการใช้ประโยชน์เท่านั้น ซึ่งมีทั้งแบบชั่วคราวและแบบถาวร ไม่มีการครอบครอง และสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากร มาจากการเป็นสมาชิกของชุมชนและจากการแบ่งปัน

2. การวิเคราะห์และพัฒนานวัตกรรมบรรณนิทัศน์พุทธศาสนิกชนกับการบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม การศึกษาครั้งนี้พบว่ามีความสำคัญ ที่กลุ่มตัวอย่าง นำมาใช้ในเป็นหลักธรรมในการสร้างความสงบสุขของสังคมและการแก้ปัญหาเพื่อการดำรงชีวิต อาทิเช่น ศีลธรรม ไม่มาโลกาจะวินาศ วันนี้อยู่ต้องไม่ต้องกลัววันพรุ่งนี้ ตัวกูของกู อัตตา ซึ่งผลงานของพุทธศาสนิกชน, (2543) ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อรู้จักหน้าที่และมีความถูกต้องครบทั้งเรื่องทางวัตถุ ทางจิตและนิพพาน มรรคจึงเป็นทางออก ออกมาเสียจากปัญหาคือ ออกมาเสียจากโลก หมายถึงออกมาเสียจากอิทธิพลทุกชนิดที่มีอยู่ในโลก ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือ วัตถุนิยม ออกมาเสียจากสิ่งที่มีอิทธิพลครอบงำจิตใจ

เหตุที่คนมีความทุกข์เพิ่มขึ้นเพราะไม่รู้ว่าเป็นเพราะหลงยึดติดวัตถุ หลงพัฒนาวัตถุจนตกเป็นทาสของวัตถุกันทั้งโลก หากนำแนวทางการสร้างความสุขอย่างยั่งยืนเชิงพุทธบูรณาการรูปแบบการจัดการทรัพยากรสารสนเทศซึ่งมีการจัดการที่หลากหลายตามความต้องการสารสนเทศที่แตกต่างกันออกไป สำหรับการบริการรูปแบบสื่อดิจิทัลจากการศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่ให้ความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า การใช้โปรแกรมไลน์ เป็นช่องทางการให้บริการสารสนเทศธรรมะในรูปแบบการจัดการสารสนเทศที่เป็นแนวทางหรือต้นแบบที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชุมชนรอบอ่าวบ้านดอน เพื่อการบริการและเผยแพร่ผลงานพุทธทาสภิกขุ เนื่องจากสามารถเข้าถึงหลักธรรมคำสอนของพุทธทาสภิกขุได้อย่างสะดวก เข้าใจง่าย เนื้อหาสั้นกระชับ อ่านได้ใจความ และความสามารถสืบค้นข้อมูลในระยะเวลาอันสั้น

3. แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน สนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมของชุมชน ตลอดจนต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า การแก้ปัญหาและพัฒนาความสุขจะส่งผลโดยตรงต่อการเสริมสร้างความสุขทางสังคม และกลุ่มตัวอย่างของชุมชนในพื้นที่รอบอ่าวบ้านดอนยังพบปัญหาสังคม ขาดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีความสุขร่วมกัน เกิดจากสังคมที่เต็มไปด้วยการเอารอดเอาเปรียบเบียดเบียนกัน ดังนั้น การแก้ปัญหาควรนำหลักพรหมวิหาร 4 มาเติมเต็มแนวคิดอรรถประโยชน์นิยม กล่าวคือ เมื่อมีความสุขก็ไม่หวังความสุขไว้คนเดียว แต่ให้เผื่อแผ่แบ่งปันให้คนอื่นได้มีความสุขด้วย นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยที่สอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความร่วมมือของชุมชนจากการตั้งกลุ่มเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการกำหนดพื้นที่ทางอำนาจและกฎหมาย ซึ่งกติกากาการใช้ประโยชน์ไม่ส่งผลกระทบต่อด้านลบแก่ชุมชน ตลอดจนได้รับความร่วมมือกับภาค

เอกชนในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย มีแกนนำที่มุ่งมั่นตั้งใจทำงานและเสียสละ เพื่อชุมชนมีกลไกในการจัดการปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ (เรวัตร์ ยอดสุรงค์, 2556 :จตุรงค์ คงแก้ว, 2559)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่พบจากการวิจัย จากการเก็บข้อมูลพื้นที่สัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างเชิงพื้นที่บางพื้นที่ไม่สามารถดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัยได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่งด้วยในสถานการณ์โควิด 19 ผู้วิจัยจึงปรึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพได้ให้ข้อเสนอแนะว่าสามารถดำเนินการเก็บข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ได้บางส่วน และควรตระหนักถึงการป้องกันสิทธิอาสาสมัครจริยธรรมการวิจัย และเมื่อสถานการณ์โควิดเริ่มคลี่คลายลง ผู้วิจัยสามารถลงพื้นที่เก็บข้อมูลได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาข้อมูลเชิงลึกวิเคราะห์ สังเคราะห์ถึงแนวทางการบริหารจัดการจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคมโดยการบูรณาการเชิงพุทธศาสนา

บรรณานุกรม

จตุรงค์ คงแก้ว (2559) *ศึกษาเรื่องกระบวนการพัฒนาพื้นที่การจัดการ*

ทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง โดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน

ชายฝั่งอ่าวพังงา. (วิทยานิพนธ์คุษฎ์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.)

เฉลิมศรี ลีนโป. 2 กุมภาพันธ์ 2566 *ประวัติการทำประมงพื้นบ้าน. สัมภาษณ์*

ชานนท์ พุฒอินทร์. 20 พฤษภาคม 2565. *ประวัติการทำประมงพื้นบ้าน.*

สัมภาษณ์.

- ชุมพล เรืองสวัสดิ์. 17 พฤษภาคม 2565. การพัฒนานวัตกรรมการบรรณนิทัศน์พุทธศาสนิกชื่อกับการบริหารจัดการทรัพยากรประมงรอบอ่าวบ้านดอนเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม. สัมภาษณ์.
- ไชยรัตน์ สละรัตน์. 17 พฤษภาคม 2565. การนำหลักธรรมเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม. สัมภาษณ์.
- นพรัตน์ นิลแก้ว. 20 พฤษภาคม 2565. กฎหมายประมงกับวิถีชีวิตชาวประมง. สัมภาษณ์.
- บัญญัติ พงษ์พานิช. (2551). “หोजดหมายเหตุพุทททาส อินทปัญโญ : ถึงเวลาเอาเมื่อ 100 ปี,” สมาคมหोजดหมายเหตุไทย : 32-33.
- ประวีณ จุลภักดี. (2565). ปม “คอกหอย” อ่าวบ้านดอน จ.สุราษฎร์ธานี. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2565, <https://www.thaipbs.or.th/program>.
- ปรีชา ด้านสกุลชัย. 20 พฤษภาคม 2565. กฎหมายประมงกับวิถีชีวิตชาวประมง. สัมภาษณ์.
- พระประชา ปสนนธมโม. (2549). ภาพชีวิต ๘๐ปีของพุทททาสสิกขุ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- พระอาจารย์มารุต เมธิโต. 2 กุมภาพันธ์ 2566. การนำหลักธรรมเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม. สัมภาษณ์.
- พระอาจารย์ศักดิ์ชัย กิตติชโย. 2 กุมภาพันธ์ 2566 การนำหลักธรรมเพื่อสร้างความสงบสุขของสังคม. สัมภาษณ์
- พุทททาสสิกขุ. (2543). พุทททาสสอนธรรม. กรุงเทพฯ : ธรรมสภา.
- เรวัตร์ ยอดสุรางค์. (2556). การศึกษาปัจจัยในการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อโครงการจัดการทรัพยากรประมง บริเวณอ่างเก็บน้ำห้บทีมสยาม 01 จังหวัดตราด. กรุงเทพฯ : ส่วนบริหารจัดการประมงน้ำจืด.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2566).
นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
พ.ศ. 2560 – 2579. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2566,
จาก<https://www.onep.go.th/>.

การใช้ภาษาในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของ
นายกรัฐมนตรีไทย: กรณีศึกษาหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช
และนายชวน หลีกภัย

The Use of Language in Keynote Address on Thai
Language and Literature by Prime Minister of
Thailand: Case Study of M.R. Kukrit Pramoj and
Mr. Chuan Leekpai

รุ่งโรจน์ ต้นประดิษฐ์^{1*}, วรวรรณ ศรียาภัย², วรัญญา ยิ่งยงค์ศักดิ์³, และปาริชาติ โปธิ⁴
Rungroj Tonpradit¹, Warawat Sriyabhaya², Warunya Yingyongsak³
and Parichart Pothi⁴

Received: September 4, 2023

Revised: November 2, 2023

Accepted: November 6, 2023

¹ สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
Thai Language Program, School of Liberal Arts, University of Phayao.
(Email : rungrawai@hotmail.com)

*Corresponding Author

² สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
Thai Language Program, School of Liberal Arts, University of Phayao.
(Email : waaraathaanaa@yahoo.co.th)

³ สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
Thai Language Program, School of Liberal Arts, University of Phayao.
(Email : warunya.yi@up.ac.th)

⁴ สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
Thai Language Program, School of Liberal Arts, University of Phayao.
(Email : parichart.po@up.ac.th)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในบทปาฐกถาทงภาษาและวรรณกรรมไทยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และนายชวน หลีกภัย และเพื่อสังเคราะห์เอกลักษณ์และอัตลักษณ์การใช้ภาษาในบทปาฐกถาทงภาษาและวรรณกรรมไทยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และนายชวน หลีกภัย โดยคัดเลือกบทปาฐกถาทงภาษาและวรรณกรรมไทยของทั้ง 2 คน คนละ 1 บท แล้ววิเคราะห์จากตัวบทเป็นหลัก ตามแนวทางการใช้คำและถ้อยคำที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้น ผลการศึกษาบทปาฐกถาทงภาษาและวรรณกรรมไทยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช พบการใช้คำนาม การใช้คำสรรพนาม การใช้คำเชื่อม การใช้คำลงท้าย และการใช้คำทับศัพท์ บทปาฐกถาทงภาษาและวรรณกรรมไทยของนายชวน หลีกภัย พบการใช้คำนาม การใช้คำสรรพนาม การใช้คำเชื่อม การใช้ความเปรียบ และการใช้ภาษาถิ่น ด้านการสังเคราะห์เอกลักษณ์และอัตลักษณ์การใช้ภาษาในบทปาฐกถาทงภาษาและวรรณกรรมไทยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และนายชวน หลีกภัย พบว่าด้านเอกลักษณ์การใช้ภาษา ปากฎการใช้คำและถ้อยคำ ที่แสดงลักษณะร่วมของทั้ง 2 คนในการใช้ภาษา พบการใช้คำและถ้อยคำ ใน 3 ลักษณะที่เหมือนกัน คือการใช้คำนาม คำสรรพนาม และการใช้คำเชื่อม โดยพบการใช้คำสามัญนาม วิสามานยนาม คำบุรุษสรรพนาม และการใช้คำเชื่อมจำนวนมาก ด้านอัตลักษณ์การใช้ภาษา พบว่าหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช มีการใช้คำและถ้อยคำที่มีลักษณะเด่นด้านการใช้คำเชื่อม และการใช้คำลงท้ายที่แสดงความสุภาพจำนวนมาก และมีการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษประกอบการพูด มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณกรรมอย่างเห็นได้ชัด ส่วนบทปาฐกถาทงของนายชวน หลีกภัย เป็นหัวข้อเกี่ยวกับภาษาถิ่น จึงทำให้เนื้อหาของนายชวน หลีกภัยมีการยกตัวอย่างภาษาถิ่น โดยเฉพาะภาษาถิ่นใต้ประกอบเพื่ออธิบายเป็นจำนวนมาก มีการอ้างอิงบุคคลที่เป็นที่รู้จักในสังคมเป็นอย่างดี มีสำนวนการใช้ภาษา การใช้คำเปรียบเทียบทั้ง

ปรากฏการใช้คำเปรียบ และไม่ปรากฏการใช้คำเปรียบ เพื่อประกอบการพูดให้
มีน้ำหนักโน้มน้าวใจให้ผู้ฟังเห็นความสำคัญของภาษาถิ่นได้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ : เอกลักษณะ, อุตลักษณ์, การใช้ภาษา, บทปาฐกถา, นายกรัฐมนตรีไทย

Abstract

This study aims to analyze the use of language in Keynote Address on Thai language and literature of M.R. Kukrit Pramoj and Mr. Chuan Leekpai and to synthesize the uniqueness and identity of language use in Keynote Address on Thai language and literature by M.R. Kukrit Pramoj. and Mr. Chuan Leekpai by selecting a speech on Thai language and literature of the two people, 1 chapter each, and then analyzing it mainly from the text. According to the theory of words and phrases that the researcher has synthesized. The results of a study of M.R. Kukrit Pramoj's keynote address on Thai language and literature found that the use of nouns, pronouns, conjunction, suffixes, and transliteration. Chuan Leekpai's discourse on Thai language and literature found the use of nouns, pronouns, conjunctions, simile, and local languages. Synthesis of the uniqueness and identity of language use in Keynote Address on Thai language and literature by M.R. Kukrit Pramoj. and Mr. Chuan Leekpai found that appeared to use words and phrases that show the common characteristics of the two people. In the use of language found the use of words and phrases in 3 characteristics that are the same consisting of the use of nouns, pronouns, and the use of conjunctions. It was found that the use of Common Noun,

Proper Noun, Personal Pronoun, and the use of many conjunctions regarded to the identity of the use of language, it was found that M.R. Kukrit Pramoj used words and phrases that were characterized by the use of conjunctions including the use of many polite endings and the use of English transliteration to accompany the speech. Mr. Chuan Leekpai's speech is different from M.R. Kukrit's speech because M.R. Kukrit used content from literature obviously. Chuan Leekpai's speech was about local dialects. Therefore, the content of Mr. Chuan Leekpai provided examples of local dialects, especially the Southern dialects to describe and references to well-known people in society. There was the use of idioms and metaphor, with and without word of comparison for gaining the weight of speech to persuade the audience to see the importance of the dialect better.

Keywords: Uniqueness, Identity, Language, Keynote Address, Thai Prime Minister

บทนำ

ปาฐกถา คือ ถ้อยคำหรือเรื่องราวที่บรรยายในที่ชุมนุมชนให้ผู้ฟังรับรู้เรื่องราว ผ่านการแสดงความคิดเห็น การเสนอแนะ และการบอกเล่าเรื่องต่าง ๆ ที่มีความสำคัญของผู้พูด อาจเป็นการบรรยาย หรือการอธิบายขยายความ เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจอย่างถ่องแท้ องค์กรปาฐกจะต้องมีการเตรียมตัวเป็นอย่างดี พูดตรงกับหัวข้อเรื่องที่กำหนดให้โดยตรงไปตรงมา มีหลักฐานอ้างอิงที่ถูกต้องสมเหตุสมผล ดังนั้นองค์กรปาฐกจึงต้องเป็นผู้มีความรู้ ความรอบรู้และประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ทั้งรูปแบบ กลวิธี และวัจนลีลา หรือลีลาภาษาในการพูดเป็นอย่างดี ผู้นำประเทศ หรือ ผู้นำองค์กร เป็นผู้ที่จะต้องใช้ทักษะทางการพูด รวม

ถึงมีความรู้ความสามารถด้านการใช้ภาษาในการสื่อสารกับผู้อื่น โดยเฉพาะ นายกรัฐมนตรี ที่เป็นผู้นำของประเทศ เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อทิศทางของภาษา และวรรณกรรมเป็นอย่างมาก ยกตัวอย่างเช่น หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการใช้ภาษาสื่อสารกับคนหมู่มาก เป็นทั้งนักเขียนและนักพูดที่มีชื่อเสียง ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อทิศทางของภาษาและวรรณกรรม เช่นเดียวกับ นายชวน หลีกภัย ผู้มีความสามารถทางศิลปะการใช้ภาษาในการพูดเป็นอย่างดี จนได้รับสมญานามอันเป็นที่ทราบกันดีว่า “ใบมีดโกนอาบน้ำผึ้ง”

ด้านลีลาการใช้ภาษา ทั้งการใช้คำและถ้อยคำเป็นลักษณะหนึ่งที่มีความสำคัญที่ส่งผลต่อการแสดงตัวตนของผู้แสดงปาฐกถา ดังที่รุ่งโรจน์ ต้นประดิษฐ์ วิเชษฐชาย กมลสัจจะ และวรวรรณ ศรียาภัย (2564) ได้ศึกษาการเชื่อมโยงความในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของนายกรัฐมนตรีไทย พบการเชื่อมโยงความที่พบมากที่สุด คือ การใช้คำเชื่อม การเชื่อมโยงความที่พบน้อยที่สุดคือ การใช้ศัพท์ ในลักษณะการใช้คำลูกกลุ่ม โดยหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ใช้ภาษาในบทปาฐกถาที่เป็นทางการมากกว่าคนอื่น พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ พบการเลือกใช้คำเป็นอย่างดี ใช้คำเชื่อมในการเชื่อมโยงความมากที่สุด และนายชวน หลีกภัย มีการยกตัวอย่างประกอบการพูดอย่างชัดเจน สอดคล้องกับปรมาพร สว่างแก้ว (2556) ที่ศึกษาลีลาภาษาของ คำ ผกา ในบทความทางการเมืองที่ตีพิมพ์ลงในมติชนสุดสัปดาห์ พ.ศ. 2553-2554 และงานของพลอย ลวณะมาลัย (2547) ที่ศึกษาเชิงวิเคราะห์ลีลาภาษาในงานวรรณกรรมประเภทสารคดีประวัติศาสตร์ของ หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช มาพิจารณา จะพบว่า ลีลาภาษา หรือวจนลีลา เป็นลักษณะสำคัญที่ส่งผลต่อการแสดงอัตลักษณ์ตัวตนของแต่ละคน

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และนายชวน หลีกภัย และเพื่อสังเคราะห์เชิงเปรียบ

เทียบการใช้ภาษาในบทปาฐกถาทงภาษาและวรรณกรรมไทยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และนายชวน หลีกภัย อันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มีความสนใจและเป็นแบบอย่างของการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องเหมาะสมตามระดับภาษาและบริบทการใช้ภาษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาด้านการใช้คำ และการใช้ถ้อยคำในบทปาฐกถาทงภาษาและวรรณกรรมไทยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และนายชวน หลีกภัย
2. เพื่อสังเคราะห์เชิงเปรียบเทียบเอกลักษณ์และอัตลักษณ์การใช้ภาษาในบทปาฐกถาทงภาษาและวรรณกรรมไทยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และนายชวน หลีกภัย

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารหรือตัวบท แล้วนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำ และถ้อยคำ
2. ศึกษาทำความเข้าใจบทปาฐกถาทงภาษาและวรรณกรรมไทย เรื่อง “สามก๊ก” ในทรศนะของข้าพเจ้า ของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช (2553) และ “ภาษาถิ่นก็ภาษาไทย” ของนายชวน หลีกภัย (2538) อย่างละเอียด
3. วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำและถ้อยคำ วิเคราะห์บทปาฐกถาทงภาษาและวรรณกรรมไทย เรื่อง “สามก๊ก” ในทรศนะของข้าพเจ้า ของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และ ภาษาถิ่นก็ภาษาไทย ของนายชวน หลีกภัย โดยการวิเคราะห์จะประยุกต์ใช้แนวคิดการใช้คำและถ้อยคำ

ในการพิจารณาจากตัวบทเป็นหลัก

3.1 การวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการใช้คำและถ้อยคำของวรรณธน์ ศรียาภัย (2557) สุนันท์ อัญชลีนุกุล (2563) วิจิษฐ์ ภาณุพงศ์ และอนันต์ เหล่าเลิศวรกุล (2552)

3.2 การสังเคราะห์ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีการสังเคราะห์ความรู้จากการอ่านของ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2561)

4. เสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ สรุปผลและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

จากการศึกษา เรื่อง อัตลักษณ์การใช้ภาษาในบทปาฐกถาทงภาษาและวรรณกรรมไทยของนายกรัฐมนตรีไทย กรณีศึกษาหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และนายชวน หลีกภัย โดยผู้วิเคราะห์ได้ประยุกต์แนวคิดทฤษฎีการใช้คำและถ้อยคำที่สังเคราะห์ได้ มาวิเคราะห์การใช้ภาษาในบทปาฐกถาทงภาษาและวรรณกรรมไทย เรื่อง “สามก๊ก” ในทรศนะของข้าพเจ้า ของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช (2553) และ “ภาษาถิ่นก็ภาษาไทย” ของนายชวน หลีกภัย (2538) โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากตัวบทเป็นหลัก ใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะการใช้ภาษาในบทปาฐกถาทงภาษาและวรรณกรรมไทยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และนายชวน หลีกภัย และการสังเคราะห์เชิงเปรียบเทียบการใช้ภาษาในบทปาฐกถาทงภาษาและวรรณกรรมไทยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และนายชวน หลีกภัย ปรากฏผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ลักษณะการใช้ภาษาด้านการใช้คำและถ้อยคำ ในบทปาฐกถาทงภาษาและวรรณกรรมไทยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และนายชวน หลีกภัย

1. การใช้คำและถ้อยคำ ของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช

ผู้วิเคราะห์ได้ประยุกต์แนวคิดทฤษฎีการใช้คำและถ้อยคำ โดยพิจารณาจากตัวบทเป็นหลัก ผลการศึกษาด้านการใช้คำและถ้อยคำ ในบทปาฐกถาทงภาษาและ

วรรณกรรมไทย เรื่อง “สามก๊ก” ในทรศนะของข้าพเจ้า ของหม่อมราชวงศ์ คีตกฤษดิ์ ปราโมช (2553) พบการใช้คำและถ้อยคำที่เป็นลักษณะเด่นมากที่สุดใน 5 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำนาม การใช้คำสรรพนาม การใช้คำเชื่อม การใช้คำ ลงท้าย และการใช้คำทับศัพท์ บทความนี้จึงเลือกนำเสนอเพียง 5 ลักษณะดังกล่าวเท่านั้น ดังต่อไปนี้

1.1 การใช้คำนาม คำนาม เป็นคำที่ใช้เรียกชื่อคน สัตว์ สิ่งของ พืช สถานที่ สภาพของวัตถุสิ่งของ ลักษณะของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต รวมถึงสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม พบลักษณะเด่นในการใช้คำนาม 2 ลักษณะ คือ สามานยนาม และ วิสามานยนาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“สามก๊ก เป็นวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงแล้ว เป็นวรรณกรรมของโลกก็ว่าได้ มีการแปลออกมาหลายภาษาเหลือเกิน...” (คีตกฤษดิ์ ปราโมช, ม.ร.ว, 2553: 93)

จากข้อความข้างต้น คำสามานยนาม ได้แก่ “วรรณกรรม” “โลก” “ภาษา” คำวิสามานยนาม ได้แก่ “สามก๊ก” “จีน”

“เราถือกันว่า ปีหนึ่งต้องเล่นละครสองเรื่อง คือเรื่องรามเกียรติ์ เป็นละครที่เล่นบูชาพระนารายณ์ เรื่องอุณรุท เป็นละครที่เล่นบูชาพระอิศวร ในวังจะต้องมี” (คีตกฤษดิ์ ปราโมช, ม.ร.ว, 2553: 94)

จากข้อความข้างต้น คำวิสามานยนาม ได้แก่ “รามเกียรติ์” “พระนารายณ์” “อุณรุท” “พระอิศวร” คำสามานยนาม ได้แก่ “ละคร” “วัง”

1.2 การใช้คำสรรพนาม คำสรรพนาม เป็นคำที่ใช้แทนชื่อ หรือแทนคำนาม โดยไม่ต้องกล่าวคำนามนั้นซ้ำ การปรากฏของคำสรรพนาม จะอยู่ในตำแหน่งเดียวกันกับคำนาม คือประธานและกรรมของประโยค พบลักษณะเด่นที่สุด ในการใช้คำบุรุษสรรพนาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ที่นี้มาเข้าจริง ๆ ก็นี่ถึงเรื่อง สามก๊ก เขาบอกว่าในทรศนะของข้าพเจ้า ก็รู้สึกว่ามันบีบตัวเองให้เกิดทรศนะขึ้นมา ผมรู้สึกว่าเป็นเรื่องใหญ่”

มากครับ” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว, 2553: 93)

จากข้อความข้างต้น การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ได้แก่ “ข้าพเจ้า” “ผม” การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 3 ได้แก่ “เขา” “มัน”

“มีนักโบราณคดีหรือนักวรรณคดีอังกฤษคนหนึ่ง ชื่ออะไรผมก็ลืมไปแล้ว แอบบอกว่า สามก๊กเขียนขึ้นในราชวงศ์หยวน” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว, 2553: 93)

จากข้อความข้างต้น การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ได้แก่ “ผม” การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 3 ได้แก่ “เขา” “มัน”

1.3 การใช้คำเชื่อม คำเชื่อม เป็นคำที่ทำหน้าที่เชื่อมคำ วลี ประโยค เข้าเป็นเนื้อความเดียวกัน หรือมีความสัมพันธ์กัน เพื่อสื่อความหมายให้เข้าใจกันและกัน พบการใช้คำเชื่อม 4 ลักษณะ ได้แก่ คำเชื่อมสมภาค คำเชื่อมอนุประโยค คำเชื่อมเสริม และคำเชื่อมสัมพันธ์สาร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ท่านอาจารย์บอกไม่ใช่ แต่ผมก็รับปากว่าจะไป” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว, 2553: 91)

จากข้อความข้างต้น “แต่” เป็นการใช้นำคำเชื่อมสมภาค เชื่อมประโยคกับประโยค

“เมืองเจ้าพระยามหานครสำคัญเกือบจะเท่ากับเมืองหลวง เพราะฉะนั้นหลักฐานในทางเอกสารต่างๆย่อมจะมีอยู่มาก แต่ว่าถึงอย่างนั้นก็ขาดหายเพราะในระหว่างที่กรุงศรีอยุธยาเป็นจราชลทางเมืองนครศรีธรรมราชก็ไม่ปกตินัก” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว, 2553: 94)

จากข้อความข้างต้น “เพราะฉะนั้น” “แต่ว่า” “เพราะ” เป็นการใช้นำคำเชื่อมสัมพันธ์สาร

“แม่อยากให้ผมผันวรรณยุกต์เป็น เลาเจียน ม้าเฉียว ไม่ได้เอาเรื่องวรรณคดีอะไรเลย เพราะฉะนั้นมันก็เป็นวิธีสอนหนังสือเด็กอีกวิธีหนึ่งให้ผันท่ง” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว, 2553: 96)

จากข้อความข้างต้น “เลย” เป็นการใช้คำเชื่อมเสริม “เพราะฉะนั้น” เป็นการใช้คำเชื่อมสัมพันธ์สาร

ส่วนหนังสือร้อยแก้วที่แปลมาจากภาษาอื่นนั้น ส่วนใหญ่เป็นหนังสือจีน (ศีกฤทธิ ปราโมช, ม.ร.ว, 2553: 96)

จากข้อความข้างต้น “ที่แปลมาจากภาษาอื่น” เป็นคำเชื่อมอนุประโยค ชนิดคำเชื่อมคุณานาประโยค ทำหน้าที่ขยายนามวลี หนังสือร้อยแก้ว และร่วมกับนามวลี หนังสือร้อยแก้ว เป็นประธานของประโยค

1.4 การใช้คำลงท้าย คำลงท้าย เป็นคำที่ปรากฏในตำแหน่งสุดท้ายของประโยค ไม่มีความหมายเด่นชัดในตัว คำลงท้ายแต่ละคำอาจมีหลายรูป ซึ่งต่างกันในเสียงวรรณยุกต์ ความสั้นยาวของเสียงสระ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือคำลงท้ายแสดงทัศนภาวะ คือคำลงท้ายเพื่อแสดงเจตนาต่าง ๆ เช่น สิ่ง ชักชวน ขอร้อง โนมน้าวหรือความรู้สึกริกริอีกประเภทหนึ่งคือคำลงท้ายแสดงมรรยาท คือคำลงท้ายเพื่อแสดงความสุภาพ ความไม่สุภาพ หรือความเป็นกันเองเช่น ครับ ค่ะ อะ วะ ยะ พบการลงท้าย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- *ผมรู้สึกว่าเป็นเรื่องใหญ่มากครับ (ศีกฤทธิ ปราโมช, ม.ร.ว, 2553: 93)*

- *ปัญหาที่ว่าสามก๊กเขียนขึ้นเมื่อไหร่ ปัญหานี้แปลกครับ ไม่มีใครตอบ (ศีกฤทธิ ปราโมช, ม.ร.ว, 2553: 93)*

- *อ่านแล้วขลุ่ย ดุสิ ภาษาไทยเลิศขนาดไหน (ศีกฤทธิ ปราโมช, ม.ร.ว, 2553: 98)*

- *คุณลองอ่านหนังสือพิมพ์ดูเถอะ หรืออ่านบทวิจารณ์ของนักเขียนบางคน (ศีกฤทธิ ปราโมช, ม.ร.ว, 2553: 104)*

จากข้อความข้างต้น “ครับ” เป็นการใช้คำลงท้ายแสดงมรรยาท แสดงความสุภาพ “สิ” “เถอะ” เป็นการใช้คำลงท้ายแสดงทัศนภาวะ

1.5 การใช้คำทับศัพท์ บทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยเรื่อง “สามก๊ก” ในทรศนะของข้าพเจ้า ของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช พบการใช้คำทับศัพท์จากภาษาต่าง ๆ ที่เด่นชัดคือ การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- “ท่านบอกพูดเปิดการสัมมนา ท่านบอกพูดอะไรก็ได้ ผมบอกอ้ออย่างนี้เขาเรียก *Keynote speech* ใช้ใหม่ล่ะ” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2553: 91)

- “หนังสือประจำพระนครของกรุงเทพานั้นจะต้องมีอะไรบ้างที่เรียกได้ว่าเป็น *National literature* หรือวรรณคดีของชาติที่จะต้องมีเอาไว้” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2553: 94)

จากข้อความข้างต้น “Keynote speech” และ “National literature” เป็นการใช้คำทับศัพท์ที่มาจากภาษาอังกฤษ

2. การใช้คำและถ้อยคำ ของนายชวน หลีกภัย

ผู้วิเคราะห์ได้ประยุกต์แนวคิดทฤษฎีการใช้คำและถ้อยคำ โดยพิจารณาจากตัวบทเป็นหลัก ผลการศึกษาการใช้คำและถ้อยคำ ในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทย เรื่อง ภาษาถิ่นก็ภาษาไทย ของนายชวน หลีกภัย (2538) พบการใช้คำและถ้อยคำที่เป็นลักษณะเด่นมากที่สุดใน 5 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำนาม การใช้คำสรรพนาม การใช้คำเชื่อม การใช้ความเปรียบ และการใช้ภาษาถิ่น บทความนี้จึงเลือกนำเสนอเพียง 5 ลักษณะดังกล่าวเท่านั้น ดังต่อไปนี้

2.1 การใช้คำนาม การใช้คำนาม คำนาม เป็นคำที่ใช้เรียกชื่อคน สัตว์ สิ่งของ พืช สถานที่ สภาพของวัตถุสิ่งของ ลักษณะของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต รวมถึงสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม พบลักษณะเด่นในการใช้คำนาม 3 ลักษณะคือ สามานยนาม วิสามานยนาม และ อาการนาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ภาษาไทย เป็นภาษาที่มีความไพเราะ มีความงดงาม และมี ความหลากหลาย ที่สามารถใช้ได้โดยไม่จำเป็นต้องทับศัพท์ของภาษาอื่นเลย

เกือบทั้งหมด” (ชวน หลีกภัย, 2538: 23)

จากข้อความข้างต้น “ภาษา” “ภาษาอื่น” เป็นการใช้คำ
สามัญนาม ส่วนคำว่า “ภาษาไทย” คำว่า “ไทย” เป็นการใช้คำวิสามัญนาม
และ “ความไพเราะ” “ความงดงาม” “ความหลากหลาย” เป็นการใช้อาการนาม

*“คนบ้านเราพูดภาษาจีนเยอะเยอะ แต่เมื่อหาล่ามสักคนหนึ่ง
เพื่อแปลระหว่างที่คุยกับนายกรัฐมนตรีของจีน มีปัญหา”* (ชวน หลีกภัย, 2538: 28)

จากข้อความข้างต้น “คนบ้านเรา” “ภาษา” “ล่าม” “นายก
รัฐมนตรี” เป็นการใช้คำสามัญนาม “จีน” เป็นการใช้คำวิสามัญนาม ส่วน
คำว่า “ของ” ไม่ใช่คำนาม เป็นเพียงคำแสดงความเป็นเจ้าของ หรือคำบุพบท

นอกจากนั้น ยังปรากฏการใช้หน่วยนามที่ทำหน้าที่เหมือนหน่วย
สรรพนาม ได้แก่ หน่วยเรียกชื่อเฉพาะ และหน่วยเรียกตำแหน่ง เป็นจำนวนมาก
ดังตัวอย่างต่อไปนี้

*ถ้าเราใช้ภาษาสงขลาเป็นภาษากลาง คุณไตรรงค์ (นายไตรรงค์
สุวรรณศิริ) คงจะพูดชัดที่สุดในบรรดาคนทั้งหลายที่ใช้ภาษาไทย* (ชวน หลีกภัย,
2538: 24)

*จิรนนท์ พิตรปรีชา ซึ่งเป็นคนบ้านเดียวกัน เขียนภาษาถิ่น
ได้ดี* (ชวน หลีกภัย, 2538: 26)

*เมื่อปี 2518 มีการเลือกตั้งซ่อมคุณทองดี อิศราชีวิน ที่เชียงใหม่
(ชวน หลีกภัย, 2538: 27)*

*คุณเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และท่านอธิบดีกรมศิลปากรในสมัย
นั้น (ทวีศักดิ์ เสนาณรงค์)* (ชวน หลีกภัย, 2538: 31)

ผมขออธิบดีกรมทางหลวงว่า ท่านช่วยออกแบบศาลาริมทาง
แต่ละภาคตามลักษณะสถาปัตยกรรมแต่ละถิ่น ซึ่งอธิบดีกรมทางหลวงเคยตอบ
จดหมายผมมาเมื่อหลายปีมาแล้วว่า ท่านเห็นด้วยแต่ทางปฏิบัติจริง ๆ ปรากฏว่า
ยังไม่ได้ทำ เวลานี้กำลังขอกันอยู่ แล้วก็ผมให้ท่านคนประดิษฐ์สถาปัตยกรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นประธานในกรรมการชุดดังกล่าวนี้ (ชวน หลีกภัย, 2538: 30)
จากข้อความข้างต้น “คุณไตรรงค์ (นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี)”
“จิรพันธ์ พิตรปรีชา” “คุณทองดี อิศราชีวิน” “คุณเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์”
“ทวีศักดิ์ เสนาณรงค์” เป็นหน่วยเรียกชื่อเฉพาะ “ท่านอธิบดีกรมศิลปากร”
“อธิบดี” “คณบดี” เป็นหน่วยเรียกตำแหน่ง

2.2 การใช้คำสรรพนาม คำสรรพนาม เป็นคำที่ใช้แทนชื่อหรือแทนคำนาม โดยไม่ต้องกล่าวคำนามนั้นซ้ำ การปรากฏของคำสรรพนาม จะอยู่ในตำแหน่งเดียวกันกับคำนาม คือประธานและกรรมของประโยค พบลักษณะเด่นในการใช้คำสรรพนาม 4 ลักษณะคือ บุรุษสรรพนาม ประพันธสรรพนาม นิยมสรรพนาม และอนิยมสรรพนาม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผมจะยกตัวอย่างในภาคใต้ “เพลงบอก” ซึ่งฟังมาตั้งแต่เด็กๆ และมีความหมายที่ทำให้เราฟังแล้วก็รู้สึกตื่นต้น เรามีกความรู้สึกหวั่นไหวไปกับข้อความ กับสำเนียงที่เขาขับ (ชวน หลีกภัย, 2538: 25)

จากข้อความข้างต้น “ผม” เป็นการใช้นิยมสรรพนาม บุรุษที่ 1 “ซึ่ง” “ที่” เป็นการใช้นิยมสรรพนาม

เมื่อปี 2518 มีการเลือกตั้งซ่อมคุณทองดีอิสราชีวินที่เชียงใหม่ เราก็ไปหาเสียงที่เชียงใหม่ ผมได้คำมาคำหนึ่ง แล้วก็จำมาจนเดี๋ยวนี้ แล้วก็ใช้เวลาไปภาคเหนือ เขาโจมตีคู่ต่อสู้ว่า พี่น้องเลือกคนของเราดีกว่า อย่าเลือกคนนั้น (ชวน หลีกภัย, 2538: 27)

จากข้อความข้างต้น “เรา” “ผม” เป็นการใช้นิยมสรรพนาม บุรุษที่ 1 “เขา” เป็นการใช้นิยมสรรพนาม บุรุษที่ 3

แต่ผมคิดว่าเรื่องนี้คงจะไม่ใช้เป็นปัญหาที่ไม่มีคนเก่ง แต่ว่าคงมีปัญหาสำหรับความถนัดของคน ถึงแม้ว่าจะเป็นผู้รู้ แต่ว่าเมื่อไม่ได้เตรียมตัว และก็ไม่ได้อ่านในเรื่องนั้น เมื่อแปลก็มีปัญหา (ชวน หลีกภัย, 2538: 28)

จากข้อความข้างต้น “นี้” “นั้น” เป็นการใช้นิยมสรรพนาม

อีกอย่างหนึ่งนี่ก็ว่า อะไรที่มาจากในกรุงต้องสวยงาม และถูกต้องตามผู้ใหญ่ต้องการ (ชวน หลีกภัย, 2538: 24)

จากข้อความข้างต้น “อะไร” เป็นการใช้คำอนิยมนิสรพนาม ภาษาก็เป็นศิลปะเหมือนกัน อาจจะไม่ทราบว่ามีมาจากไหน ภาษาไทยของเราเป็นของเรา เป็นของจริงอยู่ที่ไหน เพราะว่าเราพยายามก่อกำเนิดขึ้นมา โดยไม่มีหลักฐาน ไม่มีใครมารอบคอบพอ (ชวน หลีกภัย, 2538: 24)

จากข้อความข้างต้น “ไหน” เป็นการใช้คำปลุจฉาสรพนาม “ที่ไหน” เป็นการใช้คำอนิยมนิสรพนาม

2.3 การใช้คำเชื่อม คำเชื่อม เป็นคำที่ทำหน้าที่เชื่อมคำ วลี ประโยค เข้าเป็นเนื้อความเดียวกัน หรือให้เนื้อความมีความสัมพันธ์กัน เพื่อสื่อความหมายให้เข้าใจกันและกัน พบการใช้คำเชื่อม 4 ลักษณะ ได้แก่ คำเชื่อมสมภาค คำเชื่อมอนุประโยค คำเชื่อมเสริม และคำเชื่อมสัมพันธ์สาร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผมมีความภาคภูมิใจในภาษาของเราเอง และผมคิดว่าเมื่อภาษาถิ่นก็เป็นภาษาไทย ภาษาถิ่นก็เป็นความภาคภูมิใจ มีความไพเราะ มีความงดงามทุกถิ่น (ชวน หลีกภัย, 2538: 24)

จากข้อความข้างต้น “และ” เป็นการใช้คำเชื่อมสมภาค เชื่อมประโยคกับประโยค

ภาษาก็เป็นศิลปะเหมือนกัน อาจจะไม่ทราบว่ามาจากไหน (ชวน หลีกภัย, 2538: 24)

จากข้อความข้างต้น “ว่า” เป็นการใช้คำเชื่อมอนุประโยค ชนิด เชื่อมนามานูประโยค

แต่ในทางปฏิบัติจริง ก็คิดว่าจะเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนได้ยาก นอกจากจะเก็บสิ่งเหล่านั้นทิ้งเอาไว้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาในวันข้างหน้า อย่างไรก็ตาม ผมคิดว่าถ้าเทียบกับคนรุ่นผมที่บังเอิญได้สัมผัสต้อง

ถิ่น และโตในท้องถิ่นก็อาจจะเก็บภาษาถิ่นในชีวิตได้มาก (ชวน หลีกภัย, 2538: 29)

จากข้อความข้างต้น “อย่างไรก็ตาม” เป็นการใช้คำเชื่อมสัมพันธ์สาร

2.4 การใช้ความเปรียบ เป็นการใช้รูปภาษาหนึ่งแสดงการเชื่อมโยงความโดยการอ้างถึงหน่วยภาษาหนึ่งซึ่งมีนัยทางความหมายในเชิงเปรียบเทียบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เขาจะนั่ง “จิ้งกเหมือนครกบดตำ บ่ปากสักคำเหมือนบดตำครก” (ชวน หลีกภัย, 2538: 27)

จากข้อความข้างต้น มีความหมายถึง การนั่งเฉย ไม่พูดอะไรเลย หรือไม่ต่อสู้เพื่อเป็นปากเป็นเสียงแก่ผู้อื่น “ครกบดตำ” แสดงการเปรียบเทียบหน่วยภาษา “นั่งจิ้งก” และ “บดตำครก” แสดงการเปรียบเทียบ “บ่ปากสักคำ” โดยใช้ “เหมือน” เป็นกลไกทางภาษาในการเปรียบเทียบ

พูดถึงความยากจนของคนในชนบท ความยากลำบากของพี่น้องชาวอีสาน การแย่งกันกินแย่งกันอยู่ และความไม่มีจะกิน ไม่มีจะอยู่ ท่านใช้คำว่า *จ๋ำป่นจนถั่วแตก จ๋ำปลาแตกจนหนอนวิน* (ชวน หลีกภัย, 2538: 27)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า แม้จะไม่ปรากฏคำเปรียบเทียบ แต่ก็แสดงความหมายให้เห็นเชิงเปรียบเทียบระหว่างความยากจนขั้นแค้นของพี่น้องชาวอีสาน กับสำนวน *จ๋ำป่นจนถั่วแตก จ๋ำปลาแตกจนหนอนวิน*

2.5 การใช้ภาษาถิ่น ภาษาถิ่น เป็นภาษาย่อยที่ใช้พูดจากันในท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นภาษาที่มีลักษณะของถ้อยคำและสำเนียง ซึ่งจะแสดงถึงเอกลักษณ์ ความเป็นอยู่ และวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นของแต่ละภาคในประเทศไทย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำว่า “ทำอะไร” จะไม่มีความไพเราะเท่ากับ “ทำไร่” ในภาษาไทยใต้ คำว่า “พูด” จะไม่มีความหมายลึกซึ้งเท่ากับคำว่า “ແหลง” ในภาษาไทย เช่นเดียวกับคำว่า “พูด” ในภาษากลาง คงจะให้ความหมายเท่ากับคำว่า “เว้า”

คำว่า “อู้” ในภาษาอีสานหรือภาษาของพี่น้องทางเหนือของเราไม่ได้ (ชวน หลีกภัย, 2538:25)

จากข้อความข้างต้น “ทำไร่” เป็นการใช้ภาษาถิ่นใต้ มีความหมายในภาษาถิ่นกลางว่า ทำอะไร

“แหล่ง” เป็นการใช้ภาษาถิ่นใต้ มีความหมายในภาษาถิ่นกลางว่า “พูด”

“เว้า” เป็นการใช้ภาษาถิ่นอีสาน มีความหมายในภาษาถิ่นกลางว่า “พูด”

“อู้” เป็นการใช้ภาษาถิ่นเหนือ มีความหมายในภาษาถิ่นกลางว่า “พูด”

“ดอกบานไม่รู้โรย” บ้านผมเรียกว่า “ดอกกุนหีย” ทิศทางก็ไม่ใช่ทิศเหนือ ทิศใต้ ผมจำได้แม่พูดว่า “ไปทางหัวนอน” คือ “ไปทางทิศใต้” แต่ถ้าบอกว่า “ไปทางข้างตีน” คือ “ไปทางทิศเหนือ” (ชวน หลีกภัย, 2538: 26)

จากข้อความข้างต้น “ดอกกุนหีย” เป็นการใช้ภาษาถิ่นใต้ มีความหมายในภาษาถิ่นกลางว่า “ดอกบานไม่รู้โรย”

“ไปทางหัวนอน” เป็นการใช้ภาษาถิ่นใต้ มีความหมายในภาษาถิ่นกลางว่า “ไปทางทิศใต้”

“ไปทางข้างตีน” เป็นการใช้ภาษาถิ่นใต้ มีความหมายในภาษาถิ่นกลางว่า “ไปทางทิศเหนือ”

สังเคราะห์เชิงเปรียบเทียบการใช้ภาษาโดยภาพรวมที่แสดงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์การใช้ภาษาในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และนายชวน หลีกภัย

จากการสังเคราะห์เชิงเปรียบเทียบการใช้ภาษาโดยภาพรวมที่แสดงอัตลักษณ์การใช้ภาษาในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และนายชวน หลีกภัย ผู้วิจัยได้จำแนกประเด็นการสังเคราะห์การใช้ภาษาโดยพิจารณาจากตัวบทเป็นหลัก โดยสามารถแยกออก

เป็น 2 ลักษณะ คือ เอกลักษณะการใช้ภาษา และ อัตลักษณ์การใช้ภาษาของแต่ละคน ปรากฏผลการสังเคราะห์เชิงเปรียบเทียบดังต่อไปนี้

1. เอกลักษณะการใช้ภาษาในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และนายชวน หลีกภัย

จากการสังเคราะห์เอกลักษณะการใช้ภาษาในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และนายชวน หลีกภัย ปรากฏการใช้คำและถ้อยคำ ที่แสดงลักษณะร่วมของทั้ง 2 คนในการใช้คำและถ้อยคำ ใน 3 ลักษณะที่เหมือนกัน คือการใช้คำนาม คำสรรพนาม และการใช้คำเชื่อม โดยทั้ง 2 คน พบการใช้คำสามัญนาม วิสามานยาม คำบุรุษสรรพนาม การใช้คำเชื่อมจำนวนมาก ทั้ง 2 คน ใช้คำสรรพนามแทนตนเองว่า “ผม” เสมอ แม้จะเป็นการแสดงปาฐกถา แต่ก็ไม่ได้สร้างบรรยากาศทางวิชาการจนเกินไป ทั้งยังมีการเลือกใช้คำที่มีความสุภาพ สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของทั้ง 2 คน ว่าเป็นคนอ่อนน้อม นุ่มนวล และสุภาพ ซึ่งเป็นลักษณะที่ผู้นำหรือนักพูดที่ได้รับการยอมรับพึงมี สอดคล้องกับ วรวรรณ์ ศรียาภัย (2560) ที่กล่าวไว้ว่า ความอ่อนน้อมแสดงได้ด้วยพฤติกรรม ทั้งความประพฤติและการพูด เช่น การไหว้ ไค้งคำนับ การกล่าวสวัสดิ ขอบคุณ ขอโทษ หรือกล่าวชื่นชม เช่น เยี่ยม ดี ดีมาก ถูกต้อง เหล่านี้ควรเป็นสิ่งที่นักพูดผู้ยอดเยี่ยมต้องมี ด้านการใช้คำเชื่อม ทั้ง 2 คน มีการใช้คำเชื่อม 4 ลักษณะ ได้แก่ คำเชื่อมสมภาค คำเชื่อมอนุประโยค คำเชื่อมเสริม และคำเชื่อมสัมพันธสาร เรียงร้อยประโยคต่าง ๆ เข้าด้วยกันได้อย่างสลับไหล เลือกใช้คำธรรมดา เข้าใจง่าย ใช้ภาษาที่ราบรื่น ไม่ระคายหู แฝงไปด้วยชั้นเชิงในการแสดงปาฐกถา และแสดงให้เห็นถึงความนุ่มลึกทางการใช้ภาษาไทยเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดความแจ่มแจ้ง ชัดเจนในเนื้อความที่ทั้ง 2 คน ต้องการถ่ายทอดไปยังผู้ฟังอีกด้วย

2. อัตลักษณ์การใช้ภาษาในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และนายชวน หลีกภัย

2.1 อัตลักษณ์การใช้ภาษาในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช

การใช้ภาษาโดยภาพรวมที่แสดงอัตลักษณ์การใช้ภาษาในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ท่านเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับและยกย่องจากนักวิชาการ และกวีต่าง ๆ อย่างมากมายว่าเป็นผู้ที่มีความรู้เป็นอย่างดี และมีความสามารถทางวรรณศิลป์เป็นอย่างดี สอดคล้องกับพลอย ลวณะมาลย์ (2547) ที่ศึกษาเชิงวิเคราะห์ลีลาภาษาในงานวรรณกรรมประเภทสารคดีประวัติศาสตร์ของ หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช กล่าวไว้ว่า ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ปราโมช เป็นบุคคลสำคัญที่มีผู้กล่าวถึงมากและเป็นผู้ที่มีความสามารถในด้านต่าง ๆ หลายด้าน จึงมีผู้ยกย่องให้เป็นศิลปิน กวีและนักปราชญ์ บทปาฐกถาของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช มีการใช้คำและถ้อยคำที่มีลักษณะเด่นด้านการใช้คำเชื่อม 4 ลักษณะ ได้แก่ คำเชื่อมสมภาค คำเชื่อมอนุประโยค คำเชื่อมเสริม และคำเชื่อมสัมพันธ์สาร แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการใช้ภาษาเป็นอย่างดี และการใช้คำลงท้ายที่แสดงความสุภาพจำนวนมาก ดังตัวอย่างเช่น

*เคยมีหนังสือร้อยแก้วมาจากอิหร่าน เพราะอิหร่านเคยเข้ามา
มีอิทธิพลในทางวัฒนธรรมอยู่มาก สมัยก่อนในสมัยพระนารายณ์มหาราช และ
ก็หลังรัชกาลนั้นลงมา (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2553: 95)*

*ผมรู้สึกว่าเป็นเรื่องใหญ่มากครับ (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว.,
2553: 93)*

*ปัญหาที่ว่าสามก๊กเขียนขึ้นเมื่อไหร่ ปัญหานี้แปลกครับ ไม่ยก
มีใครตอบ (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2553: 93)*

ถึงแม้ว่าบทแสดงปาฐกถาของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ในครั้งนี้ จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณกรรมที่มีความสำคัญในอดีต และมีเนื้อหาแนววิชาการที่อาจต้องใช้ความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมประกอบความเข้าใจ แต่

หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ก็สามารถแสดงปาฐกถา ประกอบการยกตัวอย่าง ให้ผู้ฟังเข้าใจได้ โดยการเลือกใช้คำธรรมดา เข้าใจง่าย และสร้างความกระจ่าง ในเนื้อหา ดังตัวอย่างเช่น

แต่ทว่าหนังสือสมัยรัชกาลที่ 1 ที่แปลออกมาแล้วยังอยู่จน บัดนี้ คงมีคนอ่านกันในสมัยรัชกาลที่ 1 มีอยู่ 2 เรื่อง คือ ไซฮัน เรื่องหนึ่ง เรื่อง สามก๊ก อีกเรื่องหนึ่ง ไซฮัน นั้น โปรตเกล้าฯ ให้กรมพระราชวังหลังเป็นประธาน ในการแปล ส่วนเรื่อง สามก๊ก นั้น โปรตเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาคลัง (หน) เป็น ประธานในการแปล ทำไมจึง 2 คน ก็อยากจะขอเรียนให้ทราบ ว่า กรมพระราชวัง หลังก็ดี เจ้าพระยาคลัง (หน) ก็ดี เคยอยู่ในคณะทูต ที่ไปผูกสัมพันธ์ไมตรีกับ ประเทศจีนในสมัยพระเจ้ากรุงจีน เพราะวังหลังเองนั้น เมื่อสถาปนาเป็นกรุง รัตนโกสินทร์ ชาวบ้านเองเรียกเจ้าปึกกิ่ง แสดงให้เห็นว่า เป็นผู้เชี่ยวชาญพอ สมควร (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2553: 96)

และด้วยเหตุที่หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช สำเร็จการศึกษา จากต่างประเทศ จึงทำให้มีการใช้ คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ ประกอบการพูด ดังตัวอย่างเช่น

ท่านบอกพูดเปิดการสัมมนา ท่านบอกพูดอะไรก็ได้ผมบอกอ้อ อย่างนี้เขาเรียก Keynote Speech ใช้ใหม่ละ (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2553: 91)

หนังสือประจำพระนครของกรุงเทพฯ นั้นจะต้องมีอะไรบางอย่างที่ เรียกได้ว่าเป็น National literature หรือวรรณคดีของชาติที่จะต้องมีเอาไว้ (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2553: 94)

2.2 อັตลัษณ์การใ้ภาษาในบทปาฐกถาทางภาษาและ วรรณกรรมไทยของนายชวน หลีกภัย

การใช้ภาษาโดยภาพรวมที่แสดงอັตลัษณ์การใช้ภาษาในบท ปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของนายชวน หลีกภัย เนื้อหามีการยกตัวอย่าง ภาษาถิ่น โดยเฉพาะภาษาถิ่นใต้ประกอบ เพื่ออธิบายเป็นจำนวนมาก อาจเพราะนายชวน เป็นชาวจังหวัดตรัง และด้วยหัวข้อที่ใช้ในการแสดงปาฐกถา

ของนายชวน หลีกภัย เป็นหัวข้อเกี่ยวกับภาษาถิ่น จึงทำให้เนื้อหาที่มีความแตกต่างจากหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณกรรมอย่างเห็นได้ชัด ดังตัวอย่างเช่น

คำว่า “ทำอะไร” จะไม่มีความไพเราะเท่ากับ “ทำไร้” ในภาษาใต้ คำว่า “พูด” จะไม่มีความหมายลึกซึ้งเท่ากับคำว่า “ແหลง” ในภาษาใต้ เช่นเดียวกับคำว่า “พูด” ในภาษากลาง คงจะให้ความหมายเท่ากับคำว่า “เว้า” คำว่า “อู้” ในภาษาอีสานหรือภาษาของพี่น้องทางเหนือของเราไม่ได้ (ชวน หลีกภัย, 2538: 25)

นอกจากนั้น ยังมีสำนวนการใช้ภาษา การใช้คำเปรียบเทียบ ทั้งปรากฏการใช้คำเปรียบ และไม่ปรากฏการใช้คำเปรียบ ที่แสดงถึงความสามารถทางการพูด จนได้รับฉายานาม ไบมีตโกนอบน้ำผึ้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ถ้าเราให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองหลวง ผมคิดว่าคำเมืองก็ คงจะเป็นภาษามาตรฐาน ภาษากรุงเทพฯ ก็อาจจะกลายเป็นภาษาถิ่น หรือถ้า ใช้ภาษาสุพรรณบุรีเป็นภาษากลาง คนสุพรรณบุรีคงหัวเราะเยาะคนกรุงเทพฯ ว่าคนกรุงเทพฯ พูดเหนือ ถ้าเราใช้ภาษาสงขลาเป็นภาษากลาง คุณไตรรงค์ (นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี) คงจะพูดชัดที่สุดในบรรดาคนทั้งหลายที่ใช้ภาษาไทย (ชวน หลีกภัย, 2538: 24)

ท้ายที่สุด ลักษณะเนื้อหาในบทปาฐกถาของนายชวน หลีกภัย มีการยกตัวอย่างประกอบการพูดที่ชัดเจน มีการอ้างอิงบุคคลที่เป็นที่รู้จักในสังคมเป็นอย่างดี เช่น คุณเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ คุณไตรรงค์ สุวรรณคีรี คุณจิระนนท์ พิตรปรีชา คุณทองดี อีสระชีวิน ดังตัวอย่างเช่น

...ศิลปินแห่งชาติ เป็นเรื่องที่ผมเริ่มไว้ตั้งแต่สมัยผมเป็นรัฐมนตรี เพราะอยากรักษาสิ่งเหล่านี้ไว้ แล้วก็ดีใจที่สิ่งเหล่านี้ยังคงมีอยู่จนถึงปัจจุบัน คุณเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และท่านอธิบดีกรมศิลปากรในสมัยนั้น (ทวีศักดิ์ เสนาณรงค์) ได้มีส่วนช่วยในการที่จะทำให้นโยบายเหล่านี้เกิดขึ้น (ชวน หลีกภัย, 2538: 31)

สรุปผล

จากการศึกษาการใช้ภาษาในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของนายกรัฐมนตรีไทย กรณีศึกษาหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และนายชวน หลีกภัย ผลการศึกษาบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช พบการใช้คำนาม การใช้คำสรรพนาม การใช้คำเชื่อม การใช้คำลงท้าย และการใช้คำทับศัพท์ บทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของนายชวน หลีกภัย พบการใช้คำนาม การใช้คำสรรพนาม การใช้คำเชื่อม การใช้ความเปรียบ และการใช้ภาษาถิ่น ด้านการสังเคราะห์เชิงเปรียบเทียบการใช้ภาษาโดยภาพรวมที่แสดงอัตลักษณ์การใช้ภาษาในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และนายชวน หลีกภัย ด้านเอกลักษณ์การใช้ภาษา ปรากฏการใช้คำและถ้อยคำ ที่แสดงลักษณะร่วมของทั้ง 2 คนในการใช้ภาษาใน 3 ลักษณะที่เหมือนกัน คือการใช้คำนาม คำสรรพนาม และการใช้คำเชื่อม โดยพบการใช้คำสามัญนาม วิสามานยนาม คำบุรุษสรรพนาม และการใช้คำเชื่อมจำนวนมาก ด้านอัตลักษณ์การใช้ภาษา พบว่าหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช มีการใช้คำเชื่อม และการใช้คำลงท้ายจำนวนมาก และพบการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษประกอบการพูด ส่วนบทปาฐกถาของนายชวน หลีกภัย มีการยกตัวอย่างภาษาถิ่น โดยเฉพาะภาษาถิ่นใต้ประกอบการอธิบาย มีการอ้างอิงบุคคลที่เป็นที่รู้จักในสังคมเป็นอย่างดี มีสำนวนการใช้ภาษา การใช้คำเปรียบเทียบทั้งปรากฏการใช้คำเปรียบ และไม่ปรากฏการใช้คำเปรียบ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการใช้ภาษาในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของนายกรัฐมนตรีไทย กรณีศึกษาหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และนายชวน หลีกภัย พบการใช้คำและถ้อยคำใน 3 ลักษณะที่เหมือนกัน คือการใช้คำนาม คำสรรพนาม และการใช้คำเชื่อม โดยทั้ง 2 คน พบการใช้คำสามัญนาม

วิสามานยาม คำบุรุษสรรพนาม การใช้คำเชื่อม จำนวนมาก อาจเนื่องมาจากบทปาฐกถาของทั้ง 2 คนเป็นบทปาฐกถาที่เป็นทางการ และใช้บุคคล หรือวรรณกรรมในการอ้างอิง และด้วยทั้ง 2 คน เป็นผู้ที่มีความสามารถทางการใช้ภาษาไทยเป็นอย่างดีเยี่ยมจนเป็นที่ยอมรับ จึงทำให้มีการใช้คำเชื่อมในบทปาฐกถาอย่างสอดคล้อง ลื่นไหล และยอดเยี่ยม สอดคล้องกับพลอย ลวณะมาลัย (2547) ที่ศึกษาเชิงวิเคราะห์ลีลาภาษาในงานวรรณกรรมประเภทสารคดีประวัติศาสตร์ของ หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ผลการศึกษาพบว่าประโยคส่วนใหญ่ที่ หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ใช้มีลักษณะประโยคยาว มีคำเชื่อมข้อความต่าง ๆ ให้เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน ทำให้เนื้อความชัดเจนยิ่งขึ้น และด้วยบทปาฐกถาของ หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นการแสดงปาฐกถาเกี่ยวกับพระชนเสวนส่วนตัวที่มีต่องานวรรณกรรม และผู้ฟังเป็นนักวิชาการในมหาวิทยาลัย จึงส่งผลให้บทปาฐกถาของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช มีการใช้ภาษาในระดับกึ่งทางการขึ้นไปจนถึงภาษาระดับทางการ ซึ่งมีความแตกต่างออกไปจากบทปาฐกถาของนายชวน หลีกภัย ที่ใช้ภาษาในระดับกึ่งทางการลงไปถึงภาษาระดับไม่เป็นทางการ ทั้งบทปาฐกถาของนายชวน หลีกภัย ยังปรากฏการใช้คำภาษาลิ่นจำนวนมาก อาจเนื่องมาจากเป็นหัวข้อเกี่ยวกับภาษาลิ่น ที่มีการยกตัวอย่างประกอบภาษาอื่น ๆ เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นบทปาฐกถาของนายชวน หลีกภัย ยังมีจุดเด่นในการยกตัวอย่างประกอบการพูดที่ชัดเจน มีการอ้างอิงบุคคลที่เป็นที่รู้จักในสังคมเป็นอย่างดีประกอบบทปาฐกถา ทำให้ผู้ฟังเห็นภาพตามที่นายชวนต้องการสื่อสาร สอดคล้องกับ รุ่งโรจน์ ต้นประดิษฐวิเศษฐชาย กมลสัจจะ และวรวรรณ ศรียาภัย (2564) ที่ได้ศึกษาการเชื่อมโยงความในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของนายกรัฐมนตรีไทย ผลการศึกษาพบว่าหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ใช้ภาษาในบทปาฐกถาที่เป็นทางการและนายชวน หลีกภัย มีการยกตัวอย่างประกอบการพูดอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษากลวิธีการใช้ภาษาด้านอื่น ๆ เช่น การเชื่อมโยงความ การใช้ความเปรียบ หรือการใช้ประโยคตามเจตนาผู้ส่งสาร จากบทปาฐกถาของนายกรัฐมนตรีคนอื่น ๆ หรือปรากฏทางภาษาไทยที่นอกเหนือจาก 2 คนนี้ ก็จะทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่มีความสนใจและเป็นแบบอย่างของการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องเหมาะสมตามระดับภาษาและบริบทการใช้ภาษาต่อไป

บรรณานุกรม

- ศีกฤทธิ์ ปราโมช, หม่อมราชวงศ์. (2553). “สามก๊ก”ในวรรณคดีของข้าพเจ้า. ใน *นิตยา มาศะวิสุทธิ์ (บรรณาธิการ), ศีกฤทธิ์พุด: วรรณกรรมกับสังคม*. (น. 8-12). ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- ชวน หลีกภัย. (2538). *ภาษาถิ่นก็ภาษาไทย*. ใน *นิตยา มาศะวิสุทธิ์ และคณะ (บรรณาธิการ), วารสารภาษาและหนังสือฉบับพิเศษ : ภาษาไทยของเรา*. (น. 23-31). ปีที่ 26 ฉบับที่ 1-2 (เม.ย. 2537 – มี.ค. 2538). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จูไรรัตน์ ลักษณะศิริ และวีรวัฒน์ อินทรพร. (2558). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ัญญา สังข์พันธานนท์. (2539). *วรรณกรรมวิจารณ์*. กรุงเทพมหานคร: นาคร.
- ปรมาพร สว่างแก้ว. (2556). *ลีลาภาษาของ คำ ผกา ในบทความทางการเมืองที่ตีพิมพ์ลงในมติชนสุดสัปดาห์ พ.ศ. 2553-2554*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- พลอย ลวณะมาลัย. (2547). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์ลีลาภาษาในงานวรรณกรรมประเภทสารคดีประวัติศาสตร์ของ ม.ร.ว. ศีกฤทธิ์ ปราโมช*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- รีนฤทัย สัจจพันธุ์. (2561). *หน่วยที่ 15 การสังเคราะห์ความรู้จากการอ่าน*. ใน

มนัสนันท์ จริตงาม (บรรณาธิการผู้ช่วย), เอกสารการสอนชุดวิชา การอ่านภาษาไทย หน่วยที่ 9-15. (น. 15-36 – 15-39). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

รุ่งโรจน์ ต้นประดิษฐ์, วิเชษฐชาย กมลสัจจะ และวรวรรณ ศรียาภัย. (2564).

การเชื่อมโยงความในบทปาฐกถาทางภาษาและวรรณกรรมไทยของนายกรัฐมนตรีไทย. วารสารช่อพะยอม, 32(1), 131-153.

วรวรรณ ศรียาภัย. (2557). การเขียนเพื่อการสื่อสาร. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

----- . (2560). พุดให้สัมผัสทิวลิป : หลักการและศิลปะวิธี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิจิตร ภาณุพงศ์ และอนันต์ เหล่าเลิศวรกุล. (2552). บทที่ 2 ชนิดของคำ. ใน วิจิตร ภาณุพงศ์ และคณะ (บรรณาธิการ), บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 3: ชนิดของคำ วลี ประโยคและสัมพันธ์สาร. (น. 16-65). กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

สุนันท์ อัญชลินุกุล. (2563). หน่วยที่ 3 คำและการสร้างคำในภาษาไทย. ใน พรพิมล นุ่นปาน (บรรณาธิการผู้ช่วย), เอกสารการสอนชุดวิชา ลักษณะภาษาไทย หน่วยที่ 1-7. (น. 3-5 – 3-34). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ภาพแทนแม่เลี้ยงเดี่ยวในนวนิยายเรื่อง The single mom
คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวหัวใจฟรุ้งฟริ้ง

The Representation of a Single Mother in The Novel
Entitled the Single Mom Khun Mae Liang Diao Huajai
Frung Fring

ปิ่นอนงค์ จำปาเงิน¹

Pinanong Champangoen¹

Received: September 22, 2023

Revised: November 15, 2023

Accepted: November 21, 2023

¹ สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Thai Language for Communication, Faculty of Humanities and
Social Sciences, Sisaket Rajabhat University

(Email : pinanong.cham@gmail.com)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพแทนแม่เลี้ยงเดี่ยวที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง “The single mom คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวหัวใจฟู้งฟู้ง” ของต้นรัก โดยนำแนวคิดภาพแทนมาใช้ในการศึกษาตัวบทดังกล่าวและเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาปรากฏภาพแทนแม่เลี้ยงเดี่ยวที่สำคัญ 4 ภาพแทน ได้แก่ 1. ภาพแทนของผู้หญิงที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ 2. ภาพแทนของผู้หญิงที่เป็นแม่ที่ดี 3. ภาพแทนของผู้หญิงที่เข้มแข็ง และ 4. ภาพแทนของผู้หญิงสมัยใหม่

การวิจัยนี้แสดงให้เห็นการนำเสนอตัวละครแม่เลี้ยงเดี่ยวในนวนิยายเรื่อง The single mom คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวหัวใจฟู้งฟู้งนั้นว่าเป็นการนำเสนอภาพของแม่ในอุดมคติที่มีบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดูลูกและเป็นแม่ที่ดีตามความคาดหวังของสังคม แต่ขณะเดียวกันก็มีลักษณะของผู้หญิงสมัยใหม่ที่พึ่งพาตนเองและมีบทบาทในด้านเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น ซึ่งก็ทำให้แม่เลี้ยงเดี่ยวต้องแบกรับภาระความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นด้วยทั้งนี้เพราะแม่เลี้ยงเดี่ยวต้องเป็นหัวหน้าครอบครัว

คำสำคัญ: ภาพแทน, แม่เลี้ยงเดี่ยว, นวนิยายเรื่อง The single mom คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวหัวใจฟู้งฟู้ง

Abstract

This article aims to study the representation of a single mother appears in the novel entitled The Single Mom written by Ton Rak. The concept of representation is adopted as a methodology to investigate the context. The study used a descriptive analysis method to present the results. The results revealed four significant representations of a single mother as follows; 1) the representation

of a woman who did not succeed in their married life as her husband was unfaithful, 2) the representation of a woman who is a good mother, 3) the representation of a strong woman, and 4) the representation of a modern woman.

This research presents the character of a single mother in the novel entitled *The Single Mom* (Khun Mae Liang Diao Huajai Frung Fring) in the perception of an ideal mother who has the significant role of taking care of her children and also be a role model of a good mother which suits the social standard. expectation of society Meanwhile, the modern women are independent and they also enhance their role in economics and social perspective. Consequently, the single mother has to bear the burden as the leader of the family.

Keywords: Representation, Single mother, Novel entitled the single mom Khun Mae Liang Diao Huajai Frung Fring

บทนำ

เมื่อก้าวถึง “แม่เลี้ยงเดี่ยว” ในบริบทของสังคมไทยนั้นบุคคลส่วนใหญ่จะนึกถึงความไม่สมบูรณ์แบบของครอบครัวโดยที่มีแม่ทำหน้าที่เลี้ยงดูลูกเพียงลำพัง ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากปัญหาความรุนแรงในครอบครัว การนอกใจ ปัญหาการเงินจนนำไปสู่การหย่าร้าง เมื่อต้องแยกทางกันแม่เลี้ยงเดี่ยวจึงจะต้องแบกรับภาระความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะภาระด้านเศรษฐกิจ ดังนั้นแม่เลี้ยงเดี่ยวจึงต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองเพื่อให้เกิดความอยู่รอดโดยอาศัยบทบาททางเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือแม่เลี้ยงเดี่ยวจะต้องรับผิดชอบทั้งงานในบ้านและงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ซึ่งในอดีตมอง

ว่าบทบาททางเศรษฐกิจและสังคมต้องเป็นคุณลักษณะเฉพาะของผู้ชายเท่านั้น ดังที่ นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต (2546) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้หญิงไทยตามกฎหมายไทยแต่เดิมนั้นถูกมองว่ามีแต่ภาระหน้าที่ ไม่มีสิทธิเหมือนผู้ชายและมีฐานะทางสังคมที่ด้อยกว่าผู้ชาย ทำให้ผู้หญิงขาดความเชื่อมั่นในตนเอง จากสภาพดังกล่าวผลักดันให้ผู้หญิงไทยในสังคมยุคใหม่ลุกขึ้นมาต่อสู้เรื่องความทัดเทียมทางเพศ

กระแสความก้าวหน้าทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ได้ปรับเปลี่ยนให้สังคมไทยเข้าสู่ความทัดเทียมทางเพศ ไม่ว่าเพศชายหรือเพศหญิงทุกคนมีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมกัน ส่งผลให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในสังคมมากขึ้น เช่น ทำงานนอกบ้าน เข้าถึงสิทธิทางการศึกษา สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้จึงนำไปสู่การนำเสนอภาพผู้หญิงสมัยใหม่บนสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ และสื่อบุคคล รวมไปถึงงานด้านวรรณกรรมก็ได้มีการเชื่อมโยงผู้หญิงไว้เข้ากับประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เสนาะ เจริญพร ศึกษาภาพเสนอผู้หญิงในวรรณกรรมไทยช่วงทศวรรษ 2530: วิเคราะห์ความโยงใยกับประเด็นทางสังคม ได้อธิบายถึงผู้หญิงไทยในภาพเสนอทางวรรณกรรมตกอยู่ภายใต้แรงกดดัน 2 ด้าน ด้านแรกคือผู้หญิงถูกเรียกร้องให้ก้าวออกจากพื้นที่ในครัวเรือนสู่พื้นที่ภายนอกหรือพื้นที่สาธารณะเพื่อประกอบการทำงาน เพื่อเป็นนักการเมืองหรือเพื่อเป็นเจ้าแม่ในวงการนักร้อง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เคยถูกยึดครองโดยเพศชายมาก่อน อีกด้านหนึ่งผู้หญิงถูกเรียกร้องให้ธำรงรักษาความเป็นกุลสตรี ไม่แข่งกร้าวจนดูไม่งาม และต้องไม่บั่นทอนศักยภาพบทบาทการเป็นเมียและแม่ที่ดี (เสนาะ เจริญพร, 2546) ดังนั้นจะเห็นได้ว่านวนิยายของไทยยังคงสร้างพื้นที่ให้ผู้หญิงที่มีบทบาทแม่เสมอ ดังที่ กาญจนา แก้วเทพ (2543) กล่าวว่า นวนิยายของไทยแม่สามารถเป็นตัวละครเอกได้โดยไม่ต้องมีพระเอกนางเอก ความสำคัญของแม่ในวรรณกรรมไทยเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นสังคมไทย ภาพของความเป็นแม่ที่ปรากฏจะมีภาพของแม่ในอุดมคติ เป็นภาพ

ของแม่ที่สังคมคาดหวังจะให้แม่ประพฤติตัวตามที่สังคมต้องการ และภาพของแม่ที่เป็นจริง คือภาพของคนธรรมดาที่มีทั้งข้อดีและข้อเสีย

ลักษณะดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นว่าภาพของผู้หญิงในบทบาทของแม่ในวรรณกรรมไทยจะยึดโยงเข้ากับบริบททางสังคมในแต่ละยุคสมัยอย่างเช่นในอดีตแม่ต้องเป็นผู้ที่คอยมอบความรักและความหวังดีแก่ลูก ต้องเสียสละและทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจเพื่อลูก ซึ่งหากพิจารณาแล้วจะพบว่ากรอบความคิดนี้คนส่วนใหญ่ในสังคมปัจจุบันมักมองบทบาทของแม่ที่กล่าวมาข้างต้นว่าเป็นภาพแม่ที่สมบูรณ์แบบ และภาพดังกล่าวได้ถูกถ่ายทอดผ่านตัวบทวรรณกรรมจากรุ่นสู่รุ่นจนมาถึงในปัจจุบันที่สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงก็ทำให้ภาพของแม่มีหลากหลายมิติมากขึ้นทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิหลังและปัจจัยต่าง ๆ ทางสังคม

นวนิยายเรื่อง The single mom คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวหัวใจฟูรั้ง ผลงานของต้นรัก (นามปากกา) เรื่องราวกล่าวถึง “มุลิลลา” หญิงสาวที่ตัดสินใจเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว ขณะนั้นลูกชายของมุลิลลามีอายุ 5 ขวบ หลังจากแยกทางกับสามีมุลิลลาต้องแบกรับภาระทั้งหน้าที่เลี้ยงดูลูกและทำงานนอกบ้าน ต้องต่อสู้กับอดีตสามีและคำดูถูกเหยียดหยามในที่ทำงาน ต้องอุทิศตนเพื่อเป็นแม่ที่ดีให้แก่ลูก ซึ่งเป็นการนำเสนอภาพแทนแม่เลี้ยงเดี่ยวในบริบทของสังคมสมัยใหม่ที่ผู้หญิงมีความเท่าเทียมกับผู้ชาย ผู้เขียนได้ประกอบสร้างตัวตนหรือนำเสนอภาพแทนของบุคคลที่เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวขึ้นมาโดยอาศัยสัญญาณบางอย่างลงไปในกระบวนการนำเสนอ โดยสจิวเวิร์ต ฮอลล์ (Stuart Hall, 1997 อ้างถึงใน สุภาวรัชต์ วัฒนทัฬห, 2556) อธิบายคำว่า ภาพแทน ไว้ว่า การนำเสนอภาพแทน หมายถึง การผลิตสร้างความหมายจากความคิดของเราผ่านภาษาเป็นการเชื่อมโยงระหว่างความคิดและภาษา ซึ่งใช้ในการอ้างอิงถึงโลกของความเป็นจริง และโลกของจินตนาการทั้งวัตถุ ผู้คน และเหตุการณ์ ตัวอย่างภาพแทนแม่เลี้ยงเดี่ยวจากเหตุการณ์ในตอนที่มีมุลิลลาหย่ากับบงศ์พิศุทธิ์ ดังความตอนหนึ่งกล่าวว่า

“ฉันไม่ต้องการเงินของคุณหรือแม่คุณ ฉันจะดูแลลูกเอง” มุลินาตัดสินใจเด็ดขาด

(ต้นรัก, 2560)

ข้อความดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นภาพแทนของผู้หญิงสมัยใหม่ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง เนื่องจากมุลินามีหน้าที่การงานมั่นคงสามารถรับผิดชอบชีวิตตนเองและลูกได้ ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาค่าเลี้ยงดูจากพงศ์พิศุทธิ์ซึ่งเป็นอดีตสามี อันสะท้อนให้เห็นแนวคิดของผู้หญิงยุคใหม่ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองและไม่ยอมตกอยู่ใต้อำนาจของผู้ชาย

ภาพแทนของแม่เลี้ยงเดี่ยวข้างต้น เป็นตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นเรื่องราวของผู้หญิงสมัยใหม่ที่มีสถานะเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวไว้ว่าแม่เลี้ยงเดี่ยวต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูลูกเพียงคนเดียวหลังจากหย่ากับสามีและไม่ได้แต่งงานใหม่ ต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหาเงินไว้เลี้ยงตนเองและลูก จากงานวิจัยที่ผ่านมาจะพบว่าการศึกษาในประเด็นผู้หญิงสมัยใหม่ในวรรณกรรมไทยได้กล่าวถึงผู้หญิงสมัยใหม่ไว้อย่างน่าสนใจว่าเมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปได้ทั้งในด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ จารีตประเพณี และค่านิยม ส่งผลให้บทบาทของผู้ชายและผู้หญิงมีความเท่าเทียมกันมากขึ้นที่สังเกตเห็นได้ชัดเจนคือด้านการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เหล่านี้ส่งผลให้ผู้หญิงในสมัยใหม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ยอมลดทอนคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเองให้ตกอยู่ใต้อำนาจของผู้ชายเหมือนอย่างในอดีตที่ผ่านมา

นวนิยายเรื่อง The single mom คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวหัวใจพรุ้งพริ้ง ผู้เขียนได้สร้างภาพแทนของแม่เลี้ยงเดี่ยวได้อย่างน่าสนใจ ซึ่งภาพแทนที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของคนในสังคมรวมถึงทัศนคติของของคนในสังคมที่มีต่อแม่เลี้ยงเดี่ยวได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญที่จะศึกษาเรื่องภาพแทนแม่เลี้ยงเดี่ยวในนวนิยายเรื่อง The single mom คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวหัวใจพรุ้งพริ้ง ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจแนวคิดและ

ทัศนคติของของคนในสังคมปัจจุบันที่ได้สร้างความหมายของแม่เลี้ยงเดี่ยวไว้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาภาพแทนแม่เลี้ยงเดี่ยวที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง “The single mom คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวหัวใจฟู้งฟู้ง” ของต้นรัก

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัยนี้ คือตัวละครแม่เลี้ยงเดี่ยวชื่อว่ามุลิสลา ในนวนิยายเรื่อง The single mom คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวหัวใจฟู้งฟู้ง เขียนโดย ต้นรัก ตีพิมพ์ ปี พ.ศ. 2560 สำนักพิมพ์พิมพ์คำ

วิธีการศึกษา

1. รวบรวมข้อมูล ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพแทน เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย
2. ศึกษวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยการอ่านเนื้อหาลงละเอียด ตีความ และวิเคราะห์ภาพแทนในนวนิยายเรื่อง The single mom คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวหัวใจฟู้งฟู้ง
3. สรุปผลและอภิปรายผลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์
4. นำเสนอผลการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับภาพแทน

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดภาพแทน (representation) เป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ซึ่งแนวคิดนี้ วิลาสินี พิพิธกุล (2544, อ้างถึงใน โอสถ รัตนภักดี, 2563) กล่าวว่า ภาพแทน คือ ผลผลิตของความหมายในกระบวนการคิด ความเชื่อ ความรู้สึก อุดมการณ์ของเราผ่านการสื่อสาร โดยเป็นการเชื่อมโยงความคิดเข้ากับโลกแห่งความเป็นจริงหรือโลกแห่งจินตนาการ

การร่วมวัฒนธรรมเดียวกัน ทำให้เรารับรู้ความหมายจากภาพแทนเหมือนกัน นอกจากนั้นการที่ภาพแทนมีความหมายเพราะมีความสอดคล้องกับบรรทัดฐาน และคุณค่าที่คงอยู่แล้วในวัฒนธรรมนั้น หรืออีกนัยหนึ่งภาพแทนก็คือผลผลิตของการให้ความหมายแทนสิ่งหนึ่งหรือเป็นปรากฏการณ์หนึ่งซึ่งแตกต่างจากการสะท้อนภาพเพราะมีการให้คุณค่าและต่อยอดไว้ด้วยอุดมการณ์ของสังคม

ผลการศึกษา

จากการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแม่เลี้ยงเดี่ยวผ่านนวนิยายเรื่อง The single mom คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวหัวใจพริ้วพริ้ว ผู้วิจัยจำแนกภาพแทนเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ 4 ภาพแทน ได้แก่ 1) ภาพแทนของผู้หญิงที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ 2) ภาพแทนของผู้หญิงที่เป็นแม่ที่ดี 3) ภาพแทนของผู้หญิงที่เข้มแข็ง และ 4) ภาพแทนของผู้หญิงสมัยใหม่

1. ภาพแทนของผู้หญิงที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่

เมื่อกล่าวถึงภาพของผู้หญิงที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ โดยส่วนมากมักจะนึกถึงผู้หญิงที่ไม่สามารถรักษาความสัมพันธ์ให้คงอยู่เป็นครอบครัวที่สมบูรณ์อันประกอบด้วยพ่อ แม่ และลูกไว้ได้จึงต้องสิ้นสุดการสมรสด้วยการหย่า ในนวนิยายได้นำเสนอภาพแทนของผู้หญิงที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ว่าเป็นผู้หญิงที่ถูกสามีนอกใจไปมีสัมพันธ์กับหญิงอื่น แต่เนื่องด้วยบทบาทของผู้หญิงที่เปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขทางสังคมก็ทำให้ผู้หญิงกล้าตัดสินใจหย่ากับสามีและไม่ยอมตกอยู่ใต้อำนาจผู้ชาย ดังตัวอย่าง

มุลิลาหัวใจเหล็กสลาย ในที่สุดเวลานี้ก็มาถึงวันที่ครอบครัวที่เธอพยายาม ประคับประคองรักษาอย่างสุดความสามารถจะต้องพังทลายลง หญิงสาว เดินมาถึงปากซอย น้ำตานองหน้า ร้องไห้จนตัวเองยังตกใจว่าทำไมน้ำตามัน ถึงมากมายขนาดนี้ สำหรับเธอแล้วครั้งนี้นับเป็นครั้งสุดท้ายจริง ๆ ...หญิงสาวเงยหน้ามองท้องฟ้า พยายามเช็ดน้ำตาและกลืนก้อนสะอื้นลงไป

ฉันชื่อมุลิกา ชื่อของฉันแปลว่าแมว ในเมื่อแมวยังมีเก้าชีวิต ฉันเองก็เช่นกัน ตอนนี้ชีวิตเก่าได้จากฉันไปแล้ว และฉันจะต้องเริ่มต้นชีวิตใหม่ แม้มันจะเจ็บปวดและยากเพียงใดฉันก็ต้องอยู่กับมันให้ได้...

ใช่ ฉันต้องอยู่ได้

ฉันจะอยู่กับสถานภาพ 'ซิงเกิลมัม' ให้ได้

ฉันชื่อมุลิกา...ฉันทำทุกอย่างได้เพื่อลูก

(ต้นรัก, 2560)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นภาพแทนของแม่เลี้ยงเดี่ยวว่าเป็นผู้ที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ สะท้อนให้เห็นว่าความล้มเหลวในชีวิตคู่ของมุลิกาว่ามีสาเหตุมาจากพฤติกรรมเจ้าของพงศ์พิศุทธิ์ แม้ว่าที่ผ่านมามุลิกาเคยคิดจะยุติความสัมพันธ์กับพงศ์พิศุทธิ์หลายต่อหลายครั้งแต่เมื่อมีลูกด้วยกันมุลิกาก็อดทนและพยายามประคับประคองชีวิตคู่เพื่อรักษาชีวิตครอบครัวที่สมบูรณ์พร้อมหน้าพ่อ แม่ ลูก เอาไว้ แต่เมื่อความอดทนหมดสิ้นลง มุลิกาจึงตัดสินใจแยกทางกับสามีเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่มีแค่เธอกับลูกในสถานภาพแม่เลี้ยงเดี่ยว

2. ภาพแทนของผู้หญิงที่เป็นแม่ที่ดี

ภาพของความ เป็นแม่โดยส่วนมากแล้วย่อมจะทำให้นึกถึงภาพของแม่ในอุดมคติ เช่น ผู้ที่เลี้ยงดูลูก ผู้ที่อบรมสั่งสอนลูก ผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูก ซึ่งเป็นบทบาทของแม่ที่สังคมต้องการหรือคาดหวังให้แม่ในสังคมมีพฤติกรรมในทางที่ดี พงยานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้นิยามความหมายคำว่า แม่ หมายถึง หญิงผู้ให้กำเนิดหรือเลี้ยงดูลูก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ซึ่งจากการศึกษาพบว่าในนวนิยายได้นำเสนอภาพแทนของผู้หญิงที่เป็นแม่ที่ดี 4 ลักษณะ คือ ผู้ที่เลี้ยงดูลูก ผู้ที่อบรมสั่งสอนลูก ผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก และผู้ที่เสียสละเพื่อลูก ดังนี้

2.1 ผู้ที่เลี้ยงดูลูก

โดยส่วนมากแล้วคำว่า แม่ มาพร้อมกับชุดความคิดว่าแม่

ต้องเลี้ยงดูลูกซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของแม่ทุกคน ฉะนั้นในนวนิยายจึงปรากฏการประกอบสร้างความหมายที่ทำให้รู้สึกว่แม่เป็นผู้ที่ดูแล มอบความรักความอบอุ่นโดยให้ความเอาใจใส่แก่ลูกโดยเฉพาะแม่เลี้ยงเดี่ยวที่จะต้องสามารถทำหน้าที่ทดแทนพ่อได้ ดังตัวอย่าง

“ไม่ค่ะ เป็นฉันเองที่มีปัญหาฉันจัดลำดับความสำคัญไม่คิดฉันได้ทบทวนดูแล้วนะคะสรุปว่าฉันควรลาออก และหางานที่เหมาะสมกว่านี้ค่ะ”

“ฉันต่างหากที่ไม่เหมาะสมกับงานเพราะฉันโลกค่ะ ฉันอยากได้เวลามากกว่านี้ เขาไม่มีพ่อก็อย่าให้พร่องจากแม่เลย” เธอให้เหตุผล

“แล้วอย่างนี้คุณจะวางแผนทำยังงต่อไป” ชีษณุเอ่ยอย่าง
เป็นห่วง

“ตอนนี้ฉันขอดูแลปลื้มให้แข็งแรงก่อนค่ะ เรื่องงานค่อยหา
ลู่ทางอีกที คุณอาจจะมองว่าฉันรีบตัดสินใจ แต่เวลาไม่เคยรอใคร ฉันควร
ทำตามสัญชาตญาณก่อนที่มันจะหายไป”

(ต้นรัก, 2560)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นภาพแทนของแม่เลี้ยงเดี่ยวว่าเป็นผู้
เลี้ยงดูลูก สะท้อนให้เห็นว่า มุติลาให้ความสำคัญกับลูกมากกว่าหน้าที่การงาน มุติลา
เชื่อว่าการให้เวลาให้ความรักความใส่ใจกับลูกเป็นสิ่งที่ดีคนเป็นแม่พึงกระทำโดย
เฉพาะเวลาที่ลูกเจ็บป่วยซึ่งเป็นเวลาที่ลูกต้องการแม่มากที่สุดเพราะลูกมีแค่แม่
ที่คอยดูแลและปกป้องเขาได้ ดังข้อความที่ว่า “เวลาไม่เคยรอใคร ฉันควรทำตาม
สัญชาตญาณก่อนที่มันจะหายไป” สะท้อนให้เห็นว่าน้องปลื้มสำคัญกับมุติลา
มาก มุติลาต้องการใช้เวลาอยู่กับลูกเพื่อปกป้องเขาตามสัญชาตญาณของแม่ที่ไม่
อยากเห็นลูกต้องทรมาณจากอาการเจ็บป่วย

2.2 ผู้ที่อบรมสั่งสอนลูก

การอบรมสั่งสอนลูกเป็นหน้าที่สำคัญของแม่โดยเฉพาะแม่เลี้ยงเดี่ยวที่ต้องทำ
หน้าที่อบรมสั่งสอนลูกเพียงคนเดียว ถึงแม้ว่าลูกจะได้รับการศึกษาเล่าเรียนจาก

โรงเรียนก็ตาม แต่ครอบครัวก็เป็นส่วนหนึ่งในการอบรมสั่งสอนลูกเบื้องต้นที่มีความใกล้ชิดกับลูกมากที่สุด ฉะนั้นในนวนิยายจึงเห็นการประกอบสร้างความหมายที่ว่าแม่ต้องอบรมสั่งสอน และปลูกฝังนิสัยที่ดีงามให้เกิดแก่ลูกด้วยความรักอันบริสุทธิ์ของแม่ ดังตัวอย่าง

น้องปลื้มส่ายหน้าตอบ “ปลื้มชอบอยู่กับแม่มากกว่า ป้าชอบหงุดหงิด แม่สนุกสนาน”

มุลิลาลูบหัวลูกชายอย่างรักใคร่ สอนลูก “ปลื้มอย่าว่าป้านะลูก มันบาป...ป้าเค้าทำงานเยอะ เค้าเหนื่อย หงุดหงิดบ้างก็เป็นธรรมดา”

“แม่อีกทำงานเยอะ แม่ไม่เห็นเหนื่อย” ลูกชายย้อนกลับตาใส มุลิลาอึ้งไปนิดก่อนที่จะพูดติดตลก “แม่เป็นคนประหลาดใจ”

(ต้นรัก, 2560)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นภาพแทนของแม่เลี้ยงเดี่ยวว่าเป็นผู้ที่อบรมสั่งสอนลูก ข้อความที่ว่า “ปลื้มอย่าว่าป้านะลูกมันบาป... ป้าเค้าทำงานเยอะ เค้าเหนื่อย หงุดหงิดบ้างก็เป็นธรรมดา” แม้ว่ามุลิลาจะทะเลาะกับพงศ์พิศุทธิ์อยู่บ่อยครั้งถึงพฤติกรรมที่ไม่ดีของเขา แต่มุลิลาก็ไม่สนับสนุนให้ลูกรู้สึกเกลียดชังต่อผู้เป็นพ่อ มุลิลาจึงตั้งใจอบรมสั่งสอนลูกอย่างใจเย็น ใช้เหตุผลในการอธิบายแทนการตำหนิตัวด้วยถ้อยคำที่รุนแรง วิธีการดังกล่าวนี้ทำให้ลูกไม่แสดงพฤติกรรมต่อต้านและในขณะเดียวกันลูกจะพร้อมเปิดใจรับฟังคำสั่งสอนของแม่

มุลิลาหันไปทางลูกชายแล้วนึกขึ้นได้ เข้าไปหาแล้วสอนลูกชาย “โทษที่ครีบลูก...คือแม่โกรธ โตขึ้นอย่าทำนิสัยแบบนี้ละ อย่างรังแกผู้หญิง”

“ครับแม่” น้องปลื้มรับคำแข็งขัน

(ต้นรัก, 2560)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นภาพแทนของแม่เลี้ยงเดี่ยวว่าเป็นผู้ที่อบรมสั่งสอนลูก ข้อความที่ว่า “อย่ารังแกผู้หญิง” สะท้อนให้เห็นถึงการปลูกฝังเรื่องความเท่าเทียมกันทางเพศ แม้ลูกของมุลิลาจะเติบโตมาในครอบครัวที่พ่อ

แม่แยกทางกัน แต่เขาต้องเรียนรู้ว่าการปฏิบัติตนต่อทุกคนในสังคมด้วยการให้เกียรติไม่ว่าจะเพศใดเป็นสิ่งที่พึงกระทำ ผู้หญิงไม่ควรตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงหรืออยู่ใต้อำนาจของผู้ชาย มุสิลาจึงอบรมสั่งสอนลูกในเรื่องนี้ เพราะมุสิลาไม่ต้องการให้ลูกเติบโตไปแล้วมีพฤติกรรมเหมือนกับพงศ์พิศุทธิ์

2.3 ผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก

สังคมไทยมีคำกล่าวว่า “แม่ปลูกปลูก” หมายความว่า แม่จะต้องทำตัวเองให้ดีเสียก่อน และต่อไปก็ต้องอบรมลูกให้เป็นคนดีตามตัวเอง ถ้าตนเองยังทำตัวให้ดีไม่ได้ ลูก ๆ ก็จะไม่ดีได้เช่นเดียวกัน (กาญจนา แก้วเทพ, 2543) ด้วยเหตุนี้ แม่จึงต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ ดังตัวอย่าง

“ฉันไม่เห็นประโยชน์ที่จะตำคนที่ลูกรักให้ลูกฟัง ไหน ๆ เราก็ตกลงกันได้แล้ว ฉันทว่าเราพูดและทำสิ่งดี ๆ ให้กันดีกว่า ถึงครอบครัวจะแตกแยกแต่หัวใจของปลื้มก็ไม่จำเป็นจะต้องแตกสลายตามไปด้วย เรามาช่วยกันทำให้มันเป็นในทางตรงกันข้ามดีกว่านะ ให้หัวใจของปลื้มเต็มไปด้วยความรัก” พงศ์พิศุทธิ์ฟังแล้วยิ้มก็ยิ้มบางออกมาพยักหน้าเห็นด้วย “ต่อไปเราจะ เป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน เพื่อลูก และเพื่อตัวเราเองด้วย”

(ต้นรัก, 2560)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นภาพแทนของแม่เลี้ยงเดี่ยวว่าเป็นผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก สะท้อนให้เห็นว่าตัวอย่างที่ดีมีค่ามากกว่าคำสอนข้อความที่ว่า “ฉันทว่าเราพูดและทำสิ่งดี ๆ ให้กันดีกว่า ถึงครอบครัวจะแตกแยกแต่หัวใจของปลื้มก็ไม่จำเป็นจะต้องแตกสลายตามไปด้วย” สำหรับแม่เลี้ยงเดี่ยวอย่างมุสิลาเธอต้องการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกเพื่อปลูกฝังนิสัยที่ดีให้กับลูก เช่น การไม่ตำทาท่ออีกฝ่ายให้ลูกฟังจนลูกซึมซับความเกลียดชังของแม่ที่มีต่อพ่อ ดังนั้นไม่ว่ามุสิลาจะทำอะไรเธอจะคำนึงถึงลูกเป็นอันดับแรกเพราะเธอต้องการให้ลูกมีความสุขแม้ว่าเขาจะเติบโตในครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์

2.4 ผู้ที่เสียสละเพื่อลูก

แม่ไทยเต็มใจที่จะเสียสละความสุขส่วนตัวและยินดีที่จะรับผิดชอบทุกสิ่งทุกอย่างที่จะเกิดขึ้นกับลูก (กาญจนา แก้วเทพ, 2543) นอกจากนี้แม่จะมีหน้าที่เลี้ยงดูลูก อบรมสั่งสอนลูกแล้วนั้น แม่ยังต้องยอมเสียสละทั้งแรงกายแรงใจและความสุขส่วนตัวเพื่อลูกได้เสมอ ดังตัวอย่าง

มุลิลาไม่ใช่คนโง่ เธอไม่ได้เกิดทุนบูชาความรักจนเจ็บแล้วไม่รู้จักจำ เธอแค่ใช้ชีวิตด้วยเหตุผลของตนเอง สำหรับเธอลูกเป็นที่หนึ่งและเรื่องนี้เธอก็ทำเพื่อลูก หญิงสาวไม่ยอมให้ลูกเป็นเหมือนตัวเอง มุลิลาอยากให้ลูกมีทั้งพ่อและแม่ เธอจึงพยายามอย่างหนักที่จะประคับประคองครอบครัวเอาไว้ แต่เธอก็สงสัยว่าตัวเองจะทำได้อีกนานแค่ไหนกัน

(ต้นรัก, 2560)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นภาพแทนของแม่เลี้ยงเดี่ยวว่าเป็นผู้ที่เสียสละเพื่อลูก สะท้อนให้เห็นว่าความเสียสละของมุลิลา แม้ว่ามุลิลาไม่พอใจพงศ์พิศุทธิ์ที่มีพฤติกรรมเจ้าชู้และขาดความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นสาเหตุหลัก ๆ ที่ทำให้ชีวิตครอบครัวต้องพังทลายลงแต่เพราะมีลูกด้วยกันมุลิลาจึงพร้อมละทิ้งความเจ็บปวดและความทุกข์ใจที่เกิดจากพฤติกรรมของสามี ยอมกลับมาใช้ชีวิตคู่และอยู่ด้วยกันพร้อมหน้าพ่อ แม่ ลูก การตัดสินใจดังกล่าวของมุลิลา ก็เพื่อความความสุขของลูก ไม่อยากให้ลูกรู้สึกขาดความรักความอบอุ่น และอยากให้เขามีครอบครัวที่สมบูรณ์แบบ

3. ภาพแทนของผู้หญิงที่เข้มแข็ง

ผู้หญิงเข้มแข็ง หมายถึงผู้หญิงที่มีจิตใจที่เข้มแข็งในการใช้ชีวิตในสังคมที่ต้องเผชิญต่อสถานการณ์อันยากลำบาก มีความอดทน ไม่หวั่นไหวกับคำครหา นินทา ดังที่ สุพัตรา สุภาพ (2545) กล่าวว่า การหย่าร้างมีผลด้านสังคมคือคนที่หย่าร้างมักจะถูกชุบชิบนินทาในแง่ร้ายต่าง ๆ โดยเฉพาะสังคมเล็ก ๆ ในนวนิยายได้นำเสนอภาพแทนของผู้หญิงที่เข้มแข็งในลักษณะของการเป็นคนที่มีจิตใจเข้ม

แข็งไม่หวั่นไหวกับคำดูถูกเหยียดหยาม และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง ดังตัวอย่าง

“ไม่ผิดหรอกค่ะบอส ฉันไม่อยากทำงานกับมัน อ้อยไม่เลือก คน เขามีเมียแล้วยังจะเอา! นังแม่มายไ่วไฟ! อยู่ใกล้ใครก็พร้อมจะติดเครื่อง ตลอดเวลา” อริสราหันหน้าไปทางมูลิลลา ต่่าจนคนโดนว่าทหน้าไม่ไหวเดินเข้ามาเผชิญหน้า

“ทำไมต้องมองว่าฉันไ่วไฟ”

“คนมันเคยกิน มันก็ต้องอยาก!”

“อย่ามาตัดสินคนอื่นด้วยความคิดต่ำ ๆ ดูถูกคนแบบนี้ ไม่งั้นฉันจะไม่ทน”

(ต้นรัก, 2560)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นภาพแทนของแม่เลี้ยงเดี่ยวว่าเป็นผู้ที่เข้มแข็ง สะท้อนให้เห็นถึงการถูกดูถูกเหยียดหยันด้วยคำศักดิ์ศรีจากเพื่อนร่วมงาน โดยนำเรื่องการหย่าร้างของมูลิลลามาพูดในที่สาธารณะเพื่อสร้างความอับอายทำให้แกมูลิลลาเสียหาย ดังข้อความว่า “นังแม่มายไ่วไฟ! อยู่ใกล้ใครก็พร้อมจะติดเครื่อง ตลอดเวลา” เป็นการพูดจาหยาบเกียรติผู้หญิงด้วยกันเองเพื่อต่อวงการตอกย้ำว่ามูลิลลาเป็นผู้หญิงไม่ดี เคยผ่านการมีสามีและลูกมาแล้ว และยังตำหนิวาเป็นผู้หญิงใจง่าย แต่มูลิลลาก็พยายามอดทนอดกลั้นไม่ได้ตอบเพื่อนร่วมงาน

4. ภาพแทนของผู้หญิงสมัยใหม่

การสร้างภาพแทนแม่เลี้ยงเดี่ยวในนวนิยาย The single mom คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวหัวใจรุ่งพริ้ง นอกจากภาพแทนของผู้หญิงที่เป็นแม่ที่ดีและผู้หญิงที่เข้มแข็งแล้วพบว่าผู้เขียนยังมีการสร้างภาพแทนของผู้หญิงสมัยใหม่ที่ไม่ยอมลดทอนคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเองไม่ยอมให้ตนเองต้องตกอยู่ใต้อำนาจและการควบคุมของผู้ชายเหมือนอย่างในอดีตที่ผ่านมา จากการศึกษาพบว่าในนวนิยายได้นำเสนอภาพแทนของผู้หญิงสมัยใหม่ 2 ลักษณะ คือ ผู้ที่พึ่งพาตนเอง และผู้ที่เชื่อมั่นในตนเอง ดังนี้

4.1 ผู้ที่พึ่งพาตนเอง

การพึ่งพาตนเอง คือ การรู้จักหารายได้ หาทรัพย์สินไว้เลี้ยงตัวเอง โดยไม่เป็นภาระแก่คนอื่น ซึ่งจะทำให้เกิด “การขยับหมั่นเพียร” (สุพัตราสุภาพ, 2554) ฉะนั้นในนวนิยายจึงปรากฏการประกอบสร้างความหมายทำให้รู้สึกว่าคุณหญิงสมัยใหม่นั้นเป็นผู้หญิงที่มีความรู้สามารถออกไปทำงานนอกบ้านได้ เหมือนกับผู้ชาย ผู้หญิงสมัยใหม่จึงสามารถพึ่งพาตนเองได้ ดังตัวอย่าง

“เอ๋มเอ๋มก็คือ Marketing Merchandise ทำหน้าที่คัดเลือกสินค้าจากซัพพลายเออร์ คุยรายละเอียดราคา และเสนอโปรโมชั่นให้แก่ลูกค้าร่วมกับซัพพลายเออร์ จากนั้นก็มาวางแผนผลิตภัณฑ์รูปแบบรายการขายสินค้าร่วมกับทีมโปรดักชัน แล้วกำหนดตารางการออกอากาศรายการ เดี่ยวจะพาไปแนะนำให้รู้จักกับหัวหน้าฝ่ายผลิตที่สตูดิโอ”

ดอลลิ่พามูลิลาเดินทัวร์ออฟฟิศ และอธิบายตำแหน่งหน้าที่ซึ่งหญิงสาวจะต้องรับผิดชอบ

“โอเค” มูลิลาจดสิ่งสำคัญไว้ในสมุดโน้ตที่อยู่ในมือ...

(ต้นรัก, 2560)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นภาพแทนของแม่เลี้ยงเดี่ยวว่าเป็นผู้ที่พึ่งพาตนเอง เป็นการเสนอภาพของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่ประกอบอาชีพด้วยการออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหาเงินมาดูแลครอบครัวเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชาย จะเห็นว่านอกจากบทบาทแม่แล้วมูลิลาก็ยังต้องมีบทบาทหลักทางเศรษฐกิจด้วย เหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการใช้ชีวิตของผู้หญิงในสังคมสมัยใหม่เน้นการสร้างคุณค่าในตนเองและไม่ยอมตกอยู่ใต้อำนาจของผู้ชาย

4.2 ผู้ที่เชื่อมั่นในตนเอง

เมื่อสังคมสมัยใหม่ประกอบสร้างให้ผู้หญิงมีความทัดเทียมกับผู้ชายทั้งในด้านบทบาททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทำให้ผู้หญิงมีความเชื่อมั่นว่าตนเอง มีภาวะผู้นำ กล้าคิดกล้าตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ไม่เว้นแม้แต่

เรื่องสำคัญในชีวิตอย่างเรื่องครอบครัว และสามารถทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ดังตัวอย่าง

“ลูกผม ผมต้องดูแล”

ทว่ามุลิลากลับตอบเสียงแข็ง “ไม่ต้อง!”

พงศ์พิศุทธิ์ บริสุทธิ์ อัครวินมอหงษ์นำมุลิลาอย่างแปลกใจ

“ฉันไม่ต้องการเงินของคุณหรือแม่คุณ ฉันจะดูแลลูกเอง” มุลิลา

ตัดสินใจเด็ดขาด

พงศ์พิศุทธิ์ก็เครียดยิ่งรู้สึกเสียใจที่ตัวเองไม่เหลือดีในสายตาหญิงสาวเลยแม้แต่น้อย ส่วนบริสุทธิ์ก็ยิ้มกระหิ้มสมใจ

(ต้นรัก, 2560)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นภาพแทนของแม่เลี้ยงเดี่ยวว่าเป็นผู้ที่เชื่อมั่นในตนเอง สะท้อนให้เห็นว่ามุลิลามีอำนาจในการต่อรองกับพงศ์พิศุทธิ์เรื่องสิทธิในการเลี้ยงดูลูกเนื่องจากมุลิลามีหน้าที่การงานที่มั่นคงสามารถรับผิดชอบชีวิตตนเองและลูกได้ ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาค่าเลี้ยงดูจากพงศ์พิศุทธิ์ ดังข้อความ “ฉันไม่ต้องการเงินของคุณหรือแม่คุณ ฉันจะดูแลลูกเอง” ซึ่งแสดงให้เห็นภาพของผู้หญิงสมัยใหม่ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ต้องมีผู้ชายเป็นหัวหน้าครอบครัว และไม่ยอมตกอยู่ใต้อำนาจของผู้ชาย

สรุปผล

จากการศึกษาเรื่องภาพแทนแม่เลี้ยงเดี่ยวในนวนิยายเรื่อง “The single mom คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวหัวใจพริ้วพริ้ว” สามารถสรุปได้ว่าภาพแทนแม่เลี้ยงเดี่ยว มี 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) ภาพแทนของผู้หญิงที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ สื่อให้เห็นว่าผู้หญิงที่ถูกสามีนอกใจไปมีสัมพันธ์กับหญิงอื่น ทำให้ไม่สามารถรักษาความสัมพันธ์ให้คงอยู่เป็นครอบครัวที่สมบูรณ์เอาไว้ได้จึงต้องสิ้นสุดการสมรสด้วยการหย่า 2) ภาพแทนของผู้หญิงที่เป็นแม่ที่ดี สื่อให้เห็นว่าผู้

หญิงยังคงติดอยู่ในกรอบจารีตแบบเดิมว่าแม่ต้องประพฤติตนเป็นคนดี คือเป็นผู้ที่เลี้ยงดูลูก ผู้ที่อบรมสั่งสอนลูก ผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก และผู้ที่เสียสละเพื่อลูก จนเกิดเป็นภาพแทนของผู้หญิงที่เป็นแม่ที่ดี 3) ภาพแทนของผู้หญิงที่เข้มแข็ง สื่อให้เห็นว่าผู้หญิงมีจิตใจเข้มแข็งในการใช้ชีวิตในสังคมที่ต้องเผชิญต่อสถานการณ์อันยากลำบาก ไม่หวั่นไหวกับคำครหาหินทา ซึ่งเป็นสิ่งที่แม่เลี้ยงเดี่ยวในสังคมต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และ 4) ภาพแทนของผู้หญิงสมัยใหม่ สื่อให้เห็นว่าผู้หญิงสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีบทบาทในทางสังคมมากขึ้น มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีภาวะผู้นำกล้าคิดกล้าตัดสินใจ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาภาพแทนแม่เลี้ยงเดี่ยวในนวนิยายเรื่อง *The single mom* คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวหัวใจพริ้วพริ้ง นอกจากทำให้ทราบถึงลักษณะของตัวละครแม่เลี้ยงเดี่ยวซึ่งสัมพันธ์กับการประกอบสร้างความหมายทางสังคมของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มักให้ความหมายและมองภาพว่าเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ สื่อให้เห็นว่าผู้หญิงสามารถพึ่งพาตนเองได้มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีภาวะผู้นำและที่สำคัญคือมีบทบาทในทางสังคมมากขึ้น และบ่อยครั้งที่ถูกนำมากล่าวในแง่ของความเสมอภาคระหว่างเพศ และโอกาสที่เท่าเทียมกันของผู้ชายและผู้หญิง เพื่อต่อยุ่บทบาทของผู้หญิงสมัยใหม่ในบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลทำให้ผู้หญิงมีบทบาทในสังคมมากขึ้น ซึ่งก็สอดคล้องกับ เสนาะ เจริญพร (2546) ที่ได้กล่าวถึงภาพเสนอของผู้หญิงในวรรณกรรมช่วยทศวรรษ 2530 ประกอบสร้างให้ผู้หญิงก้าวหน้าทัดเทียมกับผู้ชายในพื้นที่ต่างๆ แต่ขณะเดียวกันก็ถูกคาดหวังให้ทำหน้าที่เมีย แม่ และลูกสาวที่ดีตามความเชื่อแบบปิตาธิปไตย แต่ทว่าความย้อนแย้งในตัวเองทำให้สังคมพยายามแสดงออกถึงความมีโลกทัศน์ก้าวหน้าสมัยใหม่แต่ก็ยังเต็มไปด้วยคติความเชื่อและอุดมการณ์อำนาจนิยมที่ฝังรากลึกมายาวนาน

สังคมไทยในอดีตเป็นสังคมแบบปิตาธิปไตยผู้ชายและผู้หญิงในสังคมนั้นมีความที่ไม่ว่าเท่าเทียมกันผู้หญิงตกอยู่ในสถานะที่ด้อยกว่าผู้ชายทั้งทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม ทว่าในปัจจุบันเงื่อนไขทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปอาจจะด้วยสาเหตุของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมหรือใด ๆ ก็ตามส่งผลให้ผู้หญิงในสังคมไทยได้รับการส่งเสริมและเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้นโดยความเสมอภาคและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ จากการศึกษาพบว่าการประกอบอาชีพของตัวละครแม่เลี้ยงเดี่ยวถือเป็นความมั่นคงทางรายได้ประการหนึ่งที่ทำให้แม่เลี้ยงเดี่ยวสามารถพึ่งพาตนเองและปฏิเสธการเลี้ยงดูจากอดีตสามีและยังทำให้ผู้หญิงได้สิทธิในการเลี้ยงดูลูก ดังเช่นการศึกษาอำนาจของผู้หญิง : การท้าทายความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับแนวคิดปิตาธิปไตยในนวนิยายสมัยใหม่ของไกล์รุ่ง ภู่อ่อนโสม และรัชชัญญ์ ศรีสมาน (2563) ผลการศึกษาสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า บทบาททางเศรษฐกิจของผู้หญิงเพิ่มอำนาจในการต่อรองกับผู้ชายทำให้ผู้หญิงก้าวพ้นชายคาปิตาธิปไตย และจากการศึกษายังแสดงให้เห็นการละเมิดกรอบสังคมของตัวละครหญิงทั้งการไม่สามารถดำรงสภาพครอบครัวสมบูรณ์เอาไว้ได้ และการโต้ตอบผู้ชายเพื่อก้าวข้ามแนวคิดปิตาธิปไตย ทำให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ผู้หญิงใช้ท้าทายแนวคิดชายเป็นใหญ่ อำนาจแปรเปลี่ยนมาอยู่ในมือผู้หญิงโดยไม่ทำให้สังคมประณามแต่กลับได้รับการยกย่องเชิดชูที่ก้าวข้ามกรอบจารีตของสังคมได้ ในตอนท้ายผู้หญิงดำรงอำนาจของตนเองไว้โดยปฏิเสธแนวคิดปิตาธิปไตยได้อย่างสง่างาม

อย่างไรก็ตาม ผลจากการศึกษาภาพแทนแม่เลี้ยงเดี่ยวในนวนิยายเรื่อง “The single mom คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวหัวใจพริ้วพริ้ว” นั้นสอดคล้องกับละครดวง จิตต์พิริยะการ (2562) ได้ศึกษาหญิงม่าย: ภาพแทนนางเอกชายขอบในนวนิยายไทยร่วมสมัย โดยผลการศึกษาได้กล่าวถึงความเป็นหญิงม่ายไว้อย่างน่าสนใจว่า ภาพแทนที่ปรากฏผ่านตัวละครหญิงม่ายได้สะท้อนให้เห็นทัศนคติของสังคมที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดบทบาทหน้าที่ สถานภาพ และทัศนคติของตัว

ละครนางเอกม่าย และตัวละครแวดล้อมอื่น ๆ ทั้งในเชิงคุณค่าและลดทอนคุณค่าผ่านประเด็นภาพแทนของผู้หญิงที่ไม่สมปรารถนา แต่เมื่อจำเป็นต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นางเอกม่ายก็ต้องยอมรับความจริงและดำเนินชีวิตต่อไปให้ได้ ภาพแทนผู้หญิงที่เป็นกุลสตรีไทยซึ่งเป็นภาพแทนของผู้หญิงในอุดมคติของสังคมไทยในการครองตนเป็นสมาชิกที่ดีในสังคม อันจะส่งผลให้เกิดการยอมรับในสังคม ภาพแทนผู้หญิงที่เป็นหัวหน้าครอบครัวในบทบาทของผู้หญิงสู้ชีวิตที่เข้มแข็งเด็ดเดี่ยว พึ่งของตนเองและครอบครัวได้ และภาพแทนผู้หญิงสมัยใหม่ที่มีความมั่นใจในตนเอง มีความคิดทันสมัย สะท้อนให้เห็นความเท่าเทียมทางเพศระหว่างชายหญิง ซึ่งแตกต่างจากสมัยก่อนที่ผู้หญิงต้องทนทุกข์ยอมให้ฝ่ายชายทำอย่างไรกับชีวิตตนก็ได้ เพื่อรักษาหน้าตาทางสังคมไม่ให้ถูกตราหน้าว่าเป็น “แม่ม่าย” ทั้งยังสอดคล้องกับที่ เสาวคนธ์ วงศ์ศุภชัยนิมิต (2559) ได้วิจัยเรื่องสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในนวนิยายของณารา กล่าวว่า เมื่อผู้หญิงสมัยใหม่พึ่งพาตนเองได้ การเลือกคนที่จะเข้ามาร่วมชีวิตจึงต้องเลือกคนที่ตรงตามต้องการที่ปรารถนาไว้ซึ่งก็ไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะได้พบเจอผู้ชายที่ถูกใจ เมื่อยังไม่พบผู้ชายที่ตรงใจจึงเลือกที่จะอยู่เป็นโสดดีกว่าการเลิกรากันภายหลังและถึงแม้จะแต่งงานไปแล้วหากต้องทนทุกข์กับปัญหาครอบครัวที่แก้ไม่ตก การเลิกราก็คือเป็นทางออกที่ดีสำหรับผู้หญิงที่จะไม่ต้องทนทุกข์เพราะผู้หญิงสามารถดูแลตนเองได้ แต่ที่สุดแล้วถ้าต้องเลือกระหว่างงานกับครอบครัวผู้หญิงสมัยใหม่ที่ดียังคงเลือกครอบครัวมากกว่างาน

หากกล่าวถึงผู้หญิงในยุคสมัยใหม่จะเห็นว่าแม้สังคมจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาแต่โดยมากจารีตประเพณีและค่านิยมบางประการที่ถูกปลูกฝังมายาวนานก็ยากจะเปลี่ยนแปลง นั่นทำให้ผู้หญิงยังติดอยู่ในกรอบความคิดเรื่องเพศสภาวะ ผลจากการศึกษาภาพแทนแม่เลี้ยงเดี่ยวในนวนิยายเรื่อง The single mom คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวหัวใจฟรุ้งฟรุ้ง พบว่าภาพแทนแม่เลี้ยงเดี่ยวด้านผู้หญิงที่เป็นแม่ที่ดี คือการเป็นแม่ในอุดมคติตามความคาดหวังของสังคมในบทบาทของ

แม่ที่ดี เช่น แม่ต้องเป็นผู้ที่เลี้ยงดูลูก เป็นผู้ที่ยอมรับสั่งสอนลูก เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก และเสียสละเพื่อลูก ทั้งนี้เป็นเพราะครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยวจะมีแม่ทำหน้าที่เลี้ยงดูลูกเพียงลำพัง แม่จึงต้องเป็นทั้งพ่อและแม่ที่คอยมอบความรักความอบอุ่นแก่ลูก เห็นได้จากที่ กาญจนา แก้วเทพ (2543) แสดงความเห็นไว้ว่า ภาพของแม่มีความหลากหลายหากแต่ในอุดมคติที่มีมาแต่โบราณแล้วแม่ต้องรักและเสียสละแม่แต่ชีวิตเพื่อลูก แม่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับอุดมคติคือแม่ที่นุ่มนวล ใจเย็น มารยาทดี รักลูก ในปัจจุบันสังคมไทยมักคาดหวังว่าแม่ในอุดมคติจะทำหน้าที่เป็นเพื่อนที่ดีของลูก และเป็นที่น่าสังเกตว่าแม่ในอุดมคติแบบนี้มักจะมีฐานะปานกลางซึ่งถือเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ในสังคมไทย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาภาพแทนแม่เลี้ยงเดี่ยวในภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์
2. ควรมีการศึกษาภาพแทนแม่เลี้ยงเดี่ยวเปรียบเทียบกับพ่อเลี้ยงเดี่ยวกับวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. (2543). *ความเรียงว่าด้วยสตรีกับสื่อมวลชน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไกล่รุ่ง ภู่ออนโสสม และรัชชณีย์ ศรีสมาน. (2563). อำนาจของผู้หญิง: การท้าทายความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับแนวคิดปิตาธิปไตยในนวนิยายสมัยใหม่. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(1), 43-61.
- ต้นรัก. (2560). *The single mom คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวหัวใจฟูรั้งฟูรั้ง*. กรุงเทพฯ: พิมพ์คำ.
- นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต. (2546). ผู้หญิงไทยกับบทบาทผู้นำในสังคมยุคใหม่. *วารสารปริชาติ*, 16(1), 78-83.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ละลองดาว จิตต์พิริยะการ. (2562). *หญิงม่าย: ภาพแทนนางเอกชายขอบในนวนิยายไทยร่วมสมัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- เสนาะ เจริญพร. (2546). *ภาพเสนอผู้หญิงในวรรณกรรมไทยช่วงทศวรรษ 2530: วิเคราะห์ความโยงใยกับประเด็นทางสังคม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- สุพัตรา สุภาพ. (2545). *ปัญหาสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภาวรัตน์ วัฒนทัฬ. (2556). *ภาพแทนคนรักเพศเดียวกันในนิยายวายจากสื่ออินเทอร์เน็ต*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- เสาวคนธ์ วงศ์สุขชัยนิมิต. (2559). *การศึกษาศถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในนวนิยายของฉาวรา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

บทบาทของแม่ในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ที่ชนะการประกวด
เรื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566

ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

Roles of Mother in Short Stories that Won the
Contest to Honor Kindness of Her Majesty Queen
Sirikit, the Queen Mother, Organized by the National
Council on Social Welfare of Thailand under the

Royal Patronage 2023

วารสาร
ชอพะยอม
นลินี อำพัน¹
CHOPHAYOM JOURNAL
Nalinee Amphin¹

Received: October 27, 2023

Revised: December 10, 2023

Accepted: December 19, 2023

¹ หลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Thai Language for Communication Program, Faculty of Humanities
and Social Sciences, Rajabhat Sisaket University

(Email : nalinee.a@365.sskru.ac.th)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของแม่ในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวนทั้งสิ้น 13 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่าบทบาทของแม่ที่นำเสนอในเรื่องสั้นที่ชนะการประกวดทั้ง 13 เรื่องนั้น ปรากฏบทบาทของแม่ใน 2 ประเด็น ได้แก่ 1. บทบาทของแม่ในฐานะมารดาผู้ให้กำเนิด พบ 3 บทบาทย่อย ได้แก่ 1) แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูลูก 2) แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการสนับสนุนลูก และ 3) แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการเสียสละเพื่อลูก 2. บทบาทของแม่ในฐานะแม่ของแผ่นดิน พบ 4 บทบาทย่อย ได้แก่ 1) แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับด้านสาธารณสุข 3) แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับด้านศิลปวัฒนธรรม และ 4) แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับการปกป้องคุ้มครอง จากบทบาทที่พบสะท้อนให้เห็นพระคุณที่ยิ่งใหญ่ของแม่ที่มีต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

คำสำคัญ: บทบาท, เรื่องสั้น, เรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่

Abstract

This research article studies the roles of mother in short stories to honor kindness of Her Majesty Queen Sirikit, the stories which won the 2023 contest on the occasion of Thai Mother's Day 2023 hosted by the National Council on Social Welfare of Thailand under the Royal Patronage from a total of 13 short stories. The study found that the roles of the mother in two significant aspects were presented in the 13 short stories which won in the contest. The first aspect is the biological mother that was found in 3 different

subtopics as follows; the mother who teaches and takes care of her children, 2) the mother who supports her children, and 3) the mother who sacrifices for her children. The second aspect is the mother of the nation is found in 4 different subtopics as follows; 1) the mother of the nation who conserved natural resources and the environment, 2) the mother of the nation who prioritized the public health, 3) the mother of the nation who prioritized arts and cultures, and 4) the mother of the nation who prioritized the protection. The roles that were found reflected great benevolence of the mother to family, society, and the nation.

Keywords: Role, Short stories, Short stories to honor the kindness of Her Majesty Queen Sirikit

บทนำ

“แม่” มีความสำคัญต่อครอบครัว เพราะเป็นผู้ให้กำเนิดซึ่งมีความผูกพันกับลูกอย่างลึกซึ้ง เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมลูกให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้ ดังที่จุไรรัตน์ รัตติโชติ (2546) ได้กล่าวว่า แม่มีบทบาทสำคัญในสถาบันครอบครัว มีสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อบุคคลในครอบครัวอันเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในสังคม ดังนั้นแม่จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะหล่อหลอมให้ลูกซึ่งเป็นทรัพยากรอันมีค่าของประเทศชาติให้มีคุณภาพ

คำว่า บทบาท (role) หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของบุคคลในตำแหน่งหรือสถานภาพที่เรามีอยู่ อาจกล่าวได้ว่าบทบาทเป็นพฤติกรรมที่คาดหวังผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร (role expectation) เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคม เพื่อจะได้มีการกระทำระหว่างกันได้

รวมทั้งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่เกิดขึ้นได้ เช่น บทบาทของแม่ สังคมก็คาดหวังว่าจะต้องเลี้ยงดูลูก เอาใจใส่ลูก ส่งเสียให้เล่าเรียน ให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูก ส่วนสิทธิ คือ สิทธิและอำนาจตามสถานภาพของตน สถานภาพที่แตกต่างกันจะมีสิทธิและอำนาจมากน้อยต่างกัน สถานภาพส่วนใหญ่จะถูกจัดวางไว้เป็นคู่ ๆ ตามความสัมพันธ์ที่รับผิดชอบที่ต้องมีต่อกัน เช่น สถานภาพครู คู่กับสถานภาพศิษย์ ถ้ามีสถานภาพเป็นครู บทบาทของเขาประกอบไปด้วยหน้าที่คือ สอนให้ศิษย์มีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิต ในการประกอบอาชีพ สอนให้เป็นคนดี สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่น ทำประโยชน์ให้แก่สังคม ซึ่งครูมีสิทธิและอำนาจเหนือศิษย์ สามารถว่ากล่าวตักเตือนศิษย์ และมีสิทธิที่จะได้รับผลตอบแทนจากการสอน ดังนั้นเราสามารถบอกได้ว่าบุคคลแต่ละคนมีหน้าที่อะไรโดยอาศัยสถานภาพที่เขามีอยู่และบุคคลแต่ละคนอาจมีบทบาทหลายอย่างในเวลาเดียวกันได้ (ณรงค์ เส็งประชา, 2541; สุพัตรา สุภาพ, 2542; ทัดจันทร์ เกตุสิงห์สร้อย, 2554 และศิริรัตน์ แอดสกุล, 2560)

บทบาทของแม่ในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สะท้อนให้เห็นบทบาทของแม่ภายใต้บริบทของสังคมปัจจุบันได้อย่างน่าสนใจ ทั้งบทบาทของแม่ในฐานะมารดาผู้ให้กำเนิด และบทบาทของแม่ในฐานะแม่ของแผ่นดิน ที่ทำคุณประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติ จนได้รับการยกย่องจากสังคม แม่ในทัศนะของลูกแต่ละคนอาจมีความคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคล วรรณกรรมชุดนี้จึงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ช่วยสะท้อนให้เห็นสังคมและบอกเล่าหรือถ่ายทอดภาพชีวิตที่เสมือนจริง และสะท้อนให้เห็นแง่มุมของแม่ที่พึงปฏิบัติต่อลูก และในทางกลับกันจะช่วยสะท้อนให้เห็นแง่มุมของลูกและสังคมพึงปฏิบัติต่อแม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของแม่ในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ เพื่อเผยแพร่พระคุณและบทบาทของแม่ที่มีต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ อันจะทำให้ลูก

และสังคมปฏิบัติต่อแม่ได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาบทบาทของแม่ในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ ที่ชนะการประกวด
เนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่ง
ประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

วิธีการศึกษา

1. ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบทบาทของตัว
ละครในวรรณกรรมไทย

2. สืบค้นและรวบรวมข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ จากผลงานเรื่องสั้น
จากการประกวดงานเขียนเทิดพระคุณของแม่ เนื่องในวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566
จัดโดยสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวนทั้งสิ้น
13 เรื่อง

3. ศึกษาข้อมูลที่รวบรวมไว้แล้วอย่างละเอียด และทำการวิเคราะห์
บทบาทของแม่ในผลงานเรื่องสั้นจากการประกวดงานเขียนเทิดพระคุณของแม่
เนื่องในวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 จัดโดยสภาสังคมสงเคราะห์แห่ง
ประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ตามแนวคิดของศิริรัตน์ แอดสกุล (2560)

4. สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5. เรียบเรียงและนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์บทบาทของแม่ในเรื่องสั้นที่ชนะการประกวดงาน
เขียนเทิดพระคุณของแม่ เนื่องในวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 จัดโดยสภา
สังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ พบการนำเสนอ

บทบาทของแม่ใน 2 ประเด็น คือ บทบาทของแม่ในฐานะมารดาผู้ให้กำเนิด และบทบาทของแม่ในฐานะแม่ของแผ่นดิน ดังผลการวิจัยต่อไปนี้

1. บทบาทของแม่ในฐานะมารดาผู้ให้กำเนิด คือ หญิงผู้ให้กำเนิดลูก เป็นผู้ซึ่งให้ความรัก ความเมตตา กรุณา ให้การศึกษา ให้ความรู้ ชี้แนะแนวทาง ปกป้องภัยอันตรายแก่ลูก เลี้ยงดูลูกให้เติบโตใหญ่ ผลการศึกษาบทบาทของแม่ ในฐานะมารดาผู้ให้กำเนิด จำนวนทั้งสิ้น 3 บทบาทย่อย ได้แก่ แม่เป็นผู้มีหน้าที่ ในการอบรมเลี้ยงดูลูก แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการสนับสนุนลูก และแม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการเสียสละเพื่อลูก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูลูก

ผลการวิเคราะห์เรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ ที่ชนะการประกวด เนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ พบแม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูลูก สามารถแบ่งเป็นประเภทย่อยได้ดังต่อไปนี้

1.1.1 แม่เป็นผู้ให้การให้ความดูแลและเอาใจใส่

การให้ความดูแลและเอาใจใส่ต่อลูกนั้น ถือเป็นหน้าที่หลักของแม่ที่ต้องกระทำต่อลูก การดูแลในที่นี้ คือ ความห่วงใย ความเอาใจใส่ให้ทุกสิ่ง เป็นไปด้วยดี หรือความปรารถนาดีที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความตั้งใจจริง ผลการศึกษาพบว่า แม่ได้ทำหน้าที่ในการให้ความดูแลและความเอาใจใส่ต่อลูก ดังตัวอย่างเช่น

“เธอจึงต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่เกี่ยวกับข้อมูลคนพิการ มันเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อสอนให้ลูกของเธอสามารถใช้ชีวิตประจำวัน ในแต่ละวัน ได้อย่างสมบูรณ์ อย่างการอาบน้ำแต่งตัว การรับประทานอาหาร เพราะหากวันใดเธอจากโลกนี้ไป ผู้สืบทอดกิจการคนต่อไปคือลูกสาว การเสียเวลายังใจตัวเองกับลูกสาว ให้กลับมามีพลังอย่างเข้มแข็ง ด้วยการเริ่มทุ่มเทแรงใจและแรงกายทั้งหมด เพื่อฝึกสอนลูกสาวให้สามารถเลี้ยงดูตนเอง รวมไปถึงเรียนรู้กิจการ

ภายในครอบครัว อย่างการเช็ดสิ่งโต รวมไปถึงตำแหน่งและหน้าที่ต่าง ๆ ภายใน คณะละครเช็ดสิ่งโต เพื่อหวังให้เธอสืบทอดกิจการได้ดี เหมือนกันกับเธอผู้เป็น แม่ กระทั่งว่าลูกสาวแข็งแรงขึ้น ไม่ว่าจะด้วยทางร่างกายและจิตใจ และเธอก็เชื่อมั่นว่าลูกสาวตัวน้อยของเธอต้องทำมันออกมาดีเป็นอย่างแน่นอน”

(กขมล โนนสูงเนิน, รักศักดิ์สิทธิ์: 86)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่าแม่มีบทบาทในการดูแลและเอาใจใส่ต่อลูก ทางด้านร่างกาย คือ แม่สอนให้ลูกสาวช่วยเหลือตัวเองได้ เช่น การอาบน้ำแต่งตัว การรับประทานอาหาร และทางด้านคุณภาพ คือ แม่ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการประกอบกิจการคณะละครเช็ดสิ่งโต และฝึกสอนให้ลูกสาวสามารถเลี้ยงดูตัวเองได้ เป็นผลทำให้ลูกเข้มแข็งสามารถดำเนินชีวิตต่อไปในสังคมได้

อนึ่ง บทบาทหน้าที่ในการดูแลลูกของแม่ในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ ยังได้แสดงให้เห็นว่าเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการดูแลครอบครัว โดยเฉพาะการดูแลลูกให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังตัวอย่าง

เธอชื่อลาอู เธอเป็นชาวกระเหรี่ยงที่เดินเท้าเข้ามาหางานทำในฝั่งไทย ลาอูเล่าให้ฟังว่าเธอทำงานเป็นพี่เลี้ยงเด็กอยู่ที่กรุงเทพฯ เงินเดือนเก้าพัน หักค่ากินค่าอยู่คืนนายจ้างก็เหลือเดือนละห้าพัน เธอโอนเงินให้ลูกสาวทั้งหมด ลูกสาวของเธอยังอยู่ที่ฝั่งเมียนมาร์ เธอตั้งใจว่า ถ้าลูกสาวของเธอโตเมื่อไหร่จะให้ย้ายมาอยู่ไทยด้วยกัน อาจจะทำงานอะไรสักอย่างที่ให้อยู่ด้วยกันได้ แม่บ้านพนักงานร้านอาหาร อะไรสักอย่าง

(กิตติศักดิ์ คงคา, แม่ไม่แตกกล้าแต่ยังผลิบาน: 64)

จากตัวอย่างข้างต้น บทบาทการเป็นแม่ของลาอูนั่น จะเห็นว่าเป็นแม่ที่รักและเอาใจใส่ต่อลูกอย่างดีที่สุด ดังจะเห็นว่าลาอูยอมลำบากดิ้นรนทำงานในต่างประเทศ เพื่อหารายได้มาเลี้ยงดูลูก

นอกจากนี้ ในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ ยังสะท้อนให้เห็นความ

สัมพันธ์ของแม่กับลูก ที่สอดคล้องกับบทบาทของแม่ ดังตัวอย่าง

ฉันกับลาอูขึ้นมาบนถนนที่ราบด้านบนสำเร็จด้วยเฮลิคอปเตอร์ของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ฉันเหมือนตาย และได้กลับมาเกิดใหม่อีกครั้ง ทันทีที่ฉันเหยียบและแตะพื้นพร้อมกับพยาบาลที่พุงฉันมาด้วย สายตาฉันก็พบกับคนที่ฉันเคยอยากจะหนีไปให้ไกลที่สุดแต่ตอนนี้กลับอยากพบหน้าที่สุดในชีวิต แม่ของฉันยืนอยู่ที่นั่น ท่าทางกระเซอะกระเซิง ผมเผ้ารุงรัง หน้าตาเกราะกรังไปด้วยรอยน้ำตาที่ยังไม่หมด ฉันไม่ทันได้ขยับตัว แต่แม่ก็โผล่เข้ามากอดอย่างเต็มรัก แต่รอบนี้ฉันจะไม่ไล่แม่ไปอีกแล้ว ฉันไม่ไล่แม่ไปไหนอีกแล้ว วินาทีนั้นฉันเข้าใจแล้วว่า...อ้อมกอดของลาอูหมายความว่าอย่างไร

(กิตติศักดิ์ คงคา, แม่ไม่แตกกล้าแต่ยังผลิบาน: 66)

จากตัวอย่างข้างต้น แม่คอยห่วงใยเอาใจใส่ต่อการค้นหาลูกจนพบ ทำทุกวิถีทางเพื่อช่วยชีวิตลูก ทำให้ลูกเข้าใจความยิ่งใหญ่ของพระคุณแม่ เลิกตั้งแง่รังเกียจแม่ เลิกคิดว่าแม่เป็นภาระ แต่แม่คือผู้ที่คอยดูแลเอาใจใส่ต่อลูกอย่างดีที่สุด

1.1.2 แม่เป็นผู้ให้การอบรมสั่งสอน

ผลการวิเคราะห์เรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ หน้าที่ในการอบรมสั่งสอนลูกเป็นหน้าที่หลักของแม่ ดังตัวอย่างแม่ในเรื่องนัยน์ตามาตุภูมิ บุญห่มเป็นแม่ที่ต้องเลี้ยงลูกตามลำพังเนื่องจากสามีเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางรถยนต์ เมื่อครั้งที่ทั้งคู่พลัดบ้านไปทำงานที่กรุงเทพฯ เมื่อสูญเสียเสาหลักของครอบครัว บุญห่มจึงตัดสินใจกลับมาทำงานที่ภูมิลำเนาเดิมในภาคอีสานเพื่อส่งเสียลูกเรียนหนังสือต่อ บทบาทในการอบรมสั่งสอนลูกของบุญห่มเกิดขึ้นอยู่เสมอแม้ในวันที่ลูกประสบความสำเร็จในชีวิตแล้ว ซึ่งบุญห่มเป็นห่วงกลัวว่าลูกจะหลงระเหินไปกับความศิวิไลซ์ ตกเป็นทาสของเงินจนขาดคุณธรรม เห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม บุญห่มจึงอบรมสั่งสอนลูกเสมอ ดังเช่นข้อความว่า

แม่กลัวลูกของแม่หลงลืมอะไรบางอย่างเพราะกลัวความเจริญ บางครั้งมันมักมาพร้อมกับหายนะ หากผู้เป็นใหญ่นายโตขาดคุณธรรม แม่ไม่

อยากให้ลูกของแม่หลงใหลในอำนาจเงินตรามากกว่าแผ่นดินที่มีพระคุณกับเรา

(ภาสกร บาลโธสง, นัยน์ตามาตุภูมิ: 137)

นอกจากนี้ บุญห่มยังสอนลูกให้สำนึกในบุญคุณของแผ่นดินเกิด ไม่ละทิ้งถิ่นฐาน ปลุกฝังให้ลูกเห็นคุณค่าของผืนป่า ทุ่งนา แม่น้ำมูล และ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน ด้วยคำสอนของแม่ทั้งหมดทำให้ลูกเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และตั้งใจทำงานโดยยึดมั่นในหลักคุณธรรม

จากเรื่องหวังสุดท้ายของแม่ แม่มีบทบาทในการอบรมสั่งสอนลูก ให้มีความกตัญญู และจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ทำให้ลูกไม่หลงเชื่อ ไปกับกระแสโซเชียลมีเดียที่พยายามปลุกฝังค่านิยมที่ไม่เหมาะสมให้กับเยาวชน ดังตัวอย่างเช่น

“อิมไม่รู้ลึกรับ ผมยังเคยได้ยินเพื่อนพูดกันว่าเป็นลูกไม่ต้องตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ด้วย” เด็กชายพูดจบ, ฉันกับแม่ก็หันหน้ามามองพร้อมกัน นี่เป็นเรื่องที่เราต่างกังวลในสังคมยุคปัจจุบัน แต่สำหรับจอมยังโชคดีหน่อย ตรงที่มีคนคอยอบรมสั่งสอน ปลุกฝังความกตัญญูทั้งต่อพ่อแม่และผืนแผ่นดินเกิด

(ศิริพงศ์ หนูแก้ว, หวังสุดท้ายของแม่: 91)

นอกจากแม่ในเรื่องหวังสุดท้ายของแม่ จะอบรมสั่งสอนลูกเรื่องความกตัญญูแล้ว ยังสอนให้ลูกประพฤติตนดี ทำในสิ่งที่ถูกต้อง ดังข้อความว่า

...หลังผู้ประกาศข่าวเปิดคลิปวิดีโอเด็กนักเรียนกำลังปั่นรื้อเข้าโรงเรียน, เขาพยายามเปิดเข้าไปซ้ำมาให้ภาพฉายวนอยู่หลายรอบ

“ถ้าผมไปทำแบบนั้นบ้าง แม่จะว่าอะไรไหมครับ”

“แม่จะปล่อยให้หนูออกไปได้ยังไง ถ้าแม่ไม่สอนสิ่งที่ถูกต้องให้ หนูก่อน”

“สิ่งที่ถูกต้องของแม่ อาจไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้องของผมก็ได้หนิครับ”

“อิม ก็นั่นล่ะ เราถึงต้องนั่งคุยกัน แม่ถึงต้องสอนหนูในลูก”

“แม่จะบอกว่าพื้นฐานครอบครัวคือสิ่งสำคัญ”

“นั่นคืออย่างแรก เพราะก็เป็นทีแรกก่อนหนูจะเดินออกไปสู่สังคมอื่น”

(ศิริพงศ์ หนูแก้ว, หัวข้อสุดท้ายของแม่: 93)

จะเห็นได้ว่าแม่มีบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอนลูก การเลือกสิ่งที่ดีงามส่งต่อข้อมูลความคิดที่ถูกต้องให้ลูก จะทำให้ลูกเติบโตเป็นคนที่มีคุณภาพ มีความคิดที่ดี ประพฤติตนเป็นคนดีของสังคม และประเทศชาติ

1.1.3 แม่เป็นผู้ให้การเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับลูก

แม่เป็นบุคคลสำคัญในครอบครัวที่มีความใกล้ชิดผูกพันกับลูกทั้งทางสายเลือดและทางกาย ลูกจะซึมซับการดำเนินชีวิต นิสัย และพฤติกรรมบางอย่างของแม่มาเป็นของตัวเอง ซึ่งการเป็นแบบอย่างที่ดีของลูกเป็นอีกหนึ่งบทบาทของแม่ในการอบรมเลี้ยงดูลูก ดังตัวอย่างเช่น

ผมรู้ วันก่อนแม่เพิ่งจ้างวานให้ชาวบ้านมาช่วยหว่านข้าวในนา แลผมเห็นแม่ซื้อข้าวปลาอาหารมาเลี้ยงผู้คนที่มาช่วย อีกทั้งจ่ายค่าแรงสมน้ำสมเนื้อคุ้มหายาดเหงื่อ ทุกคนในหมู่บ้านรู้ว่าเมื่อมาช่วยแม่แล้วทุกอย่างจะเพียบพร้อมสมบูรณ์ ไม่มีอะไรขาดตกบกพร่อง

การเลี้ยงดูปู่เสียดิบตรวมทั้งมัดเงินค่าจ้างที่ยุติธรรม ใคร ๆ ก็อยากมาช่วยเหลือ...

(มิ่งมนัสชน จังหาร, สาตเป็นสายพรายพลั่วทิวทุ่ง: 109)

จากตัวอย่างข้างต้น แม่เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกในด้านศีลธรรม คือ การไม่คดโกงผู้อื่น จะเห็นว่าแม่จ่ายค่าแรงให้แก่ชาวบ้านที่มาช่วยทำนาอย่างยุติธรรม และด้านมนุษยธรรม คือ การมีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น ด้วยการเอื้อเฟื้ออาหารและสิ่งอื่น ๆ ให้แก่ชาวบ้านที่มาช่วยงาน

1.2 แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการสนับสนุนลูก

บทบาทในการสนับสนุนลูกในเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ แม่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนลูกด้านการศึกษา หน้าที่การงาน และทรัพย์สินเงินทอง เพื่อเป็นรากฐานชีวิตที่มั่นคงของลูก เพราะหากมีการศึกษาแล้วจะนำไปสู่การมีหน้าที่การงาน ทรัพย์สินเงินทอง สามารถหาเลี้ยงตนเองได้ ดังตัวอย่าง

สิ้นพ่อแล้ว ภาระการเลี้ยงดูและส่งเสริมภาววิสัยนับเป็นงานหนักของผู้เป็นแม่ แต่แม่ก็สู้จนลูกเรียนจบและกำลังออกไปทำงานทำในเมืองหลวง...

(มานพ แก้วสนิท, บ้านใหม่ของแม่: 68)

ผมมารู้ภายหลังว่าแม่เอาที่นาไปจำนอง ส่งเสียให้ผมเล่าเรียนจนคว้าใบปริญญา สิ่งนี้ทำให้มองทุ่งนาด้วยความรู้สึกต่างออกไปจากตอนเป็นเด็ก มันไม่ใช่เพียงแค่เม็ดข้าวผลผลิต หรือพื้นที่ที่ทำกินเหมือนเดิม แต่มันคือชีวิตของแม่ ชีวิตของผม วิญญาณของพ่อ และคือครอบครัวของเรา

(มิ่งมนัสชน จังหาร, สาดเป็นสายพรายพลั่วทิวฟู่: 111)

จากตัวอย่างทั้งสองข้างต้น แสดงให้เห็นว่าแม่มีบทบาทในการสนับสนุนลูกด้านการศึกษา ด้วยการอดทนทำงานหนัก อดออม เพื่อเก็บเงินส่งเสียให้ลูกได้เรียนหนังสือ หรือการนำที่ดินไปจำนองเพื่อเป็นทุนการศึกษาให้แก่ลูก ทำให้ลูกประสบความสำเร็จในชีวิต มีอาชีพที่มั่นคง สามารถเลี้ยงดูตนเองได้

1.3 แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการเสียสละเพื่อลูก

การเสียสละ คือ การสละให้หรือยอมให้ด้วยความเต็มใจ จากเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ พบแม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการเสียสละเพื่อลูก ดังตัวอย่าง

ส่วนใหญ่เวลาที่ผมทานข้าวกับแม่ ผมมักจะได้กินเนื้อ ส่วนแม่จะกินผักเสมอ ผมก็ไม่รู้เหมือนกันว่าท่านชอบกินผักจริง ๆ หรือว่าท่านกินผักเพราะอยากให้ลูกได้ทานข้าวอย่างเอร็ดอร่อยที่สุด

“แม่ชอบกินผักเหรอ เห็นตอนกินข้าวที่ไรกินแต่ผักทุกที” ผมถามแม่ด้วยความสงสัย

“แม่ชอบกินผักอยู่แล้วจะลูก อีกอย่างถ้าแม่แย่งหนูกินเนื้อ ลูกก็จะไม่อ้วนนะสิ” แม่ยิ้มพลาทตอบผม

(พุทธรัก กลิ่นจำปา, อาหารที่มีค่ามากที่สุด: 99)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นว่าแม่ยอมเสียสละอาหารให้แก่ลูก แม่จะนึกถึงลูกทุกครั้งเมื่อได้รับประทานอาหารที่มีรสชาติอร่อย และเก็บอาหารไว้ให้

ลูกได้รับประทาน เพื่อลูกแม่จึงสามารถเสียสละได้ทุกอย่าง เพราะความสุขของลูกคือความสุขของแม่

2. บทบาทของแม่ในฐานะแม่ของแผ่นดิน คือ หญิงผู้ที่ทำคุณประโยชน์ต่อสังคม ต่อประเทศชาติ จนได้รับการยกย่องจากสังคม ผลการศึกษาพบบทบาทของแม่ในฐานะแม่ของแผ่นดิน จำนวนทั้งสิ้น 4 บทบาทย่อย ได้แก่ แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับด้านสาธารณสุข แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับด้านศิลปวัฒนธรรม และแม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับการปกป้องคุ้มครอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการ ทรงตรากตรำพระวรกาย เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนราษฎรในพื้นที่ทุรกันดาร ทรงติดตามพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อสนองพระราชดำริในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ รวมทั้งได้พระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อประโยชน์สุขของราษฎรอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ทรงรักและห่วงใยราษฎร เสมือนดังแม่รักลูกที่คอยจะอุ้มชูดูแลบรรดาลูก ๆ ที่ยากไร้ให้มีอาชีพ รายได้ ค่อย ๆ เติบโต จนสามารถยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง ทรงพลิกฟื้นผืนป่าให้คืนสู่ความอุดมสมบูรณ์เป็นป่ารักษน้ำ แหล่งเก็บน้ำตามธรรมชาติที่จะรักษาความชุ่มชื้นของแผ่นดิน ทรงสร้างบ้านเล็กในป่าใหญ่ให้คนอยู่ร่วมกับป่า โดยดูแลรักษาป่าอย่างสมดุลและยั่งยืน พระบารมีแผ่ไพศาลคุ้มครองชีวิตสัตว์ป่า ตลอดจนรวมไปถึงทรัพยากรชายฝั่งทั้งปวงที่เป็นแหล่งอาหารสำคัญ ทรงเป็นพระผู้สร้าง พระผู้พระราชทานชีวิตที่ดีขึ้นแก่พสกนิกร ประดุจดังผู้พระราชทานกำไรให้แก่แผ่นดิน (สำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์, 2565)

สมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวงทรงเปรียบเสมือนแม่ของชาวไทยทุกคน จึงทรงกระทำการใด ๆ ทั้งหลายเพื่อปวงชนชาวไทยอย่างไม่รู้เหน็ดเหนื่อย

เด็กเช่นชาวไทยทุกคนเป็นลูกของพระองค์ ซึ่งจากการศึกษาเรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ พบว่าสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีบทบาทในฐานะแม่ของแผ่นดิน ดังต่อไปนี้

2.1. แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลการวิเคราะห์เรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่าสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังตัวอย่าง

ผู้หญิงคนนี้เป็นนางฟ้า ท่านเป็นแม่ของปวงชนชาวไทยทั้งแผ่นดิน พระองค์ทรงดำรัสว่า “หากพระเจ้าอยู่หัวเป็นน้ำ ฉันจะเป็นป่า ป่าที่ถวายความจงรักภักดีต่อหน้า พระเจ้าอยู่หัวทรงสร้างอ่างเก็บน้ำ ฉันจะสร้างป่า” คำรัสของพระองค์ยังทรงคุณและทรงค่าในใจของแม่เสมอ พระองค์คือแบบอย่างที่ดีที่สุดของคนไทย

(ภาสกร บาลไธสง, นัยน์ตามาตุภูมิ: 138)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่าสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อช่วยให้พสกนิกรชาวไทยมีน้ำเพียงพอต่อการดำรงชีพและการเกษตร ในขณะที่พสกนิกรชาวไทยเห็นแบบอย่างที่ดีจากพระองค์ จึงหันมาให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาสภาพป่าให้อุดมสมบูรณ์ ฟื้นฟูสภาพป่าที่ถูกทำลาย ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

2.2 แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับด้านสาธารณสุข

ผลการวิเคราะห์เรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่าสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีบทบาทสำคัญในด้านสาธารณสุข ดังตัวอย่าง

“ไม่มีลูกคนเดียว หนูว่าแม่ลำบากแล้วใช่ไหม” เด็กหญิงพยักหน้าสายตามองตามไปที่ภาพเบื้องหน้า

“สมเด็จพระราชินี ท่านทรงต้องดูแลลูกเป็นล้านคน ลูกของท่านก็คือพวกเราทุกคนยังไฉละ พระมหากษัตริย์ของคนไทยไม่เหมือนในนิทานที่ลูกอ่านหรอก ท่านเป็นพ่อแม่ของพวกเราคนไทยทุกคน พระราชินีท่านทรงเป็นแม่ของแผ่นดิน ที่ไหนที่ต้องการความช่วยเหลือ ท่านจะติดตามพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปคอยช่วยเหลือบรรเทาความทุกข์ในทีนั้น ที่ใดเดือดร้อนความช่วยเหลือในด้านใด พระองค์ก็จะส่งความช่วยเหลือไปสู่พสกนิกรที่ตกทุกข์ได้ยากเสมอ ที่ห่างไกลที่มีคนไม่สบาย ท่านก็จะส่งคุณหมอไปช่วยเหลือคนตกทุกข์ได้ยาก คนพิการ คนยากจน ท่านก็หาทางช่วยเหลือ ดูแลให้ทุกคนมีชีวิตที่ดีขึ้นท่านทรงเป็นยิ่งกว่าพระราชินี แต่เป็นแม่ผู้ประเสริฐของลูก ๆ ทุกคน พระองค์เหนื่อยกว่าแม่ของหนูหลายร้อยเท่าพันเท่า ทุกครั้งที่แม่เหนื่อยแม่จะมองที่ภาพของท่าน แม่จะรู้สึกถึงกำลังใจให้แม่มีพลังทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด” เด็กหญิงพยักหน้าและเฝือกอดแม่ที่อยู่เคียงข้าง ด้วยความซาบซึ้ง

(อัมพร ศรีประเสริฐสุข, ตอบแทน: 105)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่าสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงให้ความสำคัญกับสุขภาพอนามัยของราษฎร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดคณะแพทย์หลวงออกไปทำการตรวจรักษาราษฎรในท้องถิ่นกันดาร ในขณะที่ปวงชนชาวไทยทุกคนยกย่องพระองค์ว่าเป็นแม่ที่ประเสริฐของลูก ๆ ทุกคน

นอกจากนี้ ในเรื่องสั้นแม่ไม่แตกกล้าแต่ยังผลิบาน ยังแสดงให้เห็นถึงบทบาทในการดูแลสุขภาพอนามัยของราษฎรที่เจ็บป่วยจากภัยพิบัติ ดังตัวอย่าง

หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ใต้หน้าผาลงมาเพื่อทำการผ่าตัดเล็ก และใส่ฝือกชั่วคราวให้ฉันกับลาอูก่อนหลังจากทราบอาการของหน่วยกู้ภัย

เนื้อของฉันทเนาไปมากจนยาชาไม่ค่อยทำงาน ระหว่างลงมีด ฉันทกวาดสายตาไปทั่วหาอะไรสักอย่างอ่านเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจ จนกระทั่งไปพบกับตัวอักษรเรียงยาวที่ปักอยู่บนด้านหลังของเสื้อพยาบาล...หน่วยแพทย์พระราชทานสำหรับคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

“ฉันทเป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์เธอคะ” ฉันทเอ่ยถามเท่าที่เคียดัดยืมมาพระองค์จะทรงรับอนุเคราะห์ผู้ป่วยยากไร้ แต่ไม่เคยดัดยืมมาก่อนว่าพระองค์ทรงรับอนุเคราะห์คนไข้จากภัยพิบัติด้วย

(กิตติศักดิ์ คงคา, แม่ไม่แตกกล้าแต่ยังผลิบาน: 65-66)

2.3 แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับด้านศิลปวัฒนธรรม ผลการวิเคราะห์เรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่าสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีบทบาทสำคัญในด้านศิลปวัฒนธรรม ดังตัวอย่าง

...ทั้งนี้ ก็เพราะเป็นพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ผู้ทรงเป็นแม่หลวงของปวงประชา ผู้พลิกฟื้นชะตาชีวิตของผ้าไหมให้กลับคืนมาจนเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ยุพินมีอยู่มีกินและมีทุกวันนี้ได้ก็เพราะผู้เป็นแม่ คือแม่ผู้ให้กำเนิดเธอ และอีกท่านหนึ่งคือแม่หลวงของชาวไทยทุกคน ผู้ที่ห่วงใยและเฝ้าดูแลทุก ๆ ของพระองค์ที่ทั้งผืนแผ่นดินไทย

(เนรมิต ไก่แก้ว, ลายซิ่นปลิ้นสูญ: 118)

แม่เล่าต่อว่า “ด้วยน้ำพระทัยของพระองค์ที่ท่านทรงพระเมตตาและเชื่อมั่นว่าชาวบ้านมีสายเลือดของช่างฝีมือ แต่ขาดก็เพียงแค่ออกาสที่จะเรียนรู้และฝึกฝนให้ได้รับการศึกษาและพัฒนาศิลปะอาชีพ ทั้งเรื่องงานทอผ้าและงานจักสานที่ประณีต ทำให้แม่และชาวบ้านได้มีอาชีพ มีผ้าไหมสร้างรายได้

ให้แม่มาจนทุกวันนี้ จากความเหน็ดเหนื่อยและยากลำบากในวันนั้นสู่ชีวิตของครอบครัวเรา ได้ลืมตาอ้าปากได้ในวันนี้ แม่ตื่นต้นใจมาก ๆ เลยนะลูก

(กัณฑ์สรวริชัญ กลั่นแท้, โหมฮับขวัญพระแม่ฟ้า

พระมาตาพันปีหลวงของชาวอีสาน: 141)

จากตัวอย่างทั้งสองข้างต้น แสดงให้เห็นว่าสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์งานหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ผ้าทอ งานจักสาน อีกทั้งยังส่งเสริมอาชีพสร้างรายได้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่ราษฎร ทำให้ราษฎรมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีรายได้เสริมเข้ามาจนเจือในครอบครัว

2.4 แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับการปกป้องคุ้มครอง ผลการวิเคราะห์เรื่องสั้นเทิดพระคุณของแม่ ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่าสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีบทบาทในการปกป้องคุ้มครอง ดังตัวอย่าง

แม่มีข่าวดีจะบอก ตอนนี้แม่กำลังจะย้ายบ้านจะ ย้ายจากบ้านใจกลางตัวอำเภอที่ถูกแรงระเบิดเมื่อหลายเดือนก่อน ไปอยู่ที่ “หมู่บ้านรอดต้นบาตู่” เอาไว้เราค่อยคุยรายละเอียดกันนะจ๊ะ

(มานพ แก้วสนิท, บ้านใหม่ของแม่: 72)

จากตัวอย่างข้างต้น สมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวงได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อจัดซื้อที่ดินในการจัดตั้ง “โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและฟาร์มตัวอย่างบ้านรอดต้นบาตู่” เพื่อช่วยเหลือให้หลักประกันในชีวิตและทรัพย์สินแก่ครอบครัวเจ้าหน้าที่ ตำรวจ ทหาร ครู และประชาชนที่อาศัยอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่อยู่ในสภาพขาดหัวหน้าครอบครัว อันเป็นผลมาจากเหตุการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ราษฎรที่ประสบภัยเสมือนได้ชีวิตใหม่ มีที่อยู่ มีที่

กิน มีอาชีพ และความปลอดภัยในชีวิต

สรุปผล

การศึกษาบทบาทของแม่ในเรื่องสันติเกิดพระคุณของแม่ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวนทั้งสิ้น 13 เรื่อง ได้แก่ เรื่องแม่ไม่แตกกล้าแต่ยังผลิบาน, เรื่องบ้านใหม่ของแม่, เรื่องร้อยรักถักทอชุด, เรื่องรักศักดิ์สิทธิ์, เรื่องหวังสุดท้ายของแม่, เรื่องมี้อาหารที่มีค่ามากที่สุด, เรื่องตอบแทน, เรื่องสาตเป็นสายพรายพลั่วทิวทุ่ง, เรื่องลายชิ้นปลิ้นสูญ, เรื่องแม่ที่ไม่ใช่แม่, เรื่องความจำสั้นแต่รักฉันทยาว, เรื่องนัยน์ตามาตุภูมิ และเรื่องโฮมฮับขวัญพระแม่ฟ้า พระมาตาพันปีหลวงของชาวอีสาน ปรากฏบทบาทของแม่ใน 2 ประเด็น ได้แก่ 1. บทบาทของแม่ในฐานะมารดาผู้ให้กำเนิด พบ 3 บทบาทย่อย ได้แก่ 1) แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูลูก ประกอบไปด้วย แม่เป็นผู้ให้การให้ความดูแลและเอาใจใส่ แม่เป็นผู้ให้การอบรมสั่งสอน และแม่เป็นผู้ให้การเป็นแบบอย่างที่ดีของลูก 2) แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการสนับสนุนลูก และ 3) แม่เป็นผู้มีหน้าที่ในการเสียสละเพื่อลูก 2. บทบาทของแม่ในฐานะแม่ของแผ่นดิน พบ 4 บทบาทย่อย ได้แก่ 1) แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับด้านสาธารณสุข 3) แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับด้านศิลปวัฒนธรรม และ 4) แม่ของแผ่นดินเป็นผู้ให้ความสำคัญกับการปกป้องคุ้มครอง

อภิปรายผล

การศึกษาบทบาทของแม่ในเรื่องสันติเกิดพระคุณของแม่ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ทำให้เห็นถึงความเป็นแม่ในสังคมไทย

อาจกล่าวได้ว่าแม่เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในสังคมไทย มีหน้าที่เป็น ผู้เลี้ยงดูลูก ซึ่งผลการศึกษาปรากฏบทบาทของแม่ตามแนวคิดที่นำมาใช้ในการ วิเคราะห์ ในลักษณะของบทบาทที่เป็นการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมตาม สิทธิและหน้าที่ของสถานภาพหรือตำแหน่งที่ครองอยู่ คือ “บทบาทของแม่ใน ฐานะมารดาผู้ให้กำเนิด” เช่น แม่มีหน้าที่เลี้ยงดูลูกให้ความรักความอบอุ่น แก่ลูก สนับสนุนลูก และเสียสละเพื่อลูก และ “บทบาทของแม่ในฐานะแม่ของ แผ่นดิน” (ศิริรัตน์ แอดสกุล, 2560) เช่น แม่มีหน้าที่ในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ใน ระดับชาติ เพื่อประชาชนที่เปรียบเสมือนลูก ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี มีความสุข สุขภาพแข็งแรง และมีความปลอดภัยในชีวิต

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของทัดจันท์ เกตุสิงห์สร้อย (2554) ที่ได้วิจัยเรื่องการวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของแม่ ในนวนิยาย “ลับแล แก่งคอย” ในประเด็นของบทบาทของแม่ในฐานะมารดา ผู้ให้กำเนิด ที่ได้สะท้อนให้เห็นบทบาทของแม่ที่เป็นไปตามบทบาทที่สังคม คาดหวัง อาทิ การดูแลอบรมลูก การเป็นที่พึ่ง และการเป็นแบบอย่างที่ดี สำหรับลูก และผลการวิจัยครั้งนี้ ยังมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจตนิพิฐ ท้าวแก้ว (2559) ที่ได้วิจัยเรื่องสถานภาพและบทบาทตัวละครหญิงใน นวนิยายของพงศกร ในประเด็นของสภาพสังคมไทยในแต่ละยุคสมัยเป็นปัจจัย สำคัญในการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละครหญิง แต่มีความแตกต่างกัน ในประเด็นของการนำเสนอเสนอบทบาทของตัวละครหญิง กล่าวคือ ในงานวิจัย เรื่องสถานภาพและบทบาทตัวละครหญิงในนวนิยายของพงศกร มุ่งนำเสนอ บทบาทของตัวละครหญิงในบทบาทของลูก ที่สะท้อนให้เห็นการทำหน้าที่ลูกที่ ดีโดยการเชื่อฟังพ่อแม่ ตั้งใจเล่าเรียน แบ่งเบาภาระพ่อแม่ และสร้างความภาค ภูมิใจให้แก่พ่อแม่ และบทบาทภรรยา ที่ประพฤติตนตามบทบาทภรรยาที่ดีของ สามี เป็นหลัก ส่วนผลของการวิจัยนี้ มุ่งนำเสนอบทบาทของแม่ ทั้งในฐานะ มารดาผู้ให้กำเนิด และในฐานะแม่ของแผ่นดิน ที่สะท้อนให้เห็นความยิ่งใหญ่

ของพระคุณแม่ การกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อลูก เป็นหลัก

อนึ่ง การศึกษาบทบาทของแม่ในเรื่องสันติเกิดพระคุณของแม่ครั้งนี้ ทำให้เห็นว่าบทบาทของแม่ในฐานะมารดาผู้ให้กำเนิด มีส่วนสำคัญในการ ชัดเกลาหล่อหลอมลูกให้เป็นคนที่มีคุณภาพหรือต่อยอดคุณภาพได้ หากสังคมใด บุคคลไม่กระทำระหว่างกันโดยยึดหลักบรรทัดฐานทางสังคม ติดต่อกันโดยไม่ คำนึงถึงสถานภาพและบทบาทอาจทำให้สังคมนั้นเสียระเบียบหรือไร้ระเบียบได้ เช่น หากแม่ไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของความเป็นแม่ จะส่งผลต่อไปสู่ลูกทำให้ ลูกปฏิบัติต่อแม่อย่างไม่ถูกต้องเหมาะสม อันจะส่งผลไปสู่ประเด็นอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดปัญหาในสังคมได้ อีกประการหนึ่งที่สำคัญที่ปรากฏในเรื่องสันติเกิดพระคุณ ของแม่ที่นำมาศึกษาครั้งนี้ ได้สอดแทรกพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนาง เจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในฐานะแม่ของ แผ่นดิน ผลการศึกษาได้สะท้อนให้เห็นว่าสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีความเป็นแม่ของทุกคนที่หวังอยากให้แม่ทั้งหลายเลี้ยงดูและปฏิบัติต่อลูกด้วยความรักและเอาใจใส่ ดังที่พระองค์ทรงปฏิบัติต่อประชาชน ทรงเป็นแบบอย่างที่ดีงามในการอบรมสั่งสอนลูก และด้านอื่น ๆ การศึกษาครั้งนี้จึงเป็นประโยชน์แก่ ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ในการเป็นกระจกสะท้อนให้เห็นบทบาทและ พระคุณอันใหญ่หลวงของแม่ และลูกควรมีความกตัญญูกตเวทิต่อแม่

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของแม่ในเรื่องสันติเกิดพระคุณของ แม่ที่ชนะการประกวดเนื่องในงานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภา สังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์กับวรรณกรรมประเภท อื่น ๆ เช่น เรียงความ บทกลอน ที่ชนะการประกวดเนื่องในวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566 ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

บรรณานุกรม

- จุไรรัตน์ รัตติโชติ. (2546). *สถานภาพและบทบาทของแม่ในนวนิยายของสุวรรณี สุคนธา*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- เจตนิพิฐ ท้าวแก้ว (2559). *สถานภาพและบทบาทตัวละครหญิงในนวนิยายของพงศกร*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- ณรงค์ เสียงประชา. (2541). *มนุษย์กับสังคม*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- หัตถจันทร์ เกตุสิงห์สร้อย. (2554). *การวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของแม่ในนวนิยาย “ลับแล แก่งคอย”*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2560). *ความรู้เบื้องต้นทางสังคมวิทยา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. (2566). *การประกวดงานเขียน เรื่องความ บทกลอน เรื่องสั้น เทิดพระคุณของแม่ งานวันแม่แห่งชาติ ประจำปี 2566*. กรุงเทพฯ: สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุพัตรา สุภาพ. (2542). *สังคมวิทยา*. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์. (2565). *พระแม่ของแผ่นดิน สมเด็จพระนางสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง*. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2566, จาก <https://crownproperty.or.th/> พระแม่ของแผ่นดิน.

การพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกดของ
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโหมนสงเคราะห์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 โดย
ใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียนหน่วย การอ่านการ
เขียนเรียนรู้มาตราตัวสะกด

Improving Reading Skill and Thai Final consonants of
Pratomsuksa 3 Students at Banmonsongkor School
Kalasin Primary Educational Service Area Office 1 by
Using Reading and Writing Exercises on Thai Final
Consonants Unit

เชษฐา จักรไชย^{1*} และทวีชัย ประสีระตา²

Chettha Chakchai¹ and Taweechai Praseerata²

Received: October 14, 2023

Revised: November 22, 2023

Accepted: December 19, 2023

¹สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Rajabhat Maha Sarakham University

(Email: chakchai_st@hotmail.com)

*Corresponding Author

²สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 12

Kalasin Primary Educational Service Area Office 12

(Email: taweechai.2562tt@gmail.com)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกด ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2. เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้จากแบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย หน่วยการอ่านการเขียนเรียนรู้ มาตราตัวสะกด กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโพนหนองคราะห์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เครื่องมือประเภทนวัตกรรมที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบฝึกเสริมทักษะ จำนวน 10 เล่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แบบฝึกเสริมทักษะ จำนวน 20 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.95 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.38-0.69 และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่น 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ทักษะด้านการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกด ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.69/91.45 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย หน่วยการอ่านการเขียนเรียนรู้มาตราตัวสะกด ซึ่งพิจารณาจากผลการทดสอบหลังเรียน สูงกว่าผลการทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ความรู้ความเข้าใจที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน นักเรียนสามารถทำความเข้าใจ

เข้าใจเนื้อหาได้เร็วยิ่งขึ้น และ ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเช่นเดียวกับเรียน
จากครูผู้สอน

คำสำคัญ : การพัฒนา, การอ่านและการเขียน, มาตรฐานตัวสะกด, แบบฝึกเสริมทักษะ,
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

Abstract

The objectives of this research were to 1) improve reading skill and writing final consonants of Prathomsuksa 3 students with an efficiency of 80/80 2) to improve learning achievement on Thai subjects of Prathomsuksa 3 students and 3) to estimate Prathomsuksa 3 students' satisfaction of Thai learning exercises on writing final consonants unit created by the researchers. The target population consisted of 12 students of Prathomsuksa 3 at Banmonsongkor School during the second semester of academic year 2022. The innovative instruments for the study included 10 books of Thai learning exercises. The tools used for data collection consisted of 20 lesson plans of Thai learning exercises. A learning achievement test with the reliability of 0.95 and the discrimination index between 0.38-0.69. The satisfaction questionnaire with the reliability of 0.96. The statistics used to analyze data were percentage, means, and standard deviation.

The results of the study revealed that 1) reading skill and writing final consonants of Prathomsuksa 3 students has an efficiency value of 83.69/91.45 which was higher than the set threshold of 80/80; 2) learning achievement measured by reading skill and writing

final consonants exercises analyzed by an English learning achievement test that the result compared score in the analytical thinking ability post-test was higher than pre-test significantly at the 0.05 level different, and 3) Prathomsuksa 3 students' satisfaction toward Thai learning exercises is at high level when ranged from the top three highest satisfaction as knowledge and understanding that students can actually use in their daily lives, students can understand the content faster, and the level of the knowledge and understanding of the content gained was similar to learning from teachers.

Keywords: Development, Reading and Writing, Final Consonants, Learning Exercises, Prathomsuksa 3 Students

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติและเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจธุระ การงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุขและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัยและสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กรมวิชาการ, 2546)

ด้วยความสำคัญดังกล่าว หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ เพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งเด็กไทยทุกคนควรเรียนรู้และใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องทุกโอกาส และด้วยความที่ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญดังกล่าว การอ่านและการฟัง เป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้ และประสบการณ์ ส่วนการพูดและการเขียนนั้นก็ถือเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ ดังนั้นการเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสาร ให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างพินิจพิเคราะห์ สามารถนำความรู้ ความคิดมาเลือกใช้เรียงเรียงคำมาใช้ได้ตามหลักภาษาได้ถูกต้องตรงตามความหมาย กาลเทศะและใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2549)

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังกล่าวข้างต้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ดังที่ นันทวรรณ โอตสุ และไพโรจน์ เต็มเตชาติพงศ์ (2563) ที่กล่าวว่า กระบวนการจัดการศึกษาวิชาภาษาไทยที่มีผลต่อความสามารถด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียน ประกอบด้วย การวางแผนการจัดการศึกษา โดยผู้อำนวยการโรงเรียนจัดประชุมชี้แจงครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง เพื่อสร้างความเข้าใจ ร่วมกันกำหนดนโยบายในการดำเนินการร่างหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนทบทวนและจัดทำหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับแนวทางจัดการศึกษา มีจุดเน้นของการจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ เมื่อจบการศึกษาระดับประถมศึกษา การเตรียมการจัดการเรียนรู้ ครูภาษาไทย ต้องศึกษาหลักสูตร

สถานศึกษา ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ จัดทำสื่อการเรียนรู้ ใบความรู้และใบงาน ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน มีกิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรม Brain Gym การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการพูดเชื่อมโยงบทเรียน ฯลฯ ในชั้นสอน ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ครูมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทั้งกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมเดี่ยว และขั้นสรุปบทเรียน พบลักษณะการสรุปบทเรียน 2 ลักษณะโดยครูเลือกนักเรียนเป็นผู้สื่อข่าวของคาบ ครูเน้นย้ำและสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่สอนร่วมกับนักเรียน การประเมินผลการเรียนรู้ โดยครูต้องประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากใบงาน และประเมินผลการเรียนรู้โดยผู้ปกครองประเมินนักเรียน และเพื่อนประเมินเพื่อน และการพัฒนาการศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยทุกห้อง เดือนละ 1 ครั้ง ครูภาษาไทยมีการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองและการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาสื่อ หรือนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายและสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน

ในขณะเดียวกัน กองวิจัยทางการศึกษาระดับกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้ประเมินสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษาแล้วพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนมี คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ สมรรถภาพที่มีปัญหาได้แก่ ทักษะการอ่านและการเขียน ปัญหาที่พบคือการออกเสียงพยัญชนะ สระ คำควบกล้ำไม่ชัดเจน การแจกลูกสะกดคำ การใช้หลักภาษาไทยไม่ถูกต้อง ทั้งนี้การแจกลูกสะกดคำถือเป็นเรื่องจำเป็นมากสำหรับผู้เริ่มเรียน หากครูไม่ได้สอนแจกลูกสะกดคำให้แก่ นักเรียนในระยะเริ่มเรียน การอ่านของนักเรียนจะขาดหลักเกณฑ์การประสมคำ เมื่ออ่านหนังสือมากขึ้น ทำให้สับสนอ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือผิด ซึ่งเป็น

ปัญหาของนักเรียนไทยในปัจจุบัน และผลจากการอ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้ ย่อมส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้การสอนในวิชาอื่น ๆ ด้วย ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการอ่านและการเขียนสะกดคำตามมาตรฐานตัวสะกดนั้น ถือเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญยิ่ง ดังที่ ดวงใจ ไทยอุบล (2554) ที่ระบุว่า ครูผู้สอนภาษาไทยทุกคนควรฝึกฝนให้นักเรียนอ่านและเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง เพราะถ้าเด็กอ่านออกเขียนได้ถูกต้อง ก็จะสามารถนำประโยชน์จากการอ่านและเขียนไปใช้กับวิชาอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกัน ถ้าเด็กอ่านและเขียนสะกดคำไม่ได้ ก็ไม่สามารถเข้าใจเรื่องราวของผู้อื่นและแสดงให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเองไม่ได้ กล่าวคือ สื่อสารกันไม่ได้นั่นเอง ดังนั้น การอ่านและการเขียนสะกดคำให้ถูกต้องจึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากและในการเขียนเด็กควรเขียนสะกดคำให้ถูกต้องตั้งแต่เริ่มเรียนคำ เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักคำต่าง ๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันและช่วยให้เด็กใช้คำต่าง ๆ ได้ถูกต้องและกว้างขวาง สอดคล้องกับ เสน่ห์ วรรณดิวงค์ (2560) ที่กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาการเรียนและเชื่อมโยงไปสู่ทักษะอื่น ๆ เช่น การฟัง การดู การพูดและการเขียน ซึ่งล้วนเป็นทักษะสำคัญต่อการเรียนรู้โลกกว้าง และการอ่านยังช่วยให้สามารถนำความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาตน พัฒนาคำคิด ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม ขณะที่การเขียนสะกดคำก็มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเช่นเดียวกัน เพราะเป็นพื้นฐาน ที่จำเป็นของการเขียนและการสื่อสาร ถ้าสะกดคำผิด ก็จะสื่อสารได้ไม่สัมฤทธิ์ผล นอกจากนี้การเขียนสะกดคำที่ถูกต้องยังเป็นพื้นฐานที่ดีในการเรียนรู้ในกลุ่มสาระอื่น ๆ อีกด้วย

โรงเรียนบ้านโหมนสงเคราะห์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภพสินธุ์ เขต 1 เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ที่ผ่านมา คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ปีการศึกษา 2564 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 เพื่อนำ

ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถด้านการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสถานศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อัตระดับชาติ (NT) ซึ่งพบว่า ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 73.52 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ คือ 80.00 และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (NT) พบว่าความสามารถด้านภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 46.58 ซึ่งจากการประชุม ปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น และครูที่รับผิดชอบสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เพื่อหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในอันที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถด้านการเรียนรู้ มีความรู้ ความเข้าใจที่ดีในสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งได้ข้อสรุปพร้อมกันว่า โดยภาพรวมนักเรียนยังขาดทักษะพื้นฐานทั้งด้านการอ่านและการเขียน โดยเฉพาะคำศัพท์ที่อ่านและเขียนไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด ซึ่งเหตุผลสำคัญประการหนึ่งคือผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่นักเรียนไม่สามารถมาเรียนที่โรงเรียนได้อย่างเต็มรูปแบบ ทำให้ขาดความต่อเนื่องด้านการเรียนรู้และการฝึกทักษะ ทั้งด้านการอ่านและการเขียน และเมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อมีแนวโน้มว่าจะคลี่คลายลง การจัดการเรียนการสอนเข้าสู่สภาวะปกติ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอน โดยต้องใช้สื่อและวิธีสอนที่เหมาะสมและหลากหลาย เพื่อปรับพื้นฐานด้านการเรียนรู้ กระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ และทำให้บทเรียนที่ยากและน่าเบื่อหน่ายเป็นเรื่องที่สนุก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียนหลักภาษาซึ่งเป็นเรื่องที่เข้าใจยาก ดังที่ เสน่ห์ วรสันติวงศ์ (2560) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่ดี ควรมีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ครูจะต้องคำนึงถึงการฝึกฝนและกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีแสวงหาความรู้ให้เกิดความรู้อย่างกว้างขวางลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดเวลาและ

เพื่อให้การจัดการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้อย่างแท้จริง ครูจะต้องให้นักเรียนมีโอกาส ได้ฝึกย่ำซ้ำทวนอยู่บ่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกแจกลูกและสะกดคำ จะต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ การพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน ซึ่งจะต้องทำให้นักเรียนจำได้ ฟังเข้าใจ พูด อ่าน และเขียนได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่วเพื่อช่วยให้สามารถเรียนสาระการเรียนรู้กลุ่มอื่น ๆ ให้รวดเร็วขึ้น สามารถใช้ภาษา เป็นเครื่องมือในการสื่อสารได้ถูกต้อง เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล ตลอดจนสามารถใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการส่งเสริมและพัฒนาทักษะและความสามารถด้านการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อนำไปใช้เป็นพื้นฐานประกอบการเรียนรู้สาระการเรียนรู้อื่น ๆ ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและเขียนคำในมาตราตัวสะกด ที่ครูผู้สอนต้องจัดให้มีการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องควบคู่กับการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถอ่านและเขียนได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่ว และชำนาญ เช่น ใบความรู้ ใบงาน แบบฝึก สื่อวัสดุอุปกรณ์ของจริง สื่อทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้แบบฝึกหรือแบบฝึกทักษะ ก็ถือเป็นนวัตกรรมทางการศึกษารูปแบบหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความสามารถด้านการเรียนของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ดังที่ อุบลวรรณ หล้าแก้ว (2554) กล่าวไว้ว่า แบบฝึกทักษะ คือ สื่อการเรียนการสอนที่จัดทำขึ้นมาอย่างมีระบบ โดยนำสื่อและกิจกรรมที่หลากหลายมา ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ นำมาให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ นอกเหนือ จากในหนังสือเรียน เพื่อเพิ่มทักษะความสามารถในด้านใดด้านหนึ่ง จนเกิดความชำนาญ รวมทั้งใช้ตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ผู้รับการฝึกได้เพิ่มพูน การเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองภายใต้การอำนวยความสะดวก

สะดวกของครู ผู้ให้การฝึกเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายเฉพาะที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ กาญจนา ชลเกริกเกียรติ (2561) ยังได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกทักษะไว้ว่า แบบฝึกทักษะ มีความสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนทักษะทางภาษามาก เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น สามารถจดจำเนื้อหาในบทเรียน และคำศัพท์ต่าง ๆ ได้คงทน ทำให้เกิดความสุขสนุกสนานในขณะที่เรียน ทราบความก้าวหน้าของตนเอง และครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ของเด็กได้ชัดเจน สามารถนำแบบฝึกทักษะมาทบทวนเนื้อหาเดิมด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถทราบข้อบกพร่องของนักเรียนและ นำไปปรับปรุงได้ทันทั่วทั้งที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เขาวลัักษณ์ ศรีจันทร์ (2560) ที่พบว่า การใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับการอ่านและการเขียนเพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จากนักเรียน มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมลพร พงษ์ประเสริฐ (2563) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของอินเทอร์เน็ตร่วมกับแบบฝึกทักษะ และพบว่า ความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของอินเทอร์เน็ตร่วมกับแบบฝึกทักษะ สูงกว่าก่อนเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของอินเทอร์เน็ตร่วมกับแบบฝึกทักษะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้คณะผู้วิจัย ได้ดำเนินการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโหมนสงเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจสาระการเรียนรู้ดังกล่าวมากยิ่งขึ้นสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการ

เรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นและประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกด ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้จากแบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย หน่วยการอ่านการเขียนเรียนรู้มาตราตัวสะกด ที่คณะผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น

วิธีการศึกษา

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกดของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโหมนสงเคราะห์ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียนหน่วย การอ่านการเขียนเรียนรู้มาตราตัวสะกด” มีวิธีการศึกษา ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

คณะผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ประกอบ การดำเนินการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโหมนสงเคราะห์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 12 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ จำนวน 20 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนก่อนเรียนหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.95 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.38-0.69 และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่น 0.96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากเครื่องมือแต่ละประเภท ดังนี้

3.1 ใช้แบบฝึกเสริมทักษะประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้คู่มือแผนการจัดการเรียนรู้ พร้อมกับเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบย่อย ก่อนเรียน หลังเรียน และนำคะแนนจากการทดสอบ หลังเรียนมาใช้ประกอบการวิเคราะห์เพื่อทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

3.2 ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้ พร้อมกับเก็บรวบรวมข้อมูล จากเครื่องมือแต่ละประเภทที่ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย แบบฝึกหัด แบบประเมินพฤติกรรมรายบุคคล แบบประเมินพฤติกรรมรายกลุ่ม แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แบบประเมินสมรรถนะทางการเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน

3.3 ใช้แบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแล้วตรวจ ให้คะแนนพร้อมกับเก็บคะแนนไว้

3.4 ใช้แบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากที่เรียนจบทุกแผน แล้วตรวจให้คะแนนเพื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างคะแนนการทดสอบก่อนเรียนกับคะแนน การทดสอบหลังเรียน

3.5 ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับความพึงพอใจ ต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หน่วย การอ่านการเขียนเรียนรู้ ตัวสะกด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบ ทดสอบก่อนเรียน

หลังเรียน โดยดูค่าดัชนีความสอดคล้องแบบ IOC (Index of Item Objective Congruence)

4.2 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient)

4.3 วิเคราะห์ผลการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย หน่วย การอ่านการเขียนเรียนรู้มาตราตัวสะกด

4.5 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้จากแบบฝึกเสริมทักษะ โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	มีความพึงพอใจมากที่สุด
3.51 – 4.50	มีความพึงพอใจมาก
2.81 – 3.50	มีความพึงพอใจปานกลาง
1.51 – 2.50	มีความพึงพอใจน้อย
1.00 – 1.50	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้น ดังนี้

1. การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลซึ่งเป็นคะแนนจากการทดสอบย่อยระหว่างเรียนในแบบฝึกเสริมทักษะ เล่มที่ 1-10 และคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน มาใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกดของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 (E1/ E2)

เลขที่	คะแนนจากการทดสอบ		
	ก่อนเรียน (30)	ระหว่างเรียน (100)	หลังเรียน (30)
1	18	89	25
2	18	92	27
3	18	86	26
4	19	84	25
5	19	91	28
6	18	88	28
7	16	90	26
8	21	88	29
9	19	85	27
10	19	91	27
11	23	90	28
12	21	89	26
รวม	229	1,063	322
\bar{X}	19.08	88.58	26.83
S.D.	1.83	2.50	1.27
ร้อยละ	63.61	88.58	89.44

จากตารางที่ 1 พบว่า ทักษะการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกด
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งพิจารณาจากคะแนนผลการทดสอบ
ย่อยระหว่างเรียนในแบบฝึกเสริมทักษะ เล่มที่ 1-10 คิดเป็นร้อยละ 88.58

ดังนั้น E1 จึงเท่ากับ 88.58

ทักษะการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งพิจารณาจากคะแนนผลการทดสอบหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 89.44 ดังนั้น E2 จึงเท่ากับ 89.44

สรุปได้ว่า ทักษะการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หน่วย การอ่านการเขียนเรียนรู้มาตราตัวสะกด ซึ่งพิจารณาจากผลการทดสอบย่อยระหว่างเรียนในแบบฝึกเสริมทักษะ เล่มที่ 1-10 และคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน เท่ากับ 88.58 กับ 89.44 ดังนั้น E1 / E2 จึงมีค่าเท่ากับ 88.58/89.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยแบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย หน่วยการอ่านการเขียนเรียนรู้มาตราตัวสะกด ปรากฏดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน ด้วยแบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย หน่วย การอ่าน การเขียนเรียนรู้มาตราตัวสะกด

ผลการทดสอบ	N	\bar{X}	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t	p
ก่อนเรียน	30	19.82	0.46	297	2401	12.57	.000
หลังเรียน	30	27.44	1.21				

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย หน่วย การอ่าน การเขียนเรียนรู้มาตราตัวสะกด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อ

การเรียนรู้จากแบบฝึกเสริมทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หน่วยการอ่าน การเขียนเรียนรู้มาตราตัวสะกด ปรากฏดังตารางที่ 3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้จากแบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย หน่วยการอ่าน การเขียนเรียนรู้มาตราตัวสะกด

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	รูปแบบน่าสนใจและสร้างความสนใจในการเรียน	3.67	0.41	มาก
2	คำแนะนำการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ ละเอียดชัดเจน และเข้าใจง่าย	3.60	0.53	มาก
3	คำอธิบายในเนื้อหาชัดเจนและเข้าใจง่าย	3.68	0.66	มาก
5	การจัดสีสรรในภาพเหมาะสมและดูสบายตา	3.69	0.52	มาก
6	นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	3.71	0.46	มาก
7	นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา	3.67	0.59	มาก
8	นักเรียนสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้เร็วยิ่งขึ้น	3.82	0.33	มาก
9	นักเรียนสามารถเลือกเรียนในเรื่องต่าง ๆ ได้ตามต้องการ	3.62	0.38	มาก
10	ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเช่นเดียวกับเรียนจากครูผู้สอน	3.76	0.37	มาก
11	แบบฝึกเสริมทักษะ มีเนื้อหาเพียงพอตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	3.66	0.62	มาก
12	ความรู้ ความเข้าใจที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน	3.88	0.47	มาก
โดยรวม		3.70	0.48	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ความรู้ความเข้าใจที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = 3.88$) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้เร็วยิ่งขึ้น ($\bar{x} = 3.82$) และ ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเช่นเดียวกับเรียนจากครูผู้สอน ($\bar{x} = 3.76$) ตามลำดับ

สรุปผล

คณะผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ทักษะการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หน่วยการอ่านการเขียนเรียนรู้มาตราตัวสะกด ซึ่งพิจารณาจากผลการทดสอบย่อยระหว่างเรียนและคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน เท่ากับ 88.58/89.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย หน่วยการอ่านการเขียนเรียนรู้มาตราตัวสะกด ซึ่งพิจารณาจากผลการทดสอบหลังเรียน สูงกว่าผลการทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ความรู้ความเข้าใจที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน รองลงมา ได้แก่ นักเรียนสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้เร็วยิ่งขึ้น และความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเช่นเดียวกับเรียนจากครูผู้สอน ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้จากแบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หน่วยการเรียนรู้การเขียนเรียงรู้มาตราตัวสะกด แล้วได้นำเอาประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย มาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ทักษะการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หน่วยการเรียนรู้การเขียนเรียงรู้มาตราตัวสะกด ซึ่งพิจารณาจากผลการทดสอบย่อยระหว่างเรียนและคะแนนที่ได้จาก การทดสอบหลังเรียน เท่ากับ 88.58/89.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากว่า การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกดของนักเรียนนั้น คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการควบคู่กับการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ ที่คณะผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น ซึ่งถือเป็นนวัตกรรมที่มีรูปแบบและเนื้อหาที่เหมาะสมกับระดับชั้นและความสามารถด้านการเรียนรู้ของนักเรียน โดยที่นักเรียนสามารถเรียนรู้และสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและรวดเร็ว ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุก ตื่นเต้น จนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อไม่เข้าใจสาระการเรียนรู้ส่วนใดก็สามารถทบทวนและสอบถามจากครูผู้สอนได้อย่างทันท่วงที ขณะเดียวกันแผนการจัดการเรียนรู้ที่คณะผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นเพื่อนำมาใช้คู่กับแบบฝึกเสริมทักษะนั้น ยังได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การศึกษาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อให้ทราบสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินแล้วทำการวิเคราะห์เป็นสาระย่อย ๆ เพื่อจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 20 แผน แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ข้อเสนอแนะให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์มากที่สุดก่อนที่จะนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายเพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพและปรับปรุงให้สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายต่อไป ซึ่งผลแห่งการดำเนินการอย่างเป็นระบบ และขั้นตอนนี้ ได้ส่งผลให้

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะด้านการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกด เท่ากับ 88.58/89.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กาญจนา ชลกรีกเกียรติ (2561) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยโดยใช้แบบฝึกทักษะ สาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 และพบว่า การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 80.51/83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ คือ 80/80 ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพ์พร พงษ์ประเสริฐ (2563) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกด คำของนักเรียน ชั้นประถม ศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของฮันเตอร์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ และพบว่า ความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียน ชั้นประถม ศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 84.53/86.28 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ และ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรนภา แพทย์กุล (2563) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียน เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ และพบว่า ทักษะการอ่านและการเขียน เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถม ศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.15/89.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ เช่นเดียวกัน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย หน่วย การอ่าน การเขียนเรียนรู้มาตราตัวสะกด ซึ่งพิจารณาจากผลการทดสอบหลังเรียน สูงกว่าผลทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้รับการพัฒนาให้มีทักษะด้านการอ่านและการเขียนเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากว่าแบบฝึกเสริมทักษะและแผนการจัดการเรียนรู้ที่คณะผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น

นอกจากจะได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบและเป็นไปตามขั้นตอนที่ถูกต้องแล้ว ยังประกอบด้วยกิจกรรมที่สามารถสร้างความสนใจและทำให้นักเรียนได้เรียน โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนเหมาะสม เพื่อให้อยากรู้และอยากเรียน นอกจากนี้การจัดทำนวัตกรรมโดยการกำหนดสาระที่สอดคล้องกับระดับชั้นของนักเรียน ขณะที่ความหลากหลายด้านรูปแบบและมีความสวยงามทำให้สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนให้ต้องการที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ซึ่งเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวนี้ ทำให้นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะ ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น มีความรู้เพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบก่อนเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมลพร พงษ์ประเสริฐ (2563) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถม ศึกษาศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของอินเทอร์เน็ตร่วมกับแบบฝึกทักษะ และพบว่า หลังการจัด การเรียนรู้ตามรูปแบบของของอินเทอร์เน็ตร่วมกับแบบฝึกทักษะ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรนภา แพทย์กุล (2563) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียน เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการ เรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะและพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลัง เรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ขวัญภา บุญนิธิ (2564) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะด้านการ อ่านสะกดคำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกวินิจฉัยเป็นราย บุคคล เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อน และหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียน ของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ รวมไปถึงการกำหนดสื่อ และนวัตกรรมที่นำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ของนักเรียนนั้น คณะผู้วิจัยได้คำนึงถึงการดำเนินการตามแนวทางของการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการเรียนรู้ได้เน้นให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าตามความพึงพอใจจากแบบฝึกเสริมทักษะในแต่ละเล่ม พร้อมกับ เน้นให้เรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติจริงตามกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ในกิจกรรมของแต่ละแผนการจัด การเรียนรู้ และถ้าหากพบว่านักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ในระหว่างเรียน ก็ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและคอยติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งผลแห่งการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวได้ส่งผลให้นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะมีความพึงพอใจต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ดังจะเห็นได้จากความพึงพอใจของนักเรียนที่พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประเด็นอื่น ๆ เช่น ความรู้ความเข้าใจที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน นักเรียนสามารถทำ ความเข้าใจเนื้อหาได้เร็วยิ่งขึ้น และความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเช่นเดียวกับเรียนจากครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรรตพรรณ จันทร์เอียด (2560) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึกทักษะ และพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมลพร พงษ์ประเสริฐ (2563) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของฮันเตอร์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ และพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของฮันเตอร์ร่วมกับแบบฝึกทักษะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรนภา แพทย์กุล (2563) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียน เรื่อง

มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ และพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะโดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 แบบฝึกเสริมทักษะ ถือเป็นนวัตกรรมประกอบ การสอนชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญ ในฐานะที่เป็นบทเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง รวมไปถึงการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ที่ศึกษามากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะที่คณะผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น ที่พบว่าอยู่ในระดับที่สูงขึ้นได้ ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่ง ที่ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถม ศึกษาศึกษาปีที่ 3 หรือระดับชั้นอื่น ๆ จะได้นำไปใช้เป็นนวัตกรรมประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้แก่นักเรียนเช่นเดียวกัน

1.2 การที่ครูผู้สอนจะจัดทำแบบฝึกเสริมทักษะ เพื่อนำไปใช้ประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้แก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบและเป็นไปตามขั้นตอนของการดำเนินการ โดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาเอกสารซึ่งเกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีของการจัดทำแบบฝึกเสริมทักษะ พร้อมกับนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษา และกระบวนการวัดผลและประเมินผล แล้วนำไปทดลองใช้เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ มากที่สุด ก่อนที่จะนำไปใช้ประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้แก่นักเรียนในลำดับต่อไป

1.3 การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะเป็นสื่อสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ที่

กำหนดไว้ดังที่ปรากฏจากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน กับหลังเรียนของนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ จึงควรศึกษาวิธีการจัดทำแบบฝึกเสริมทักษะและนำไปใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้มีความสามารถด้านการเรียนรู้ มีความรู้ ความเข้าใจที่ดีในสาระการเรียนรู้ นั้น ๆ รวมทั้งสามารถนำไปใช้ เป็นข้อมูลประกอบการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเปรียบเทียบการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างแบบฝึกเสริมทักษะกับสื่อการสอนประเภทอื่นเพื่อให้เห็นผลของการพัฒนาที่หลากหลายและนำวิธีการที่เหมาะสมที่สุดมาใช้ ประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้แก่นักเรียน

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับการจัดทำแบบฝึกเสริมทักษะในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้และศึกษาค้นคว้าด้วยสื่อที่มีคุณภาพและหลากหลายมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2546). *คู่มือแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรรตพรรณ จันทร์เอียด. (2560). *การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึกทักษะ*. ตรัง: โรงเรียนเทศบาลห้วยยอดวิทยา
- กองวิจัยทางการศึกษากกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- กาญจนา ชลเกริกเกียรติ. (2561). การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำพื้
ฐานภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561. สุราษฎร์ธานี:
โรงเรียนวัดบ่อมะปริง.
- ขวัญนภา บุญนิธิ. (2564). การพัฒนาทักษะด้านการอ่านสะกดคำนักเรียน ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกวินิจฉัยเป็นรายบุคคล. (การศึกษา
ค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- เขาลักษณ์ ศรีจันทร์. (2560). รายงานการพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย
เรื่อง การอ่านและการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่
3. ขอนแก่น: โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก.
- ดวงใจ ไทยอุบุญ. (2554). ทักษะการเขียนภาษาไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทวรรณ โอตสุ และ ไพโรจน์ เต็มเตชาติพงศ์. (2563). กระบวนการจัดการ
ศึกษาวิชาภาษาไทยของโรงเรียนขนาดเล็ก ที่มีผลต่อความสามารถ
ด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียน. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรนภา แพทย์กุล. (2563). การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียน เรื่อง
มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ. ขอนแก่น: โรงเรียนเทศบาลศรีเมืองพล
ประชานุเคราะห์.
- พิมลพร พงษ์ประเสริฐ. (2563). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการ
เขียนสะกดคำของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดย การจัดการ
เรียนรู้ ตามรูปแบบของฮันเตอร์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2549). เอกสารประกอบการสอนวิชา การพัฒนาการ
เรียนการสอน. มหาสารคาม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- เสน่ห์ วรสันติวงศ์. (2560). รายงานผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำในมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. น่าน: โรงเรียนบ้านสบกอน.
- อุบลวรรณ หล้าแก้ว. (2554). รายงานผลการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของ นักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 1/5 โรงเรียนเชียงกลาง “ประชาพัฒนา” จังหวัดน่าน. น่าน: กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเชียงกลางประชาพัฒนา.

การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก โดยใช้การ
จัดการเรียนรู้ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับเด็กออทิสติก
ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด

Developing the Ability to Use Small Muscles by
Using Creative Arts Activities Learning Management
for Children with Autism
Special Education Center, Roi Et Province

เอนก พลโยธา^{1*}, จิตรภรณ์ วงศ์คำจันทร์², แสงจันทร์ กะลาม³
Anek Ponyotha^{1*}, Jitraporn Wongkamjan² and Saengchan Kalam³

Received: September 11, 2023

Revised: November 2, 2023

Accepted: November 6, 2023

¹²³ สาขาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยร้อยเอ็ด

Master of Education Program Faculty of Education

Roi Et Rajabhat University

¹(Email: anek.2019.05@gmail.com)

*Corresponding Author

²(Email: jitraporn.jw@gmail.com)

³(Email: saengchankalam@gmail.com)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กออทิสติก โดยใช้การจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กลุ่มเป้าหมาย คือเด็กออทิสติก ช่วงอายุ 6-8 ปี จำนวน 3 คน ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นบุคคลออทิสติก กำลังศึกษาอยู่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จำนวน 4 แผน พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 โดยเกณฑ์การแปลผลอยู่ระดับมีความเหมาะสมมาก 2) แบบประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กออทิสติก และ 3) แบบประเมินพฤติกรรม ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8-1 ซึ่งเป็นค่าแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้ การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว (Single subject design) แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ระยะก่อนจัดกระทำ (A) ระยะเส้นฐานของพฤติกรรม สังเกตและบันทึกพฤติกรรมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กก่อนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เด็กออทิสติกทั้ง 3 คน มีค่าเฉลี่ยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กออทิสติก เท่ากับ 33.33 ครั้งละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 1 สัปดาห์ รวม 4 วัน ระยะที่ 2 ระยะจัดกระทำ (B) ระยะที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) กิจกรรมการวาดภาพและระบายสี 2) กิจกรรมการพิมพ์ภาพ 3) กิจกรรมการปั้น 4) กิจกรรมการฉีก ตัด ปะ โดยจัดขึ้นตามแผนการจัดการเรียนรู้มีกระบวนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ระยะเวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ วันละ 1 ชั่วโมง รวมเป็น 16 ชั่วโมง ในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ หลังการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เมื่อพิจารณาเป็นรายคน พบว่า การ

จัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ส่งเสริมพัฒนาการความสามารถการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กออทิสติกทั้ง 3 คน ซึ่งความสามารถการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กออทิสติกคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 69.78 รองลงมา คือ ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กออทิสติกคนที่ 1 และเด็กออทิสติกคนที่ 3 มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากับคิดเป็นร้อยละ 65.09 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ส่งเสริมให้เด็กออทิสติกมีพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

คำสำคัญ: กล้ามเนื้อเล็ก, ออทิสติก, การจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

Abstract

This research aims to develop the ability to use small muscles for children with autism by using learning management of creative art activities. Target group were 3 autistic children aged 6-8 years who have been diagnosed by a doctor as autistic studying at a special education center Roi Et Province and were obtained through purposive sampling. The research tools include 1) four creative art activity learning plans were found to have an average score of 4.36 with the criteria for interpreting the results being at the level is very appropriate; 2) the assessment of the ability to use small muscles of autistic children; and 3) the behavioral assessment had an IOC value between 0.8-1, which is a value showing evidence of content validity that can be used to collect data. Data collection is a single subject design research divided into 2 phases. Phase 1 is the pre-action phase (A) or the baseline phase of behavior when behavior and ability to use small muscles were observed and

recorded. Before learning about creative art activities, the 3 autistic children had an average ability to use small muscles of autistic children equal to 33.33, 1 hour at a time for 1 week, a total of 4 days.

In Phase 2, action phase (B), the research was conducted an experiment using learning management of creative art activities, including 1) drawing and painting activities, 2) printing activities, 3) sculpting activities, 4) tearing, cutting, and collage activities, organized according to the learning management plan. Process for organizing creative art activities were in duration of the experiment of 4 weeks, 1 hour per day, for a total of 16 hours in creative art activities. Statistics used in data analysis are percentage, mean, and standard deviation.

The research results found that learning management of creative art activities After organizing learning about creative art activities, it was found that learning management of creative art activities promote the development of the ability to use small muscles of the 3 autistic children individually. The ability to use small muscles of the autistic child no, 2 has the highest average accounting for 69.78 percent, followed by child no.1 and autistic child no. 3 with an average of 65.09 percent, indicating that learning through creative art activities can enhance autistic children to develop their ability to use small muscles.

Keywords: small muscles, autistic, organizing creative art learning activities

บทนำ

การศึกษาพิเศษ เป็นการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือผู้ด้อยโอกาส ซึ่งเด็กกลุ่มนี้มักไม่ได้รับประโยชน์เต็มที่จากการศึกษาที่จัดให้ตามระบบปกติ เป็นการศึกษาที่มีความแตกต่างไปจากทั่วไป ทั้งในด้านวิธีสอน กระบวนการ หลักสูตร เนื้อหาวิชา เครื่องมือ อุปกรณ์การเรียน และเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก และศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นพัฒนาการพื้นฐานและทักษะที่มีความจำเป็นพิเศษในแต่ละความพิการตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล โดยมีการจัดทำแผนการสอนผู้เรียนเป็นรายบุคคล ต่อมาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ปรับมาใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2562 เป็นหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อายุแรกเกิด - 6 จัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภทตาม สภาพความพิการ และความสามารถของแต่ละบุคคล (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด, 2562)

เด็กออทิสติกจะมีความแตกต่างกันแต่จะมีลักษณะร่วมคล้ายกัน คือ การชอบอยู่ในโลกของตนเองไม่สนใจสิ่งแวดล้อม ไม่หันตอบเวลาเรียก ไม่ชอบสบตา โต้ตอบไม่เป็น จินตนาการไม่เป็น ชอบทำอะไรซ้ำ ๆ รูปแบบเดิม เป็นแบบแผน ไม่ยืดหยุ่น มีการกระตุ้นตัวเองเป็นระยะ เช่น หมุนตัวเป็นวงกลมโยกตัวไปมา เดินเขย่งเท้า สะบัดมือข้อมือ และเล่นเสียง ถึงแม้ว่าในปัจจุบันกลุ่มบุคคลออทิสติกยังไม่มีวิธีการรักษาให้หายขาดได้ แต่สามารถให้การบำบัดรักษา

และให้ความช่วยเหลือพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคลเพื่อให้พัฒนาการนั้นดีขึ้น เด็กออทิสติกมีภาวะที่เรียกว่าออทิสซึมที่มีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคลทำให้มีความต้องการความจำเป็นในการพัฒนาและการช่วยเหลือที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่นในเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ ในด้านกล้ามเนื้อใหญ่ คือความสัมพันธ์กันของอวัยวะต่าง ๆ เด็กจะมีปัญหาในการ ทรงตัว มีปัญหาควบคุมการเคลื่อนไหว การใช้กล้ามเนื้อใหญ่นั้นสัมพันธ์กับการใช้กล้ามเนื้อเล็กในทักษะบางอย่าง การใช้กล้ามเนื้อเล็ก คือ การใช้มือ และนิ้วมือรวมไปถึงการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เด็กที่มีปัญหาจะไม่สามารถหยิบจับสิ่งของได้อย่างคล่องแคล่ว ซึ่งโดยปกติแล้วเด็กจะต้องพัฒนาทั้ง 2 อย่างไปพร้อม ๆ กัน หากเด็กขาดการพัฒนาทักษะทั้ง 2 ด้าน ในช่วงวัยที่พวกเขาต้องการจะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ล่าช้ากว่าวัย (ดารณี อุทัยรัตนกิจ, 2557)

เด็กออทิสติกมีพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็กล่าช้ากว่าเด็กปกติ เนื่องจากความผิดปกติในการรับรู้ประสาทสัมผัสยังคงมีปัญหา จึงส่งผลให้การใช้กล้ามเนื้อเล็กมีปัญหาในด้านการรับรู้ประสาทสัมผัสด้านการเคลื่อนไหวมือและนิ้วมือ ความสัมพันธ์ในการใช้มือ ทั้ง 2 ข้าง รวมไปถึงการใช้มือและตาให้ทำงานประสานกันล้วนมีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน การที่พัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กกลุ่มนี้ล่าช้า ความสามารถในการรับรู้ และการเรียนรู้ไม่เหมาะสมกับอายุ ทำให้เด็กออทิสติก มีความยากลำบากในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้มีกลุ่มเด็กออทิสติกส่วนหนึ่งที่พบปัญหากล้ามเนื้อเล็ก ในการใช้กล้ามเนื้อมือ ซึ่งเกิดจากการควบคุมกล้ามเนื้อที่ประสานร่วมกันทำงานได้อย่างไม่สมวัย แต่จะไม่ผิดปกติจนรุนแรงหรือใช้มือไม่ได้ เพียงแต่ใช้มือในการทำสิ่งต่าง ๆ ได้ไม่ถนัด หากเด็กออทิสติกได้รับการฝึกฝนจะมีพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กที่ดีขึ้นดีตามลำดับ ทั้งนี้เด็กออทิสติกที่พบปัญหาในเรื่องกล้ามเนื้อเล็กในเรื่องของการหยิบจับสิ่งของ รวมถึงการวาด และการเขียน ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน

ปัญหาดังกล่าวจึงส่งผลให้เกิดอุปสรรคต่อการเรียนรู้ และการดำเนินชีวิตของเด็กออทิสติกอีกด้วย (ทิพย์วรา คล้อยตามวงค์ อังคณา ชันตรีจิตรานนท์ และ นฤมล ศราทธพันธุ์, 2564) จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นจึงมีความจำเป็นอย่างมากในการกระตุ้นพัฒนาการการใช้กล้ามเนื้อเล็ก เพื่อพัฒนาความสามารถในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การจัดการเรียนรู้ศิลปะสร้างสรรค์มีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้เหมาะสมกับเด็กเพื่อช่วยกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการอย่างเต็มศักยภาพโดยคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เด็กทุกคนสามารถจะทำได้โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมคือ กิจกรรมการวาดภาพและระบายสี กิจกรรมการพิมพ์ภาพ กิจกรรมการปั้น กิจกรรมการฉีก ตัด ปะ ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ทางศิลปะ เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้สัมผัสกับสื่อวัสดุต่าง ๆ ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ส่งเสริมจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ผ่อนคลาย ทำให้จิตใจสงบ อ่อนโยนและมีสมาธิในการทำงาน และเป็นการให้ความรู้พื้นฐานเพื่อให้มีความเข้าใจความหมายของศิลปะสร้างสรรค์ตลอดจนขั้นตอนการให้บริการ และเทคนิคการเรียนการสอนในการพัฒนาการของเด็กออทิสติก และกรอบการใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ พร้อมการประเมินผลทางด้านพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กตาม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กออทิสติก โดยใช้การจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ พบว่ากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จำนวน 4 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมการวาดภาพและระบายสี 2) กิจกรรมการพิมพ์ภาพ 3) กิจกรรมการปั้น 4) กิจกรรมการฉีก ตัด ปะ ตามจุดประสงค์ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครองอีกส่วนหนึ่ง เพื่อฝึกให้เด็กออทิสติกมีสมาธิ ควบคุมกล้ามเนื้อให้แข็งแรง ซึ่งกล้ามเนื้อเล็กของเด็กออทิสติกยังขาดทักษะการช่วย

เหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นทักษะหนึ่งที่คุณเรียนควรจะได้รับจากการฝึกฝน ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ส่งผลต่อกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษ ในการบังคับการเคลื่อนไหวของนิ้วมือกล้ามเนื้อมือ ข้อต่อมือ การหยิบ การจับ จะเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการที่ดีและคุณเรียนจะเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง จะช่วยให้คุณเรียนสามารถดูแลกิจวัตรประจำวันควบคู่กับการเคลื่อนไหวของร่างกาย โดยเฉพาะการฝึกฝนการใช้กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ซึ่งจะช่วยให้คุณเรียนสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้เป็นอย่างดี (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด, 2562)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กออทิสติก โดยใช้การจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จำนวน 4 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมการวาดภาพและระบายสี 2) กิจกรรมการพิมพ์ภาพ 3) กิจกรรมการปั้น 4) กิจกรรมการฉีก ตัด ปะ ตามจุดประสงค์ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อพัฒนาความสามารถการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กออทิสติกให้มีพัฒนาการที่สูงขึ้น และได้ผลมาเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน ผู้ดูแลเด็กทางการศึกษาพิเศษ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อเล็ก จะช่วยให้เด็กได้ใช้มือ นิ้วมือ ประสานสัมพันธ์กันทั้ง 2 ข้าง ได้อย่างคล่องแคล่วและสามารถใช้ตาและมือร่วมกัน นั้นเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากที่จะฝึกให้เด็กออทิสติกสามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กออทิสติก โดยใช้การจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก โดยใช้การจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับเด็กออทิสติก ใช้วิธีวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว (Single Subject Design)

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือเด็กออทิสติก ช่วงอายุ 6-8 ปี จำนวน 3 คน ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นบุคคลออทิสติก กำลังศึกษาอยู่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดร้อยเอ็ดซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

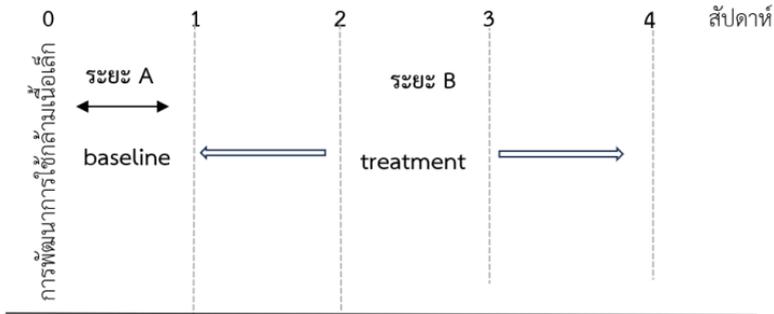
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ พบว่ามีเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 โดยเกณฑ์การแปลผลอยู่ระดับ มีความเหมาะสมมากจำนวน 4 แผน สอนคาบละ 1 ชั่วโมง จำนวน 16 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 4 สัปดาห์ 2) แบบประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กออทิสติก ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8 - 1 ซึ่งเป็นค่าแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้ผลประเมินคุณภาพแผนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65 3) แบบประเมินพฤติกรรม ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การประเมินความสามารถกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กก้อทิสติก
โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ศิลปะสร้างสรรค์

หัวข้อการประเมิน	ระดับคะแนน		
	ดีมาก (3 คะแนน)	ดี (2 คะแนน)	พอใช้ (1 คะแนน)
ด้านความคล่องแคล่ว ในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก	เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ ด้วยตนเองเคลื่อนไหวขยับ มือและนิ้วมือได้อย่าง คล่องแคล่วว่องไวเปลี่ยน ทิศทางในการเคลื่อนไหว ได้ทันที	เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ ด้วยตนเองเคลื่อนไหวขยับ มือและนิ้วมือได้อย่าง คล่องแคล่วว่องไว โดยมี การช่วยเหลือชี้แนะ จาก ผู้อื่น บางส่วน 50%	เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ ด้วยตนเองเคลื่อนไหวขยับ มือและนิ้วมือได้ โดยมีการ ช่วยเหลือชี้แนะ จากผู้อื่น บางส่วน75%
ด้านความคล่องแคล่ว ในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก	เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ ด้วยตนเองเคลื่อนไหวขยับ มือและนิ้วมือได้อย่าง คล่องแคล่วว่องไวเปลี่ยน ทิศทางในการเคลื่อนไหว ได้ทันที	เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ ด้วยตนเองเคลื่อนไหวขยับ มือและนิ้วมือได้อย่าง คล่องแคล่วว่องไว โดยมี การช่วยเหลือชี้แนะ จาก ผู้อื่น บางส่วน 50%	เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ ด้วยตนเองเคลื่อนไหวขยับ มือและนิ้วมือได้ โดยมีการ ช่วยเหลือชี้แนะ จากผู้อื่น บางส่วน75%
ด้านความยืดหยุ่นใน การใช้กล้ามเนื้อเล็ก	เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ ด้วยตนเองเคลื่อนไหวขยับ มือและนิ้วมือได้เต็ม ขีดจำกัดของการ เคลื่อนไหวนั้น ๆ สามารถ เปลี่ยนองศาของมือและ นิ้วมือได้แบบไม่แข็งทื่อ	เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ ด้วยตนเองเคลื่อนไหวขยับ มือและนิ้วมือได้สามารถ เปลี่ยนองศาของมือและ นิ้วมือได้แต่ยังแข็งทื่ออยู่ โดยมีการช่วยเหลือชี้แนะ จากผู้อื่น บางส่วน50%	เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ ด้วยตนเองเคลื่อนไหวขยับ มือและนิ้วมือได้แต่ สามารถเปลี่ยนองศาของ มือและนิ้วมือได้เอง โดยมี การช่วยเหลือชี้แนะ จาก ผู้อื่น บางส่วน 75%
ด้านความสามารถใน การควบคุมการใช้ กล้ามเนื้อเล็ก	เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ ด้วยตนเอง ควบคุม มือและนิ้วมือได้อย่าง แม่นยำตามสถานการณ์ที่ กำหนดให้	เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ ด้วยตนเองควบคุมมือและ นิ้วมือได้แต่ยังไม่ค่อย แม่นยำตามสถานการณ์ที่ กำหนดให้ โดยมีการ ช่วยเหลือชี้แนะ จากผู้อื่น บางส่วน50%	เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ ด้วยตนเองควบคุมมือและ นิ้วมือได้เพียงเล็กน้อย โดยมีการช่วยเหลือชี้แนะ จากผู้อื่น บางส่วน75%
ด้านการประสาน สัมพันธ์ระหว่างมือกับ ตา	เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ ด้วยตนเอง ใช้มือ, นิ้วมือ และตาทำงานประสาน สัมพันธ์กันได้อย่างดี	เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ ด้วยตนเองใช้มือ, นิ้วมือ และตาทำงานประสาน สัมพันธ์กันได้แต่ยังไม่ดี โดยมีการช่วยเหลือ ชี้แนะ จากผู้อื่นบางส่วน50%	เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ ด้วยตนเองใช้มือ, นิ้วมือ และตาทำงานประสาน สัมพันธ์กันได้แต่ยังไม่ดี โดยมีการช่วยเหลือชี้แนะ จากผู้อื่น บางส่วน75%

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังภาพประกอบ 1

ภาพที่ 1 แบบแผน แบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว รูปแบบ Basic A – B จำนวนครั้ง

1. ระยะที่ 1 ระยะก่อนจัดกระทำ (A) หมายถึง ระยะเส้นฐานของพฤติกรรม ผู้วิจัยทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ก่อนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี ครั้งละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 1 สัปดาห์ รวม 4 วัน

2. ระยะที่ 2 ระยะจัดกระทำ (B) หมายถึง ระยะที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) กิจกรรมการวาดภาพและระบายสี 2) กิจกรรมการพิมพ์ภาพ 3) กิจกรรมการปั้น 4) กิจกรรมการฉีก ตัด ปะ โดยจัดขึ้นตามแผนการจัดการเรียนรู้มีกระบวนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดังนี้

ขั้นนำ ครูนำเข้าสู่กิจกรรมโดยใช้เพลง และท่าทางเพื่อกระตุ้นให้เด็กสนใจและสร้างความพร้อมด้านกล้ามเนื้อเล็ก มือ นิ้วมือก่อนเข้าสู่บทเรียน

ชั้นสอน ครูแนะนำกิจกรรม วัสดุ อุปกรณ์ พร้อมทั้งอธิบายวิธีการทำกิจกรรม จากนั้นผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยการใช้กัลลัมเนื้อเล็ก มือ นิ้วมือในการสร้างสรรค์ผลงาน พร้อมพัฒนาการกัลลัมเนื้อมือและตาให้ประสานสัมพันธ์กันกับครูเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กสร้างสรรค์ผลงานตามแบบที่ครูกำหนด และจิตนาการของผู้เรียน

ชั้นสรุป ครูและผู้เรียนทบทวนกิจกรรม โดยครูทบทวนกิจกรรมตั้งแต่ขั้นการสอน เพื่อทบทวนกิจกรรมที่เรียนมาทั้งหมด พร้อมกับบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ ทั้งสิ้นตั้งแต่วันจันทร์ ถึงวันพฤหัสบดี ครึ่งละ 1 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 4 สัปดาห์ติดต่อกัน ทำการทดลองในพัฒนาความสามารถในการใช้กัลลัมเนื้อเล็ก โดยใช้การจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กออทิสติก (ผดุง อารยะวิญญู, 2546)

3. การประเมินความสามารถการใช้กัลลัมเนื้อเล็ก หลังจากใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นดังนี้ บันทึกคะแนนความสามารถการใช้กัลลัมเนื้อเล็กในการทำ 1) กิจกรรมวาดภาพและระบายสี 2) กิจกรรมพิมพ์ภาพ 3) กิจกรรมปั้นดินน้ำมัน และ 4) กิจกรรมฉีก ตัด ปะ โดยทำการบันทึกคะแนนในขณะที่เด็กออทิสติกกำลังทำกิจกรรมในระยยะ B การจัดกระทำ และระยยะA1 การถอดถอน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ต้องสังเกตและบันทึกความสามารถใช้กัลลัมเนื้อเล็กเมื่อเด็กออทิสติกแสดงพฤติกรรมตามรายการประเมิน และบันทึกเครื่องหมาย ✓ จำนวน 1 ครั้ง ในระดับความสามารถที่เกิดขึ้น ใน 1 กิจกรรมที่เกิดขึ้น ลงใน แบบประเมินความสามารถในการใช้กัลลัมเนื้อเล็ก

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการใช้กัลลัมเนื้อเล็กสำหรับเด็กออทิสติก โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้ ค่าเฉลี่ย สถิติพื้นฐาน และแปลผลจากการฝึกปฏิบัติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 การหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ X	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม

1.2 ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

$$P = \frac{F}{N} \times 100$$

เมื่อ P	แทน	ร้อยละ
F	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

การแสดงผลหลักฐานความเที่ยงตรงของเนื้อหาแบบประเมินความสามารถ
 การเนื้อเล็ก โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมกับจุดประสงค์
$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาผู้วิจัยนำคะแนนของแบบทดลองวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กแยกเป็นรายด้านหลังการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนผลต่าง และความแตกต่างเฉลี่ยร้อยละว่ามีความแตกต่างมากน้อยเพียงใด ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยร้อยละความสามารถการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กออทิสติกทั้ง 3 คน

แสดงค่าเฉลี่ยร้อยละของเด็กออทิสติกทั้ง 3 คน	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3
ด้านความสามารถคล่องแคล่วในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก	54.16	56.24	56.24
ด้านความยืดหยุ่นในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก	60.41	64.58	60.41
ด้านการควบคุมในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก	68.74	74.99	68.74
ด้านความสามารถการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา	77.08	83.33	74.99
รวมค่าเฉลี่ยร้อยละ	65.09	69.78	65.09

จากตาราง 2 ค่าเฉลี่ยร้อยละความสามารถการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กออทิสติกทั้ง 3 คน ในภาพรวมเด็กออทิสติกมีพัฒนาการความสามารถการใช้กล้ามเนื้อเล็ก หลังการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ส่งเสริมพัฒนาการความสามารถการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กออทิสติกทั้ง 3 คน ซึ่งด้านความสามารถการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมา คือ ด้านการควบคุมในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก คิดเป็นร้อยละ 74.99 รองลงมา คือด้านความยืดหยุ่นในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 64.58 ส่วนด้านความสามารถคล่องแคล่วในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก เป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คิดเป็นร้อยละ 54.16 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ทำให้เด็กออทิสติกมีพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

สรุปผล

การวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กออทิสติก โดยใช้การจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ วิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว (Single subject design) มีแนวโน้มสูงขึ้นโดยมีรายละเอียดดังนี้

เด็กออทิสติกคนที่ 1 ระยะที่ 1 ระยะก่อนจัดกระทำ (A) หมายถึง ระยะเส้นฐานของพฤติกรรม ผู้วิจัยทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ก่อนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตั้งแต่วันจันทร์ ถึงวันพฤหัสบดี ครั้งละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 1 สัปดาห์ รวม 4 ระยะที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.33 ระยะที่ 2 ระยะจัดกระทำ (B) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) กิจกรรมการวาดภาพและระบายสี 2) กิจกรรมการพิมพ์ภาพ 3) กิจกรรมการปั้น 4) กิจกรรมการฉีก ตัด ปะ ตั้งแต่วันจันทร์ ถึงวันพฤหัสบดี ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 4 สัปดาห์ติดต่อกัน หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เมื่อพิจารณาระดับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก แยกรายด้านได้ดังต่อไปนี้ ด้านความสามารถการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตามีค่าเฉลี่ยสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 77.08 รองลงมา คือ ด้านการควบคุมในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก คิดเป็นร้อยละ 68.74 รองลงมาคือด้านความยืดหยุ่นในการใช้กล้ามเนื้อเล็กมีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 60.41 ส่วนด้านความคล่องแคล่วในการใช้กล้ามเนื้อเล็กเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคิดเป็นร้อยละ 54.16

เด็กออทิสติกคนที่ 2 ระยะที่ 1 ระยะก่อนจัดกระทำ (A) หมายถึง ระยะเส้นฐานของพฤติกรรม ผู้วิจัยทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กก่อนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตั้งแต่วันจันทร์ ถึงวันพฤหัสบดี ครั้งละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 1 สัปดาห์ รวม 4 ระยะที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.33 ระยะที่ 2 ระยะจัดกระทำ (B) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) กิจกรรมการ

วาดภาพและระบายสี 2) กิจกรรมการพิมพ์ภาพ 3) กิจกรรมการปั้น 4) กิจกรรมการฉีก ตัด ปะ ตั้งแต่วันจันทร์ ถึงวันพฤหัสบดี ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 4 สัปดาห์ติดต่อกัน หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เมื่อพิจารณาระดับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก แยกรายด้านได้ดังต่อไปนี้ ด้านความสามารถการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตามีค่าเฉลี่ยสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมา คือ ด้านการควบคุมในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก คิดเป็นร้อยละ 74.99 รองลงมาคือด้านความยืดหยุ่นในการใช้กล้ามเนื้อเล็กมีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 64.58 ส่วนด้านความสามารถคล่องแคล่วในการใช้กล้ามเนื้อเล็กเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคิดเป็นร้อยละ 56.24

เด็กกอทิสติกคนที่3 ระยะเวลาที่ 1 ระยะเวลาก่อนจัดกระทำ (A) หมายถึง ระยะเวลาพื้นฐานของพฤติกรรมผู้วิจัยทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ก่อนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตั้งแต่ วันจันทร์ ถึงวันพฤหัสบดี ครั้งละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 1 สัปดาห์ รวม 4 ระยะเวลาที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.33 ระยะเวลาที่ 2 ระยะเวลาจัดกระทำ (B) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ได้แก่ 1) กิจกรรมการวาดภาพและระบายสี 2) กิจกรรมการพิมพ์ภาพ 3) กิจกรรมการปั้น 4) กิจกรรมการฉีก ตัด ปะ ตั้งแต่วันจันทร์ ถึงวันพฤหัสบดี ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 4 สัปดาห์ติดต่อกัน หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เมื่อพิจารณาระดับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก แยกรายด้านได้ดังต่อไปนี้ ด้านความสามารถการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตามีค่าเฉลี่ยสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 74.99 รองลงมา คือ ด้านการควบคุมในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก คิดเป็นร้อยละ 68.74 รองลงมาคือด้านความยืดหยุ่นในการใช้กล้ามเนื้อเล็กมีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 60.41 ส่วนด้านความสามารถคล่องแคล่วในการใช้กล้ามเนื้อเล็กเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคิดเป็นร้อยละ 56.24 และเด็กกอทิสติกทั้ง 3 คน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กออทิสติก หลังการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เด็กออทิสติกทั้ง 3 คน มีพัฒนาการความสามารถกล้ามเนื้อเล็กเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจากระดับพอใช้มาอยู่ในระดับดี และดีมาก เนื่องมาจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมต่อความสามารถกล้ามเนื้อเล็ก ได้แก่ ด้านความคล่องแคล่วในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ด้านความยืดหยุ่นในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ด้านความสามารถในการควบคุมในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก และด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา รวมทั้งใช้การจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ทั้ง 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการวาดภาพและระบายสี กิจกรรมการพิมพ์ภาพ กิจกรรมการปั้น กิจกรรมการฉีก ตัด ปะ หลังจากเด็กออทิสติกได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์นั้นมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่าการกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ทำให้เด็กออทิสติกมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกด้าน

พัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ด้านความคล่องแคล่วในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ความยืดหยุ่นในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ความสามารถในการควบคุมในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ตลอดการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ทั้ง 4 แผน 16 กิจกรรม ส่งผลให้การทดสอบหลังการจัดกิจกรรมเด็กออทิสติกมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีความหลากหลายเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมความสามารถในการใช้ กล้ามเนื้อเล็กได้ดีซึ่งสอดคล้องกับ รวีพร ผาด่าน (2557) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก หมายถึง กล้ามเนื้อที่ใช้ในการทำงานที่มีความละเอียดที่ไม่ต้องอาศัยความเคลื่อนไหวของร่างกาย เป็นความสามารถในการบังคับควบคุมการ

เคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ นิ้วมือไหลให้ประสานสัมพันธ์กับสายตาและประสาทสัมผัส ทำให้สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ และช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันได้อย่างคล่องแคล่วมีประสิทธิภาพตามความถนัดของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ Lamme (1978) กล่าวว่า ประสบการณ์ในการเขียนจะสร้างขึ้นได้เมื่อเด็กมีความมั่นใจมากขึ้นในการจับอุปกรณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จึงเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้สัมผัสกับวัตถุที่หลากหลายสร้างความมั่นใจให้แก่เด็ก

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กออทิสติก โดยใช้การจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จะช่วยให้มีพัฒนาการของการใช้กล้ามเนื้อเล็กทั้ง 4 ด้าน โดยเฉพาะกิจกรรมที่ง่ายมีความสลับซับซ้อนน้อย เด็กออทิสติกจะใช้กล้ามเนื้อเล็กทำงานได้ดีกว่ากิจกรรมที่มีอุปกรณ์ หรือมีความสลับซับซ้อนมาก เพราะฉะนั้นในการเลือกกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กออทิสติก ต้องพิจารณากิจกรรมให้มีความเหมาะสมพัฒนาการของเด็กออทิสติกกับช่วงวัย และอุปกรณ์ที่ใช้จะต้องมีความง่ายในการใช้งานตามช่วงวัยเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการและช่วงวัยของเด็กออทิสติก ตามลำดับพัฒนาการที่แตกต่างตามรายบุคคล เช่นการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กออทิสติกควรต้องคำนึงว่าเด็กออทิสติกแต่ละคนไม่เหมือนกันมีระบบประสาทสัมผัสการรับรู้ที่แตกต่าง ในเด็กบางคนอาจไม่ชอบสัมผัสบางประการ หรือในเด็กบางคนชอบมาก ดังนั้นผู้สอนควรให้เด็กได้ปรับตัวการสอนควรเริ่มจากกิจกรรมที่ง่ายขั้นตอนไม่ซับซ้อน แล้วค่อย ๆ ปรับเป็นกิจกรรมที่ยาก

ขึ้นตามลำดับ

2. การอธิบายตัวกิจกรรมให้เด็กออทิสติกเข้าใจ ผู้สอนต้องพูดเสียงดังฟังชัด อธิบายแบบสั้น กระชับ ตรงประเด็น เป็นขั้นเป็นตอน และมีตัวอย่างชิ้นงานให้เด็กดูเพราะในเด็กออทิสติกไม่ถนัดเรื่องการทำความเข้าใจสิ่งที่มองไม่เห็นด้วยตาหรือสิ่งที่ต้องจินตนาการ การมีรูปร่างที่แน่นอนจะทำให้เด็กเข้าใจได้ง่าย

3. ควรให้ผู้ปกครองนำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ไปใช้กับเด็กได้นอกเหนือจากที่ครูสอนในห้องเรียน เพื่อให้เด็กได้พัฒนาการอย่างต่อเนื่องเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่จัดให้เด็กออทิสติกเป็นการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ยังสามารถนำทักษะความรู้ต่าง ๆ มาประกอบ การสอนกิจกรรมศิลปะเพื่อเกิดประโยชน์เพิ่มสูงขึ้น

2. ควรมีการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ในมุมมองอื่น ๆ เช่น การถ่ายภาพ การระบายสีตามจังหวะดนตรีช้า เร็ว หรือการเคลื่อนไหวของร่างกายทุกส่วนในการทำกิจกรรมศิลปะ เพื่อให้เด็กได้รับสัมผัสด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม

3. นำการจัดการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ไปทดลองใช้กับกลุ่มเด็กประเภท

บรรณานุกรม

- ดารณี อุทัยรัตนกิจ. (2562). *เปิดโลกความรู้เด็กออทิสติกในสังคมไทย*. สืบค้นเมื่อ 27 เมษายน 2565, จาก <https://www.the101.world/daranee-interview/32125>
- ทิพย์วรา คล้อยตามวงศ์ อังคณา ชันตรีจิตรานนท์ และนฤมล ศรราชพันธุ์. (2564). การพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กออทิสติกด้วยกิจกรรมทางคหกรรมศาสตร์ในโรงเรียนชลประทานสงเคราะห์จังหวัดนนทบุรี. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 36 (3), 100-108.

รวีพร ผ่าด่าน. (2557). *ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้
รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การฉีกตัดปะเศษวัสดุ*. (วิทยานิพนธ์
ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด. (2562). *หลักสูตรสถานศึกษา
สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระยะแรกเริ่ม (ฉบับปรับปรุง)
พุทธศักราช 2562*. ร้อยเอ็ด: ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *คู่มือหลักสูตรการศึกษา
ปฐมวัยพุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

Lamme, L. L. (1978). Handwriting: In an Early Childhood Curriculum.
Young Children, 1(35), 20-27.

การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องดวงอาทิตย์กับชีวิตของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ
หาความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลอง
Development of Science Process Skills and Learning
Achievement of Prathomsuksa 3 Students on the Topic
of Sun and Life by Inquiry-Based Learning (5Es) and
model

นุชชานา ก้องสูงเนิน^{1*} และวีณัส ภักดีนรา²

Nudchanat Kongsungnoern^{1*}, and Venus Paknara²

Received: August 22, 2023

Revised: December 19, 2023

Accepted: December 23, 2023

¹สาขาวิชาชีพรู คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
Department of Teaching Profession, Faculty of Education, Loei
Rajabhat University

(Email : sundayshop1121@gmail.com)

*Corresponding Author

²สาขาวิชาชีพรู คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
Department of Teaching Profession, Faculty of Education, Loei
Rajabhat University

(Email : Venus Paknara@gmail.com)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลองหลังเรียนโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ เรื่องดวงอาทิตย์กับชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลองระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลอง กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลชุมแพ จำนวน 29 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 เครื่องที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลอง 2) แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 3) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 4) แบบวัดความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการใช้สถิติเปรียบเทียบ t-test แบบ One sample t-test และแบบ Dependent sample t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลองมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการใช้โมเดลจำลองอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.32)

คำสำคัญ: ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es), โมเดลจำลอง

Abstract

The objectives of this research were 1) to compare the learning science process skills after learning by using Inquiry- based learning (5Es) and model, with an average of 70 percent, 2) compare the learning achievement on Sun and Life before and after learning by using inquiry-based learning (5Es) and model, and 3) to study students' satisfaction upon using inquiry-based learning (5Es) and model. The sample consisted of 29 Pratomsuksa 3 students at Chumpae school in the 2nd semester of the academic year 2022. The research instruments consisted of 1) lesson plans using inquiry - based learning (5Es) and model, 2) science process skills test, 3) the achievement test and 4) satisfaction questionnaire. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, t-test for one sample, and t-test for Dependent Samples.

The findings were as follows:

1) The students' science process skills after learning were statistically higher than those the criteria 70 percentage at .01 level of significant difference.

2) The students' learning achievement after learning was statistically higher than those before learning at the .05 level of significant difference.

3) The students' satisfaction with the learning management based on 5Es with the use of model showed at the highest level. ($\bar{X} = 4.82$, $SD = 0.32$)

Keywords: Science process skills, Learning achievement, Inquiry-

based learning (5Es), Model

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับชีวิตของทุกคนทั้งในการดำรงชีวิตประจำวัน และในงานอาชีพต่าง ๆ เครื่องมือเครื่องใช้ได้ถูกผลิตขึ้นมาเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ล้วนเป็นผลของความรู้ วิทยาศาสตร์ ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ และศาสตร์อื่น ๆ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ช่วยให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างมาก ทำให้คนได้พัฒนาวิธีคิดทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะที่สำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลหลากหลายและประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์จึงเป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งความรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) โดยในการจัดการเรียนรู้ในวิชาวิทยาศาสตร์ต้องอาศัยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นความชำนาญหรือความสามารถในการใช้ความคิดเพื่อค้นคว้าความรู้ รวมทั้งการแก้ปัญหา ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์จึงเป็นทักษะทางปัญญา (Intellectual Skill) โดยเป็นการทำงานของสมองซึ่งมีหลายทักษะ เช่น ทักษะการสื่อความหมายข้อมูล ทักษะการสังเกต ทักษะการระบุ ทักษะการจำแนก ทักษะการเรียงลำดับ ทักษะการเปรียบเทียบ ทักษะการพยากรณ์ ทักษะการใช้ตัวเลข ทักษะการหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปกกับสเปกและสเปกกับเวลา ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล และทักษะการลงข้อสรุป เป็นต้น

กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เป็นยุทธวิธีในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เน้นการแก้ปัญหาเป็น โดยมีผู้สอนเป็นผู้ที่คอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดและคิดหาคำตอบ ตลอดจนเป็นผู้

อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง ซึ่งประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) และขั้นที่ 5 ขั้นประเมิน (Evaluation) (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2546) นอกจากนี้ในการเรียนรู้ในวิชาวิทยาศาสตร์ควรมีสื่อที่มีประสิทธิภาพมาช่วยขยายการเรียนรู้ให้กับนักเรียน จึงต้องอาศัยเพื่อสื่อเป็นตัวกลางที่ในการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนทำให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของเนื้อหาในบทเรียนได้ตรงกับจุดประสงค์ การนำโมเดลจำลองมาใช้ในการจัดการเรียนการรู้อย่างเป็นระบบจะทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากโมเดลจำลองเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นเพื่อใช้อธิบายแนวคิด หลักการ กฎหรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์กับความเป็นจริง (Gilbert et al., 2000) โมเดลจำลองจึงเป็นสื่อที่มีความสำคัญต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลชุมแพ อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าเป้าหมายโดยเฉพาะสาระที่ 1 วิทยาศาสตร์ชีวภาพ หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่องดวงอาทิตย์กับชีวิต ตลอดจนขาดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในหลายทักษะ ดังนี้ 1) ทักษะการสังเกต 2) ทักษะการจำแนกประเภท 3) ทักษะการตั้งสมมติฐาน 4) ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล และ 5) ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ผู้วิจัยในฐานะของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ดวงอาทิตย์กับชีวิต โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลองเพื่อให้การเรียนการ

สอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ส่งผลดีต่อการพัฒนาการเรียนรู้และสามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้กับนักเรียนได้เพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลองหลังเรียนโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลองระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ สืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลอง

สมมติฐานของการวิจัย

1. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลองหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70
2. ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลองอยู่ในระดับมาก

วิธีการศึกษา

ผลการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์ เรื่องดวงอาทิตย์กับชีวิตของนักเรียนชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลอง มีวิธีการศึกษา ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนอนุบาลชุมแพ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 29 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลอง

ตัวแปรตาม คือ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. ขอบเขตของเนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ เรื่อง เนื้อหารายวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ดวงอาทิตย์กับสิ่งมีชีวิต

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา คือ ระยะเวลาในการทดลอง จำนวน 10 คาบ คาบเรียนละ 50 นาที ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2/2565

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

5.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลอง จำนวน 5 แผน ที่มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.82$, S.D.= 0.32) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับมาตรฐาน การเรียนรู้และตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2) เขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง ในแต่ละแผนประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้

แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) สื่อ (โมเดลจำลอง) แหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

3) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน (ด้านหลักสูตรและการสอน 1 คน ด้านการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 1 คน และด้านการวัดและการประเมินผล 1 คน) เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับการใช้โมเดลจำลอง โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายประเมินคุณภาพของแผนการเรียนรู้ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2553) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49	หมายถึง	เหมาะสมมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
คะแนนเฉลี่ย 0.50 - 1.49	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

4) นำแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับการใช้โมเดลจำลองไปทดลองใช้กับนักเรียนเป็นกลุ่มเป้าหมาย

2.2 แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือกเพื่อวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 5 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการสังเกต 2) ทักษะการจำแนกประเภท 3) ทักษะการตั้งสมมติฐาน 4) ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล 5) ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ทักษะละ 5 ข้อ รวม 25 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามขั้นตอนและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และการวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และดำเนินการสร้างแบบวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้

2) นำแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน (ด้านหลักสูตรและการสอน 1 คน ด้านการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 1 คน และด้านการวัดและการประเมินผล 1 คน) โดยตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ความตรงเนื้อหา ลักษณะการใช้คำถาม ตัวเลือก ความสอดคล้องของพฤติกรรมที่ต้องการวัด และความถูกต้องของการใช้ภาษา ได้แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.50 - 1.00 จากนั้นจึงทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3) นำแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.21 - 0.67 ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.61 และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (R) = 0.89

4) นำแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดวงอาทิตย์กับชีวิต จัดพิมพ์เป็นฉบับจริงเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดวงอาทิตย์กับชีวิต จำนวน 25 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามขั้นตอนและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และดำเนินการสร้างแบบวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้

2) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดวงอาทิตย์กับชีวิต เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน (ด้านหลักสูตรและการสอน 1 คน ด้านการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 1 คน และด้านการวัดและการประเมินผล 1 คน) โดยตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ความตรงเนื้อหา ลักษณะการใช้คำถาม ตัวเลือก ความสอดคล้องของพฤติกรรมที่ต้องการวัด และความถูกต้องของการใช้ภาษา ได้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดวงอาทิตย์กับชีวิต ที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.50-1.00 จากนั้นจึงทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3) นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ดวงอาทิตย์กับชีวิต ไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.24–0.65 ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.74 และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (R)=0.71

4) นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดวงอาทิตย์กับชีวิต ไปจัดพิมพ์เป็นฉบับจริงเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

3.4 แบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับชุดโมเดลจำลอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert Scale จำนวน 15 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามขั้นตอนและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจและการวัดความพึงพอใจตามจุดประสงค์

2) นำแบบวัดความพึงพอใจให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน (ด้านหลักสูตรและการสอน 1 คน ด้านการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 1 คน และด้านการวัดและการประเมินผล 1 คน) ได้แบบวัดความพึงพอใจที่มีค่า IOC = 1.00 จากนั้นจึงทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3) จัดทำแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้แบบ (5Es) ร่วมกับโมเดลจำลอง ฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดวงอาทิตย์กับชีวิตจากผลการจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัย การสอบถามคณะครู และการสัมภาษณ์นักเรียนที่เคยเรียนเรื่องนี้มาแล้ว เพื่อประกอบการเขียนแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อ

2. ให้นักเรียนทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์

เรื่อง ดวงอาทิตย์กับสิ่งมีชีวิต จำนวน 25 ข้อ ก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลองเรื่อง ดวงอาทิตย์กับชีวิต

3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลองตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้สร้างขึ้น และให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 5 ทักษะ จำนวน 25 ข้อ

4. เมื่อเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้แล้วให้นักเรียนทำการแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดวงอาทิตย์กับสิ่งมีชีวิต จำนวน 25 ข้อ (แบบทดสอบวัดชุดเดิมที่มีการสลับข้อคำถามไว้)

5. ให้นักเรียนทำแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลอง จำนวน 15 ข้อ

6. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไปตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำข้อมูลไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการพรรณนาข้อมูล โดยห่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการใช้สถิติเปรียบเทียบ t-test แบบ One sample t-test และแบบ Dependent sample t-test)

ผลการศึกษา

ผลการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์ เรื่องดวงอาทิตย์กับชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลอง โดยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ที่ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es)

ร่วมกับการใช้โมเดลจำลองกับเกณฑ์ร้อยละ 70 แสดงผลได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

คะแนน	เกณฑ์ (ร้อยละ)	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D	t	df	Sig.
หลังเรียน	70	25	17.75	2.77	34.487*	29	.000**

*** $p < .001$

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 5 ทักษะหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลอง โดยมีคะแนนทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ($\bar{X} = 17.75$, S.D. = 2.77) คิดเป็นร้อยละ 71 สูงกว่าเกณฑ์ (ร้อยละ 70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดวงอาทิตย์กับชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน ได้ผลวิจัยดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์เรื่อง ดวงอาทิตย์กับชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

การทดลอง	N	\bar{X}	S.D	t	df	Sig.
ก่อนเรียน	29	12.75	.685	2.060*	28	.049
หลังเรียน	29	19.24	3.376			

* $p < 0.5$

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เรื่องดวงอาทิตย์กับชีวิต ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลอง ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 12.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .685 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.376 และเมื่อทดสอบความแตกต่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. การศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลอง ได้ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลอง

องค์ประกอบการเรียนรู้	\bar{X}	S.D	ระดับความพึงพอใจ	อันดับ
1. ด้านบทบาทผู้สอน	4.82	0.32	มากที่สุด	1
2. ด้านบทบาทผู้เรียน	4.72	0.42	มากที่สุด	3
3. ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้	4.54	0.49	มากที่สุด	4
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.29	0.51	มาก	5
5. ด้านประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับ	4.75	0.41	มากที่สุด	2
รวม	4.62	0.07	มากที่สุด	

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับโมเดลจำลองโดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D = 0.77) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเรียงลำดับเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ 1. ด้านบทบาทผู้สอนมีความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$, S.D=0.32) 2. ด้าน

ประโยชน์ ที่ผู้เรียนได้รับมีความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75, S.D=0.41$) 3. ด้าน
บทบาทผู้เรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72, S.D=0.42$) 4. ด้านวิธีการ
จัดการเรียนรู้มีความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54, S.D=0.49$) และ 5. ด้านการ
วัดและประเมินผลมีความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29, S.D=0.41$) ตามลำดับ

สรุปผล

การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์ เรื่องดวงอาทิตย์กับชีวิตของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการ
ใช้โมเดลจำลอง เป็นไปตามจุดประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์
ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนมีความพึงใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้
ร่วมกับการใช้โมเดลจำลองอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82, SD.= 0.32$)

อภิปรายผล

การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์ เรื่องดวงอาทิตย์กับชีวิตของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการ
ใช้โมเดลจำลอง อภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์
ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้ง
ไว้ เนื่องจากการใช้วิธีการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ถือว่าเป็นแนวทาง

การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ช่วยให้เห็นกระบวนการของวิทยาศาสตร์ และนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ รวมทั้งทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาเจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์ และเกิดความสามารถที่จะพัฒนาตนเองในกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (ประสาธน์ เมืองเฉลิม, 2558) นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้ทำกิจกรรมกลุ่มแบบลงมือคิดลงมือปฏิบัติร่วมกันจึงสามารถเข้าใจปัญหาและหาคำตอบของปัญหาได้ดีขึ้น โดยมีกระบวนการเริ่มต้นจากการระบุปัญหา รวบรวมข้อมูล สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านประสบการณ์ตรง ได้สังเกต ได้สัมผัส ได้ตั้งสมมติฐาน ได้ทำการทดลองด้วยตนเอง ได้เก็บรวบรวมข้อมูล จำแนกประเภทของข้อมูล ได้ลงความเห็น สรุปคำตอบทดสอบสมมติฐาน ตลอดจนได้จัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล นำข้อมูลคำตอบที่ได้มาอภิปรายความรู้ร่วมกันจนสามารถค้นพบความรู้ใหม่และมานำเสนอสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ เพ็ญพักตร์ ช่วยพันธ์ (2560) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน ผลการวิจัยการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนทำให้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนเพิ่มขึ้น

2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากการได้รับประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และกระบวนการทางความคิดในการค้นพบความรู้หรือได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองเพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยนำความรู้ หลักการ แนวคิดหรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ที่ได้เรียนรู้ไปเชื่อมโยงกับประเด็นปัญหาที่ผู้เรียนสนใจและให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง ระดมความคิดและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความสามารถและความถนัดของ

ตนเองอย่างเป็นอิสระ นอกจากนี้ยังมีการนำโมเดลจำลองมาใช้เป็นสื่อประกอบเพิ่มเติมยังมีความสอดคล้องกับเนื้อหา สอดคล้องกับวินัส ภัคตินรา (2565) ที่ได้ อธิบายว่าการนำเสนอสิ่งเร้าในส่วนที่เป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้สำหรับ นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาควรมีความสอดคล้องกับระดับพัฒนาการทาง ด้านสติปัญญาในชั้นปฏิบัติการคืออย่างมีเหตุผลเชิงรูปธรรมตามแนวคิดทฤษฎี พัฒนาการทางด้านสติปัญญาของ Piaget เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้อย่างถูกต้อง เกิดความเข้าใจและช่วยขยายการเรียนรู้ ซึ่งโมเดลจำลองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นไป ตามหลักการดังกล่าว จึงทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น โดยมีผู้ สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก คอยช่วยเหลือ คอยให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ เรียนจนทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ดวงอาทิตย์ กับสิ่งมีชีวิตเพิ่มสูงขึ้นก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ พิมชนก เจริญชีพ (2564) ที่ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เรื่องระบบ หมุนเวียนเลือดด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการ ใช้แบบจำลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 70 สอดคล้องกับ เกียรติศักดิ์ รักษาพลและธนกร แยมประพาย (2563) ที่ได้ศึกษาการพัฒนา ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยวิธีการสอนแบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 22.84 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ยหลัง เรียนเท่ากับ 26.32 คะแนน คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลองอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$, $S.D = 0.32$) ซึ่งเป็น ไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลอง เรื่องดวงอาทิตย์กับชีวิตทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้

อย่างเข้าใจในเนื้อหาและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดและใช้ในการดำเนินชีวิตได้มีการให้นักเรียนช่วยกันคิดช่วยกันค้นหาตอบ มีสื่อโมเดลจำลองที่ดึงดูดความสนใจและช่วยให้เกิดความเข้าใจ อีกทั้งยังมีตัวอย่างที่หลากหลาย มุ่งเน้นบรรยากาศในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิด การลงมือปฏิบัติ ทุกคนจึงมีโอกาสดำเนินการใช้ความคิดอย่างเต็มศักยภาพ ได้ช่วยกันทำ รู้สึกสนุกไปกับการเรียนรู้จึงส่งผลให้นักเรียนความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้โมเดลจำลอง ซึ่งสอดคล้องกับจันทร์ทิพย์ มีแสงพันธ์ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสเต็มผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจโดยภาพรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.66$, S.D. = 0.04) และสอดคล้องกับอับดุลเลาะ อุมาร์ (2560) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่องสมดุลเคมีที่มีต่อแบบจำลองทางความคิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเดชะปัตตนยานุกูล จังหวัดปัตตานี พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้สอนควรสอนตามลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5 Es) และจัดทำโมเดลจำลองที่สวยงามดึงดูดความสนใจของผู้เรียนโดยอธิบายโมเดลจำลองประกอบอย่างละเอียดเพื่อให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลระยะยาวของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้แบบจำลอง
2. ควรมีการศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการใช้แบบจำลองในเนื้อหาอื่น ๆ หรือในทักษะอื่น ๆ เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดแก้ปัญหา ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกียรติศักดิ์ รักษาพล และชนกร แยมประพาย. (2563) การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยวิธีการสอนแบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ (5Es). *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 6(6), 199-212.
- จันทร์ทิพย์ มีแสงพันธ์ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสเต็มผ่าน กระบวนการสืบเสาะหาความรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2553). *เทคโนโลยีการศึกษา: ทฤษฎีและการวิจัย*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.
- ประสาธน์ เนื่องเฉลิม. (2558). *การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: แอคทีฟพรีนติ้ง.

- พิมชนก เจริญชีพ. (2564). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องระบบหมุนเวียนเลือดด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการใช้แบบจำลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, *วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์*, 5(1), 26-39.
- เพ็ญพักตร์ ช่วยพันธ์. (2560). *ผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการ เรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* (วิทยานิพนธ์หลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช).
- วินัส ภัคดีนรา. (2565). *เอกสารคำสอน รายวิชา การจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียน.* เลย: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2546). *คู่มือวัดผลประเมินผลวิทยาศาสตร์.* กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- อับดุลเลาะ อุมาร์. (2560). *ผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่องสมดุลเคมีที่มีต่อแบบจำลองทางความคิด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเดชะปัตตนยานุกูล จังหวัดปัตตานี.* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- Gilbert, J.K., Boulter, C. J.; & Rutherford, M. (2000). *Explanations with Models in Science Education. Developing Models in Science Education*, 1965, 193-208. doi.org/10. 1007/978-94-010-0876-1_10.

การประเมินปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษา
ของนิสิตชั้นปีที่ 1 หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมือง

การปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Evaluation of Factors Regarding the Decision Making of
Freshmen in Choosing to Study at Political Science
Program of College of Politics and Governance,

Maharakham University

เกษราภรณ์ คลั่งแสง¹

Ketsaraporn Klungsaeng¹

Received: September 25, 2023

Revised: November 10, 2023

Accepted: November 21, 2023

¹วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
College of Politics and Governance, Maharakham University.

(Email : ketsaraporn.k@msu.ac.th)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อประเมินปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาของนิสิตชั้นปีที่ 1 หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีประชากร จำนวน 900 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตชั้นปีที่ 1 หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 308 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ t-test สถิติทดสอบ F-test (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาของนิสิตชั้นปีที่ 1 หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในภาพรวมรายด้านทั้ง 7 ด้าน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$, S.D.=0.53) เมื่อพิจารณารายด้าน ลำดับแรก คือ ด้านหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.61) รองลงมา คือ ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.59) ลำดับที่สาม ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.68) ลำดับที่สี่ ด้านบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.63) ลำดับที่ห้า ด้านสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.80$, S.D.=0.65) ลำดับที่หก คือ ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$, S.D.=0.65) และลำดับที่เจ็ด คือ ด้านครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.33$, S.D.=0.64) ตามลำดับ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาของนิสิตชั้นปีที่ 1 หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า นิสิตที่เรียนสาขาวิชาเอกต่างกัน มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้าน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนิสิต รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว และภูมิฐานะที่ต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P > .05$)

คำสำคัญ: หลักสูตร, ปัจจัยในการเลือกศึกษาต่อ

Abstract

This research is a quantitative research assessing factors regarding decision making of freshmen in choosing to study at Political Science Program of College of Politics and Governance, Mahasarakham University. Population consisted of 900 people and 308 first-year students at the Political Science Program of College of Politics and Governance, Mahasarakham University were used as samples. Rating scale of 5-level was used as a research instrument. Data analysis includes frequency, mean, and standard deviation statistical tests t-test and F-test (One-way ANOVA)

The study indicates that overall picture of factors regarding decision making of freshmen in choosing to study at Political Science Program of College of Politics and Governance, Mahasarakham University is at a high level with ($\bar{X} = 3.79, S.D.=0.53$). The top factor for students choosing to study at College of Politics and Governance is the course at a high level ($\bar{X} = 4.02, S.D.=0.61$); the second factor is college's image at a high level ($\bar{X} = 4.00, S.D.=0.59$). The third factor is courses management at a high level ($\bar{X} = 3.91, S.D.=0.68$). The fourth factor is administrative management at a high level (\bar{X}

=3.84, S.D.=0.63). The fifth factor is the society at a high level (\bar{X} =3.80, S.D.=0.65) The sixth factor is the expenses during college life at a high level (\bar{X} =3.62, S.D.=0.65) and the last factor is the family at a high level (\bar{X} =3.33, S.D.=0.64).

Comparative analysis of factors affecting the decision to choose admission for first year students in the Bachelor of Political Science program, College of Politics and Governance. Mahasarakham University revealed that students studying different majors have no different factors that affect the decision to choose to study in the Bachelor of Political Science program of first-year students at the College of Politics and Governance. Mahasarakham University. While the average monthly income of students, monthly income of the family and different domiciles affect the decision to choose to study in the Bachelor of Political Science program of first-year students at the College of Politics and Governance, Mahasarakham University differently at statistically significance ($P > .05$).

Keywords: Courses, Factors regarding decision making

บทนำ

การศึกษาถือเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ความรู้ ความคิดความสามารถ พฤติกรรม เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม วัฒนธรรม รวมถึงด้านการเมือง ปัจจุบันแนวโน้มทางการศึกษาได้ถูกพัฒนาขึ้นมาก ซึ่งเป็นกระแสทำให้ผู้ปกครอง นักเรียน นิสิต นักศึกษา เกิดความ

กระตือรือร้น พยายามหาทางศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อพัฒนาตนเองให้มี ความรู้ ความสามารถ ทักษะ นำไปสู่การแข่งขันในการทำงาน การเลือกงาน อาชีพ ตำแหน่งที่มีความเหมาะสม รายได้ที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนเป็นที่ยอมรับจาก เพื่อน ชุมชน และสังคม (ฉัตรชัย อินทสังข์ และคณะ, 2551 อ้างถึงใน อินยาร ช่วยทุกข์เพื่อน, 2557)

ปัจจุบันประเทศไทยมีสถาบันระดับอุดมศึกษาเป็นจำนวนมากทั้ง มหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน และสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ ซึ่งเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้จึง ส่งผลให้เกิดการแข่งขันทางการศึกษาตามมา ในแต่ละสถาบันมีการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรม และประชาสัมพันธ์ เช่น โครงการตลาดนัดหลักสูตร การจัด โครงการ Open house การจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษาสัญจร และหรือการ ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อวิทยุ เว็บไซต์ เป็นต้น เพื่อเป็นการแนะนำเกี่ยวกับ มหาวิทยาลัย คณะ/วิทยาลัย หลักสูตร และสาขาวิชาต่าง ๆ ที่ทางมหาวิทยาลัย ได้ทำการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียน นิสิต นักศึกษามีความเข้าใจ และ เพื่อให้การรับสมัครเรียนเข้าศึกษาต่อให้เป็นไปตามเป้าหมายและแผนการรับ ใน ขณะเดียวกันก็เป็นการเปิดโอกาส และทางเลือกให้แก่ผู้เรียนมากเช่นกัน

จากสถานการณ์ในปัจจุบัน รัฐบาลได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการรับบุคคล เข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาจากเดิมที่ให้แต่ละสถาบันกำหนดรูปแบบการ รับเข้าศึกษาได้โดยอิสระ เป็นการรับบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอาชีวศึกษาระบบ TCAS ซึ่งเป็นการบริหารจัดการสิทธิ์ของนักเรียนในการเข้าศึกษาได้เพียง 1 สิทธิ์ เท่านั้น เพื่อเป็นการลดปัญหาในการกันสิทธิ์ของผู้อื่น ถึงแม้ว่าวิทยาลัยการเมือ งการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จะไม่มีผลกระทบในการรับเข้าศึกษาที่ ไม่เป็นตามเป้าหมาย แต่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ประกอบการดำเนินงานและพัฒนารูป แบบกิจกรรม โครงการ ตลอดจนจุดเด่นของหลักสูตร เพื่อคงไว้ซึ่งสถานะดังกล่าว รวมถึงการพัฒนาในอนาคต เพื่อให้จำนวนการรายงานตัวเข้าศึกษาต่อใน

หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตได้ตรงตามยอดที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาของนิสิตชั้นปีที่ 1 หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะได้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อ ในทั้ง 7 ด้าน คือ 1) ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน 2) ด้านหลักสูตร 3) ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา 4) ด้านการจัดการเรียนการสอน 5) ด้านบริหารจัดการ 6) ด้านครอบครัว และ 7) ด้านสังคม เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบัน เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนกิจกรรม การประชาสัมพันธ์ของหลักสูตร ข้อมูลเบื้องต้นในการจัดโครงการแนะแนวการศึกษาสัญจร รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการทำวิจัยสามารถนำมาประกอบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน (สกอ.) องค์ประกอบในการประกันคุณภาพหลักสูตร ในประเด็นความพึงพอใจของนิสิตต่อกระบวนการรับนิสิต การส่งเสริมและพัฒนานิสิต สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ที่ 3.1

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำแนกตามสาขาวิชาเอก รายได้ต่อเดือนของนิสิต รายได้ต่อเดือนของครอบครัว รวมถึงภูมิถิ่น

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัย การวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตามแผนการรับนิสิต จำนวนทั้งสิ้น 900 คน

1.2 นิสิต หมายถึง นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต 1) เอกการเมืองการปกครอง 2) เอกรัฐประศาสนศาสตร์ และ 3) เอกความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สังกัดวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.3 กลุ่มตัวอย่าง การคำนวณหน่วยตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง เนื่องจากทราบจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างที่แน่นอน ผู้วิจัยใช้สูตรของใช้สูตรทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน สุทนต์ ศรีไสย์, 2551) กำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน 0.05

สูตรการคำนวณหากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้คือ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

$$n = \frac{900}{1 + 900 (0.05)^2}$$

$$n = 277$$

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรับกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 280 คน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนนิสิตที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสาขาวิชาเอก

สาขาวิชาเอก	จำนวน	กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่างเก็บจริง
การเมืองการปกครอง	400	125	139
รัฐประศาสนศาสตร์	400	125	136
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	100	30	33
รวม	900	280	308

หมายเหตุ : เนื่องจากการให้ข้อมูลของนิสิตการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และการตอบแบบสอบถามผ่าน google form ส่งผลให้มีการตอบแบบสอบถามเพิ่มขึ้นจากสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากทุกสาขาวิชาเอกที่กำหนดในข้างต้นจากเดิมกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 280 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลจริง 308 คน

2. นิยามตัวแปรการวิจัย

ปัจจัยการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อ หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต ของนิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทั้ง 7 ด้าน

- 1) ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน หมายถึง ชื่อเสียง ความพร้อม การเป็นที่ยอมรับ
- 2) ด้านหลักสูตร หมายถึง มีมาตรฐาน มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา มีความทันสมัยและสอดคล้องกับศาสตร์ในสาขา ความต้องการของตลาดแรงงาน
- 3) ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา หมายถึง ค่าหน่วยกิต ค่าบำรุงการศึกษา มีความเหมาะสม ค่าใช้จ่ายอยู่ในขอบเขตที่สามารถเข้าศึกษา ผู้ปกครองเบิกค่าเล่าเรียนได้ มีทุนการศึกษา มีทุนสำหรับเรียนดีและกีฬาเด่น
- 4) ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอน มีคุณภาพ สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้อื่นมีความพร้อม ทันสมัย และเหมาะสม กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมทักษะการปฏิบัติจริง และหรือลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลจริง
- 5) ด้านบริหารจัดการ หมายถึง มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดี

นำเข้ามาศึกษา ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุดมีเพียงพอต่อความต้องการของนิสิต การจัดระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้คำแนะนำแก่นิสิต มีระบบ Internet ที่สามารถเชื่อมโยงติดต่อข้อมูลได้ตลอดเวลา มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่ดี

6) ด้านครอบครัว หมายถึง รายได้ของครอบครัว สภาพคล่องด้านการเงิน เช่น มีเงินเก็บไว้ใช้จ่าย ยามฉุกเฉิน ค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวและภาระหนี้สิน ครอบครัวสนับสนุนทุก ๆ ด้านของการเข้าศึกษาต่อ

7) ด้านสังคม หมายถึง การยอมรับจากสังคม คำแนะนำจากอาจารย์ผู้สอนหรือครอบครัวญาติพี่น้อง สามารถนำวิชาชีพไปประกอบอาชีพได้ ความก้าวหน้าในอาชีพการงานในอนาคต

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎี สร้างกรอบแนวคิดและร่างแบบสอบถาม ผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และผ่านการทดลองใช้ (Try Out) กับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง 30 คน และการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha Coefficient) 0.7 ขึ้นไป ของเครื่องมือ โดยเป็นการใช้คำถามปลายปิดและปลายเปิดในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อถามาตรวัดความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยเนื้อหาของแบบสอบถามจะประกอบด้วย

3.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาของนิสิตชั้นปีที่ 1 ต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 7 ด้าน 1) ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านหลักสูตร จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา จำนวน 6 ข้อ 4) ด้านการจัดการเรียนการสอน จำนวน 7 ข้อ 5) ด้านบริหารจัดการ จำนวน 8 ข้อ 6) ด้าน

ครอบครัว จำนวน 6 ข้อ 7) ด้านสังคม จำนวน 6 ข้อ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คือ สถิติเชิงพรรณนา (Description Statistics) สำหรับวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยแสดงการวิเคราะห์เป็นค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยาย

4.2 การวิเคราะห์เพื่อทดสอบว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อของนิสิตชั้นปีที่ 1 ในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คือ สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) ได้แก่ สถิติทดสอบ t-test และสถิติทดสอบ F-test (One-way) โดยการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สรุปผลการดำเนินงานวิจัยโดยกำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

5 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นด้วยมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นด้วยมาก

3 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นด้วยปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นด้วยน้อย

1 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นด้วยน้อยที่สุด

จากนั้นหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถามโดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย เป็นรายข้อ รายด้าน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545:103)

คะแนน 4.51-5.00 หมายถึง มีเป็นจริงหรือพึงพอใจให้เกิดขึ้นมากที่สุด

คะแนน 3.51-4.50 หมายถึง มีเป็นจริงหรือพึงพอใจให้เกิดขึ้นมาก

คะแนน 2.51-3.50 หมายถึง มีเป็นจริงหรือพึงพอใจให้เกิดขึ้นปานกลาง

คะแนน 1.51-2.50 หมายถึง มีเป็นจริงหรือพึงพอใจให้เกิดขึ้นน้อย

คะแนน 1.00-1.50 หมายถึง มีเป็นจริงหรือพึงพอใจให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด สำหรับค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใช้เกณฑ์ไม่เกิน 1.00

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาของนิสิตชั้นปีที่ 1 ต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม รายด้าน

ประเด็นการตัดสินใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับการตัดสินใจ
1. ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน	4.00	0.59	มาก
2. ด้านหลักสูตร	4.02	0.61	มาก
3. ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา	3.62	0.65	มาก
4. ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.91	0.68	มาก
5. ด้านบริหารจัดการ	3.84	0.63	มาก
6. ด้านครอบครัว	3.33	0.64	ปานกลาง
7. ด้านสังคม	3.80	0.65	มาก
รวมรายด้าน	3.79	0.53	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในภาพรวมรายด้านทั้ง 7 ด้าน พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 มีระดับการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณารายด้าน ลำดับแรก ด้านปัจจัยการตัดสินใจเลือกเข้า

ศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คือ ด้านหลักสูตร อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.02, S.D.=0.61) รองลงมา คือ ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.00, S.D.=0.59) ลำดับที่สาม ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.91, S.D.=0.68) ลำดับที่สี่ ด้านบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.84, S.D.=0.63) ลำดับที่ห้า ด้านสังคม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.80, S.D.=0.65) ลำดับที่หก คือ ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.62, S.D.=0.65) และลำดับที่เจ็ด คือ ด้านครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} =3.33, S.D.=0.64) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามสาขาวิชาเอก

ประเด็นการตัดสินใจ	สาขาวิชาเอก						F	P
	การเมืองการปกครอง		รัฐประศาสนศาสตร์		ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน	3.96	0.63	4.08	0.52	3.87	0.59	2.23	0.11
2. ด้านหลักสูตร	3.99	0.62	4.09	0.57	3.90	0.61	1.79	0.17
3. ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา	3.62	0.64	3.57	0.66	3.82	0.65	1.96	0.14
4. ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.92	0.68	3.93	0.66	0.76	0.68	0.87	0.42
5. ด้านบริหารจัดการ	3.97	0.65	3.90	0.659	3.82	0.63	1.11	0.33
6. ด้านครอบครัว	3.33	0.66	3.36	0.61	3.21	0.64	0.70	0.50
7. ด้านสังคม	3.80	0.66	3.85	0.61	3.62	0.65	1.71	0.18
รวม	3.77	0.51	3.82	0.49	3.71	0.62	0.71	0.49

จากตารางที่ 3 พบว่า นิสิตที่เรียนสาขาวิชาเอกต่างกัน มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนิสิต

ประเด็นการตัดสินใจ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนิสิต								F	P
	ต่ำกว่า 5,000 บาท		5,001 – 7,000 บาท		7,001 – 10,000 บาท		10,001 บาทขึ้นไป			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน	3.94	0.59	4.12	0.57	3.94	0.64	3.88	0.57	2.54	0.06
2. ด้านหลักสูตร	3.96	0.60	4.14	0.57	3.96	0.74	3.89	0.66	2.28	0.08
3. ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา	3.53	0.68	3.74	0.64	3.60	0.52	3.61	0.58	2.42	0.07
4. ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.83	0.68	4.03	0.66	3.95	0.72	3.70	0.64	2.67	0.05
5. ด้านบริหารจัดการ	3.78	0.62	3.94	0.63	3.78	0.54	3.72	0.69	1.81	0.15
6. ด้านครอบครัว	3.21	0.58	3.48	0.72	3.20	0.55	3.43	0.58	4.45	0.00
7. ด้านสังคม	3.72	0.64	3.94	0.65	3.68	0.66	3.73	0.61	2.88	0.04
รวม	3.71	0.51	3.91	0.54	3.73	0.50	3.71	0.52	3.60	0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า นิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P > .05$)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว

ประเด็นการตัดสินใจ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว												F	P
	ต่ำกว่า 10,000 บาท		10,001 – 20,000 บาท		20,001 – 30,000 บาท		30,001 – 40,000 บาท		40,001 – 50,000 บาท		50,001 บาทขึ้นไป			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน	3.82	0.63	4.04	0.57	4.04	0.54	4.18	0.55	4.05	0.52	3.98	0.72	2.54	0.06
2. ด้านหลักสูตร	3.84	0.66	4.07	0.58	4.03	0.52	4.22	0.66	4.12	0.52	3.97	0.77	2.28	0.08
3. ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา	3.40	0.68	3.61	0.60	3.60	0.62	3.88	0.79	3.92	0.53	3.77	0.67	2.42	0.07
4. ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.69	0.73	3.92	0.61	3.99	0.63	4.21	0.68	3.97	0.54	3.85	0.92	2.67	0.05
5. ด้านบริหารจัดการ	3.63	0.67	3.87	0.56	3.86	0.61	4.12	0.67	3.91	0.65	3.80	0.71	1.81	0.15
6. ด้านครอบครัว	3.18	0.64	3.27	0.59	3.28	0.62	3.72	0.77	3.46	0.63	3.59	0.64	4.45	0.00
7. ด้านสังคม	3.56	0.72	3.83	0.56	3.92	0.66	4.10	0.57	3.79	0.55	3.73	0.80	2.88	0.04
รวม	3.59	0.57	3.80	0.47	3.82	0.49	4.06	0.57	3.89	0.41	3.81	0.66	3.60	0.01

จากตารางที่ 5 พบว่า นิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวต่างกัน มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P > .05$)

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทั้ง 7 ด้าน จำแนกตามภูมิภาค

ประเด็นการตัดสินใจ	ภูมิภาค										F	P
	ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออก		ภาคใต้		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน	3.80	0.28	3.80	0.74	4.02	0.60	4.50	0.71	4.01	0.59	1.96	0.08
2. ด้านหลักสูตร	3.70	0.14	3.78	0.59	3.88	0.76	3.90	0.14	4.04	0.60	2.00	0.08
3. ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา	2.83	0.71	3.17	0.74	3.71	0.66	3.33	0.00	3.64	0.65	3.46	0.00
4. ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.71	0.00	3.71	0.96	3.71	0.90	3.86	0.20	3.93	0.66	2.62	0.02
5. ด้านบริหารจัดการ	3.44	0.09	3.44	0.77	3.71	0.73	4.19	0.27	3.86	0.61	2.64	0.02
6. ด้านครอบครัว	3.17	0.00	3.09	0.46	3.26	0.71	2.83	0.24	3.34	0.65	3.97	0.00
7. ด้านสังคม	3.58	0.35	3.39	0.68	3.77	0.80	3.83	0.24	3.82	0.64	3.57	0.00
รวม	3.46	0.00	3.48	0.59	3.72	0.62	3.78	0.18	3.81	0.52	3.53	0.00

สรุปผล

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงงานวิจัยที่ผ่านมา เป็นแนวทางในการออกแบบการวิจัย 7 ด้าน คือ 1) ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน 2) ด้านหลักสูตร 3) ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา 4) ด้านการจัดการเรียนการสอน 5) ด้านบริหารจัดการ 6) ด้านครอบครัว และ 7) ด้านสังคม นิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีระดับการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในภาพรวมทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก

($\bar{X}=3.79$, S.D.=0.53) นิสิตที่เรียนสาขาวิชาเอกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P > .05$) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนิสิต เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของ พบว่า 1) ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนิสิต พบว่า นิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีผลต่อระดับการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แตกต่างจากนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001 – 7,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < .05$) 2) ด้านหลักสูตร จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนิสิต พบว่า นิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีผลต่อระดับการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แตกต่างจากนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001 – 7,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < .05$) 3) ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนิสิต พบว่า นิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีผลต่อระดับการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แตกต่างจากนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001 – 7,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < .05$) 4)

ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนิสิต พบว่า นิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีผลต่อระดับการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แตกต่างจากนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001 – 7,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < .05$) และนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001 – 7,000 บาท มีผลต่อระดับการตัดสินใจ

ในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แตกต่างจากนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < .05$) 5) ด้านบริหารจัดการ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนิสิต พบว่า นิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีผลต่อระดับการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แตกต่างจากนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001 – 7,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < .05$) 6) ด้านครอบครัว จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนิสิต พบว่า นิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีผลต่อระดับการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แตกต่างจากนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001 – 7,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < .05$) และ 7) ด้านสังคม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนิสิต พบว่า นิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีผลต่อระดับการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แตกต่างจากนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 5,001 – 7,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < .05$)

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของ พบว่า 1) ด้านภาพลักษณ์สถาบัน จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว พบว่า นิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาท มีผลต่อระดับการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง แตกต่างนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวอยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท, 20,001 – 30,000 บาท และ 30,001 – 40,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < .05$) 2) ด้านหลักสูตร จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว พบว่า นิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อ

เดือนของครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาท มีผลต่อระดับการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยการเมืองการปกครอง แตกต่างนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวอยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท และ 30,001 – 40,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < .05$) 3) ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว พบว่า นิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาท มีผลต่อระดับการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตวิทยาลัยการเมืองการปกครอง แตกต่างนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวอยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท, 30,001 – 40,000 บาท, 40,001 – 50,000 บาท และ 50,000 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < .05$) และนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวอยู่ระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท มีผลต่อระดับการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง แตกต่างนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวอยู่ระหว่าง 30,001 – 40,000 บาท และ 40,001 – 50,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < .05$) 4) ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว พบว่า นิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาท มีผลต่อระดับการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง แตกต่างนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวอยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท, 20,001 – 30,000 บาท และ 30,001 – 40,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < .05$) และนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวอยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท มีผลต่อระดับการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง แตกต่างนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวอยู่ระหว่าง 30,001 – 40,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < .05$) 5) ด้านบริหารจัดการ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว พบว่า นิสิตที่มี

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาท มีผลต่อระดับการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง แตกต่างนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวอยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท, 20,001 – 30,000 บาท และ 30,001 – 40,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < .05$) 6) ด้านครอบครัว จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว พบว่า นิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาท มีผลต่อระดับการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง แตกต่างนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวอยู่ระหว่าง 30,001 – 40,000 บาท และ 50,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < .05$) และนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวอยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท มีผลต่อระดับการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง แตกต่างนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวอยู่ระหว่าง 30,001 – 40,000 บาท, 40,001 – 50,000 บาท และ 50,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < .05$) และนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวอยู่ระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท มีผลต่อระดับการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง แตกต่างนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวอยู่ระหว่าง 30,001 – 40,000 บาท และ 50,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < .05$) และ 7) ด้านสังคม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว พบว่า นิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาท มีผลต่อระดับการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง แตกต่างนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวอยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท, 20,001 – 30,000 บาท และ 30,001 – 40,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < .05$) และนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวอยู่ระหว่าง 30,001 –

40,000 บาท มีผลต่อระดับการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง แตกต่างนิสิตที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวอยู่ 50,001 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < .05$) ภูมิภาคที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตของนิสิตชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P > .05$)

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาของนิสิตชั้นปีที่ 1 ต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทั้ง 7 ด้าน ผู้วิจัยอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ด้านภาพลักษณ์ของสถาบัน พบว่า การตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยทั่วไป รวมถึงคุณภาพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษานั้นได้รับการยอมรับจากหน่วยงานและองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ แสงจันทร์ (2549) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการศึกษาพบว่า เนื่องจากวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นหน่วยงานที่มีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป มีความพร้อมในการจัดการศึกษา มีผู้บริหารที่มีชื่อเสียง และเป็นวิทยาลัยที่มีความทันสมัยในทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศวิตา ศรีชัยโรจน์ (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อในคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย

เชียงใหม่ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ความมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปของสถาบันมีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อของนักศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชตนันท์ หมั่นมานะ และรุจาภา แพ่งเพชร (2557) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ผลการศึกษาพบว่า ความมีชื่อเสียงของสถาบันและการได้รับการยอมรับในสังคมมีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษราภรณ์ คลังแสง (2559) ศึกษาปัจจัยและความพึงพอใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า เนื่องจากวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ มีความพร้อมในการจัดการศึกษา มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยทั่วไป รวมถึงคุณภาพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม นั้นได้รับการยอมรับจากหน่วยงานและองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน และขวัญจิตร สงวนโรจน์ (2563) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่า ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาเป็นลำดับแรก

2. ด้านหลักสูตร พบว่า ระดับการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากเนื้อหาวิชาที่กำหนดในหลักสูตรเปิดโอกาสให้เลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง หลักสูตรมีมาตรฐานวิชาการที่มีคุณภาพ หลักสูตรที่เปิดสอนเป็นที่น่าสนใจและเอื้อต่อการประกอบอาชีพในอนาคต มีความทันสมัยสอดคล้องกับศาสตร์ในสาขาวิชาและความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ แสงจันทร์ (2549) ผลการ

ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา เนื่องจากหลักสูตรที่เปิดสอนในปัจจุบันเป็นที่ได้รับความนิยม เนื้อหาวิชาที่กำหนดในหลักสูตรสามารถประยุกต์ เนื้อหาวิชาให้เข้ากับสภาวะสังคม การประกอบอาชีพ และด้านเทคโนโลยี และในขณะเดียวกันภาศิริ เขตปิยรัตน์ และสินีนาถ วิกรมประสิทธิ์ (2554) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจ (4ปี) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ พบว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันหรือการประกอบอาชีพมากที่สุดคือวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพการบริหารธุรกิจ 3 รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของศวิตา ศรีชัยโรจน์ (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อในคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรที่เรียนมีความน่าสนใจและเอื้อต่อการประกอบอาชีพในอนาคตมีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อของนักศึกษา และธัญกร ช่วยทุกข์เพื่อน (2557) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในลำดับแรก คือ ปัจจัยด้านหลักสูตร

3. ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา พบว่า การตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากมีทุนการศึกษา เช่น ทุนกู้ยืม กยศ ทุนกู้ยืมฉุกเฉิน เป็นต้น ค่าใช้จ่ายในการศึกษาอยู่ในขอบเขตที่จะสามารถเข้าศึกษาได้ ค่าหน่วยกิต และค่าบำรุงการศึกษามีความเหมาะสม ในขณะเดียวกัน ปวิณ พงษ์โอภาส สมพร พวงเพ็ชร์ และรัชชนก สวนสีดา (2555) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี พบว่าปัจจัยด้าน

เศรษฐกิจ รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชตนันท์ หมั่นมานะ และรุจาภา แพ่งเกษร (2557) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ผลการศึกษาพบว่า ราคาค่าหน่วยกิตมีความเหมาะสม และการมอบทุนพิเศษเพื่อสนับสนุนการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อของนักศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศวิตา ศรีชัยโรจน์ (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อในคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ค่าเล่าเรียนที่ต่ำกว่าที่ถูกกว่าเมื่อเทียบกับสถาบันอื่น ๆ และการมีทุนการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อของนักศึกษา รวมถึงสอดคล้องกับ รัชตนันท์ หมั่นมานะ และรุจาภา แพ่งเกษร (2557) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ พบว่า ราคาค่าหน่วยกิตมีความเหมาะสม มีการมอบทุนพิเศษเพื่อสนับสนุนการศึกษา

4. ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า การตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพและมีความเหมาะสม มีการส่งเสริมทักษะให้นิสิตในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ มีกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการส่งเสริมทักษะการปฏิบัติจริง มีห้องสมุดมีหนังสือดีที่เพียงพอ มีคุณภาพ ทันสมัย ส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ แสงจันทร์ (2549) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการศึกษาพบว่า การจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยใช้ในการเรียนการสอน เช่น จัดหาสื่อ ตาราต่าง ๆ ในการเรียน จัดให้มีศูนย์คอมพิวเตอร์ที่สามารถรองรับในด้านการเรียนได้

อย่าง เพียงพอ มีห้องสมุดในการค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งถือได้ว่าอุปกรณ์การเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะทำให้การเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อของนิสิต รวมถึงภาสิริ เขตปิยรัตน์ และสินีนาถ วิกรมประสิทธิ์ (2554) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรการบริหารธุรกิจ (4ปี) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ กล่าวว่า ปัจจัยด้านทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน และด้านสนับสนุนในกิจกรรมและการให้คำปรึกษา ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนต่อ

5. ด้านบริหารจัดการ พบว่า การตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตั้งอยู่ในเขตชุมชนสะดวกต่อการเดินทางมาศึกษา มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การเข้ามาศึกษา มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุดมีเพียงพอต่อความต้องการของนิสิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภฤต ยืนยงเดชา (2554) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นอันดับหนึ่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การบริการทางการศึกษาที่รวดเร็วและถูกต้อง มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบถ้วนมีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศวิตา ศรีชัยโรจน์ (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อในคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การที่สถานที่ที่ตั้งของสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ใกล้บ้านหรือถิ่นที่อยู่อาศัย การเดินทางที่สะดวก มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อ และ เกรียงศักดิ์ แสงจันทร์ (2549) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า อุปกรณ์การเรียนการสอน

และการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อ

6. ด้านครอบครัว การตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่ส่งผล คือ ครอบครัวสนับสนุนทุก ๆ ด้านของการเข้าศึกษาต่อ ค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว และภาระหนี้สิน ครอบครัวอยากให้เรียนที่นี้ รวมถึงรายได้ของครอบครัว ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวิณ พงษ์โอภาส สมพร พวงเพ็ชร และรัชชนก สวนสีดา (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ที่พบว่า ครอบครัว และรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ ในขณะเดียวกัน บุซกร ยังคำมั่น (2557) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในสถานศึกษาในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า การเพิ่มขึ้นของรายได้ของผู้ปกครอง มีอิทธิพลมากที่สุด ที่จะทำให้นักเรียนมีโอกาสที่จะไม่เลือกเรียนต่อ

7. ด้านสังคม พบว่า การตัดสินใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก โดยคาดหวังว่าจะสามารถนำวิชาชีฟไปประกอบอาชีพได้ มีความก้าวหน้าในอาชีพการงานในอนาคต การได้รับการยอมรับจากสังคม รวมถึงการแนะแนวการศึกษาเกี่ยวกับวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อ ในขณะที่งานวิจัยของ ลิต้า ลิมาน ปัทมา ปาเนาะ อัสมา เจเว และอาฟีฟิ ลาเต๊ะ (2556) ศึกษาปัจจัยการเลือกเข้าศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ มีปัจจัยด้านอนาคตของตลาดแรงงาน รวมถึงปัจจัยด้านความภาคภูมิใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ

รัชตนันท์ หมั่นมานะ และรุจภา แฝงเกษร (2557) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่ระบุว่า การได้รับการยอมรับในสังคม มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ ในขณะที่ ขวัญจิตร สงวนโรจน์ (2563) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่า ปัจจัยด้านเหตุผลส่วนตัว ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิจัย พบว่า ระดับการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อแยกรายละเอียดตามรายด้าน พบว่า ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษาในประเด็นการตัดสินใจของผู้ปกครองสามารถเบิกค่าเล่าเรียนได้ มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหาร ควรเพิ่มหรือมีช่องทางการสนับสนุนด้านทุนการศึกษาสำหรับนิสิตให้มากขึ้น พร้อมจัดให้มีทุนการศึกษา ในลักษณะของโครงการเงินกู้ยืมทางการศึกษา และทุนการศึกษาสำหรับนิสิตที่เรียนดี มีความสามารถในแขนงต่าง ๆ เช่น กีฬา ศิลปวัฒนธรรม จิตอาสา เป็นต้น เพื่อให้นิสิตเกิดความกระตือรือร้นในการศึกษาเล่าเรียน รวมถึงเป็นการแบ่งเบาภาระทางด้าน การเงินของนิสิตอีกทางหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากการวิจัย พบว่า ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเรียนต่อ ในด้านการบริหารจัดการของวิทยาลัยการเมืองการปกครอง ควรจัดเตรียมสถานที่พักผ่อนภายในวิทยาลัยการเมืองการปกครองให้มีจำนวนเพียงพอแก่นิสิต ห้องสมุดควรจัดทำรายการเอกสารที่เกี่ยวกับวิชาเรียนอย่างเพียงพอ มีความทันสมัยของตำรา เพื่อที่จะสามารถค้นคว้าได้เต็มที่ และมีห้องเรียน อุปกรณ์ สื่อทัศนูปกรณ์ใน

ห้องเรียนที่เพียงพอพร้อมใช้งาน

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

จากการวิจัย พบว่า ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเรียนต่อ ควรจัดทำ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์นิสิตทุกวิชาเอก เพื่อสอบถามถึงปัจจัยที่ สำคัญที่มีผลทำให้ตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อนำผลที่ได้เป็น เป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรต่อไป และทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้ใช้บัณฑิต ในแต่ละหน่วยงาน หรือสถาน ประกอบการที่นิสิตปฏิบัติงานอยู่เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย ตรง ตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ แสงจันทร์. (2549). *ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้า ศึกษาต่อ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการ บริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา*. ชลบุรี:มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เกษราภรณ์ คลังแสง. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเข้าศึกษาและความพึง พอใจของนิสิตชั้นปีที่1 ต่อหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการเมือง การปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- ขวัญจิตร สวงนโรจน์. (2563, ก.ค.-ธ.ค.). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏ บ้านสมเด็จเจ้าพระยา จากกรอบแฟ้มสะสมผลงาน ประจำปีการศึกษา 2563. *วารสารก้าวทันโลกวิทยาศาสตร์*, 20(2), 51-69.

- ธนภฤต ยืนยงเดชา. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นอันดับหนึ่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธันยารกร ช่วยทุกข์เพื่อน. (2557). ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนในระดับ อุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- บุษกร ยิ่งคำมัน. (2557). ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้น ปีที่ 6 ในสถานศึกษาในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์: สถาบันวิจัยและ พัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปวีณ พงษ์โอภาส สมพร พวงเพชร และรัชชนก สวนสีดา. (2555, ม.ค.-มิ.ย.). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมืองจังหวัดลพบุรี. วารสารการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 5(1), 26-33.
- ภาศิริ เขตปิยรัตน์ และสินีนภา วิกรมประสิทธิ์. (2554). ความพึงพอใจของนักศึกษา ที่มีต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจ (4ปี) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรดิตถ์ ปีการศึกษา 2553. อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุดรดิตถ์.
- รัชตนันท์ หมั่นมานะ และรุจาภา แฟงเกษร. (2557, เม.ย.-มิ.ย.). ปัจจัยที่มีผลต่อ การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ. วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ, 4(2), 627-639.

- ลิต้า ลิมาน ปัทมา ปาเนาะ อัสมา เจะเว และอาฟีฟี ลาเต๊ะ. (2556, พ.ศ.-ส.ค.). ปัจจัยการเลือกเข้าศึกษาต่อคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 24(2), 104-118.
- ศวิตา ศรีชัยโรจน์. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อในคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุทนต์ ศรีไสย์. (2551). สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดร้านกาแฟ
ทางเลือกกับการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟของวัยทำงานใน
จังหวัดชลบุรี

The Relationship between Marketing Communication
Strategy and Service Decision Making towards The
Alternative Coffee Shop for Working Age in Chonburi
Province

เปมิกา คราประยูร^{1*} และ พรพรหม ชมงาม²
Pamika Kraprayoon^{1*} and Pornprom Chomngam²

Received: September 13, 2023

Revised: November 25, 2023

Accepted: December 19, 2023

¹หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

Master of Communication Art Program in Strategic Communications,
Bangkok University

(Email : pamika.krap@bumail.net)

*Corresponding Author

²ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

School of Communication Arts, Bangkok University

(Email : pornprom.c@bu.ac.th)

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดร้านค้ากาแฟทางเลือกกับการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟของวัยทำงานในจังหวัดชลบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง 1) กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดร้านค้ากาแฟทางเลือกในจังหวัดชลบุรี 2) การตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟของวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดร้านค้ากาแฟทางเลือกกับการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟของวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ วัยทำงานเพศชายและหญิง อายุ 25-60 ปี ที่เคยใช้บริการร้านกาแฟทางเลือกในจังหวัดชลบุรี จำนวน 149 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติสหสัมพันธ์อย่างง่าย เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ผลการศึกษาพบว่า 1) กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดที่ร้านกาแฟทางเลือก 1.1) ด้านการขายโดยใช้พนักงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการที่พนักงานมีอัธยาศัยดี มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ 1.2) ด้านการส่งเสริมการขาย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญถึงการจัดโปรโมชั่นซื้อ 1 แก้ว แถม 1 แก้ว 1.3) ด้านการให้ข่าว และการประชาสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญถึงการแนะนำและถ่ายทอดเอกลักษณ์ของร้านกาแฟผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย 1.4) ด้านการตลาดทางตรง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญถึงการแจ้งโปรโมชั่นกับลูกค้าที่สมัครสมาชิกของร้านกาแฟทางเลือกผ่านทาง Line Official 1.5.) ด้านการโฆษณา ให้ความสำคัญถึงการโฆษณาผ่านช่องทาง Facebook 2.) การตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟทางเลือก 2.1) ด้านการตัดสินใจซื้อและใช้บริการร้านกาแฟทางเลือก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับรสชาติดี เป็นเอกลักษณ์ 2.2) ด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กลับมาใช้บริการร้านกาแฟทางเลือกเดิมซ้ำอีกในอนาคต 2.3) ด้านการรับรู้ความต้องการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการใช้บริการร้านกาแฟทางเลือกเพื่อกระตุ้นให้ร่างกายให้สดชื่นในการ

ทำงานแต่ละวัน 2.4) ด้านการประเมินทางเลือก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการประเมินแล้วว่ากาแฟทางเลือกเป็นเครื่องดื่มพิเศษที่แตกต่างจากร้านอื่น 2.5) ด้านการค้นคว้าหาข้อมูล กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการสอบถามข้อมูลของร้านกาแฟทางเลือกจากบุคคลอื่นที่รู้จัก ซึ่งเคยใช้บริการมาก่อน 3) กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดร้านกาแฟทางเลือกมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟในจังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

คำสำคัญ: กลยุทธ์การสื่อสารการตลาด, การตัดสินใจใช้บริการ, ร้านกาแฟทางเลือก

Abstract

The study of the relationship between marketing communication strategy and service decision making towards the alternative coffee shop for working age in Chonburi province aims to investigate 1) marketing communication strategy for alternative coffee shop in Chonburi province, 2) service decision making towards the alternative coffee shop of working age in Chonburi province, and 3) relationship between marketing communication strategy and service decision making towards the alternative coffee shop for working age in Chonburi province. The sample consisted of 149 males and females, aged 25-60 years old who had visited an alternative coffee shop in Chonburi province. Questionnaire is a tool for data collection. Pearson Product Moment Correlation Statistics was used to analyze the data.

The study found that 1) marketing communication strategy for alternative coffee shop consisted of 1.1) Personal selling as most samplings prioritized the employees being hospitable and

enthusiastic in service, 1.2) Sales promotion as most samplings prioritize the promotion of buy one get one free, 1.3) Publicity and Public Relations as most samplings prioritize the introduction and conveying of the coffee shop's identity via social media channels, 1.4) Direct marketing as most samplings prioritize informing promotions to membered customers of the alternative coffee shop via Line Official, and 1.5) Advertising when most samplings prioritize the advertisement on Facebook.

2) Service decision making towards the alternative coffee shop comprised of 2.1) Purchase Decision as most samplings prioritize good taste which is unique, 2.2) Post Purchase Behavior when most samplings return to the same alternative coffee shop again in the future, 2.3) Need Recognition considered by most samplings intending to use the alternative coffee shop service in order to boost the body's freshness for daily work, 2.4) Evaluation of Alternatives happened when most samplings have already evaluated that alternative coffee is a special beverage different from other shops, 2.5) Information Search when most samplings find the alternative coffee shop information from other known people who have already used the service

3) Marketing communication strategy is related to service decision making towards the alternative coffee shop statistically significant at the 0.01 level.

Keywords: Marketing Communication Strategies, Service Decision Making, Alternative Coffee Shop

บทนำ

ในอดีตวัฒนธรรมคาเฟ่หรือสภากาแฟ เป็นสถานที่ดื่มกาแฟและการพบปะสังสรรค์ ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ศูนย์กลางแห่งความคิด สถานที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของเหล่าศิลปิน นักคิด นักปรัชญา และนักเขียนของเมืองเข้าไว้ด้วยกัน เช่น Café Le Procope ร้านกาแฟที่เก่าแก่ที่สุดในปารีสที่นักคิด นักเขียน นักปรัชญามารวมตัวกันเพื่อพูดคุยเรื่องการปฏิวัติฝรั่งเศส (นิตยสารสารคดี, 2555) ในประเทศไทยปี พ.ศ. 2460 ซึ่งอยู่ในระหว่างสงครามโลกครั้งแรก สโคล์ ชาวอเมริกัน ได้ตั้งร้านขายกาแฟบริเวณสี่กั๊กพระยาศรีโดยให้ชื่อว่าร้าน “Red Cross Tea Room” (ผู้จัดการออนไลน์, 2547) จากสภากาแฟในอดีตปัจจุบันได้กลายมาเป็นร้านกาแฟหลากหลายแบบ นอกจากจะมีกาแฟและเครื่องดื่มมากมาย ยังมีทั้งเบเกอรี่ อาหาร บรรยากาศการตกแต่งอันโดดเด่นไปด้วยการออกแบบที่หลากหลายเพื่อสร้างความแตกต่าง จนเป็นเหมือนสถานที่ท่องเที่ยวของคนรักการถ่ายภาพ (นพรัตน์ จิตพงศ์สถาพร, 2565) จึงเกิดคำศัพท์ใหม่ที่เรียกว่า Café Hopping ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของร้านกาแฟเกิดใหม่มากมาย Café Hopping เป็นการผสมผสานระหว่างของคำว่า Café ร้านกาแฟ กับ Hopping การกระโดด เมื่อรวมกันแล้วจึงหมายถึงนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ แล้วมักจะเลือกร้านกาแฟและถ่ายรูปมาเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยว ซึ่งแรงจูงใจ คือ การตกแต่ง บรรยากาศ เครื่องดื่มรสชาติอร่อยและจัดแต่งได้ดี สามารถนำไปถ่ายภาพได้ ซึ่งธุรกิจนี้จะเติบโตอย่างต่อเนื่องได้จาก Social Media (ธนวัฒน์ เพชรพันธ์, 2564) ร้านกาแฟจึงต้องสร้างความเป็นเอกลักษณ์ผู้ประกอบการจะต้องพยายามหาจุดขายและประชาสัมพันธ์ให้แตกต่างจากร้านอื่น

กาแฟเป็นเครื่องดื่มที่ได้รับความนิยมอย่างมากสำหรับคนไทย ปัจจุบันคนไทยดื่มกาแฟเฉลี่ยอยู่ที่ 300 แก้วต่อคนต่อปี ซึ่งมีการบริโภคกาแฟในประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 15 ต่อปี (สุนิษฐา เศรษฐีธรรม,

2562) ปริมาณการบริโภคกาแฟของชาวไทยมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งธุรกิจร้านกาแฟนอกบ้านของประเทศไทยเติบโตอย่างโดดเด่น เนื่องจากวิถีชีวิตที่เร่งรีบของคนไทย ความนิยมในการบริโภคกาแฟสดและผู้บริโภคใช้เป็นสถานที่ในการพบปะสังสรรค์ จากการสำรวจเทรนด์ธุรกิจอาหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561 ร้านกาแฟเป็นหมวดร้านยอดนิยมที่ผู้คนให้ความสนใจ มีร้านกาแฟเปิดใหม่ 5,360 ร้าน โดยเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2560 กว่า 8.1% จังหวัดที่มีร้านกาแฟมากที่สุดจากทั่วประเทศ คือ กรุงเทพฯ 8,469 ร้าน เชียงใหม่ 2,394 ร้าน และชลบุรี 1,435 ร้าน (วงใน บิฑูปีทิม, 2562) จนกระทั่งเกิดวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของ Covid-19 ส่งผลกระทบต่อภาพรวมเศรษฐกิจและธุรกิจกาแฟ ร้านกาแฟนอกบ้านได้มีการหดตัว (ศูนย์วิจัยเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร, 2565) ส่งผลให้ตลาดกาแฟในบ้านเติบโต เนื่องจากผู้คนออกไปใช้ชีวิตนอกบ้านไม่ได้ กำลังซื้อลดลงส่งผลให้ปี พ.ศ. 2563 ตลาดกาแฟมีมูลค่า 42,537 ล้านบาท เป็นกาแฟสดอยู่ที่ 4,119 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.7 อัตราขยายตัวเฉลี่ย 5.8 ต่อปี และกาแฟสำเร็จรูป 38,418 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 90.3 อัตราขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.8 ต่อปี (สุนิษฐา เศรษฐีธร, 2562) ปัจจุบันสถานการณ์ Covid-19 ในประเทศไทยเริ่มคลี่คลายลง กำลังอยู่ในช่วงฟื้นฟูเศรษฐกิจ ผู้คนเริ่มออกไปใช้ชีวิตนอกบ้าน ร้านกาแฟกลับมาเปิดแบบเต็มรูปแบบ ธุรกิจใหม่เริ่มเปิดตัว จึงเป็นความท้าทายของผู้ประกอบการร้านกาแฟนอกบ้านเร่งสร้างกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดให้เป็นที่ดึงดูดใจของผู้บริโภค หลังจากช่วงการทำงานที่บ้าน พฤติกรรมการดื่มกาแฟของผู้บริโภคมีความรื่นรมย์ขึ้นและเมล็ดกาแฟพิเศษก็ได้รับความนิยมมากขึ้น ปัจจุบันเมื่อทุกคนกลับมาใช้ชีวิตนอกบ้านตามปกติ วัฒนธรรมการดื่มกาแฟจึงเปลี่ยนไปคอกาแฟมีความพิถีพิถันมากขึ้นและมีการใช้จ่ายเพื่อให้ได้เมล็ดกาแฟที่ดีและตรงตามความชอบของตัวเองมากขึ้น (แบรนด์เอจออนไลน์, 2565) เป็นเหตุผลให้ร้านกาแฟทางเลือกหรือ Specialty Coffee ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น จากการสรรหาวัตถุดิบเมล็ดกาแฟคุณภาพจาก

แหล่งต่าง ๆ ทั่วโลก นำเสนอผ่านวิธีการชงทั้งแบบดั้งเดิมและการชงด้วยนวัตกรรมแบบใหม่ ๆ โดยบาร์ิสต้าผู้มีความเชี่ยวชาญที่พร้อมเสิร์ฟทั้งกาแฟและข้อมูลเรื่องราวของกาแฟเหล่านั้น (เจ. วรา, 2561)

กาแฟทางเลือกหรือ Specialty Coffee นั้น มีที่มาจากประเทศสหรัฐอเมริกาที่คนนิยมดื่มกาแฟกันมาก เมื่อความต้องการบริโภคกาแฟสูงขึ้นจึงมีกาแฟคุณภาพต่ำเยอะ นักชิมกาแฟจึงได้ต้องก่อตั้งสมาคมกาแฟพิเศษสหรัฐ (SCAA) ขึ้นเพื่อส่งเสริมให้พัฒนาการปลูก การคั่ว การผลิตเมล็ดกาแฟที่ดีขึ้น และให้คะแนนร้านกาแฟ เมล็ดกาแฟ รวมถึงพัฒนาตลาดกาแฟให้ดีขึ้น ในประเทศไทยจึงมีสมาคมกาแฟพิเศษไทย (SCATH) ที่ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2556 เพื่อพัฒนาตลาดและกาแฟของไทยโดยเฉพาะ ปัจจุบันด้วยกระแส Specialty Coffee ที่มาแรง ผู้คนเริ่มรับรู้เกี่ยวกับ Specialty Coffee มากขึ้นและอยากชิมกาแฟประเภทนี้โดยยอมจ่ายในราคาที่สูงขึ้นเพราะการพิถีพิถันในการผลิตกาแฟนี้ ดึงดูดผู้ชื่นชอบกาแฟที่อยากชิมรสสัมผัสที่แตกต่างและมีเอกลักษณ์ (Coffee Press, 2563) ทำให้มีผู้ประกอบการสนใจในธุรกิจร้านกาแฟทางเลือกจำนวนมากขึ้น โดยประเภทร้านกาแฟที่ไม่ใช่ Franchise นั้นมีการแข่งขันสูง เนื่องจากมีความหลากหลายของสินค้า บริการ และการตกแต่ง การไม่ได้เป็นที่รู้จักของกลุ่มลูกค้ามาก่อน จึงต้องใช้เวลาประชาสัมพันธ์และสร้างฐานลูกค้าซึ่งการไม่ได้ถูกควบคุมผ่านระบบ Franchise นั้นทำให้ผู้ประกอบการสามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ได้อย่างรวดเร็ว (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2561) กลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดคือหนึ่งในตัวช่วยสำคัญที่มีบทบาทและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของธุรกิจร้านกาแฟทางเลือก เพราะในปัจจุบันการที่ผู้บริโภคจะทราบข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับร้านกาแฟได้นั้น ผู้ประกอบการต้องทำการวางแผนการสื่อสารกับผู้บริโภคด้วยวิธีการที่หลากหลาย การสื่อสารข่าวสารที่มีประสิทธิภาพนั้นไม่เพียงแต่จะใช้วิธีการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น แต่ต้องเป็นการใช้เครื่องมือการสื่อสารการตลาดที่หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณา

การขายโดยพนักงาน การส่งเสริมการขาย การประชาสัมพันธ์ และการตลาดทางตรงมาผสมผสานกัน (เสรี วงษ์มณฑา, 2540) การสื่อสารที่ผสมผสานกันอย่างครบวงจรจะทำหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารและรายละเอียดต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น โกลด์ซิดผู้บริโภคมกมายิ่งขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ทำให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจที่จะมาใช้บริการ และนำไปสู่พฤติกรรม การตัดสินใจเลือกใช้บริการ แนวคิดกระบวนการตัดสินใจซื้อและใช้บริการเป็นตัวแปรที่ช่วยให้สามารถวางกลยุทธ์การสื่อสารให้ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ การที่ผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อและใช้บริการได้นั้นจะต้องผ่านขั้นตอนที่พบผู้บริโภคกระทำอย่างต่อเนื่องตั้งแต่การรับรู้ความต้องการ การค้นคว้าหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อและใช้บริการ รวมไปถึงพฤติกรรมหลังการซื้อ (Kotler, 2000) หากทราบว่ากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดรูปแบบไหนที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อและบริโภค ผู้ประกอบการจะสามารถวางแผนการสื่อสารให้เข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างตรงจุดกลุ่มเป้าหมายหลักของผู้บริโภคร้านค้ากาแฟทางเลือกนั้น คือ วัยทำงาน เนื่องจากกลุ่มคนวัยทำงานนิยมดื่มกาแฟ เพื่อให้ตื่นตัวสำหรับการทำงานในแต่ละวันอยู่เสมอ สมาคมกาแฟพิเศษรายงานว่า 42% ของประชากรอายุ 25-39 ปี ดื่ม Specialty Coffee ทุกวัน (เอกศาสตร์ สรรพช่าง, 2565) ปัจจุบันองค์กรยุคใหม่เริ่มปรับวัฒนธรรมองค์กรให้มีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น โดยให้พนักงานในบริษัทเป็นอิสระจากข้อจำกัดทางด้านเวลาและสถานที่ สามารถทำงานที่ไหนก็ได้ ร้านกาแฟจึงกลายเป็นสถานที่ที่สำคัญสำหรับการทำงาน พุดคุยและติดต่อสื่อสาร (วิรัชฐา แซ่เจีย, 2564) อีกหนึ่งปัจจัยคือคนวัยทำงานมีรายได้ที่มั่นคงจึงมีความสามารถในการบริโภคค่อนข้างสูง ยินดีที่จะจ่ายเงินเพื่อดื่มกาแฟคุณภาพดี

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดร้านค้ากาแฟทางเลือกกับการตัดสินใจใช้บริการร้านค้ากาแฟของวัยทำงาน โดยเลือกศึกษาในพื้นที่จังหวัดชลบุรี เนื่องจากการสำรวจจเรन्द्रธุรกิจอาหาร

ประเภทร้านค้าแฟ จังหวัดชลบุรีมีจำนวนร้านค้าแฟเปิดใหม่ยอดนิยมมากที่สุดในประเทศไทยเป็นอันดับ 3 (วงใน ปีพืปีทิม, 2562) แสดงให้เห็นถึงความหนาแน่นของธุรกิจในการทำเลนี้้นับว่าเป็นพื้นที่ธุรกิจหลักของประเทศ อีกทั้งชลบุรีถูกกำหนดให้เป็นหนึ่งในจังหวัดที่อยู่ในโครงการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor/EEC) ซึ่งสิ่งที่ตามมาคือจะกลายเป็นพื้นที่ที่มีคนเข้ามาทำงานมากที่สุดจังหวัดหนึ่ง มีถนนมอเตอร์เวย์ รถไฟฟ้าความเร็วสูง สนามบินอยู่ตะเภาที่จะพัฒนาเป็นสนามบินนานาชาติภายในปี พ.ศ. 2570 และมีท่าเรือน้ำลึกเป็นจุดสำคัญในการขนส่งสินค้า รวมถึงสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดชลบุรีคือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น ได้รับความนิยมจากชาวไทยและชาวต่างชาติ มีผู้ประกอบการทั้งคนในพื้นที่ นักท่องเที่ยวต่างจังหวัดและนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ทำให้ผู้ประกอบการสนใจเข้ามาทำธุรกิจ ปัจจุบันร้านค้าแฟทางเลือกในชลบุรีนั้นมีคู่แข่งจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจึงต้องใช้กลยุทธ์เพื่อดึงดูดลูกค้า ซึ่งผู้วิจัยหวังอย่างยิ่งว่างานวิจัยเล่มนี้จะสามารถเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการร้านค้าแฟทางเลือกในจังหวัดชลบุรีหรือผู้ที่สนใจศึกษาในธุรกิจร้านค้าแฟทางเลือกสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาธุรกิจร้านค้าแฟเพื่อสร้างกลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภคทั้งการดึงดูดความสนใจและสามารถครองใจผู้บริโภคได้ในระยะยาว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดร้านค้าแฟทางเลือกในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาการตัดสินใจใช้บริการร้านค้าแฟของวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดร้านค้าแฟทางเลือกกับการตัดสินใจใช้บริการร้านค้าแฟของวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้นำแนวคิดการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ (เสรี วงษ์มณฑา, 2540) การผสมผสานเครื่องมือการสื่อสารมาใช้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการโฆษณา การขายโดยพนักงาน การส่งเสริมการขาย การให้ข่าว การประชาสัมพันธ์ และการตลาดทางตรง ประกอบกับแนวคิดเรื่องกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค (Kotler, 2000) ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรับรู้ความต้องการ การค้นคว้าหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และใช้บริการ และพฤติกรรมหลังการซื้อ มาใช้ในการศึกษา

การศึกษาค้นคว้านี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Research) เป็นการวิจัยเพื่อสำรวจตัวแปร เพื่อนำผลมาอธิบายการเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ของตัวแปรนั้น โดยมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปร (Discovery of relationship between variables) โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถาม จำนวน 149 ชุด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้คือ วิทยากร ช่วงอายุระหว่าง 25-60 ปี ทั้งเพศชาย และหญิง ในจังหวัดชลบุรี กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G* Power 3 คือ ขนาดของผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง (Input Effect Size $f^2 = 0.15$) ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ คือ 0.05 (err prob = 0.05) พลังของการทดสอบคือ 0.95 [Power (1 - err prob) = 0.95] จำนวนของตัวแปรอิสระหรือจำนวนของตัวแปรที่ใช้ในการพยากรณ์ (Number of Predictors) เท่ากับ 5 จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างคือ 138 หลังจากนั้น ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธี Cluster sampling ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้ตอบออกเป็น 2 Clusters คือ ช่วง 1-30 พฤศจิกายน 2565 และ 1-30 ธันวาคม 2565 ผู้วิจัยเชื่อว่า ปัจจัยด้านประชากรในแต่ละ Cluster มีลักษณะทั่วไปไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยเก็บตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามออนไลน์ได้ในช่วง 1-30 ธันวาคม 2565 และหยุดเก็บข้อมูลเมื่อผู้ตอบมีจำนวนครบ 149 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามที่ใช้วัดถึง

ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดร้านค้ากาแฟทางเลือกกับการตัดสินใจใช้บริการร้านค้ากาแฟของวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย ส่วนที่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ ส่วนที่ 2) คำถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดร้านค้ากาแฟทางเลือก ได้แก่ (1) การโฆษณา (2) การขายโดยพนักงาน (3) การส่งเสริมการขาย (4) การให้ข่าว และการประชาสัมพันธ์ และ (5) การตลาดทางตรง ซึ่งคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบ Likert scale และ ส่วนที่ 3) คำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการร้านค้ากาแฟทางเลือก ประกอบด้วย (1) การรับรู้ความต้องการ (2) การค้นคว้าหาข้อมูล (3) การประเมินทางเลือก (4) การตัดสินใจซื้อและใช้บริการ และ (5) พฤติกรรมหลังการซื้อ ซึ่งคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบ Likert scale 5 ระดับ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ดัชนีความสอดคล้องระหว่างรายการข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยด้วยค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ตามสูตรของ ลิตดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิ ประศาสน์ (2547)

$$IOC = \left(\frac{\sum R}{N} \right)$$

Σ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

R แทน คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคำถามแต่ละข้อ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การแปลความหมาย มีดังนี้

ค่า IOC > 0.5 หมายความว่า คำถามนั้นตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ค่า IOC < 0.5 หมายความว่า คำถามนั้นไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามชุดนี้ มีค่าเฉลี่ย

ของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.93 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ก่อนการเก็บข้อมูลจริงเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.82 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยมหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากนั้นนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute criteria) ตามแนวคิดของ วัฒนา สุนทรชัย (2551) โดยแบ่งคะแนนเป็นช่วง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับใช้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับ
4.51-5.00	มากที่สุด
3.51-4.50	มาก
2.51-3.50	ปานกลาง
1.51-2.50	น้อย
1.00-1.50	น้อยที่สุด

และทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยสถิติสหสัมพันธ์อย่างง่าย เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) หาความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัวที่เป็นอิสระต่อกันหรือหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล 2 ชุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีระดับน้ำหนักความสัมพันธ์ (r) ตามคำแนะนำของ Cohen (1988) ดังนี้

ความสัมพันธ์น้อย	$r = .10-.29$
ความสัมพันธ์ปานกลาง	$r = .30-.49$
ความสัมพันธ์มาก	$r = .50-1.0$

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้ 1) นำแบบสอบถามที่ผ่านการ

ทดสอบนำร่องจากกลุ่มตัวอย่างมาสร้างเป็นแบบสอบถาม ซึ่งให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกข้อมูลด้วยตนเอง (Self-administered questionnaire) โดยผู้วิจัยได้ทำการอธิบายส่วนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อนที่ร้านกาแฟทางเลือกในจังหวัดชลบุรีที่ผู้วิจัยได้ทำจดหมายขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว 2) ตรวจสอบแบบสอบถามออนไลน์ที่ได้รับมาเพื่อตรวจดูความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

ผลการศึกษา

ตารางที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับทางลักษณะประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ ชาย	42	28.2
หญิง	107	71.8
อายุ 25 - 31 ปี	23	15.4
32 - 38 ปี	68	45.7
37 - 45 ปี	34	22.8
46 - 60 ปี	24	16.1
อาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน	72	48.3
ราชการ / รัฐวิสาหกิจ	38	25.5
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	39	26.2
ต่ำกว่า 10,000 บาท	10	6.7
10,001 - 20,000 บาท	37	24.8
20,001 - 30,000 บาท	32	21.5
30,001 บาทขึ้นไป	70	47.0

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 71.8 และเพศชาย จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2 อยู่ในช่วงอายุ 32-38 ปี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 ประกอบอาชีพเป็น

พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3 และมีรายได้ต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0

ตารางที่ 2 : แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดร้านค้ากาแฟทางเลือก

กลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดของร้านค้ากาแฟทางเลือก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การโฆษณา	3.93	0.67	มาก
การขายโดยพนักงาน	4.50	0.53	มาก
การส่งเสริมการขาย	4.29	0.66	มาก
การให้ข่าว และการประชาสัมพันธ์	4.25	0.59	มาก
การตลาดทางตรง	3.98	0.73	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า กลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดร้านค้ากาแฟทางเลือก เมื่อพิจารณารายด้านจะเห็นได้ว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การขายโดยพนักงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D.=0.53) อันดับสองคือ การส่งเสริมการขาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D.=0.66) อันดับสามคือ การให้ข่าว และการประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D.=0.59) อันดับสี่คือ การตลาดทางตรง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D.=0.73) และอันดับสุดท้าย การโฆษณา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D.=0.67)

ตารางที่ 3 : แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟทางเลือก

การตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟทางเลือก	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การรับรู้ความต้องการ	4.10	0.70	มาก
การค้นคว้าหาข้อมูล	3.74	0.85	มาก
การประเมินทางเลือก	4.04	0.73	มาก
การตัดสินใจซื้อและใช้บริการ	4.32	0.57	มาก
พฤติกรรมหลังการซื้อ	4.19	0.65	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟทางเลือก เมื่อพิจารณารายด้านจะเห็นว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การตัดสินใจซื้อและใช้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.32$, S.D.=0.57) อันดับสองคือ พฤติกรรมหลังการซื้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.65) อันดับสามคือ การรับรู้ความต้องการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$, S.D.=0.70) อันดับสี่คือ การประเมินทางเลือก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.73) และอันดับสุดท้าย การค้นคว้าหาข้อมูล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$, S.D.=0.85)

การทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 4 : สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรกลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดร้านกาแฟทางเลือกับการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟของวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี

ตัวแปร	การรับรู้ ความ ต้องการ	การค้นคว้า หาข้อมูล	การประเมิน ทางเลือก	การ ตัดสินใจซื้อ และใช้ บริการ	พฤติกรรม หลังการซื้อ	การ ตัดสินใจ ใช้บริการ
กลยุทธ์การ สื่อสารทาง การตลาด	.603**	.703**	.588**	.624**	.584**	.721**
การโฆษณา	.485**	.577**	.525**	.507**	.500**	.604**
การขายโดย พนักงาน	.407**	.333**	.359**	.440**	.354**	.438**
การส่งเสริม การขาย	.358**	.538**	.301**	.474**	.395**	.476**
การให้ข่าว และการ ประชาสัมพันธ์	.503**	.586**	.443**	.483**	.460**	.575**
การตลาด ทางตรง	.595**	.680**	.643**	.534**	.557**	.704**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (2-tailed)

ตัวแปร กลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาด และ การตัดสินใจใช้บริการ คือ ตัวแปรในภาพรวม ตัวแปรที่เหลือทั้งหมดคือ ตัวแปรในภาพย่อย

จากตารางที่ 4 พบว่า โดยภาพรวม กลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดร้านกาแฟทางเลือกรวมมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟของวัยทำงานในจังหวัดชลบุรีในระดับมาก ($r=0.721^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งในภาพรวมและภาพย่อย การโฆษณามีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟของวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี ในระดับมาก ($r=0.604^{**}$) อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งในภาพรวมและภาพย่อย

การขายโดยพนักงานมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟของวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี ในระดับปานกลาง ($r=.438^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งในภาพรวมและภาพย่อย

การส่งเสริมการขายมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟของวัยทำงานในจังหวัดชลบุรีในระดับปานกลาง ($r=.476^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งในภาพรวมและภาพย่อย

การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟของวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี ในระดับมาก ($r=.575^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งในภาพรวมและภาพย่อย

การตลาดทางตรงมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟของวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี ในระดับมาก ($r=.704^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งในภาพรวมและภาพย่อย

สรุปผล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ช่วงอายุ 32-38 ปี อาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้ต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ถึงกลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดร้านกาแฟทางเลือก อยู่ในระดับมาก โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญถึง การขายโดยพนักงานที่มีอัธยาศัยดี มีความกระตือรือร้นให้บริการอย่างเต็มที่ อันดับสอง คือการส่งเสริมการขาย ให้ความสำคัญกับการการจัดโปรโมชั่นซื้อ 1 แก้ว แถม 1 แก้ว อันดับสาม คือการให้ข่าว และการประชาสัมพันธ์ ให้ความสำคัญกับการแนะนำและถ่ายทอดเอกลักษณ์ของร้านกาแฟผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย อันดับสี่ คือการตลาดทางตรง ให้ความสำคัญถึงการแจ้งโปรโมชั่นกับลูกค้าที่สมัครสมาชิกของร้านกาแฟทางเลือกผ่านทาง Line Official และอันดับสุดท้ายการโฆษณา ให้

ความสำคัญถึงการโฆษณาผ่านช่องทาง Facebook กลุ่มตัวอย่างมีการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟทางเลือก อยู่ในระดับมาก โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในด้านการตัดสินใจซื้อและใช้บริการร้านกาแฟทางเลือกเพราะรสชาติดีเป็นเอกลักษณ์ อันดับสอง คือพฤติกรรมหลังการซื้อกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กลับมาใช้บริการร้านกาแฟทางเลือกเดิมซ้ำอีกในอนาคต อันดับสาม คือ การรับรู้ความต้องการ ต้องการใช้บริการร้านกาแฟทางเลือกเพื่อกระตุ้นให้ร่างกาย สดชื่นในการทำงานแต่ละวัน อันดับสี่คือ การประเมินทางเลือก มีการประเมินแล้วว่ากาแฟทางเลือกเป็นเครื่องดื่มพิเศษที่แตกต่างจากร้านอื่น และอันดับสุดท้ายการค้นคว้าหาข้อมูล มีการสอบถามข้อมูลของร้านกาแฟทางเลือกจากบุคคลอื่นที่รู้จักซึ่งเคยใช้บริการมาก่อน

อภิปรายผล

การศึกษากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดร้านกาแฟทางเลือก

ด้านการขายโดยพนักงาน ถือเป็นกลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดร้านกาแฟทางเลือกอันดับแรก ที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญมากที่สุด และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับภาพรวมของกลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดร้านกาแฟทางเลือก กล่าวคือ การขายโดยพนักงานเป็นการขายโดยตรงระหว่างพนักงานกับผู้บริโภค ผู้บริโภคจะเห็นถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะคติในการให้บริการของผู้ให้บริการ ซึ่งผู้บริโภคให้ความสำคัญกับร้านกาแฟทางเลือกที่มีพนักงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับส่วนผสมของเครื่องดื่มแต่ละชนิดสามารถอธิบายส่วนผสมทั้งหมดให้ลูกค้าได้ มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกาแฟทางเลือกเป็นอย่างดี สามารถแนะนำลักษณะความแตกต่างของเมล็ดกาแฟแต่ละสายพันธุ์ได้ แนะนำการส่งเสริมการขายของร้านกาแฟ และที่สำคัญที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งคือการมีอัธยาศัยที่ดี มีความกระตือรือร้นในการให้บริการอย่างเต็มที่ มีความใส่ใจในลูกค้า คอยสอบถาม

ความชอบของลูกค้า สามารถแนะนำตามความชอบของลูกค้าได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชนรินทร์ หมดห้วง (2560) ที่กล่าวว่า ด้านบุคลากร ผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด ในด้านความพร้อมของพนักงานในการให้บริการ โดยเลือกเฉพาะพนักงานที่รักในการบริการ อีกทั้งสอดคล้องกับวีรพร จอมแปงและ พีรภาว์ ทวีสุข (2563) กล่าวว่า ปัจจัยด้านพนักงานมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้าน Pet Café ในกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยย่อยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจอันดับแรกได้แก่ พนักงานมีความเป็นมืออาชีพ ความชำนาญในการให้บริการ และพนักงานมีอัธยาศัยไมตรีดี และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ เสรี วงษ์มณฑา (2540) กล่าวว่า การขายโดยใช้พนักงานเป็นสิ่งสำคัญมาก ซึ่งพนักงานขายต้องมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และมีการบริการที่ดี

การศึกษาการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟของวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี ด้านการตัดสินใจซื้อและใช้บริการ ผู้บริโภควัยทำงานให้ความสำคัญกับรสชาติของกาแฟที่มีรสชาติดี เป็นเอกลักษณ์มากที่สุด รวมถึงการให้บริการของพนักงาน มีบริการที่ติดต่อลูกค้าทุกกระบวนการ การมอบประสบการณ์ในการดื่มกาแฟไม่เหมือนกับร้านอื่น พนักงานสามารถจดจำลูกค้าและเมนูที่ลูกค้าชอบได้ และความรวดเร็วในการให้บริการ เหตุผลเหล่านี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจในการใช้บริการร้านกาแฟทางเลือก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler (2000) กล่าวว่า เมื่อผู้บริโภคประเมิน ในแต่ละทางเลือกแล้ว จะเลือกทางเลือกที่ตนมีความพึงพอใจมากที่สุด แม้ผู้บริโภคจะรู้สึกพึงพอใจต่อสินค้า แต่อาจไม่เกิดพฤติกรรมการซื้อจริง เนื่องจากอาจเผชิญกับอุปสรรคในด้านต่าง ๆ เช่น สถานการณ์ที่ไม่คาดคิดในอนาคต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤชล ธนจิตชัย และคณะ (2560) ที่พบว่าคุณภาพสินค้า คุณภาพบริการเป็นสิ่งที่ลูกค้าให้ความสำคัญ กาแฟไม่ได้เป็นเพียงแค่เครื่องดื่ม หากแต่กลายเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคเลือกที่จะซื้อ เพราะต้องการประสบการณ์การดื่ม

กาแฟที่หลากหลาย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดร้านกาแฟทางเลือกกับการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟของวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดร้านกาแฟทางเลือกกับการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟของวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมกลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดร้านกาแฟทางเลือกมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟของวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี ทั้งด้านการโฆษณา การขายโดยพนักงาน การส่งเสริมการขาย การให้ข่าวและการประชาสัมพันธ์ และการตลาดทางตรง ตรงตามสมมติฐานที่ทางผู้วิจัยได้กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่า เมื่อกระแสความนิยมของกาแฟทางเลือกเข้ามาร้านกาแฟทางเลือกในชลบุรีเริ่มได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น มีจำนวนร้านเพิ่มมากขึ้น กิจกรรมในลักษณะ Café Hopping จึงเข้ามา ผู้บริโภคต้องการทดลองความแปลกใหม่ไปเรื่อย ๆ สรรหาเมล็ดกาแฟที่มีการเบลนด์ที่มีกลิ่นและรสชาติเฉพาะตัว การนำเสนอร้านในรูปแบบที่ไม่เหมือนใคร ดังนั้นการทำการโฆษณาผ่าน Facebook Instagram TikTok รายการ Youtube รวมไปถึงผ่านฉลากเมล็ดกาแฟของทางร้านที่วางขายจะสามารถเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ทำให้วัยทำงานในชลบุรีตัดสินใจใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนก พัฒนะกุลกำจร และสุมาลี สว่าง (2564) พบว่ากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการด้านการโฆษณามีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านกาแฟด้านการให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอดเอกลักษณ์ของร้านกาแฟผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย ติดโปสเตอร์แนะนำเอกลักษณ์ของร้าน ทำสื่อประชาสัมพันธ์ Collaboration กับร้านหรือแบรนด์ต่าง ๆ การจ้าง Influencer มาถ่ายวีริว การออกบูท จัดกิจกรรมแนะนำร้านกาแฟในงานเทศกาลหรือห้างสรรพสินค้าเพื่อแนะนำให้เป็นที่ยุ้จักและเห็นเอกลักษณ์ของร้านที่แตกต่างจากร้านอื่นจึงเป็นสิ่งสำคัญเช่นกันที่ส่งผลให้วัยทำงานใน

จังหวัดชลบุรีในปัจจุบันให้ความสนใจและตัดสินใจใช้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรพร จอมแปงและ พีรภาว ทีวีสุข (2563) พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้าน Pet Café ในกรุงเทพมหานคร รวมไปถึงการทำการตลาดทางตรง การแจ้งโปรโมชั่นพิเศษกับลูกค้าที่สมัครสมาชิกของร้านกาแฟทาง Line E-mail หรือผู้ติดตามร้านกาแฟทางเลือกผ่านทางโซเชียลมีเดีย เชิญชวนให้มาร่วมกิจกรรมพิเศษที่แปลกใหม่ เช่น Coffee Cupping อิมเทศกาลต่างๆ เพื่อให้กลับมาใช้บริการซ้ำ เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการของวัยทำงานในชลบุรีอย่างมากเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชก พัฒนะกุลกำจร และสุมาลี สว่าง (2564) พบว่า กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการด้านการตลาดทางตรงมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านกาแฟ อีกทั้งด้านการขายโดยพนักงาน การมีพนักงานที่อึดยาศัยดี กระตือรือร้น มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเครื่องดื่มและเมล็ดกาแฟในแต่ละชนิด ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ สอดคล้องกับวีรพร จอมแปงและ พีรภาว ทีวีสุข (2563) พบว่า ปัจจัยด้านพนักงานมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้าน Pet Café ในกรุงเทพมหานคร และด้านการส่งเสริมการขาย การจัดโปรโมชั่นลดราคา สร้างสรรค์เมนูเทศกาล ก็ส่งผลต่อการใช้บริการของวัยทำงานในจังหวัดชลบุรีเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชก พัฒนะกุลกำจร และสุมาลี สว่าง (2564) พบว่า กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการด้านการส่งเสริมการขายมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านกาแฟ

สรุปได้ว่า กลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดร้านกาแฟทางเลือกทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ การโฆษณา การขายโดยพนักงานการส่งเสริมการขาย การให้ข่าว และการประชาสัมพันธ์ และการตลาดทางตรง มีผลต่อกับการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟของวัยทำงานในจังหวัดชลบุรีซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการของ เสรี วงษ์มณฑา (2540) ที่นำการติดต่อ

สื่อสารทุกรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้บริโภคมาผสมผสานเครื่องมือสื่อสารใช้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแต่ละด้านก็มีข้อดีที่แตกต่างกันไป บางด้านสามารถสร้างความโดดเด่นให้กับร้านค้าแพทางเลือกได้ เช่น การโฆษณา การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ ในขณะที่การตลาดทางตรง การส่งเสริมการขาย การขายโดยใช้พนักงานอาจสามารถจูงใจผู้บริโภค และกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อ และใช้บริการได้ร้านค้าแพทางเลือกได้ ผู้ประกอบการจึงควรนำมาผสมผสานกัน และเลือกใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดการสื่อสารทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพได้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้วิจัย ควรขยายขอบเขตทางภูมิศาสตร์ในการศึกษา แต่ละเมืองและภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อสำรวจปัจจัยเฉพาะสถานที่ที่อาจมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดและควรศึกษาเพิ่มเติมด้วยการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ในการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริโภคโดยตรง ซึ่งจะสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดได้สมบูรณ์มากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายธุรกิจร้านค้าแพทางเลือก ควรมีการเพิ่มเติมทักษะ ความรู้เรื่องกาแพทางเลือกเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญด้านกาแพทางเลือกให้กับพนักงานและบาร์ิสต้า เนื่องจากผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการบอกเล่าเรื่องราวของกาแพทางเลือก อีกทั้งควรให้ความสำคัญกับการเบลนด์เมล็ดกาแพทางเลือกให้มีความแตกต่าง แปลกใหม่มากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้บริโภคให้ความสำคัญกับเอกลักษณ์ของเมล็ดกาแพทางเลือก มีการจัดกิจกรรมพิเศษและเมนูพิเศษประจำเทศกาลอย่างสม่ำเสมอเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ชอบความแปลกใหม่ และเน้นสร้างกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดร้านค้าแพทางเลือกผ่านผู้มีอิทธิพลบนสื่อออนไลน์เพิ่มขึ้น เนื่องจากกลุ่มวัยทำงาน

มีการเลือกใช้บริการจากการแนะนำจากผู้มีอิทธิพลบนสื่อออนไลน์

บรรณานุกรม

- เจ. วรา. (2561). Specialty coffee กาแฟทางเลือกที่โตไม่หยุด. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://www.brandage.com/article/3135/Specialty-Coffee>.
- ชนเรรินทร์ หมดห่วง. (2560). การจัดการธุรกิจและกลยุทธ์ 9Ps ของธุรกิจกาแฟแบรนด์ท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการของผู้บริโภคในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- ธนวัฒน์ เพชรพันธ์. (2564). Cafe Hopping กับการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://tourism.utcc.ac.th/cafe-hopping-กับการท่องเที่ยว/>.
- นพรัตน์ จิตพงศ์สถาพร. (2565). Café hopping งานอดิเรกยอดฮิตติดเทรนด์ที่ทำให้กาแฟเป็นได้มากกว่าร้านขายกาแฟ. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2565, จาก https://www.creativethailand.org/view/article-read?article_id=33657.
- นฤชล ธนจิตชัย และคณะ. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านกาแฟของผู้บริโภคในจังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, 11(1), 218 – 228.
- นิตยสารสารคดี. (2555). วัฒนธรรมกาแฟ แหล่งรวมนักคิด นักปรัชญา สถานที่สำคัญจุดไฟ “ปฏิวัติ”. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2565, จาก https://www.sarakadeelite.com/arts_and_culture/coffee-and-french-revolution/.
- แบรนด์เอจออนไลน์. (2565). “Thailand Coffee Fest 2022” กระตุ้น

- ตลาดกาแฟพิเศษไทย. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://brandage.com/article/31598>.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2547). *กำเนิดก่อเกิดกาแฟในประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://mgronline.com/smes/detail/9470000017548>.
- รัชชก พัฒนะกุลกำจร และสุมาลี สว่าง (2564). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ และกลุ่มอ้างอิง ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านกาแฟ Non-Franchise ในรูปแบบคาเฟ่จังหวัดนนทบุรี. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*, 18(1), 95 – 115.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2547). *ระเบียบวิธีการวิจัย*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- วิรัชญา แซ่เจ็ย. (2564). *เมื่อร้านกาแฟไม่ใช่สถานที่แต่คือไอเดียใหม่ๆ เหตุผลที่ทำให้บางคนชอบนั่งทำงานในร้านกาแฟ*. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://thematter.co/social/working-in-coffee-shop-can-boost-your-creativity/136931>.
- วงใน ปีหุบปีทิม. (2562). *สรุปเทรนด์ร้านอาหาร ปี 2562 ในประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://www.wongnai.com/business-owners/thailand-restaurant-trend-2019>
- วีรพร จอมแปงและพีรภาว ทวีสุข. (2563). การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจใช้บริการ Pet Café. *วารสารการวิจัยการบริหารพัฒนา*, 10(3), 153 -167.
- วัฒนา สุนทรธัย. (2551). *เรียนสถิติด้วย SPSS ภาคความรู้เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2561). *ธุรกิจร้านกาแฟ บริหารอย่างไรให้รุ่ง*. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://bit.ly/3dpjxMH>.

- ศูนย์วิจัยชอพะยอมเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร. (2565). *ตลาดกาแฟในประเทศไทย ปี 2564*. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://bit.ly/3RTzln9>.
- สุนิษฐา เศรษฐีธร. (2562). *ธุรกิจกาแฟในประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2565, จาก https://fic.nfi.or.th/upload/market_overview/Rep_Cafe_15.01.62.pdf.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2540). *ครบเครื่องเรื่องการสื่อสารการตลาด*. กรุงเทพฯ: วิสิทธ์พัฒนา.
- เอกศาสตร์ สรรพช่าง. (2565). *เทรนด์การดื่มกาแฟของคนมิลเลนเนียล พวกเขาดื่มอะไรและดื่มอย่างไร*. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2565, จาก <http://bitly.ws/LMNY>.
- Coffee Press. (2563). *Specialty coffee คืออะไร? ทำไมกาแฟไทยจึงฮิต*. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://coffeepressthailand.com/2020/08/07/specialty-coffee/>.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences (2nd ed.)*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Kotler, P. (2000). *Marketing management: Analyzing consumer marketing and Buyer behavior (The Millennium)*. New Jersey: Prentice Hall.

การจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ
บุคลากรมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
The Knowledge Management that Affects the
Performance of Personnel Mahasarakham University

เพ็ญประภา ไชยสงคราม¹
Phenprapa chaisongkram¹

Received: August 13, 2023

Revised: October 20, 2023

Accepted: November 2, 2023

CHOPHAYOM JOURNAL

¹สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
The Research Institute of Northeastern Art and Culture,
Mahasarakham University
(E-mail:Penprapa.c@msu.ac.th)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสายสนับสนุนภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 175 คน การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามมี 3 ด้าน ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการจัดการความรู้ ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 7 ด้านๆละ 5 ข้อและ 6 ข้อ รวมจำนวน 37 ข้อ และแบบสอบถามประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้านๆละ 6 ข้อและ 5 ข้อ รวมจำนวน 26 ข้อตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนางานการจัดการความรู้ ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป IBM SPSS

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมากจำนวน 6 ด้าน และระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยรวมสูงที่สุดคือด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ ค่าเฉลี่ย 4.09 รองลงมาคือด้านการเข้าถึงความรู้ ค่าเฉลี่ย 4.07 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 3.48 และด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ค่าเฉลี่ย 2.86 2) ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 4 ด้าน และอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านเวลาของการปฏิบัติ

งาน ค่าเฉลี่ย 4.78 รองลงมาคือด้านวิธีการกระบวนการดำเนินงานค่าเฉลี่ย 4.62 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยมาก คือด้านคุณภาพของการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ย 4.50 **คำสำคัญ:** การจัดการความรู้, ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Abstract

The study of knowledge management affecting working efficiency of Mahasarakham University's staff has the following purposes of this study. 1. It aims to study knowledge management that affects working efficiency of supporting staff in Mahasarkaham University. 2. It aims to investigate levels of working efficiency of supporting staff in Mahasarkaham University. Sample group includes 175 supporting staff in Mahasarakham University, and questionnaires has been applied to collect data. The questionnaire contains 3 sections. Section 1 is general information of respondent. Section 2 includes opinion questionnaires and working efficiency questionnaire. The questionnaires of section 2 aim to develop working efficiency of the staff working on knowledge management. Opinion questionnaires are divided to 7 parts, and each part contain 5 and 6 questions. The total is 37 questions. Working efficiency questionnaires are divided to 5 parts, each part contains 6 and 5 questions. The total is 26 questions. Section 3 is suggestion part to develop knowledge management and evaluate the data by IBM SPSS program.

This research found that 1) overall of knowledge management levels affecting working efficiency of supporting staff

in Mahasarakham University is high level. As it considered partly, overall opinion is high level, containing 6 parts and 1 part in medium level. The highest average is creation and knowledge pursuit, the average is 4.09. On knowledge access is 4.07 and the lowest average is on learning, the average is 3.48 and knowledge management system is 2.86. 2) Overall of working efficiency level of supporting staff in Mahasarakham University is the highest level, containing 4 parts and 1 part in high level. The highest part is working time, the average is 4.78 and on working procedure is 4.62 respectively. The highest average is on quality of work, the average is 4.50

Keywords: Knowledge Management, Working Efficiency, Mahasarakham University

บทนำ

สถานการณ์ในปัจจุบันทั้งภาครัฐและเอกชนมีการแข่งขันและเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ความรู้ เทคโนโลยีที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ องค์กรจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในองค์กรมากขึ้น และให้ความสำคัญต่อองค์ความรู้ที่เป็น “สินทรัพย์” ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะองค์กรยุคใหม่ที่ต้องเผชิญกับการแข่งขัน รวมถึงความต้องการใหม่ ๆ ของผู้รับบริการ เนื่องจากองค์กรต่าง ๆ มีแหล่งความรู้ที่ไม่สามารถหาได้ จากที่อื่น แต่เกิดจากประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงมานาน ทั้งประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ และประสบการณ์ที่เกิดจากความผิดพลาด หรือเกิดจากปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่สามารถก้าวข้ามผ่านได้ องค์กรจะต้องคิดว่าจะต้องทำอย่างไรที่จะนำองค์ความรู้มาเผยแพร่ ให้กับบุคลากรภายในองค์กรได้ทั่วถึงและต่อเนื่อง เพื่อให้ทุกคน

สามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนา ตนเองให้เป็นผู้มีความรู้ในองค์กร รวมทั้งทำให้เกิดการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลสัมฤทธิ์ ให้องค์กรที่มีความสามารถในการแข่งขันสูง ทั้งนี้ความรู้ภายในองค์กรมี 2 ประเภท คือ ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่เขียนเป็นตัวอักษร เช่น คู่มือในการปฏิบัติงาน หนังสือ ตำราและ ความรู้แฝงเร้น (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคนไม่สามารถถอดเป็นลายลักษณ์อักษรได้ ซึ่งความรู้แฝงเร้นมาจากการกระทำ และประสบการณ์ มีลักษณะเป็นความเชื่อที่กษะวัฒนธรรม องค์กร ความเชี่ยวชาญในเรื่องต่าง ๆ (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548)

การจัดการความรู้ หรือเรียกว่า KM (Knowledge Management) เป็นแนวคิดในการบริหารจัดการองค์กรที่ได้รับความนิยม ตามปกติแล้วการจัดการความรู้มักจะเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของทุกคน เริ่มจากครอบครัว ด้วยการเรียนรู้จากพ่อแม่สอนลูก ปู่ย่าตายายถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาชาวบ้านให้แก่ลูกหลานในครอบครัวของตน ซึ่งถือปฏิบัติกันมาหลายชั่วอายุคน โดยไม่จำเป็นต้องมีกระบวนการ ที่เป็นระบบแต่อย่างใด เช่น พุดคุย อบรมสั่งสอน จดจำ จนกลายเป็นวัฒนธรรมหรือประเพณี วิธีการดังกล่าวถือว่าการจัดการความรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่ได้ผล แต่ในท่ามกลางของยุคปัจจุบันที่ทำให้คนในสังคมต้องดำเนินชีวิตอย่างเร่งรีบในแต่ละวัน ผวนวกกับการได้รับผลกระทบในสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา การให้บริการ การรับรู้ข่าวสาร และการแข่งขัน จึงต้องมีการนำวิธีการจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ เข้ามาช่วยให้บุคลากรในองค์กรนั้นได้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข พัฒนาตนเองสู่การเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า ที่จะช่วยขับเคลื่อนให้องค์กรบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงองค์กรจะเกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการบริหารจัดการได้อย่างมีระบบอีกด้วย

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีพันธกิจด้านการจัดการเรียนการสอน วิจัย บริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ภายใต้ปรัชญา “พหุ ฝนทิโต ซีเว ผู้มีปัญญา ฟังเป็นอยู่เพื่อมหาชน” ที่มีความมุ่งมั่นที่จะแสวงหาและสะสมความรู้และภูมิปัญญาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ ผ่านการศึกษาระดับปริญญาท้องถิ่นและการบูรณาการสาขาวิชาสากล เพื่อการเติบโตทางปัญญาของบุคคล และการพัฒนาตนเองในด้านวิชาการ จริยธรรม คุณธรรม

การดำเนินงานในการจัดการความรู้ภายใต้ปรัชญาของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มีการสะสมความรู้และภูมิปัญญาบุคคล โดยใช้เครื่องมือการจัดการความรู้มาขับเคลื่อนการดำเนินงานตามประเด็นความรู้ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการวิจัย ที่จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเกิดแนวปฏิบัติที่ดี ในการนำไปพัฒนางานของแต่ละบุคคล พร้อมทั้งได้เล็งเห็นคุณค่าของความรู้ที่ตนเองมี และมีส่วนช่วยผลักดันให้องค์กรพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด แต่ในทางกลับกันหากบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สูง ขอย้ายหรือขอลบไปปฏิบัติงานในหน่วยงานอื่น ย่อมจะส่งผลให้หน่วยงานประสบปัญหาในการนำองค์ความรู้หรือประสบการณ์ของบุคคลมาใช้ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องได้ หรือหากรับบุคคลใหม่เข้ามาปฏิบัติงาน ประสบการณ์ทำงานอาจจะน้อย ประกอบกับสถานการณ์ความเป็นลูกจ้างชั่วคราว หรือมีสัญญาจ้างปีต่อปี ขาดความมั่นคงในอาชีพ ประเด็นเหล่านี้ย่อมส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อหน่วยงานได้เช่นกัน ดังนั้นในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง การผิดพลาดในกระบวนการปฏิบัติงานย่อมจะส่งผลกระทบต่อการบริหารงานในภาพรวมของมหาวิทยาลัยฯ ทั้งระบบ โดยตัวจักรสำคัญในการที่จะทำให้การบริหารงานของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยฯ สามารถดำเนินไปได้อย่างสัมฤทธิ์ผลคือ รูปแบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน โดยเฉพาะการมอบหมายภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานของบุคลากรจำเป็นต้องให้อยู่บนฐานของการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ จึงจะสามารถพัฒนาไปทั้งองค์ความรู้ ทั้งความสามารถ และบุคลากรพร้อมที่จะ

ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ ซึ่งจะก่อเกิดประโยชน์ต่อส่วนราชการและสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ความว่า ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการเพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้องรวดเร็วและเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถสร้างวิสัยทัศน์และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัดให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2546)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล และดำเนินการระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล เอกสารทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นบุคลากรสายสนับสนุนที่ปฏิบัติงานอยู่ในมหาวิทยาลัยมหาสารคามได้แก่ ข้าราชการ พนักงาน

มหาวิทยาลัย ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 175 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาตำแหน่งงาน ประสบการณ์ในการทำงาน และประสบการณ์ และทักษะต่อการจัดการความรู้ในหน่วยงาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Checklist) มีจำนวน 5 ข้อ โดยเป็นชนิดตอบแบบตามความเป็นจริง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านการจัดการความรู้ ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 7 ด้านๆละ 5 ข้อและ 6 ข้อ รวมจำนวน 37 ข้อ ดังนี้ 1) ด้านการบ่งชี้ความรู้ 2) ด้านการสร้างและการแสวงหาความรู้ 3) ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ 4) ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ 5) ด้านการเข้าถึงความรู้ 6) ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ 7) ด้านการเรียนรู้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

และเป็นแบบสอบถามประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้านๆละ 6 ข้อและ 5 ข้อ รวมจำนวน 26 ข้อ ดังนี้ 1) ด้านต้นทุนของการดำเนินงาน 2) ด้านคุณภาพของการปฏิบัติงาน 3) ด้านปริมาณงาน 4) ด้านเวลาของการปฏิบัติงาน 5) ด้านวิธีการ/กระบวนการดำเนินงาน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก
- 3 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย
- 1 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนางานการจัดการความรู้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลจากจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยการกำหนดกลุ่มเป้าหมายได้แก่ ข้าราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย ลูกจ้างชั่วคราว เพื่อตอบแบบสอบถาม จำนวน 175 คน งานวิจัยฉบับนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนาในการดำเนินการเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อทำการวัดและประเมินผลโปรแกรมการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้าง ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม

4.2 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปตรวจคะแนนเป็นรายข้อตามเกณฑ์ที่กำหนด

4.3 นำข้อมูลที่เป็นตัวเลขจากแบบสอบถามมาลงสื่อบันทึกข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

4.4 ตรวจสอบความผิดพลาดจากการบันทึกข้อมูล ก่อนทำการประมวลผล

4.5 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นหัวข้อวิจัยเรื่อง

การจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เมื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลผลข้อมูลไว้ 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 - 5.00 หมายความว่า ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 - 4.50 หมายความว่า ระดับมาก

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 - 3.50 หมายความว่า ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51 - 2.50 หมายความว่า ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 - 1.50 หมายความว่า ระดับน้อยที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการศึกษา

จากผลการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปรากฏผลสรุปดังนี้

1. การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 96 คน (ร้อยละ 54.86) ช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อายุ 31-40 ปี จำนวน 66 คน (ร้อยละ 37.71) ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 154 คน (ร้อยละ 88) ตามลำดับ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งประเภทตำแหน่งงาน ดังนี้ หัวหน้ากลุ่มงาน (ร้อยละ 4) นักวิจัย/นักวิชาการ (ร้อยละ 2.86) เจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 93.14) สำหรับช่วงอายุการทำงานนั้นผู้ตอบแบบสอบถาม อายุการทำงาน 11-15 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 42.85) ตามลำดับและส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมด้านการจัดการ

ความรู้ จำนวน 155 คน (ร้อยละ 88.57) ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการจัดการความรู้ในระดับมาก จำนวน 120 คน (ร้อยละ 68.57) เห็นว่าการดำเนินงานด้านการจัดการความรู้ทำให้เกิดการพัฒนางานที่ทำอยู่ในระดับมาก จำนวน 135 คน (ร้อยละ 77.14) และพอใจในระบบงานด้านการจัดการความรู้ที่อยู่ในระดับ ปานกลาง จำนวน 85 คน (ร้อยละ 48.57)

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อศึกษาระดับการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม รายละเอียด ดังนี้

2.1 ระดับการจัดการความรู้ ด้านการบ่งชี้ความรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ท่านให้ความสำคัญกับความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 4.38) รองลงมาท่านได้จัดลำดับความสำคัญของความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.05) ท่านมีส่วนร่วมในคณะกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในหน่วยงาน (ค่าเฉลี่ย 3.95) ท่านได้กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน หรือพัฒนางานของตนเอง (ค่าเฉลี่ย 3.94) ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของหน่วยงาน (ค่าเฉลี่ย 3.93)

2.2 ระดับการจัดการความรู้ ด้านการสร้างและการแสวงหาความรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าท่านได้แสวงหาความรู้จากผู้รู้ เช่นผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ และบุคคลอื่น ๆ ทั้งจากหน่วยงานภายในและภายนอก ตลอดจนเอกสาร วารสาร และ Internet เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.18) รองลงมาท่านได้ศึกษากฎ ระเบียบ คู่มือการปฏิบัติงานเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ (ค่าเฉลี่ย 4.13) ท่านได้ทำการกำจัดความรู้ที่ไม่จำเป็นและนำความรู้ใหม่ ๆ มาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย

4.09) หน่วยงานของท่านมีการสนับสนุนส่งเสริม หรือจัดหาผู้เชี่ยวชาญทั้งภายในและภายนอกมาให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและพัฒนางาน เช่นการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน ฯลฯ (ค่าเฉลี่ย 4.08) ท่านได้จัดบันทึกผลงานที่ผิดพลาดไว้เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขครั้งต่อไป (ค่าเฉลี่ย 3.98)

2.3 ระดับการจัดการความรู้ ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าท่านมีการปรับปรุงข้อมูลและแนวทางการปฏิบัติงานให้ทันสมัยอยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.04) รองลงมามีการสรุปผลการปฏิบัติงานที่ประสบความสำเร็จไว้ในรูปของสมุดบันทึกและหรือในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ (ค่าเฉลี่ย 4.02) หน่วยงานมีการรวบรวมผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ของบุคลากรด้านต่างๆไว้อย่างเป็นระบบเพื่อให้บุคลากร (ค่าเฉลี่ย 4.02) หน่วยงานมีการรวบรวมข้อมูล ความรู้ และสร้างระบบฐานข้อมูลที่สามารถค้นหามาใช้ประโยชน์ได้สะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง (ค่าเฉลี่ย 4.00) ท่านสามารถสืบค้นข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ ได้จากฐานข้อมูลที่หน่วยงานของท่านทำขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.94)

2.4 ระดับการจัดการความรู้ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ท่านมีการปรับปรุงข้อมูลและแนวทางการปฏิบัติงานให้เป็นปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 4.10) รองลงมาท่านได้นำข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติงานมาสรุปหาสาเหตุมาปรับปรุงและพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงาน (ค่าเฉลี่ย 4.10) ท่านมีการกลั่นกรองและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลหรือความรู้ที่จัดเก็บไว้ก่อนที่บุคลากรจะนำไปใช้งาน (ค่าเฉลี่ย 4.02) ท่านได้นำสรุปผลการปฏิบัติงานมาวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญข้อดี และข้อควรพัฒนา (ค่าเฉลี่ย 3.97) ท่านมีการประมวลข้อมูลความรู้และทักษะการปฏิบัติงานในหน้าที่ต่าง ๆ ให้อยู่ในรูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่าย (ค่าเฉลี่ย 3.85)

2.5 ระดับการจัดการความรู้ด้านการเข้าถึงความรู้ ภาพรวม

อยู่ในระดับเห็นด้วยมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าท่านร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีส่วนร่วมเพื่อให้รู้และเข้าใจในการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจนและสอดคล้อง (ค่าเฉลี่ย 4.21) รองลงมาท่านสามารถเข้าถึงความรู้ของหน่วยงานได้สะดวก รวดเร็ว โดยผ่านระบบสารสนเทศ (ค่าเฉลี่ย 4.14) ท่านมีการแจ้งเวียน หนังสือคำสั่ง กฎ ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ หรือข่าวสารต่างๆที่เป็นความรู้ และเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.04) ท่านมีการจัดเก็บข้อมูล ความรู้ เอกสารที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานไว้ในที่เดียวกันหรือเป็นหลักแหล่งในการค้นหา (ค่าเฉลี่ย 4.02) ท่านมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้บุคลากรทุกคนในหน่วยงานและผู้สนใจได้รับรู้ข้อมูล ข่าวสารใหม่ ๆ อยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.95)

2.6 ระดับการจัดการความรู้ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ท่านมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องต่างๆที่ได้จากการประชุมให้กับผู้ร่วมงาน (ค่าเฉลี่ย 4.01) รองลงมาท่านมีการแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานเพื่อสร้างเครือข่ายความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.96) ท่านสนับสนุน ส่งเสริมนำความรู้ต่างๆไปเผยแพร่ให้บุคคลทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานทราบ เพื่อแลกเปลี่ยนและสร้างเครือข่ายความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.94) ท่านสนับสนุน ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนได้เข้ารับการเรียนรู้ อบรม หรือสัมมนากับหน่วยงาน ทั้งภายในและภายนอก (ค่าเฉลี่ย 3.92) ท่านมีโอกาสได้สรุป และได้เผยแพร่แนวคิดความรู้ที่ได้รับให้ผู้บังคับบัญชาทราบ และให้เพื่อนร่วมงานทราบภายหลังจากอบรม ประชุม สัมมนา (ค่าเฉลี่ย 3.89) ท่านสนับสนุน หรือจัดให้มีการสอนงานแบบตัวต่อตัวจากผู้ที่มีความรู้ทักษะ และประสบการณ์ที่มากกว่าให้กับผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์น้อยกว่า (ค่าเฉลี่ย 3.88)

2.7 ระดับการจัดการความรู้ ด้านการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินมีความคิด

เห็นด้านการเรียนรู้ในระดับมาก คือ ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนความรู้มาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.13) รองลงมาท่านมีการนำความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปประยุกต์หรือบูรณาการ เพื่อให้เกิดความรู้และประสบการณ์ใหม่ (ค่าเฉลี่ย 4.11) ท่านนำความรู้ที่ได้รับจากบุคลากรในหน่วยงานมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาและปรับปรุงการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.06) ท่านได้นำข้อมูลความรู้ที่ได้รับจากเพื่อนร่วมงานมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.06) ท่านมีการส่งเสริมให้เรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.04) ท่านมีการนำความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใหม่ มาถ่ายทอดภายในหน่วยงานอย่างต่อเนื่องทั่วทั้งหน่วยงาน (ค่าเฉลี่ย 4.00)

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม รายละเอียดดังนี้

ผลการวิจัยระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการวิจัยโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านเวลาของการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ ด้านวิธีการ/กระบวนการดำเนินงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านคุณภาพของการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

3.1 ด้านต้นทุนของการดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกรายข้อ ข้อที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ ท่านมีความผูกพันและเจตคติที่ดีต่อหน่วยงานของท่าน (ค่าเฉลี่ย 4.65) ท่านปฏิบัติตามนโยบายการประหยัดพลังงานอย่างเคร่งครัด เช่น เปิดไฟ-ปิดไฟ เปิด-ปิดแอร์ ในช่วงเวลาที่กำหนด และมีการใช้กระดาษอย่างประหยัด (ค่าเฉลี่ย 4.62) ท่านมีการส่งเสริมให้เรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.60) ท่านได้นำความรู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

(ค่าเฉลี่ย 4.57) ท่านมีความเชื่อมั่นในหน่วยงานที่ท่านปฏิบัติงานอยู่ (ค่าเฉลี่ย 4.56) ท่านปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ (ค่าเฉลี่ย 4.54)

3.2 ด้านคุณภาพของการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกรายข้อ ข้อที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ ท่านมีทักษะประสบการณ์ในการปรับกระบวนการทำงานให้งานประสบความสำเร็จ (ค่าเฉลี่ย 4.56) งานที่ท่านปฏิบัติงานสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการให้ได้รับความพึงพอใจสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.54) ท่านมีความสามารถเฉพาะตัวในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.48) ผลการปฏิบัติงานของท่านบรรลุวัตถุประสงค์ (ค่าเฉลี่ย 4.47) ท่านปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.45)

3.3 ด้านปริมาณงาน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกรายข้อ ข้อที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือท่านได้รับมอบหมายภาระงานตามปริมาณที่เหมาะสม และ งานที่ท่านปฏิบัติต้องใช้ความรู้ความสามารถทักษะและประสบการณ์ (ค่าเฉลี่ย 4.69) ปริมาณงานที่ท่านปฏิบัติสำเร็จตามวัตถุประสงค์ (ค่าเฉลี่ย 4.50) ปริมาณที่ท่านปฏิบัติสำเร็จตามเวลาที่กำหนด (ค่าเฉลี่ย 4.49) ปริมาณงานที่ท่านได้รับมอบหมายมีความสมดุลกับภาระงานตามกรอบอัตรากำลัง (ค่าเฉลี่ย 4.26)

3.4 ด้านเวลาของการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกรายข้อ ข้อที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือท่านจัดลำดับของงานที่ต้องปฏิบัติก่อนหลัง (ค่าเฉลี่ย 4.92) หน่วยงานของท่านมีแผนการปฏิบัติราชการที่สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย (ค่าเฉลี่ย 4.82) หน่วยงานของท่านมีแผนลดขั้นตอนการทำงานเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ค่าเฉลี่ย 4.79) ท่านอุทิศเวลาที่ได้รับมอบหมายอย่างสุดความสามารถ จนงานแล้วเสร็จตามแผนการดำเนินงาน (ค่าเฉลี่ย 4.73) หน่วยงานของท่านมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการปฏิบัติงานให้สำเร็จเร็วขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.64)

3.5 ด้านวิธีการ/กระบวนการดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายข้อ ข้อที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ ท่านได้รับการฝึกอบรมให้ทำงานอย่างถูกต้องก่อนลงมือปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย (ค่าเฉลี่ย 4.87) ท่านมีการตรวจสอบงาน ประเมินสถานการณ์และวิเคราะห์ปัญหาในการปฏิบัติงานนั้นๆโดยหาสาเหตุและแนวทางปรับปรุงแก้ไข (ค่าเฉลี่ย 4.73) หน่วยงานของท่านมีแผนภูมิแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน(ค่าเฉลี่ย 4.55) หน่วยงานของท่านกับภาระงานตามกรอบอัตรากำลัง (ค่าเฉลี่ย 4.49) หน่วยงานของท่านมีการออกแบบวิธีการทำงานเพื่อพัฒนางาน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.44)

สรุปผล

การวิจัยเรื่องการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

สรุปผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม รายงานพบว่าด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ ด้านการเข้าถึงความรู้ ด้านการประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ ด้านการบ่งชี้ความรู้ ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ด้านการเรียนรู้ ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่าด้านเวลาของการปฏิบัติงาน ด้านวิธีการ/กระบวนการดำเนินงาน ด้านต้นทุนของการดำเนินงาน ด้านปริมาณงาน อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านคุณภาพของการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ระดับการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.1 ระดับการจัดการความรู้ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับเห็นด้วย มาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อยู่ในระดับเห็นด้วยในภาพรวม มาก จำนวน 5 ด้าน และเห็นด้วยในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ซึ่งสามารถเรียงลำดับจากจากเห็นด้วยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ ด้านการเข้าถึงความรู้ ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ ด้านการบ่งชี้ความรู้ ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้ ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะมหาวิทยาลัยมีแนวทางให้ผู้บริหารและบุคลากรให้ความสำคัญต่อการจัดการความรู้ มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอและมีคู่มือในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นันทภัสร์ จันทร์สว่าง (2559) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาในเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่าการจัดการความรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องมาจากสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หน่วยงานต้นสังกัดของศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อศึกษานครสวรรค์ มีนโยบายแนวทางให้ผู้บริหารและบุคลากรให้ความสำคัญต่อการจัดการความรู้ อีกทั้งยังสนับสนุนให้ผู้บริหารและบุคลากรได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเอง โดยการเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้จากองค์กรในหน่วยงานเอง และจากการได้รับความรู้จากนอกองค์กรด้วย อาทิเช่น การอบรม การประชุม

การสัมมนาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้จากโครงการที่เสนอขออนุมัติและแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติ

1.2 การจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คือ ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ ด้านการเข้าถึงความรู้ และด้านการประมวลและกลั่นกรองส่งผลในภาพรวมโดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด สอดคล้องกับกรรณก ทิพรส และพิชัย ตั้งภิญโญพิทักษ์ (2548) ที่กล่าวว่าหน่วยงานราชการ ที่เต็มไปด้วยบุคลากรที่มีความหลากหลายทางความคิด ประสบการณ์ และความรู้ ซึ่งเมื่อบุคคลเหล่านั้นได้ร่วมมือในการสร้างและใช้ความรู้โดยผ่านกระบวนการจัดการความรู้ในองค์กรอย่างเหมาะสม

2. ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านเวลาในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เป็นเพราะบุคลากรอุทิศเวลาให้กับ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสุดความสามารถจนงานเสร็จตามระยะเวลาและตามแผนการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมจิตร สุวรักษ์ (2554) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตภาคกลาง พบว่า ด้านเวลาของการปฏิบัติงานผลการวิจัยมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ทั้ง 5 มหาวิทยาลัยมีแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย และมีการลดขั้นตอนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยของบุคลากรสายสนับสนุนมาเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ต้องการให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญในการปฏิบัติงานด้านการจัดการความรู้ในองค์กร มีการจัดประชุมให้ความรู้แก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรเห็นความสำคัญ

1.2 ควรสร้างและพัฒนาระบบการจัดการความรู้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถใช้เครือข่ายร่วมกัน

1.3 ควรนำการจัดการความรู้ให้เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการปฏิบัติงานและเป็นวัฒนธรรมของทุกหน่วยงานในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ร่วมกัน

1.4 นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาพัฒนางานด้านการจัดการความรู้และด้านการปฏิบัติงาน

1.5 บุคลากรทุกคนควรมีส่วนในการนำผลงานด้านการจัดการความรู้ประกอบในการประเมินผลการปฏิบัติงาน หรือความดีความชอบ

1.6 ร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการจัดทำแบบสอบถามเกี่ยวกับนโยบายการจัดการความรู้เพื่อให้ผลการจัดการความรู้ที่ได้ออกมาในทิศทางที่ดี และมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาประเด็นอื่นๆที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรทั้งสายสนับสนุนและสายวิชาการ

บรรณานุกรม

- กรกนก ทิพรสและพิชัย ตั้งภิญโญพุดผิคุณ. (2545). *การจัดการธุรกิจขนาดย่อม*. กรุงเทพมหานคร:เท็กซ์ แอนด์เจอร์ นัลพับลิเคชั่น,
- จุฑามาศ อินตรา. (2564). *การจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการใน หน่วยงานสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม*. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 11(12), 275-286.
- นันทภัทร์ จันทร์สว่าง. (2559). *การจัดการความรู้และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาในเขตภาคเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). แก้ไขเพิ่มเติม กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน์.
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2548). *การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: จิรวัฒน์เอ็กซ์ เพรส.
- สมจิตร สุวรกิจ. (2554). *การจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตภาคกลาง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษศึกษา. (2546). *พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546*. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2566, จาก <https://www.hii.or.th/haii/wp-content/uploads>.

การศึกษาสภาพปัญหาการเรียนภาษาจีนสำหรับผู้พิการทาง
สายตา โรงเรียนการศึกษาคนตาบอด จังหวัดขอนแก่น
ประเทศไทย

The Study on the Present Situation and Problems of
Thai Blind Students Studying Chinese in School for
the Blind in Khon Kean Province, Thailand

ปิยภรณ์ แดงตันกี¹

Piyaporn Dangtankee¹

Received: October 5, 2023

Revised: November 8, 2023

Accepted: November 21, 2023

¹สาขาภาษาศาสตร์ (ภาษาจีน) คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฮยหลงเจียง
ประเทศจีน

College of Chinese and Literature, Chinese Linguistics

Heilongjiang University, China

(Email: 860171748@qq.com)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการเรียนภาษาจีนของผู้พิการทางสายตา โรงเรียนการศึกษาคณาตบอด จังหวัดขอนแก่น 2) ศึกษาความสำคัญทางการเรียนภาษาจีนสำหรับผู้พิการทางสายตา 3) ศึกษาความต้องการในการเรียนภาษาจีนสำหรับผู้พิการทางสายตา กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1 คน ครูผู้สอนเด็กที่มีความพิการทางสายตาจำนวน 1 คน และเด็กที่มีความพิการทางสายตาจำนวน 6 คน ในโรงเรียนการศึกษาคณาตบอด จังหวัดขอนแก่น รวมจำนวนทั้งสิ้น 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตโดยเข้าร่วม ผลการวิจัยพบว่า ช่วงระยะเวลาที่เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาเรียนที่โรงเรียนพิเศษ ยังไม่ค่อยมีโอกาสได้เรียนภาษาจีนเหมือนนักเรียนปกติ ปัจจุบันนี้นักเรียนปกติส่วนใหญ่จะได้อ่านภาษาจีนตั้งแต่ชั้นอนุบาล เมื่อเข้าเรียนที่โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนปกติจะมีพื้นฐานทางการเรียนภาษาจีน แต่เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาจะไม่มีพื้นฐาน ดังนั้นถ้าเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาเข้าเรียนกับนักเรียนปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจะรู้สึกค่อนข้างยาก ส่วนขณะนี้โรงเรียนการศึกษาคณาตบอดยังไม่มีครูประจำที่สอนภาษาจีนให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา และไม่มีหนังสือและเอกสารทางการเรียนภาษาจีนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา นอกจากนี้ยังไม่มีการวิจัยวิธีการเรียนการสอนภาษาจีนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา ดังนั้นนักเรียนตาบอดจะมีปัญหาทางการเรียนภาษาจีนมาก เช่นนักเรียนที่มีความพิการทางสายตาเขียนอักษรจีนไม่ได้ และอ่านภาษาจีนไม่ได้

คำสำคัญ: สภาพปัญหา, ภาษาจีน, ผู้พิการทางสายตา

Abstract

The aims of this study were to 1) research present situation and problems of Thai blind students study Chinese in school for the blind Khon Kean province, Thailand; 2) investigate significance and requirement of learning Chinese for the Thai blind students and 3) investigate the needs of learning Chinese. Research samples were one administrator, one teacher, and six blind students. The results showed that the blind students didn't have chances to learn Chinese when they study in the school for the blind; however, most of able-bodied students will study Chinese since the kindergarten period. Thus, when they study Chinese with able-bodied students, the blind students face more troubles. In addition, the school for the blind needs teachers who can teach Chinese, and textbooks, in which its shortage results in the difficulties of learning Chinese for the blind students.

Keywords: Problems, Chinese Language, Thai Blind Students

บทนำ

การเรียนรู้ภาษาจีนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในทั่วโลก เนื่องจากในปัจจุบันนี้ผู้คนมีความต้องการในการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรวดเร็ว การสื่อสารระหว่างประเทศจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ศิลปะ ศาสนา เป็นต้น อีกทั้งจำนวนประชากรของประเทศจีนที่มีจำนวนมากที่สุดในโลก และภาษาจีนเป็นภาษาที่มีคนใช้มากที่สุดในโลก ยิ่งไปกว่านั้น หลายปีที่ผ่านมามีประเทศจีนมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เห็นได้จากการเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก การ

ก่อตั้งธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย การลงนามจัดตั้งเขตการค้าเสรีกับไทย เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าประเทศจีนเป็นประเทศที่มีโอกาสทางธุรกิจสูง เป็นตลาดการค้าที่ใหญ่อันดับต้น ๆ และมีแนวโน้มการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการเรียนภาษาจีนในแต่ละประเทศจึงเป็นสิ่งที่จะต้องทำ และทำให้จำนวนของผู้ที่เรียนภาษาจีนในทั่วโลกมากขึ้นเรื่อย ๆ

หลายปีที่ผ่านมา คนไทยเริ่มนิยมเรียนภาษาจีนมากยิ่งขึ้น ภาษาจีนจึงเป็นภาษาหนึ่งที่ได้รับค่านิยมและความต้องการเพิ่มขึ้นอย่างมากในประเทศไทย เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนและประเทศไทยมีมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยกับประเทศจีนมีความร่วมมือกันหลายด้าน เช่น การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา เทคโนโลยี เป็นต้น อีกทั้งในปัจจุบันการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศไทยและประเทศจีนมีเพิ่มมากยิ่งขึ้น รัฐบาลไทยได้เพิ่มข้อกำหนดให้ภาษาจีนเป็นภาษาที่สองสำหรับคนไทย ซึ่งนักเรียนต้องเรียนภาษาจีนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนี้ได้กระตุ้นให้ใช้ความสามารถทางด้านภาษาจีนในการติดต่อสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว เท่ากับมีเครื่องมือที่จะนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ ในการประกอบอาชีพ การขยายโอกาสทางธุรกิจ และการศึกษาหาความรู้ในวิทยาการแขนงต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ การเรียนภาษาจีนจึงมีความสำคัญและประโยชน์เป็นอย่างมากสำหรับนักเรียนไทย

เนื่องจากในปัจจุบันจำนวนของนักเรียนที่เรียนภาษาจีนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โรงเรียนทุกแห่งของจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทยเปิดแผนการเรียนวิชาภาษาจีน และมีข้อกำหนดให้นักเรียนทุกคนเรียนภาษาจีน ทำให้วิชาภาษาจีนเป็นวิชาที่สำคัญมากสำหรับนักเรียน ถึงแม้ว่าจะมีชาวจีนที่ทำงานในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก แต่ยังมีขาดแคลนครูคนจีนที่สอนภาษาจีนในโรงเรียนต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โรงเรียนบางแห่งยังไม่มีครูคนจีน ซึ่งเป็นปัญหาที่น่าสนใจในการเรียนภาษาจีนของนักเรียนทั่วไป

เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เด็กตาบอด”

จัดเป็นเด็กกลุ่มหนึ่งที่มีความต้องการพิเศษทางการเรียนการสอนภาษาจีน เด็กพิการทางด้านสายตาเป็นเด็กพิเศษกลุ่มหนึ่งที่มีความสนใจและมีความต้องการศึกษาเรียนรู้ภาษาจีน เช่นเดียวกับนักเรียนปกติทั่วไป ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเรียนภาษาจีนมีความสำคัญและมีประโยชน์เป็นอย่างมากสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตา

ในปัจจุบันนี้ การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนทั่วไปเป็นการบังคับให้มีในหลักสูตรการเรียนการสอนของระดับชั้นประถมต้นจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้เลือกเอง เช่นเดียวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาที่ได้ผ่านการประเมินและทดสอบความพร้อมแล้วเพื่อที่จะเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติทุกระดับชั้น ดังนั้นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตาก็ต้องเรียนภาษาจีนเช่นเดียวกับนักเรียนปกติด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ในประเทศไทยซึ่งมีผู้มีเชื้อสายจีนและคนจีนเป็นจำนวนมากอาศัยอยู่ ผู้ที่มีความบกพร่องทางสายตาก็มีความต้องการในการเรียนภาษาจีนเหมือนคนปกติ เพื่อที่จะสามารถอยู่ร่วมกับสังคมและช่วยการทำงานในอนาคต เช่น บางคนอยากเป็นครูที่สอนภาษาจีนให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตา บางคนอยากวางแผนไทยให้นักท่องเที่ยวชาวจีน บางคนอยากเป็นล่าม เป็นต้น นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตา บางคนตั้งใจเรียนภาษาจีนมาก เพื่อสำเร็จความปรารถนาในอนาคต

การเรียนภาษาจีนเป็นสิ่งที่ไม่ง่าย โดยเฉพาะกับคนตาบอด เพราะว่าตอนนี้ยังไม่มีหนังสือการเรียนภาษาจีนสำหรับคนไทยที่มีความบกพร่องทางสายตา และไม่มีครูคนจีนหรือคนไทยที่มีความรู้ทางด้านภาษาจีนและสามารถสอนภาษาจีนให้กับผู้ที่มีความบกพร่องทางสายตา นอกจากนี้เด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตาส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยเหมือนคนปกติ ทำให้คนที่มีความบกพร่องทางสายตาไม่ค่อยได้เรียนภาษาจีนต่อในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งอุปสรรคการเรียนการสอนภาษาจีนสำหรับคนไทยที่มีความบกพร่องทางสายตาก็ยังไม่เพียงพอ และยังไม่ค่อยมีผู้คิดค้นวิจัยเกี่ยวกับวิธีการ

สอนคนไทยที่มีความบกพร่องทางสายตาในการเรียนภาษาจีนด้วย

ถึงแม้ว่าโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดต่าง ๆ ในทั่วประเทศไทยยังไม่ค่อยมีครูที่สอนวิชาภาษาจีน แต่โรงเรียนบางแห่งได้มีอาสาสมัครมาสอนภาษาจีนให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา ทำให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาได้มีโอกาสเรียนภาษาจีน ส่วนจังหวัดขอนแก่นมีโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดหนึ่งแห่งซึ่งยังไม่เคยมีครูหรืออาสาสมัครไปสอนภาษาจีนให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา ก่อนที่ผู้วิจัยจะมาวิจัยสภาพปัญหาการเรียนภาษาจีนกลางของผู้พิการทางสายตา

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาสภาพปัญหาการเรียนภาษาจีนของผู้พิการทางสายตา โรงเรียนการศึกษาคนตาบอด จังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเรียนภาษาจีนของผู้พิการทางสายตาในโรงเรียนการศึกษาคนตาบอด จังหวัดขอนแก่นว่ามีปัญหาอะไรบ้าง และการเรียนภาษาจีนมีความสำคัญและความต้องการต่อผู้พิการทางสายตาอย่างไรบ้าง เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเรียนภาษาจีนสำหรับผู้พิการทางสายตาอย่างถูกต้องเหมาะสม และเป็นแนวทางในการศึกษาสภาพปัญหาการเรียนภาษาจีนของผู้พิการทางสายตาในประเทศต่าง ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทั่วไปของการเรียนภาษาจีนสำหรับผู้พิการทางสายตาในโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาความสำคัญทางการเรียนภาษาจีนสำหรับผู้พิการทางสายตา
3. เพื่อศึกษาความต้องการในการเรียนภาษาจีนสำหรับผู้พิการทางสายตา

วิธีการศึกษา

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบ

สัมภาษณ์ แบบการสอนภาษาจีนให้นักเรียนที่มีความพิการทางสายตา และแบบสังเกต ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดของเครื่องมือ ดังนี้

1.1 แบบสัมภาษณ์ โครงสร้างคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลสภาพทั่วไปในการเรียนภาษาจีนของผู้พิการทางสายตา โรงเรียนการศึกษาคนตาบอด จังหวัดขอนแก่น ประเทศไทย รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญทางการเรียนภาษาจีนสำหรับผู้พิการทางสายตา รวมทั้งรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการเรียนภาษาจีนของผู้พิการทางสายตา แบ่งออกเป็น 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนการศึกษาคนตาบอด จังหวัดขอนแก่น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ซึ่งแต่ละตอนจะมีรายการสัมภาษณ์ ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปในโรงเรียนการศึกษาคนตาบอด จังหวัดขอนแก่น รายการสัมภาษณ์ประกอบด้วยด้านจำนวนของนักเรียน การใช้สื่อการเรียนรู้ในการเรียนภาษาจีน สถานที่ การจัดห้องเรียน สวัสดิการ เป็นต้น

ตอนที่ 2 การดำเนินงานตามบทบาทของครูผู้สอน รายการสัมภาษณ์ประกอบด้วย ด้านการวางแผนการศึกษา ปัญหาที่พบในการเรียนการสอน และการรายงานผลการดำเนินงาน

ตอนที่ 3 สภาพทั่วไปในการทำงานของผู้พิการทางสายตา หลังจากการจบเรียน

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์นักเรียนที่มีความพิการทางสายตา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ซึ่งแต่ละตอนจะมีรายการสัมภาษณ์ ดังนี้

ตอนที่ 1 แรงจูงใจทางการเรียนภาษาจีน รายการสัมภาษณ์ประกอบด้วยด้านสาเหตุที่เรียนภาษาจีน การใช้ภาษาจีนในอนาคต ความจำเป็นที่เรียนภาษาจีน เป็นต้น

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาในการเรียนภาษาจีน รายการสัมภาษณ์

ประกอบด้วยด้านเวลาที่เรียนภาษาจีน วิธี ปัญหา และผลการเรียน

1.2 แบบสังเกตโดยเข้าร่วม ในการสังเกตผู้วิจัยเป็นผู้สังเกต
ปัญหาในการเรียนภาษาจีนของผู้พิการทางสายตา ในโรงเรียนการศึกษาคนตาบอด
จังหวัดขอนแก่น โดยใช้วิธีการสอนนักเรียนที่มีความพิการทางสายตา เพื่อเรียน
รู้ปัญหาในการเรียนภาษาจีนของนักเรียน ความต้องการของการเรียนภาษาจีน
และวิธีการสอนภาษาจีน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 การค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา บทความ และผลงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสอนภาษา
จีน และสังเกตกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง

2.3 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
วิเคราะห์ข้อมูลแล้วสรุปผล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสอน
ภาษาจีน การสังเกต และการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย มาทำการวิเคราะห์และ
สังเคราะห์แล้วนำเสนอในลักษณะของการบรรยาย

4. การสรุปและแนะนำข้อมูล

ในการดำเนินการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลโดยที่เชิงพรรณนา
การใช้วิธีดำเนินการวิจัยดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้สภาพปัญหาทั่วไปสำหรับ
ผู้พิการทางสายตาในโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดมากยิ่งขึ้น เรียนรู้ความสำคัญ
และความต้องการในการเรียนภาษาจีนสำหรับผู้พิการทางสายตามีอะไรบ้าง
โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยอย่างรวดเร็วหวังว่างานวิจัยนี้จะมีประสิทธิภาพและ
จะมีประโยชน์สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้อีกในอนาคต

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยเรื่องการศึกษาศาษาสภาพปัญหาการเรียนภาษาจีนของผู้พิการทางสายตาโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่นประเทศไทย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบความเรียง โดยแยกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. สภาพปัญหาทั่วไปของการเรียนภาษาจีนสำหรับผู้พิการทางสายตาในโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่น

1.1 สภาพทั่วไปของการเรียนภาษาจีนสำหรับผู้พิการทางสายตาในโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่น

โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่น เป็นโรงเรียนประเภทการศึกษาพิเศษจัดการศึกษาให้กับบุคคล ที่มีความบกพร่องทางการเห็น เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 รับนักเรียนทั้งชายและหญิงมีทั้งแบบประจำและไป-กลับ เด็กที่มีความพิการทางสายตาที่ผ่านการประเมินและทดสอบความพร้อมแล้ว จะส่งเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติทุกระดับชั้นในเขตอำเภอเมืองขอนแก่นและจะได้รับการคัดเลือก ให้กลับไปเรียนร่วมกับนักเรียนในโรงเรียนท้องถิ่นใกล้บ้านตนเอง

ถึงแม้ว่าโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่นจะเปิดสอนวิชาหลากหลาย แต่ยังไม่เปิดสอนวิชาภาษาจีนให้เด็กที่มีความพิการทางสายตา เด็ก ๆ ต้องเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ถึงจะมีโอกาสเรียนภาษาจีน ผู้วิจัยเคยสัมภาษณ์ครูผู้สอนของโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่นพบว่าโรงเรียนต้องการเปิดสอนภาษาจีน แต่ยังขาดแคลนครูที่สอนภาษาจีนที่เป็นคนจีน นอกจากนี้ โรงเรียนยังไม่มีหนังสือเบรลล์จีนที่ให้นักเรียนที่มีความพิการทางสายตาศึกษาภาษาจีนด้วยตัวเอง ทำให้นักเรียนที่มีความพิการทางสายตาขาดโอกาสเรียนและสื่อสารภาษาจีนเหมือนนักเรียนปกติทั่วไป

1.2 ปัญหาการเรียนภาษาจีนของผู้พิการทางสายตาในโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่น

1.2.1 ปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน
โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่นยัง
ไม่มีหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน เนื่องจากปัจจุบัน โรงเรียนใน
ประเทศไทยบางแห่งยังขาดแคลนครูคนจีน โดยเฉพาะโรงเรียนการศึกษาคนตาบอด
จังหวัดขอนแก่น รวมทั้งเงินทุนการเปิดสอนภาษาจีนยังไม่เพียงพอ ดังนั้น
โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดขอนแก่นยังไม่สามารถเปิดสอนภาษาจีนให้ผู้พิการ
ทางสายตาได้

อันที่จริงผู้พิการทางสายตามีความต้องการทางการ
เรียนภาษาจีนตั้งแต่เด็ก ๆ เหมือนคนปกติ นักเรียนปกติส่วนใหญ่มีโอกาสเรียน
ภาษาจีนตั้งแต่เด็ก ๆ เมื่อเข้าเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนปกติ
ส่วนใหญ่จะมีพื้นฐานทางการเรียนภาษาจีน แต่ผู้พิการทางสายตาจะไม่มีพื้นฐาน
ถ้าผู้พิการทางสายตาเข้าเรียนกับนักเรียนปกติจะเรียนไม่ทัน และจะมีปัญหา
เกี่ยวกับการทำการบ้านด้วย

1.2.2 ปัญหาในด้านการใช้สื่อการเรียนรู้
สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่ใช้ถ่ายทอดความรู้ให้ผู้
พิการทางสายตา เกือบทุกประเทศจะมีผู้พิการทางสายตา และมีสื่อการเรียนรู้
มาช่วยพวกเขาเรียนภาษาของตัวเองและภาษาอังกฤษ ประเทศไทยก็เช่นกัน ผู้
พิการทางสายตาจะมีสื่อการเรียนรู้มาช่วยการเรียนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
แต่ไม่มีสื่อการเรียนรู้ที่ใช้สำหรับการเรียนภาษาจีน

ผู้วิจัยสังเกตว่าเมื่อผู้พิการทางสายตาทำการบ้าน
วิชาภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ จะไม่ค่อยมีปัญหา เพราะว่าเจ้าหน้าที่ของ
โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่นจะช่วยอ่านให้ฟัง แล้วพวกเขาจะ
ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่สำหรับผู้พิการทางสายตา พิมพ์มาส่งให้ครู ส่วนการบ้าน
ภาษาจีน ผู้พิการทางสายตา ต้องรบกวนครูของโรงเรียนปกติช่วยอ่านให้ฟัง แล้ว
บันทึกเป็นอักษรเบรลล์จีน แล้วกลับบ้านทำให้เสร็จ และกลับมาอ่านให้ครูฟังใน

วันต่อมา

ในโรงเรียนปกติมีนักเรียนเป็นจำนวนมาก ถ้าผู้พิการทางสายตาใช้วิธีนี้ในการทำการบ้านวิชาภาษาจีน จะทำให้ครูเสียเวลา ครูก็อาจจะไม่ได้ดูแลทุกคนอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตาม ถ้าผู้พิการทางสายตามีสื่อการเรียนรู้ที่สำหรับการเรียนภาษาจีนจะช่วยให้พวกเขาเรียนภาษาจีนได้ดียิ่งขึ้น

1.2.3 ปัญหาในด้านการอ่านภาษาจีน

ผู้วิจัยสังเกตว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาบางคน ชอบภาษาจีนและสนใจวัฒนธรรมของประเทศจีนมาก แต่เมื่อเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาอยากเรียนความรู้เกี่ยวกับประเทศจีนจะมีความลำบากมาก เพราะว่าโรงเรียนไม่ค่อยมีหนังสือเบรลล์ที่แนะนำความรู้เกี่ยวกับประเทศจีน หากพวกเขาต้องการค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับประเทศจีนด้วยตัวเอง จะเกิดความลำบากมาก

นอกจากนี้ผู้วิจัยสังเกตว่าอักษรเบรลล์จีนไม่ยาก ถ้าผู้พิการทางสายตามีพื้นฐานทางการเรียนภาษาจีนและอักษรเบรลล์ของภาษาอังกฤษ จะเรียนได้ง่ายขึ้น ส่วนนักเรียนปกติ ถ้าพวกเขาอยากอ่านภาษาจีนต้องเรียนอักษรจีนก่อน สำหรับคนไทยอักษรจีนยากมาก แต่ผู้พิการทางสายตาไม่ต้องเรียนอักษรจีน เพราะว่าพวกเขาเรียนอักษรเบรลล์จีนก็เพียงพอแล้ว

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่สำคัญในด้านการอ่านภาษาจีนสำหรับผู้พิการทางสายตาคือไม่มีหนังสือเบรลล์จีนให้ผู้พิการทางสายตาอ่าน ในโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่น

1.2.4 ปัญหาด้านครูผู้สอน

ปัญหาด้านครูผู้สอนของโรงเรียนปกติ คือครูไม่ทราบวิธีการสอนภาษาจีนให้ผู้พิการทางสายตา และครูอาจดูแลนักเรียนทุกคนได้อย่างไม่เต็มที่ บางครั้งผู้พิการทางสายตาเรียนภาษาจีนไม่ทัน และเกิดปัญหาการเรียนภาษาจีน ครูอาจจะไม่ทราบวิธีการแก้ไขปัญหา และอาจจะไม่ได้สนใจผู้พิการ

ทางสายตาตลอดเวลา

ส่วนปัญหาในด้านครูผู้สอนของโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่น จะโทษครูและเจ้าหน้าที่ที่ไม่สามารถสอนภาษาจีนเพียงฝ่ายเดียวได้ เพราะว่าพวกเขาพูดและอ่านภาษาจีนไม่เป็น ถ้าเป็นวิชาอื่น ๆ อาจจะช่วยได้ เพราะว่าหลังจากเด็ก ๆ เลิกเรียนแล้ว ในตอนเย็น ครูจะช่วยเด็ก ๆ ทบทวนหนังสือ และทำการบ้าน แต่วิชาภาษาจีนไม่สามารถช่วยได้

2. ความสำคัญทางการเรียนภาษาจีนสำหรับผู้พิการทางสายตา

2.1 การพัฒนาความสนใจของผู้พิการทางสายตาตัวเอง

ผู้วิจัยเคยสัมภาษณ์นักเรียนผู้พิการทางสายตาที่กำลังเรียนภาษาจีน บางคนชอบภาษาจีนมาก เนื่องจากภาษาจีนและเพลงจีนไพเราะน่าฟัง ทำให้นักเรียนที่มีความพิการทางสายตาตั้งใจฟังภาษาจีนในชีวิตประจำวัน และต้องการเรียนภาษาจีนด้วย นอกจากนี้นักเรียนที่มีความพิการทางสายตาบางคนสนใจเครื่องดนตรีจีน เนื่องจากเครื่องดนตรีจีนเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของประเทศจีนที่ดึงดูดนักเรียนมาเรียนภาษาจีนด้วย รวมทั้งหลักสูตรที่เปิดให้บริการของโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดมักจะเสริมทักษะความรู้ด้านดนตรี เพื่อพัฒนาสติปัญญาและอารมณ์นักเรียนที่มีความพิการทางสายตา บางคนจึงชอบดนตรีและสนใจเครื่องดนตรีจีนด้วย การเรียนภาษาจีนจึงเป็นการช่วยพัฒนาความสนใจของผู้พิการทางสายตาตัวเอง

2.2 การส่งเสริมนักเรียนที่มีความพิการทางสายตาให้เข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ

ปัจจุบันนี้คนไทยส่วนใหญ่ต้องเรียนภาษาจีนตั้งแต่เด็ก ๆ วิชาภาษาจีนเป็นวิชาที่สำคัญในโรงเรียนทั้งระดับชั้นประถมศึกษาและระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่สำคัญคือนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้เลือกเอง เด็กที่มีความพิการทางสายตาถ้าผ่านการประเมินและทดสอบความพร้อมแล้วจะส่งเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติทุกระดับชั้น ดังนั้นนักเรียนที่ตาบอดต้องเรียนภาษาจีนกับนักเรียน

ปกติด้วยกันเพื่อสามารถเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ

2.3 การส่งเสริมนักเรียนที่มีความพิการทางสายตา ให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้ทั้งปัจจุบันและในอนาคต

ประเทศไทยมีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ยาวนาน ดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวจีนเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ คนจีนที่ทำงานในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น เกือบทุกจังหวัดจะมีคนจีนอยู่ ดังนั้นผู้พิการทางสายตาจึงมีความต้องการในการเรียนภาษาจีนเหมือนคนปกติเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับสังคมในอนาคต

2.4 การช่วยผู้พิการทางสายตาในการทำงาน

ผู้พิการทางสายตาส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเป็นหมอนวดแผนไทย การนวดแผนไทย เป็นหนึ่งในวัฒนธรรมของประเทศไทยที่มีชื่อเสียงดังในทั่วโลก และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวที่ประเทศไทยได้เป็นจำนวนมาก รวมทั้งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวจีน ดังนั้น ถ้าผู้พิการทางสายตาสามารถสื่อสารภาษาจีนกับลูกค้าชาวจีน จะเป็นการช่วยผู้พิการทางสายตาในการทำงาน ทำให้พวกเขาสามารถทราบถึงความต้องการของลูกค้าชาวจีนได้เป็นอย่างดียิ่งขึ้น

2.5 การส่งเสริมให้จัดทำความสำเร็จความปรารถนาของผู้พิการทางสายตาในอนาคต

ผู้วิจัยเคยสัมภาษณ์เกี่ยวกับความฝันของเด็กที่มีความพิการทางสายตา บางคนอยากเป็นครูที่สอนภาษาจีนให้คนไทยที่มีความพิการทางสายตาในประเทศไทย บางคนอยากเป็นครูที่สอนภาษาไทยให้คนจีนที่มีความพิการทางสายตาในประเทศจีน บางคนอยากเรียนนวดแผนไทยให้นักท่องเที่ยวชาวจีน บางคนอยากเป็นล่ามเป็นต้น การเรียนภาษาจีนเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมและสามารถผลักดันให้ผู้พิการทางสายตาสามารถทำตามความปรารถนาในอนาคตได้สำเร็จ ดังนั้น นักเรียนที่มีความพิการทางสายตาบางคนจึงมีความสนใจและตั้งใจเรียน

ภาษาจีนมาก

3. ความต้องการในการเรียนภาษาจีนสำหรับผู้พิการทางสายตา

3.1 ความต้องการทางการเรียนภาษาจีนก่อนเข้าเรียนกับนักเรียนปกติ

ผู้พิการทางสายตาที่มีความต้องการทางการเรียนภาษาจีนก่อนเข้าเรียนกับนักเรียนปกติ เพราะว่าถ้าผู้พิการทางสายตามีโอกาสเรียนภาษาจีนตั้งแต่เด็ก ๆ จะมีประโยชน์ในการเรียนภาษาจีนอย่างมาก และได้ส่งเสริมความมั่นใจทางการเรียนภาษาจีนให้นักเรียนที่มีความพิการทางสายตาเมื่อเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ

ระดับสติปัญญาของเด็กพิการทางสายตาเหมือนกันกับเด็กปกติ แต่เมื่อผู้พิการทางสายตาเรียนภาษาจีนกับคนปกติด้วยกันจะเรียนไม่ทัน สาเหตุที่สำคัญ คือ ผู้พิการทางสายตาไม่มีพื้นฐานทางด้านภาษาจีน ถึงแม้ว่าพวกเขาตั้งใจเรียน และตั้งใจฟังมากกว่าคนปกติ แต่ยังต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจกับภาษาจีน สรุปรว่าผู้พิการทางสายตาที่มีความต้องการ ในการเรียนภาษาจีนก่อนเข้าเรียนกับนักเรียนปกติ เพื่อให้สามารถเรียนพร้อมกับเด็กปกติได้

3.2 ความต้องการทางการใช้หนังสือเบรลล์สำหรับการเรียนรู้ภาษาจีนและวัฒนธรรมจีน

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าในประเทศไทยมีหนังสือเป็นจำนวนมาก แต่หนังสือเบรลล์จีนหรือหนังสือเบรลล์ที่ใช้สำหรับการเรียนภาษาจีนและวัฒนธรรมจีนยังขาดแคลน แต่ผู้พิการทางสายตาที่มีความต้องการทางการใช้หนังสือเบรลล์สำหรับการเรียนรู้ภาษาจีนและวัฒนธรรมจีน เพราะเวลาเรียนภาษาใดภาษาหนึ่ง เราต้องเรียนรู้วัฒนธรรมด้วย นอกจากนี้เวลาผู้พิการทางสายตาอ่านหนังสือเบรลล์จีนจะช่วยส่งเสริมความสามารถทางภาษาจีน และช่วยให้พวกเขาได้รับความรู้ทางภาษาจีนมากยิ่งขึ้น

3.3 ความต้องการทางครูผู้สอน

เมื่อผู้พิการทางสายตาเรียนที่โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่นมีความต้องการครูที่จะมาสอนภาษาจีน นอกจากนี้ ยังมีความต้องการให้มีผู้วิจัยมาศึกษาวิธีการสอนภาษาจีนให้ผู้พิการทางสายตา เพื่อให้ครูที่สอนภาษาจีนให้ผู้พิการทางสายตาได้เรียนรู้วิธีการสอน

3.4 ความต้องการทางความช่วยเหลือจากรัฐบาลและสังคม

ถึงแม้ว่ารัฐบาลของประเทศไทยมีการช่วยเหลือแก่ผู้พิการทางสายตา แต่ในด้านการเรียนภาษาจีนยังไม่มี ดังนั้นรัฐบาลของประเทศไทยควรสนับสนุนผู้พิการทางสายตาเรียนภาษาจีน ถ้าผู้พิการทางสายตาได้พูดภาษาจีนกับลูกค้าชาวจีนที่มาร้านนวดแผนไทย จะได้ช่วยในการทำงานของพวกเขา และส่งเสริมการเผยแพร่ของนวดแผนไทยด้วย

นอกจากนี้ผู้พิการทางสายตาก็มีความต้องการทางความช่วยเหลือจากสังคม เนื่องจากในโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่นยังไม่มีครูที่สอนภาษาจีน ถ้ามีอาสาสมัครมาช่วยพวกเขาเรียนภาษาจีนจะดีมาก ผู้วิจัยเคยเป็นอาสาสมัครมาโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่นสอนภาษาจีนให้เด็ก ๆ เจ้าหน้าที่บอกว่าก่อนผู้วิจัยมาที่นี่ยังไม่เคยมีครูภาษาจีนมาสอนเด็ก ๆ ผู้วิจัยสังเกตว่าเด็ก ๆ ตั้งใจเรียนภาษาจีนมาก ถ้ามีอาสาสมัครมาสอนเด็ก ๆ พวกเขาก็มีความสนใจ และสามารถพัฒนาภาษาจีนของตนเองให้เก่งได้

สรุปผล

1. สภาพปัญหาทั่วไปทางการเรียนภาษาจีนของผู้พิการทางสายตาในโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่น

1.1 สภาพทั่วไปทางการเรียนภาษาจีนของผู้พิการทางสายตาในโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่น

ถึงแม้ว่าโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่นจะเปิด

สอนวิชาหลากหลาย แต่ยังไม่เปิดสอนวิชาภาษาจีนให้เด็กที่มีความพิการทางสายตา เด็ก ๆ ต้องเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติถึงจะมีโอกาสเรียนภาษาจีน ผู้วิจัยเคยสัมภาษณ์ครูผู้สอนของโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่น พบว่าโรงเรียนต้องการเปิดสอนภาษาจีน แต่ยังขาดแคลนครูสอนภาษาจีนที่เป็นเจ้าของภาษา นอกจากนี้โรงเรียนยังไม่ค่อยมีหนังสือเบรลล์จีนให้นักเรียนที่มีความพิการทางสายตาเรียนภาษาจีนด้วยตัวเอง ส่วนนักเรียนที่เข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติยังไม่ค่อยมีสื่อการเรียนรู้สำหรับการเรียนภาษาจีน ทำให้นักเรียนที่มีความพิการทางสายตาไม่ค่อยมีโอกาสเรียนภาษาจีนเหมือนนักเรียนปกติ

1.2 ปัญหาในการเรียนภาษาจีนสำหรับผู้พิการทางสายตา

1) ปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน

ปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนคือ โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่นยังไม่มีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน เพราะว่าทางโรงเรียนยังไม่มียุทธศาสตร์ที่จะเปิดสอนภาษาจีนให้ผู้พิการทางสายตา อันที่จริงผู้พิการทางสายตามีความต้องการทางการเรียนภาษาจีนตั้งแต่เด็ก ๆ เหมือนคนปกติ เพราะว่าเมื่อเข้าเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา นักเรียนปกติส่วนใหญ่จะมีพื้นฐานทางการเรียนภาษาจีนแต่ผู้พิการทางสายตาจะไม่มีพื้นฐาน ถ้าผู้พิการทางสายตาเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติจะเรียนไม่ทัน และมีปัญหาในการทำการบ้านอีกด้วย

2) ปัญหาในด้านการใช้สื่อการเรียนรู้

ในโรงเรียนผู้พิการทางสายตายังไม่มีการสื่อการเรียนรู้สำหรับการเรียนภาษาจีน เมื่อทำการบ้านวิชาภาษาจีน ผู้พิการทางสายตาต้องรบกวนครูของโรงเรียนปกติช่วยอ่านให้ฟังแล้วบันทึกเป็นอักษรเบรลล์จีน หลังจากกลับบ้านจะทำให้เสร็จ มาอ่านให้ครูฟังในวันถัดไป แต่ถ้าผู้พิการทางสายตาใช้วิธีนี้ทำการบ้านภาษาจีน จะทำให้ครูเสียเวลามาก คุณครูก็อาจจะไม่ได้ดูแลทุกคนอย่างเต็มที่และทั่วถึง อย่างไรก็ตามถ้าผู้พิการทางสายตา

มีสื่อการเรียนรู้ที่สำหรับการเรียนภาษาจีนจะช่วยให้พวกเขาเรียนภาษาจีนให้ดียิ่งขึ้น

3) ปัญหาในการอ่านภาษาจีน

ผู้วิจัยสังเกตว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา บางคนชอบภาษาจีน และสนใจวัฒนธรรมของประเทศจีนมาก แต่เมื่อเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาอยากเรียนความรู้เกี่ยวกับประเทศจีนจะยากมาก เพราะว่าทางโรงเรียนไม่ค่อยมีหนังสือเบรลล์ที่แนะนำความรู้เกี่ยวกับประเทศจีน หากพวกเขาต้องการค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับประเทศจีนด้วยตัวเองจะมีความลำบากมาก

4) ปัญหาในด้านครูผู้สอน

ปัญหาในด้านครูผู้สอนของโรงเรียนปกติคือครูไม่ทราบวิธีการสอนภาษาจีนให้ผู้พิการทางสายตา และครูไม่อาจจะดูแลนักเรียนทุกคนให้เต็มที่ บางครั้งผู้พิการทางสายตาเรียนภาษาจีนไม่ทันและมีปัญหาทางการเรียนภาษาจีนเกิดขึ้น ครูอาจจะไม่ทราบวิธีการแก้ไขปัญหาและอาจจะไม่ได้สนใจผู้พิการทางสายตาตลอดเวลา ส่วนปัญหาในด้านครูผู้สอนของโรงเรียนการศึกษาค้นคว้าบอดจิ่งหวัดซอนแก่นคือ ครูและเจ้าหน้าที่สอนภาษาจีนไม่ได้ เพราะว่าพวกเขาพูดภาษาจีนไม่เป็น อ่านก็ไม่เป็น ถ้าเป็นวิชาอื่น ๆ อาจจะช่วยให้ เพราะว่าหลังจากเด็ก ๆ เลิกเรียนในตอนเย็นครูจะช่วยเด็ก ๆ ทบทวนหนังสือและทำการบ้านแต่วิชาภาษาจีนช่วยไม่ได้

2. ความสำคัญทางการเรียนภาษาจีนสำหรับผู้พิการทางสายตา

2.1 การพัฒนาความสนใจของผู้พิการทางสายตาตัวเอง

ผู้วิจัยเคยสัมภาษณ์นักเรียนผู้พิการทางสายตาที่กำลังเรียนภาษาจีน บางคนชอบภาษาจีนมากเนื่องจากภาษาจีนและเพลงจีนน่าฟังมาก ทำให้นักเรียนที่มีความพิการทางสายตาตั้งใจฟังภาษาจีนมากในชีวิตประจำวัน และอยากเรียนภาษาจีนด้วย นอกจากนี้นักเรียนที่มีความพิการทางสายตาบางคนสนใจเครื่องดนตรีจีนมาก อย่างไรก็ตาม การเรียนภาษาจีนจะสามารถพัฒนา

ความสนใจของผู้พิการทางสายตาด้วยตัวเอง

2.2 การส่งเสริมนักเรียนที่มีความพิการทางสายตาเข้าเรียนกับนักเรียนปกติ

ปัจจุบันนี้คนไทยส่วนใหญ่ต้องเรียนภาษาจีนตั้งแต่เด็ก ๆ วิชาภาษาจีนเป็นวิชาที่สำคัญในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษา และระดับชั้นมัธยมศึกษา นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้เลือกเอง เด็กที่มีความพิการทางสายตาถ้าผ่านการประเมินและทดสอบความพร้อมแล้วจะส่งเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติทุกระดับชั้น ดังนั้นนักเรียนที่ตามบอดต้องเรียนภาษาจีนกับนักเรียนปกติด้วยกัน เพื่อสามารถเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ

2.3 การส่งเสริมนักเรียนที่มีความพิการทางสายตาให้สามารถอยู่ร่วมกับสังคมในอนาคต

ปัจจุบันนี้ นักท่องเที่ยวชาวจีนและคนจีนที่ทำงานในประเทศไทยมีเป็นจำนวนมาก ดังนั้นผู้พิการทางสายตามีความต้องการในการเรียนภาษาจีนเหมือนคนปกติ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับสังคมในอนาคตได้

2.4 การช่วยผู้พิการทางสายตาในการทำงาน

ผู้พิการทางสายตาส่วนมากประกอบอาชีพในอนาคตคือ เป็นหมอที่นวดแผนไทย ส่วนนักท่องเที่ยวชาวจีนก็ชอบนวดแผนไทยมาก ดังนั้นถ้าผู้พิการทางสายตาสามารถพูดภาษาจีนกับลูกค้าชาวจีนได้ จะช่วยผู้พิการทางสายตาในการทำงาน ทำให้พวกเขาได้เรียนรู้ความต้องการของลูกค้าชาวจีนเป็นอย่างดี

2.5 การส่งเสริมให้จัดทำการศึกษาตรวจสอบความพร้อมของผู้พิการทางสายตาในอนาคต

ผู้วิจัยเคยสัมภาษณ์ความฝันของเด็กที่มีความพิการทางสายตาแต่ละคน บางคนอยากเป็นครูที่สอนภาษาจีนให้คนไทยที่มีความพิการทางสายตาในประเทศไทย บางคนอยากเป็นครูที่สอนภาษาไทยให้คนจีนที่มีความพิการทางสายตาในประเทศจีน บางคนอยากเรียนนวดแผนไทยให้นักท่องเที่ยว

ชาวจีน บางคนอยากเป็นล่าม เป็นต้น การเรียนภาษาจีนเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมและสามารถผลักดันให้ผู้พิการทางสายตาสามารถทำตามความปรารถนาในอนาคตได้สำเร็จ

3. ความต้องการในการเรียนภาษาจีนสำหรับผู้พิการทางสายตา

3.1 ความต้องการทางการเรียนภาษาจีนก่อนเข้าเรียนกับนักเรียนปกติ

ผู้พิการทางสายตาที่มีความต้องการทางการเรียนภาษาจีนก่อนเข้าเรียนกับนักเรียนปกติ เพราะว่าถ้าผู้พิการทางสายตามีโอกาสเรียนภาษาจีนตั้งแต่เด็ก ๆ จะมีประโยชน์มากในการเรียนภาษาจีน และเป็นการส่งเสริมความมั่นใจในการเรียนภาษาจีนให้นักเรียนที่มีความพิการทางสายตาเมื่อเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ

3.2 ความต้องการทางการใช้หนังสือเบรลล์สำหรับการเรียนรู้ภาษาจีนและวัฒนธรรมจีน

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าในประเทศไทยมีหนังสือเป็นจำนวนมากแต่หนังสือเบรลล์จีนหรือหนังสือเบรลล์ที่สำหรับการเรียนรู้ภาษาจีนและวัฒนธรรมจีนยังขาดแคลน แต่ผู้พิการทางสายตาที่มีความต้องการทางการใช้หนังสือเบรลล์สำหรับการเรียนรู้ภาษาจีนและวัฒนธรรมจีน เวลาผู้พิการทางสายตาอ่านหนังสือเบรลล์จีนจะช่วยให้ส่งเสริมความสามารถทางภาษาจีนและพวกเขาจะได้รับความรู้ทางภาษาจีนมากยิ่งขึ้น

3.3 ความต้องการทางครูผู้สอน

เมื่อผู้พิการทางสายตาเรียนที่โรงเรียนการศึกษาคณาเขตบอดจังหวัดขอนแก่น มีความต้องการครูที่สามารถสอนภาษาจีนได้ นอกจากนี้ยังมีความต้องการให้มีผู้วิจัย มาวิจัยเกี่ยวกับวิธีการสอนภาษาจีนให้ผู้พิการทางสายตาซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการเรียนการสอนภาษาจีนให้ผู้พิการทางสายตา

3.4 ความต้องการในความช่วยเหลือจากรัฐบาลและสังคม

รัฐบาลไทยควรสนับสนุนผู้พิการทางสายตาให้เรียนภาษาจีน ถ้าผู้พิการทางสายตาได้พูดภาษาจีนกับลูกค้าชาวจีนที่มาร้านนวดแผนไทย จะช่วยให้พวกเขาในการทำงาน และถือเป็นการส่งเสริมการนวดแผนไทยด้วย นอกจากนี้ผู้พิการทางสายตาก็มีความต้องการทางความช่วยเหลือจากสังคมเพราะว่าในโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่น ยังไม่มีครูที่สอนภาษาจีน ถ้ามีอาสาสมัครมาช่วยพวกเขาสอนภาษาจีนจะดีมาก ผู้วิจัยเคยเป็นอาสาสมัครไปสอนภาษาจีนให้เด็กๆที่โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่น เจ้าหน้าที่บอกว่าก่อนผู้วิจัยมาที่นี่ยังไม่เคยมีครูภาษาจีนมาสอนเด็กๆ ผู้วิจัยสังเกตุว่าเด็กๆ ตั้งใจเรียนภาษาจีนมาก ถ้ามีอาสาสมัครมาสอนเด็กๆพวกเขาก็มีความสามารถที่เรียนภาษาจีนให้เก่งได้

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพปัญหาการเรียนภาษาจีนสำหรับผู้พิการทางสายตาที่โรงเรียนการศึกษาคนตาบอด จังหวัดขอนแก่นในประเทศไทย ผลการศึกษาสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

จากการวิจัยสภาพปัญหาการเรียนภาษาจีนสำหรับผู้พิการทางสายตาที่โรงเรียนการศึกษาคนตาบอด จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยพบผลว่า ช่วงระยะเวลาที่เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาเรียนที่โรงเรียนพิเศษ ยังไม่ค่อยมีโอกาสได้เรียนภาษาจีนเหมือนนักเรียนปกติ ปัจจุบันนี้นักเรียนปกติส่วนใหญ่จะได้เรียนภาษาจีนตั้งแต่ชั้นอนุบาล เมื่อเข้าเรียนที่โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนปกติจะมีพื้นฐานทางการเรียนภาษาจีน แต่เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาก็ไม่มีพื้นฐาน ดังนั้นถ้าเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาเข้าเรียนกับนักเรียนปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นจะรู้สึกค่อนข้างยาก ส่วนขณะนี้โรงเรียนการศึกษาคนตาบอด ยังไม่มีครูประจำที่สอนภาษาจีนให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา และไม่มีหนังสือและเอกสารทางการเรียนภาษาจีนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา

นอกจากนี้ยังไม่มีการวิจัยวิธีการเรียนการสอนภาษาจีนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา ดังนั้นนักเรียนตาบอดจะมีปัญหาทางการเรียนภาษาจีนมาก เช่นนักเรียนที่มีความพิการทางสายตาเขียนอักษรจีนไม่ได้ และอ่านภาษาจีนไม่ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ข้อเสนอแนะในการเรียนภาษาจีนกลางของผู้พิการทางสายตา ดังนี้

1.1 รัฐบาลควรจัดสวัสดิการทางการเรียนภาษาจีนให้ผู้พิการทางสายตา

รัฐบาลสามารถช่วยผู้พิการทางสายตาเรียนภาษาจีนได้ เช่น มอบเงินทุนให้โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่น เพื่อนำไปซื้อสื่อการเรียนรู้อุปกรณ์การเรียนภาษาจีนสำหรับผู้พิการทางสายตา นอกจากนี้รัฐบาลควรช่วยโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดขอนแก่นเปิดหลักสูตรวิชาภาษาจีนให้ผู้พิการทางสายตา ทำให้ผู้พิการทางสายตามีโอกาสที่เรียนภาษาจีนตั้งแต่เด็ก ๆ

1.2 สังคมควรมอบความช่วยเหลือให้ผู้พิการทางสายตา

โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่น ยังขาดแคลนครูที่สอนภาษาจีน สังคมควรมอบความช่วยเหลือให้แก่ผู้พิการทางสายตา เพราะว่าในปัจจุบันนี้นักเรียนที่เรียนภาษาจีนมีจำนวนมาก ถ้าหากนักเรียนเหล่านั้นมีเวลว่างพวกเขาสามารถเป็นอาสาสมัครที่สอนภาษาจีนให้ผู้พิการทางสายตาได้ นอกจากนี้ ในมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีนักศึกษาชาวจีนเยอะมาก นักศึกษาชาวจีนสามารถเป็นอาสาสมัครได้ เพราะว่าโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดขอนแก่นตั้งอยู่ใกล้กับมหาวิทยาลัยขอนแก่น จากมหาวิทยาลัยขอนแก่นเดินทางไปโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดขอนแก่นก็สะดวกมาก ส่วนนักศึกษาชาวจีนบางคนก็ชอบเป็นอาสาสมัคร เพราะว่าจะได้ช่วยเหลือคนอื่น และได้รับประสบการณ์ที่ดี แต่สิ่งที่สำคัญก็คือนักศึกษาชาวจีนไม่ทราบสถานที่ตั้งของโรงเรียนการศึกษาคน

ดาบอดจังหวัดขอนแก่น ดังนั้น โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดจังหวัดขอนแก่น ควรหาวิธีการที่แจ้งสถานที่ตั้งของโรงเรียนเพื่อให้นักศึกษาชาวจินทราบถึง กิจกรรมดังกล่าว

1.3 ครูที่สอนภาษาจีนให้ผู้พิการทางสายตาในโรงเรียนปกติ ควรมีความอดทน

เนื่องจากผู้พิการทางสายตามองไม่เห็น และไม่มีพื้นฐานทางการ เรียนภาษาจีน เวลาเรียนภาษาจีนจะช้ากว่านักเรียนปกติ และเวลาทำการบ้าน หรือเข้าข้อสอบจะมีปัญหามาก ดังนั้น ครูควรมีความอดทน และสนับสนุนให้ นักเรียนปกติช่วยผู้พิการทางสายตาด้วย

1.4 ผู้พิการทางสายตาควรมีความมั่นใจในการเรียนภาษาจีน ถึงแม้ว่าภาษาจีนจะยากมาก โดยเฉพาะการเขียน แต่ผู้พิการทางสายตาไม่ จำเป็นต้องเรียนอักษรจีน พวกเขาเรียนแค่อักษรเบรลล์จิ้นก็เพียงพอแล้ว ส่วน อักษรเบรลล์จิ้นง่ายกว่าอักษรจีน รวมทั้งผู้พิการทางสายตาดังใจฟังมากกว่าคนปกติ เพราะว่าพวกเขาไม่มองเห็น ดังนั้นผู้พิการทางสายตาควรมีความมุ่งมั่น และ มั่นใจในตัวเองว่าสามารถเรียนภาษาจีนให้ได้ดี และไม่ควรย่อท้อกับการเรียน ภาษาจีน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้วิจัยควรทำการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการเรียนภาษาจีนของผู้ พิการทางสายตาในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

ปัจจุบันนี้ยังไม่มีผู้วิจัยทำการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับวิธีการเรียน ภาษาจีนของผู้พิการทางสายตา หากผู้วิจัยอยากทำเรื่องเหล่านี้ ควรดูงานวิจัย ของคนอื่นก่อน เช่นงานวิจัยที่เกี่ยวกับวิธีการเรียนภาษาอังกฤษของผู้พิการทาง สายตา วิธีการเรียนภาษาจีนของคนปกติ และสภาพปัญหาการเรียนภาษาจีน ของผู้พิการทางสายตา แล้วค่อย ๆ ไปทำการวิจัย การวิจัยเรื่องเกี่ยวกับวิธีการ เรียนภาษาจีนของผู้พิการทางสายตาจะมีความสำคัญมากในการสอนภาษาจีน

ให้กับคนพิการทางสายตา และจะได้ช่วยส่งเสริมคนพิการทางสายตาในการเรียนภาษาจีนในอนาคต

2.2 ผู้วิจัยควรสอนภาษาจีนให้ผู้พิการทางสายตาก่อนการวิจัย เพื่อเรียนรู้ความต้องการและปัญหาทางการเรียนภาษาจีนของผู้พิการทางสายตา

บรรณานุกรม

- จักรภพ ดุลศิริชัย. (2556). *การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดขอนแก่น: กรณีศึกษาบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- ชลธิดา บรรหารบุตร. (2554). *การบริหารจัดการสงเคราะห์ผู้พิการขององค์การบริหารส่วนตำบลฝางคำ อำเภอสิรินธร. จังหวัดอุบลราชธานี*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทวี เชื้อสุวรรณทวี. (2551). *มองความพิการผ่านแนวคิดและทฤษฎี*. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส.
- พิศมัย มะลิลา. (2552). *การดูแลรักษาเด็กพิการตามวิถีของปู่ไท สมลิลลา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- เพชรรัตน์ กิตติวัฒน์กุล. (2550). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- รัตติยากร สำราญพิศ. (2550). *กรณีศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้อินโฟกราฟิกในโรงเรียนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).

- มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- วิไลวรรณ ดวงปัญญา. (2554). *การบริหารจัดการอาสาสมัครดูแลผู้พิการ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนกลางอำเภอพิบูลมังสาหารจังหวัด อุบลราชธานี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- สมชายการพิมพ์. (2542). *กรมสามัญศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ.
- YUNJING LI. (2554). *ผลการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สำหรับนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัย Qinzhou มณฑลกวางสี สาธารณรัฐประชาชนจีน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- 宋旭强. 《特教中职学校盲生学习困难问题研究》[D]. 陕西: 西北农林科技大学, 2014.
- 邢秀翀, 赵婉秋. 《搭建盲人大学生享受公平高等教育平台的研究与实践——盲人大学生英语学习的调查》[D]. 吉林: 吉林省教育学院学报, 2008年第12期.
- 胡孟. 《浙江省高职视障学生英语学习现状调查及对策研究——以浙江特殊教育职业学院为例》[D]. 湖北: 湖北函授大学学报, 2015年第02期.
- 刘婵. 《泰国南方大学中文专业汉语教学现状分析》[D]. 吉林: 吉林大学, 2012.

“是” ในบทบาทหน้าที่ของคำวิเศษณ์ “是” As An Adverb

อรนรินทร์ วิจักษณ์เมธี^{1*}, วสันต์ ทรัพย์ศิริพันธ์²

Onnarin Wichaksamethi¹, Wasan Supsiriphan²

Received: October 8, 2023

Revised: November 13, 2023

Accepted: November 21, 2023

วารสาร
ช่อพะยอม
CHOPHAYOM JOURNAL

¹คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยครุศาสตร์ปักกิ่ง

School of Chinese Language and Literature, Beijing Normal
University

(Email : onnarinw@gmail.com)

*Corresponding Author

² สาขาวิชาภาษาจีน วิทยาลัยศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

Chinese Language Department, College of Liberal Arts, Rangsit
University

(Email : wasan.s@rsu.ac.th)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอบทบาทหน้าที่ของ “是” ในภาษาจีนในอีกแง่มุมหนึ่งที่นอกเหนือจากการใช้เป็นคำกริยาในประโยค ซึ่งนั่นก็คือ “是” ในลักษณะหน้าที่ของคำวิเศษณ์ โดยศึกษาการใช้ “是” ในลักษณะนี้จากเอกสาร บทความวิชาการ งานวิจัย ตลอดจนตัวอย่างประโยคที่พบในคลังข้อมูล BLCU Corpus Center (BCC) ปี 2023 ของมหาวิทยาลัยภาษาปักกิ่ง รวมกว่า 1,000 ประโยค พบว่า “是” ที่ถูกใช้ในรูปแบบของคำวิเศษณ์มีความแตกต่างจาก “是” ที่ถูกใช้ในรูปแบบของคำกริยาอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ “是” ที่เป็นคำกริยาจะมีบทบาทหน้าที่ในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยประธานและหน่วยกรรม และทำหน้าที่เป็นภาคแสดงในประโยค ส่วน “是” ที่เป็นคำวิเศษณ์จะไม่มีหน้าที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยประธานและหน่วยกรรมในประโยคแต่อย่างใด แต่จะทำหน้าที่ในการเน้นส่วนประกอบหรือการแสดงความเสียงของประโยคนั้น ๆ เท่านั้น ซึ่ง “是” ที่ทำหน้าที่ในลักษณะนี้มักจะพบได้ในประโยคที่ตำแหน่งด้านหลังของ “是” เป็นคำกริยา กริยาวิลี คำคุณศัพท์ คุณศัพท์วิลี และวิลี “的” โดย “是” ที่อยู่ตำแหน่งหน้าคำหรือวิลีดังกล่าวจะทำหน้าที่เป็นบทขยายกริยาเพื่อขยายคำหรือวิลีเหล่านั้น ไม่มีบทบาทหน้าที่ในฐานะภาคแสดงของประโยค นอกจากนี้ ลักษณะเฉพาะอีกประการหนึ่งของ “是” ที่ทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์คือ “是” ที่อยู่ประโยคนั้น ๆ สามารถละได้ และไม่ส่งผลกระทบต่อความหมายของประโยคแต่อย่างใด จากการศึกษาตำแหน่งของ “是” ที่ทำหน้าที่ในลักษณะของคำวิเศษณ์ในประโยค พบว่าคำวิเศษณ์ “是” จะปรากฏอยู่ในโครงสร้างประโยคสองรูปแบบด้วยกัน คือ “หน่วยนาม + 是 + คำหรือวลีอื่นที่มีใช้นามหรือนามวิลี” และ “是 +的”

คำสำคัญ: 是, บทบาทหน้าที่ทางไวยากรณ์, คำวิเศษณ์

Abstract

This academic paper aims to present the function of “是” in Chinese. In addition it is used as a verb in sentences, which is the “是” in the adverbial function. There are some studies the use of “是” in research papers, academic papers, through more than 1,000 example sentences found in the 2023 Center for Chinese Linguistics PKU (CCL) archives of Peking University. It was found that “是” used in the adverb form is significantly different from “是”. In other words, “是” as a verb plays a role in linking the relationship between the subject and the object of the sentence. Moreover, it acts as a predicate in a sentence. While the adverb “是” doesn't connect the subject and the object in the sentence but it only serves to emphasize the components or express the intonation of that sentence. The “是” functions in this way is often found in sentences after “是” as a verb, phrasal verb, adjective, adjective phrase and the phrase “的”, where “是” is placed before the words or phrases act as an modifier to modify those words or phrases, it isn't the predicate in the sentence. In addition, another feature of “是” that functions as an adverb in the sentence can be omitted and does not affect the meaning of the sentence. From the study of the position of “是” in a sentence. was found that the adverb “是” appears in two forms are “noun + 是 + word or phrase that is not a noun or noun phrase” and “是 +的”.
Keyword: 是, Grammatical Role, Adverb

บทนำ

ในภาษาจีน คำวิเศษณ์คือคำชนิดหนึ่งที่มีบทบาทหน้าที่ในการขยาย คำกริยา คำคุณศัพท์ คำวิเศษณ์ หรือก็คือเป็นบทขยายกริยาในประโยคที่ทำหน้าที่เน้นส่วนประกอบของประโยคนั้นๆ ให้มีความหมายเด่นชัดมากยิ่งขึ้น สามารถแบ่งออกได้เป็นหลายชนิดด้วยกัน อาทิ คำวิเศษณ์แสดงระดับ คำวิเศษณ์แสดงการปฏิเสธ คำวิเศษณ์แสดงขอบเขต และคำวิเศษณ์แสดงน้ำเสียง (Huang & Liao, 2017) ซึ่งในภาษาจีนนั้น คำที่ถูกจัดอยู่ในประเภทของคำวิเศษณ์มีจำนวนมาก แต่จุดที่น่าสนใจก็คือ ในบรรดาคำเหล่านั้น “是” เองก็ถูกจัดให้เป็นหนึ่งในคำวิเศษณ์ด้วยเช่นกัน

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า “是” จัดเป็นคำกริยาชนิดหนึ่งในภาษาจีน ที่มีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป อาทิ วิภทรกริยา (Wang, 1985) สัมพันธกริยา (Fan, 1998) และกริยาแสดงการพิจารณา (Huang & Liao, 2017) มักปรากฏอยู่ในประโยคที่มีโครงสร้างเป็น “หน่วยประธาน + ภาคแสดง + หน่วยกรรม” ซึ่ง “是” ในประโยคโครงสร้างดังกล่าวจะทำหน้าที่เป็นภาคแสดงในประโยค (Lu, 2016) โดยเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยประธานและหน่วยกรรม ให้มีความสัมพันธ์กันในแบบต่างๆ อาทิ ความสัมพันธ์แบบเสมอภาค ความสัมพันธ์แบบระบุประเภท ความสัมพันธ์แบบแสดงการดำรงอยู่ และความสัมพันธ์แบบแสดงความเป็นเจ้าของ (Li, 1985) ยกตัวอย่างเช่น

ความสัมพันธ์แบบเสมอภาค

(1) 中国的首都是北京。(Fan, 1998)

“是” ในประโยคนี้ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงในประโยค โดยเชื่อมหน่วยประธานกับหน่วยกรรมให้มีความสัมพันธ์แบบเสมอภาคกัน กล่าวคือ ทั้งหน่วยประธานและหน่วยกรรมต่างก็มีความหมายเดียวกัน และสามารถสลับตำแหน่งกันได้

ความสัมพันธ์แบบระบุประเภท

(2) 小陈是上海人。(Fan, 1998)

“是” ในประโยคนี้ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงในประโยค โดยเชื่อมหน่วยประธานกับหน่วยกรรมให้มีความสัมพันธ์กันแบบระบุประเภท กล่าวคือ หน่วยประธานถูกจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยกรรม หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ หน่วยกรรมทำหน้าที่บ่งบอกประเภทของหน่วยประธาน

ความสัมพันธ์แบบแสดงการดำรงอยู่

(3) 村子前边是一条小河。(Fan, 1998)

“是” ในประโยคนี้ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงในประโยค โดยเชื่อมหน่วยประธานกับหน่วยกรรมให้มีความสัมพันธ์กันแบบแสดงการดำรงอยู่ ซึ่งแสดง ความหมายว่า ในหน่วยประธานนั้นมีหน่วยกรรมดำรงอยู่ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ หน่วยกรรมนั้นดำรงอยู่ในหน่วยประธาน ซึ่ง “是” ที่ใช้เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ ในลักษณะนี้จะมีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “有” (มี)

ความสัมพันธ์แบบแสดงความเป็นเจ้าของ

(4) 那本词典是小李的。(Fan, 1998)

“是” ในประโยคนี้ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงในประโยค โดยเชื่อมหน่วยประธานกับหน่วยกรรมให้มีความสัมพันธ์กันแบบแสดงความเป็นเจ้าของ โดยใน ความสัมพันธ์รูปแบบนี้ หน่วยประธานจะแสดงความหมายในลักษณะที่เป็น สิ่งของที่อยู่ในครอบครองของหน่วยกรรม หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ หน่วยกรรมทำ หน้าที่แสดงความเป็นเจ้าของของหน่วยประธาน

“是” ในรูปแบบที่กล่าวมาข้างต้น คือ “是” ที่ทำหน้าที่ในลักษณะ ของคำกริยาที่ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่โดยทั่วไปในประโยค แต่ทว่าในภาษาจีนที่ ค่อนข้างมีความซับซ้อนทางด้านไวยากรณ์นั้น ยังมีอีกรูปแบบหนึ่งของ “是” ที่ มีลักษณะการใช้ที่แตกต่างออกไป ซึ่งหลายคนอาจมองข้าม และคิดว่า “是” ในรูปแบบดังกล่าวก็มีบทบาทหน้าที่เป็นคำกริยาที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของ

ประโยคเช่นเดียวกัน แต่ในความเป็นจริงแล้ว “是” ในอีกรูปแบบหนึ่งนั้นมิได้ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงหรือเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยประธานและหน่วยกรรมในประโยคแต่อย่างใด หากแต่ทำหน้าที่เน้นส่วนประกอบหรือการแสดงน้ำเสียงของประโยคเหล่านั้น ซึ่ง “是” ในรูปแบบดังกล่าวก็คือ “是” ในรูปแบบของคำวิเศษณ์ ยกตัวอย่างเช่น

(5) 他是走了。(Xu, 1999)

“是” ในประโยคนี้มิได้ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงหรือเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยประธานและหน่วยกรรมในประโยค หากแต่ทำหน้าที่เน้นส่วนประกอบหรือการแสดงน้ำเสียงของประโยคเท่านั้น ซึ่งในประโยคนี้ “是” ได้ทำหน้าที่เน้นการแสดงน้ำเสียงในประโยค โดยเป็นบทขยายกริยาและเน้นการกระทำหรือภาคแสดง “走” ซึ่งบทบาทหน้าที่ของ “是” ในลักษณะดังกล่าวเป็นบทบาทหน้าที่ของคำวิเศษณ์แสดงน้ำเสียงในภาษาจีน (Xu, 1999)

ในเนื้อหาของบทความวิชาการนี้ ผู้เขียนจะอธิบายถึงลักษณะ ตำแหน่ง โครงสร้างประโยค และบทบาทหน้าที่ของ “是” ที่ทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าโดยละเอียด เพื่อนำเสนอบทบาทหน้าที่ของ “是” ในภาษาจีนในอีกแง่มุมหนึ่งที่นอกเหนือจากการใช้เป็นคำกริยาในประโยค

เนื้อหา

จากการศึกษาการใช้ “是” ในลักษณะของคำวิเศษณ์จากเอกสารบทความวิชาการ งานวิจัย ตลอดจนตัวอย่างประโยคที่พบในคลังข้อมูล BLCU Corpus Center (BCC) ปี 2023 ของมหาวิทยาลัยภาษาปักกิ่ง พบว่าในภาษาจีน “是” ที่ทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์สามารถพบได้ในโครงสร้างประโยคสองรูปแบบด้วยกัน คือ “หน่วยนาม + 是 + คำหรือวลีอื่นที่มีไชนามหรือนามวลี” และ “是 +的”

คำวิเศษณ์ “是” ในโครงสร้าง “หน่วยนาม + 是 + คำหรือวลีอื่นที่

มีไช่นามหรือนามวลี”

“หน่วยนาม + 是 + คำหรือวลีอื่นที่มีไช่นามหรือนามวลี” เป็นโครงสร้างประโยคที่พบได้บ่อยในภาษาจีน ซึ่งคำวิเศษณ์ “是” ในโครงสร้างนี้จะทำหน้าที่เน้นส่วนประกอบหรือน้ำเสียงของประโยค โดยส่วนประกอบของประโยคที่ปรากฏอยู่ในตำแหน่งด้านหลัง “是” จะต้องเป็นคำหรือวลีอื่นที่มีไช่นามหรือนามวลีเท่านั้น (He, 2012) ซึ่งคำหรือวลีอื่นที่มีไช่นามหรือนามวลีในที่นี้หมายถึง คำกริยา กริยาวลี คุณศัพท์ คุณศัพท์วลี วลีที่มีโครงสร้างอยู่ในรูปคำกริยา + กรรม หรือวลีที่มีโครงสร้างอยู่ในรูปประธาน + ภาคแสดง เช่น

- (1) 她是吃了。(BCC, 2023)
- (2) 花兄是聪明。(BCC, 2023)
- (3) 他是去看LA的主场了。(BCC, 2023)
- (4) 刚才是你泼了她一桶水。(Xu, 1999)

ในตัวอย่างที่ (1) ส่วนประกอบของประโยคที่ปรากฏอยู่ในตำแหน่งด้านหลัง “是” คือคำกริยา “吃” ในตัวอย่างที่ (2) ส่วนประกอบของประโยคที่ปรากฏอยู่ในตำแหน่งด้านหลัง “是” คือคำคุณศัพท์ “聪明” ในตัวอย่างที่ (3) ส่วนประกอบของประโยคที่ปรากฏอยู่ในตำแหน่งด้านหลัง “是” คือวลีที่มีโครงสร้างอยู่ในรูปคำกริยา + กรรม “去看LA的主场” และในตัวอย่างที่ (4) ส่วนประกอบของประโยคที่ปรากฏอยู่ในตำแหน่งด้านหลัง “是” คือวลีที่มีโครงสร้างอยู่ในรูปประธาน + ภาคแสดง “你泼了她一桶水” จากตัวอย่างดังกล่าว จะเห็นได้ว่า “是” ที่ปรากฏอยู่ในตำแหน่งหน้าคำหรือวลีในประโยคมิได้ทำหน้าที่เชื่อมหน่วยประธานและหน่วยกรรมให้มีความสัมพันธ์กันแบบเสมอภาค ระบุประเภท แสดงการดำรงอยู่ หรือแสดงความเป็นเจ้าของ แต่ทำหน้าที่เน้นส่วนประกอบของประโยคที่อยู่ด้านหลัง มีบทบาทในการแสดงถึงการเน้นย้ำ อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็นบทขยายกริยาในการขยายคำหรือวลีอื่นที่มีไช่นามหรือนามวลีที่อยู่ด้านหลังเป็นหลัก เช่น ในตัวอย่างที่ (1) -

(4) “是” ทำหน้าที่เป็นบทขยายกริยาเน้นส่วนประกอบของประโยค “吃” “聪明” “去看LA的主场” “你泼了她一桶水” ตามลำดับ ซึ่ง “是” ที่มีได้ทำหน้าที่เป็นภาคแสดง แต่ทำหน้าที่เน้นส่วนประกอบของประโยคเช่นนี้ตรงกับลักษณะบทบาทหน้าที่ของคำวิเศษณ์แสดงน้ำเสียงในภาษาจีน

นอกจากนี้ “是” ที่ทำหน้าที่ในรูปแบบของคำวิเศษณ์แสดงน้ำเสียงยังมีลักษณะพิเศษที่เป็นจุดเด่นอีกประการหนึ่งซึ่งก็คือ “是” ที่ทำหน้าที่ในลักษณะดังกล่าวที่ปรากฏอยู่ในประโยคนั้นๆ สามารถละได้ ซึ่งการละ “是” ออกไปจากประโยค ไม่เพียงแต่ไม่ส่งผลกระทบต่อรูปแบบโครงสร้างประโยคเดิมแล้ว ยังไม่ส่งผลกระทบต่อความหมายเดิมที่ประโยคต้องการแสดงออกมาอีกด้วย เพียงแต่น้ำเสียงแสดงการเน้นย้ำในประโยคจะหายไปเท่านั้น เช่น

(5) 我是跑了。(BCC, 2023)

我跑了。

(6) 小萨是帅。(BCC, 2023)

小萨帅。

(7) 我们是去吃了一道合家欢的西餐。(BCC, 2023)

我们去吃了一道具合家欢的西餐。

ซึ่งจะแตกต่างจาก “是” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยา ซึ่งไม่สามารถละออกไปจากประโยคได้ เช่น

(8) 打是疼，骂是爱。(Fan, 1998)

打疼，骂爱。

(9) 疲乏和困倦是过分熬夜所引起的。(Fan, 1998)

疲乏和困倦过分熬夜所引起的。

จากตัวอย่างที่ (8) และ (9) หากละ “是” ออกไปจากประโยค ประโยคดังกล่าวก็จะขาดความสมบูรณ์ทางด้านโครงสร้าง ไม่สามารถแสดง

ความหมายออกมาได้ เนื่องจากขาด “是” ที่ทำหน้าที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยประธานและหน่วยกรรม

อีกทั้ง หากต้องการจะทำให้ส่วนประกอบด้านหลังของประโยคที่มี “是” ที่ทำหน้าที่ในลักษณะของคำวิเศษณ์ปรากฏอยู่ให้อยู่ในรูปปฏิเสธ จะต้องวางคำแสดงการปฏิเสธ “不” หรือ “没” ไว้ด้านหลัง “是” เท่านั้น เช่น

(10) 没有小性子的女孩是不可爱。(BCC, 2023)

(11) 听了他那一番话, 我是没生气。(Xu, 1999)

“是” ในโครงสร้าง “หน่วยนาม + 是 + คำหรือวลีอื่นที่มีไชนามหรือนามวลี” ที่กล่าวมาข้างต้นจัดเป็น “是” ที่มีบทบาทอยู่ในรูปแบบของคำวิเศษณ์ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างออกไปจาก “是” ที่เป็นคำกริยา โดยเฉพาะการทำหน้าที่เน้นและการไม่ทำหน้าที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบในประโยค และหากดูจากประเภทของส่วนประกอบที่อยู่ในตำแหน่งด้านหลัง “是” ที่ทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์ ประโยคที่คำวิเศษณ์ “是” ปรากฏสามารถสรุปได้เป็นโครงสร้างดังต่อไปนี้

1. หน่วยนาม + 是 + คำกริยา

2. หน่วยนาม + 是 + กริยาวลี

3. หน่วยนาม + 是 + คำคุณศัพท์

4. หน่วยนาม + 是 + คุณศัพท์วลี

5. หน่วยนาม + 是 + วลีที่มีโครงสร้างอยู่ในรูปประธาน + ภาคแสดง

6. หน่วยนาม + 是 + วลีที่มีโครงสร้างอยู่ในรูปคำกริยา + กรรม

คำวิเศษณ์ “是” ในโครงสร้าง “是 +的”

โครงสร้าง “是 +的” จัดเป็นโครงสร้างพิเศษชนิดหนึ่งในประโยค “是” ซึ่งโครงสร้างดังกล่าวจะปรากฏการใช้ร่วมกันระหว่าง “是” กับ “的” สามารถแบ่งออกได้เป็นสองรูปแบบ รูปแบบแรกจะเป็นรูปแบบในลักษณะที่ “是” เป็นคำกริยา และ “的” เป็นวลี โดย “是” จะมีบทบาทใน

การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยประธานและหน่วยกรรม และ “的” จะทำหน้าที่ในการละส่วนประกอบ “หน่วยกรรม” ในประโยค (Zhang, 2007) เช่น

(12) 这本书是我的。(BCC, 2023)

ซึ่งในประโยคนี้ “是” ได้ทำการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยประธาน “这本书” กับ หน่วยกรรม “我的(书)” และ “的” ได้ทำหน้าที่ในการละ “书” ที่ซึ่งเป็นหน่วยกรรมในประโยค

ส่วนรูปแบบที่สองจะเป็นรูปแบบในลักษณะที่ “是” เป็นคำวิเศษณ์ แสดงน้ำเสียง และ “的” เองก็เป็นคำแสดงน้ำเสียงเช่นเดียวกัน ซึ่งรูปแบบนี้เองเป็นรูปแบบที่บทความวิชาการนี้ต้องการนำเสนอ เนื่องจากมีลักษณะการใช้ที่ค่อนข้างเฉพาะและแตกต่างจากรูปแบบแรก ซึ่งหลายคนมักมิได้แบ่งแยกและคิดว่า “是” ในโครงสร้าง “是 +的” ทั้งสองรูปแบบเป็น “是” ที่มีบทบาทหน้าที่เดียวกัน

โครงสร้าง “是 +的” ในรูปแบบที่ทั้ง “是” และ “的” ต่างก็เป็นคำแสดงน้ำเสียงนี้ โดยทั่วไปจะใช้เพื่อแสดงการอธิบายหรือบรรยายลักษณะของหน่วยประธานในประโยค โดยทั้งประโยคนั้นมักแสดงน้ำเสียงเน้นย้ำความหมายในทางการอธิบายถึงสถานการณ์ หลักการและเหตุผล โดยมิวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคคลผู้ฟังเกิดความเชื่อถือหรือคล้อยตาม (Liu, Pan & Gu, 2004) เช่น

(13) 这样的好日子我是做梦也没想到过的。

(Li, 2011)

(14) 张恩德同志是为人民的利益而死的，他的死是比泰山还要重的。(Liu, Pan & Gu, 2004)

สำหรับจุดเด่นของโครงสร้างประโยค “是 +的” ที่ “是” ทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์บอกน้ำเสียง และ “的” เป็นคำบอกน้ำเสียงนี้ ตำแหน่งตรงกลางระหว่าง “是” และ “的” จะต้องเป็นคำกริยา กริยาวิลี คุณศัพท์

หรือ คุณศัพท์วลีเท่านั้น (Liu, 2004)

ในกรณีที่ตำแหน่งตรงกลางระหว่าง “是” และ “的” เป็นกริยาวลี กริยาวลีที่ปรากฏอยู่ในตำแหน่งดังกล่าวมักมีรูปแบบโครงสร้างเป็น “คำกริยา + บทเสริมบอกความเป็นไปได้” หรือ “คำกริยานุเคราะห์ + คำกริยา” เช่น

(15) 善意、恶意，不是猜想的，是可以看得出来出来的。(Liu, Pan & Gu, 2004)

(16) 经过三年修整以后，这里园林的面貌是会有变化的。(Liu, Pan & Gu, 2004)

ในกรณีที่ตำแหน่งตรงกลางระหว่าง “是” และ “的” เป็นคุณศัพท์วลี นอกจากจะสามารถใช้คุณศัพท์วลีโดยทั่วไปแล้ว ยังสามารถใช้รูปแบบคงที่มีลักษณะเป็นคำคุณศัพท์ได้อีกด้วย เช่น

(17) 他的经验是相当丰富的。(Li, 2011)

(18) 他对你是诚心诚意的，你可别冤枉他。(Liu, Pan & Gu, 2004)

นอกจากกริยาวลีหรือคุณศัพท์วลีแล้ว คำกริยาหรือคำคุณศัพท์ที่มีลักษณะเป็นคำเดี่ยวก็สามารถปรากฏอยู่ ณ ตำแหน่งตรงกลางระหว่าง “是” และ “的” ได้เช่นกัน เช่น

(19) 我们面前的困难是有的。(Liu, Pan & Gu, 2004)

(20) 书房是空的，也没有人。(Li, 2011)

สำหรับคำวิเศษณ์ “是” ในโครงสร้าง “是 +的” เองก็มีข้อควรสังเกตเช่นเดียวกับคำวิเศษณ์ “是” ในโครงสร้าง “หน่วยนาม + 是 + คำหรือวลีอื่นที่มีใช่นามหรือนามวลี” กล่าวคือ กรณีที่ อยู่ในรูปปฏิเสธ ในโครงสร้าง “是 +的” ที่ “是” ทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์ จะไม่ปรากฏรูปแบบ “不是 +的” หากแต่เป็น “是不 +的” เช่น

(21) 老王是不戴眼镜的。(Xu, 1999)

(22) 我是不会开这种拖拉机的。(Lu, 2016)

อีกทั้ง “是” ที่ทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์ในโครงสร้าง “是 +的” ยังสามารถละได้ โดยมักจะละไปพร้อมกับ “的” ซึ่งการละ “是” และ “的” ออกไปจากประโยคมิได้ส่งผลกระทบต่อความหมายที่ประโยคต้องการแสดงแต่อย่างใด เพียงแต่รูปประโยคจะเปลี่ยนจาก “是 +的” ไปเป็นประโยคที่คำกริยาหรือคำคุณศัพท์ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงเท่านั้น และน้ำเสียงเน้นย้ำในประโยคจะหายไป เช่น

(23) 傻孩子，妈永远是喜欢你的。(Xu, 1999)

傻孩子，妈永远喜欢你。

(24) 他是一定愿意去的。(Lu, 2016)

他一定愿意去的。

นอกจากนี้ คำที่ทำหน้าที่เป็นบทขยายกริยาแสดงเป้าหมาย น้ำเสียงและเวลาบางคำก็สามารถปรากฏอยู่ในประโยค “是 +的” ได้โดยตำแหน่งของคำดังกล่าวสามารถอยู่ได้ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง “是” ซึ่งจุดนี้จะต้องดูจากการทำหน้าที่ขยายคำของคำเหล่านั้น หากคำประเภดังกล่าวทำหน้าที่ขยายทั้งประโยค “是 +的” จะต้องวางไว้ด้านหน้า “是” และหากคำประเภดังกล่าวทำหน้าที่ขยายส่วนประกอบเพียงบางส่วนที่ปรากฏอยู่ตรงกลางระหว่าง “是” และ “的” จะต้องวางไว้ด้านหลัง “是” เช่น

(25) 这是群众创造的一种新形式，跟我们党历史上采取的形式是有区别的。(Liu, Pan & Gu, 2004)

(26) 这件事所以做得这样迅速和顺利，是跟我们把工人阶级同民族资产阶级之间的矛盾当作人民内部矛盾来处理，密切相关的。(Liu, Pan & Gu, 2004)

(27) 那时候，在这么高的山上，修这么大

的工程，一定是很不容易的。(Liu, Pan & Gu, 2004)

(28) 我们相信，各地这种典型的好人好事是一定不少的。(Liu, Pan & Gu, 2004)

(29) 羊皮筏子，过去是听说过的。(Liu, Pan & Gu, 2004)

(30) 必须优先发展生产资料的生产，这是过去已经定了的。(Liu, Pan & Gu, 2004)

และอีกประการหนึ่งที่สำคัญก็คือ เนื่องจาก คำวิเศษณ์ “是” ในรูปประโยค “是 +的” ทำหน้าที่แสดงน้ำเสียงเน้นย้ำ ดังนั้นตามปกติทั่วไปแล้ว ประโยคที่มี “是” ในลักษณะดังกล่าวปรากฏจะไม่สามารถทำให้อยู่ในรูปประโยคคำถามได้ นอกเสียจากจะทำให้ประโยคดังกล่าวอยู่ในกรณีที่เป็นการเอ่ยถามข้อสงสัยต่อความเป็นจริงที่ประโยคแสดงหรือในกรณีที่เอ่ยถึงความคิดเห็นของตนเองก่อน จากนั้นจึงค่อยซักถามความเห็นของอีกฝ่าย เช่น

(31) 他心里是透亮的吗?

(32) 问题是不能解决的，对不对?

สรุป

จากเนื้อหาข้างต้น สามารถเห็นได้ว่า “是” ที่ทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์นั้นมีลักษณะที่แตกต่างออกไปจาก “是” ที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยาอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งลักษณะดังกล่าวสามารถแบ่งออกได้เป็นห้าประการหลักดังนี้

ประการแรก “是” ที่ทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์จะทำหน้าที่เน้นส่วนประกอบของประโยค มีบทบาทในการแสดงถึงการเน้นย้ำความแน่นอน อีกทั้งยังทำหน้าที่ในการขยายคำหรือวลีอื่นที่มีไชนามหรือนามวลีที่อยู่ด้านหลัง เช่น

他是去了。(BCC, 2023)

ประการที่สอง “是” ที่ทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์จะอยู่ในตำแหน่งหน้า

คำหรือวลีอื่นที่มีใช้ชานามหรือนามวลีเสมอ ซึ่งในประโยคประเภทนี้ “是” จะไม่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดง หากแต่จะทำหน้าที่เป็นบทขยายกริยาในประโยค เช่น

云殿是生气了。 (BCC, 2023)

ประการที่สาม “是” ที่ทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์สามารถละได้ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างประโยคและความหมายที่ประโยคต้องการแสดงแต่อย่างใด เพียงแต่น้ำเสียงในประโยคจะเกิดการอ่อนลง ขาดการเน้นย้ำเท่านั้น เช่น

她是漂亮。 (BCC, 2023)

她漂亮。

ประการที่สี่ “是” ที่ทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์จะไม่ปรากฏอยู่ในรูปปฏิเสธ “不是” ซึ่งหากต้องการจะทำให้ส่วนประกอบด้านหลังอยู่ในรูปปฏิเสธ จะต้องวางคำแสดงการปฏิเสธ “不” หรือ “没” ไว้ด้านหลัง “是” เท่านั้น เช่น

张国焘是不老实。 (BCC, 2023)

ประการที่ห้า “是” ที่ทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์ที่ปรากฏร่วมกับ “的” ในโครงสร้างประโยค “是 +的” สามารถละได้ ซึ่งการละ “是” และ “的” ในประโยคโครงสร้างดังกล่าวมิได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบโครงสร้างประโยคแต่อย่างใด อีกทั้งความหมายยังคงเดิม เพียงแต่ขาดน้ำเสียงแสดงการเน้นย้ำเท่านั้น ซึ่ง “是” ในลักษณะนี้จะทำหน้าที่เป็นบทขยายกริยา เช่น

群众是需要高质量的精神粮食的。 (Xu, 1999)

群众需要高质量的精神粮食。

กล่าวโดยสรุป ในภาษาจีน “是” ที่ทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์ในประโยค จะไม่ทำหน้าที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยประธานและหน่วยกรรม แต่จะทำหน้าที่เน้นส่วนประกอบในประโยคหรือการแสดงน้ำเสียง มักพบได้ในประโยคที่ตำแหน่งด้านหลังของ “是” เป็นคำกริยา กริยาวลี คำคุณศัพท์ คุณศัพท์วลี

และวลี “的” โดย “是” ที่อยู่ในตำแหน่งหน้าคำหรือวลีดังกล่าวจะทำหน้าที่เป็นบทขยายกริยาเท่านั้น และจะไม่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค นอกจากนี้ “是” ที่ทำหน้าที่เป็นคำวิเศษณ์ที่ปรากฏอยู่ในประโยคนั้น ๆ สามารถละได้ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อรูปแบบโครงสร้างและการแสดงความหมายของประโยค และในภาษาจีน “是” ที่ทำหน้าที่ในลักษณะของคำวิเศษณ์จะปรากฏอยู่ในโครงสร้างประโยคสองรูปแบบด้วยกัน คือ “หน่วยนาม + 是 + คำหรือวลีอื่นที่มีใช้นามหรือนามวลี” และ “是 +的”

บรรณานุกรม

- Fan, X. (1998). *Sentence Types in Chinese*. Taiyuan: Shuhai Press.
- He, W. B. (2012). *A Study on the Emphasis Sentence of “Shi” in Modern Chinese*. Beijing: China Social Science Press.
- Huang, B. R., Liao, X. D. (2017). *Xiandai Hanyu*. Beijing: Higher Education Press.
- Li, L. D. (2011). *Modern Chinese sentence patterns*. Beijing: The Beijing Education Press.
- Liu, X. C. (2004). Discussion on the Nature and Usage of “Shi” and “De” in the “Shi...de” and “De Shi” Formats. *Journal of Language and Literature Studies*, (2), 101-104.
- Liu, Y. H., Pan, W. Y., Gu, W. (2004). *Practical Modern Chinese Grammar*. Beijing: The Commercial Press.
- Lu, S. X. (2016). *Xiandai Hanyu Babai Ci*. Beijing: The Commercial Press.
- Wang, L. (1985). *Modern Chinese Grammar*. Beijing: The Commercial Press.
- Xu, X. M. (1999). *A Study of “Shi” Sentences in Modern Chinese*.

(Doctor's Thesis, Fudan University).

Zhang, L. (2007). *An Analytical Study of the Syntax, Semantics and Pragmatics of the “Shi...de” Sentence*. (Master's Thesis, Shanghai international Studies University).

การเรียบเรียงเพลงไทยพื้นบ้านสำหรับดนตรี 4 แนว

Arrangements of traditional Thai songs for 4 music genres

ชัชชญา กัญจา^{1*}, วรวิทย์ เกื่อนสุข² และ พิเศษ ภัทรพงษ์³
Chatchaya Kanja¹, Woravit Thuansuk² and Piset Pattarapong³

Received: September 10, 2023

Revised: October 6, 2023

Accepted: October 17, 2023

CHOPHAYOM JOURNAL

¹ สาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Music Program Faculty of Humanities and Social Sciences,
Nakhon Sawan Rajabhat University (E-mail chatchaya.k@nsru.ac.th)

² สาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Music Program Faculty of Humanities and Social Sciences,
Nakhon Sawan Rajabhat University (E-mail woravit.t@nsru.ac.th)

³ สาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Music Program Faculty of Humanities and Social Sciences,
Nakhon Sawan Rajabhat University (E-mail piset.p@nsru.ac.th)

บทคัดย่อ

การเรียบเรียงเพลงไทยพื้นบ้านสำหรับดนตรี 4 แนว เป็นการนำทำนองเพลงพื้นบ้านเดิมแต่ละภูมิภาคของไทย ซึ่งมักเป็นทำนองร้องหรือบรรเลงแนวเดียว มาเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับวงดนตรี หรือวงขับร้องประสานเสียงที่มี 4 แนว โดยใช้วงสตริงควอเทตซึ่งประกอบด้วย ไวโอลิน 2 คัน วิโอล่า 1 คัน และเซลโล 1 คัน เป็นวงดนตรีตัวอย่างในการเรียบเรียงฯ บทเพลงที่นำมาเรียบเรียง จำนวน 4 เพลง คือ ล่องแม่ปิง (ภาคเหนือ) เต้ยโขง (ภาคอีสาน) เกี่ยวข้าว ชั้นเดียว (ภาคกลาง) และตารีกีปัส (ภาคใต้) ซึ่งเป็นเพลงพื้นบ้านที่มีท่วงทำนองไพเราะติดหู มาเรียบเรียงเสียงประสานด้วยการใช้คอร์ด และทางเดินคอร์ดที่หลากหลาย รวมถึงการใช้ลีลาจังหวะของเสียงประสานที่เสริมให้บทเพลงมีสีสัน แปลกใหม่ เพิ่มความน่าสนใจให้กับบทเพลง การเรียบเรียงเสียงประสานดนตรีในเพลงข้างต้นนี้ สามารถเป็นแนวทางให้กับนักเรียบเรียงเสียงประสานดนตรีหรือผู้ที่สนใจดนตรีนำไปประยุกต์หรือสร้างสรรค์บทเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ ต่อไปได้ และช่วยอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยให้มีความร่วมสมัยไม่สูญหาย

คำสำคัญ: เพลงไทยพื้นบ้าน, เรียบเรียงเสียงประสาน, ดนตรี 4 แนว

Abstract

Arrangements of traditional Thai songs for 4 music genres, using the original folk melodies of each region of Thailand. which is usually a single melody sung or played and arranged for a band or a choral with 4 music genres, using a string quartet consisting of 2 violins, 1 viola, and 1 cello as a sample band in the arrangement. There are four songs that were composed: Long Mae Ping (from northern region), Toei Khong (from northeastern region), Kiaw Khaw, Chan diaw (from central region) and Tari-kipas (from southern

region), which are folk songs with a beautiful and memorable melody harmonized by using chords and a variety of chord progressions. The use of rhythmic harmonies to add color and newness to the song increase adding interest to the song. The musical arrangement of the song as above can serve as a guide for musical arrangers or anyone interested in music. They can be applied or created to create other folk songs and help preserve Thai arts and culture to be contemporary and not lost.

Keyword: Thai folk songs, Music arranging, 4 music genres

บทนำ

เพลงไทยพื้นบ้านมักเป็นทำนองร้อง หรือบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่สืบทอดกันมาเป็นเวลาหลายชั่วอายุคน หลายบทเพลงไม่ทราบแน่ชัดว่าใครเป็นผู้แต่ง แต่ด้วยท่วงทำนองที่ไพเราะ สวยงาม ตัดหู สามารถร้องหรือบรรเลงได้ไม่ยาก จึงทำให้บทเพลงพื้นบ้านเหล่านี้ยังคงอยู่ อีกทั้งในปัจจุบันมีการนำทำนองเพลงพื้นบ้านมาเรียบเรียงด้วยวงดนตรีชนิดต่าง ๆ หรือมาเรียบเรียงเสียงประสานให้มีความร่วมสมัยมากขึ้น โดยอาศัยหลักการทางทฤษฎีดนตรีตะวันตก รวมถึงการใช้ลีด้า จังหวะที่ผู้ฟังในสมัยปัจจุบันสามารถเข้าถึงและได้รับความนิยมชมชอบได้ง่าย ซึ่งแนวทางการเรียบเรียงเสียงประสานเพลงไทยพื้นบ้านของบทความนี้จะเรียบเรียงสำหรับวงสตริงควอเทต (String Quartet) ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีไวโอลินแนวที่ 1 แนวที่ 2 วิโอลา และเซลโล เนื่องด้วยลักษณะของวงดนตรีประเภทนี้จะประกอบไปด้วยแนวดนตรีจำนวน 4 แนว (Four part) อยู่เสมอ โดยใช้กุญแจเสียง C เมเจอร์ และกุญแจเสียง A ไมเนอร์ เพื่อให้ง่ายต่อการศึกษาหรือทำความเข้าใจ รวมถึงการปรับเปลี่ยนทางเดินคอร์ดให้มีสีสัน และความน่าสนใจ แนวทางการเรียบเรียงฯ นี้สามารถนำไปประยุกต์หรือเรียบเรียงให้กว้าง

ดนตรีประเภทอื่น ๆ ที่มีแนวดนตรีจำนวน 4 แนว ได้ เช่น วงแซกโซโฟนควอเตท (Saxophone Quartet), วงบราสควอเตท (Brass Quartet) และวงขับร้องประสานเสียง 4 แนว (Chorus) เป็นต้น

บทเพลงไทยพื้นบ้านที่ใช้เป็นตัวอย่างในการเรียบเรียงประสานดนตรีสำหรับดนตรี 4 แนว เป็นเพลงพื้นบ้านที่มีท่วงทำนองไพเราะติดหูจาก 4 ภูมิภาคของไทยได้แก่ ล่องแม่ปิง เต๋ยโขง เกี่ยวข้าว (ชั้นเดียว) และตารีกีปัส

ผลการศึกษา

1. เพลง “ล่องแม่ปิง” (ภาคเหนือ)

ทำนองเพลงล่องแม่ปิงนี้ เป็นทำนองเพลงพื้นบ้านล้านนาที่ร้องต่อกันมาโดยไม่ปรากฏนามผู้แต่ง สันนิษฐานว่าชื่อเพลงนี้ได้แต่งให้มีลักษณะล้อกับเพลงล่องน่าน (ศตวรรษ พงษ์เจริญ, 2535) ซึ่งทำนองของเพลงนี้ยังคงได้รับความนิยมทั้ง ร้อง บรรเลง รวมถึงมีการนำทำนองเพลงนี้มาสร้างสรรค์แนวดนตรีให้แปลกใหม่อยู่เสมอ และเป็นบทเพลงแรก ๆ สำหรับผู้ที่จะเริ่มฝึกเล่นเครื่องดนตรีล้านนา (สะล้อ ซอ ซึง)

ทำนองเพลงล่องแม่ปิง บันทึกโน้ตด้วยระบบการบันทึกโน้ตเพลงแบบไทย ดังนี้

ตารางที่ 1 โน้ตเพลงล่องแม่ปิง

--- ซ	- ซ ซ ซ	ล ช ม ช	- ล - คี	---	ซ ล ซ คี	ซ ล ซ คี	- ร - ม
---	ซ ค ร ม	ร ม ช ม	ร ค - ร	---	ซ ค ร ม	ร ม ช ม	ร ค - ร
- ซ - ล	- คี - รี้	ม ร ช ร	ม ร ค ล	- ค ร ม	- ซ - ล	ซ ล คี ล	ช ม - ซ

ที่มา (ศรชัย เต็งรัตนล้อม, 2547)

เมื่อนำมาทำนองเพลงนี้มาเรียบเรียงเสียงประสานดนตรีสำหรับวงสตริงควอเตท โดยแนวทำนองหลักจะอยู่ในแนวไวโอลิน 1 (Violin 1) และมีแนวไวโอลิน 2 และไวโอล่า เป็นทำนองรอง (Counter melody) ที่สอดประสานรับกับทำนองหลัก มีการใช้คอร์ดทบเจ็ด คอร์ดทบเก้า รวมถึงคอร์ดแทน เพื่อให้แนวดนตรีที่มีสีสัน แปลกใหม่ และมีความน่าสนใจมากขึ้น ดังตัวอย่างโน้ตเพลง ภาพที่ 1 และภาพที่ 2

Violin 1

Violin 2

Viola

Violoncello

Cmaj7 Em/B Am Am7 Am6 G Fmaj7

คอร์ดแทน
Dm7(b5)

ภาพที่ 1 เพลงล่องแม่ปิง เรียบเรียงเสียงประสานดนตรีสำหรับวงสตริงควอเตท
 ที่มา (วรวิทย์ เกื้อนสุข, 2566)

คอร์ดแทน
5 Em7(b5) Am7(b9) Dm⁹ Em⁷ G⁹ G7(b9) Cmaj⁷ Em/B

ทำนองสอดประสาน

คอร์ดแทน
9 Dm⁷ D⁷ G G^{#7} Am⁷ Em⁷ G Fmaj⁷ F^{#7} G

The image displays a musical score for a string ensemble. It consists of two systems of staves. The first system includes staves for Violin 1 (Vln. 1), Violin 2 (Vln. 2), Viola (Vla.), and Cello (Vc.). Above the staves, a series of chords are listed: 5 Em7(b5) Am7(b9), Dm⁹, Em⁷, G⁹, G7(b9), Cmaj⁷, and Em/B. A dashed box labeled 'คอร์ดแทน' (Chord Replacement) is placed above the first three chords. Another dashed box labeled 'ทำนองสอดประสาน' (Interlocking Melody) is placed above the Violin 2 staff, covering the first two measures. The second system of staves also includes Vln. 1, Vln. 2, Vla., and Vc. Above the staves, a second series of chords is listed: 9 Dm⁷, D⁷, G, G^{#7}, Am⁷, Em⁷, G, Fmaj⁷, F^{#7}, and G. A dashed box labeled 'คอร์ดแทน' is placed above the last two chords (F^{#7} and G).

ภาพที่ 2 เพลงล่องแม่ปิง เรียบเรียงเสียงประสานดนตรี

สำหรับวงสตริงควอเตต (ต่อ)

ที่มา : (วรวิทย์ เกื้อนสุข, 2566)

2. เพลง “เต้ยโขง” (ภาคอีสาน)

ทำนองเพลงเต้ยโขง เป็นทำนองเพลงพื้นบ้านอีสานที่ติดหูผู้ฟังชาวไทย มาเนิ่นนาน ด้วยท่วงทำนอง ลำเต้ย อันเป็นทำนองเพลงรักสมัยใหม่ สามารถเปรียบได้กับเพลงไทยสากล หรือเพลงลูกทุ่งที่ใช้การร้องแบบเนื้อเต็ม หรือไม่มี การเอื้อนนั่นเอง เพลงเต้ยโขง มีสำเนียงเป็นเพลงทางภาคกลาง ซึ่งมาจากเพลงไทยเดิมชุดลาวแพน (เอนก นาวิกมูล และณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์, 2550)

ทำนองเพลงเต้ยโขง บันทึกโน้ตด้วยระบบการบันทึกโน้ตเพลงแบบไทย ดังนี้

ตารางที่ 2 โน้ตเพลงเต้ยโขง

--- ล	--- ช	- ม - ล	--- ช	- ต - ล	--- ช	- ม - ล	----
							กลับต้น
- ช - ม	--- ร	- ต - ม	--- ร	- ช - ม	--- ร	- ต - ล	--- ต
- ร - ม	- ร - ต	- ช - ล	--- ต	- ร - ม	- ร - ต	- ช - ล	----

ที่มา : (สำเร็จ คำโหมง, 2554)

เสียงประสานที่น่าสนใจของเพลงเต้ยโขงนี้ คือ การใช้ทางเดินคอร์ดแบบไลน์คลิเช่ (Line cliches) โดยมีแนวไวโอลิน 2 บรรเลงโน้ตทอนิก (Tonic) ที่อยู่ในกลุ่มคอร์ด Am, Am(maj7), Am7 และ Am6 ในทิศทางไล่ลงทีละครึ่งเสียง แล้วบรรเลงวนซ้ำกัน 4 ครั้ง โดยการดำเนินทำนองประสานในทิศทางลง และแนวเชลโลดำเนินทำนองเบสเป็นคู่ 4 และคู่ 5 เป็นส่วนใหญ่ เพื่อสร้างสีสันดนตรีให้มีความครึกครื้น ดังตัวอย่างโน้ตเพลงภาพที่ 3 และภาพที่ 4

	ทางเดินคอร์ดแบบไลน์คลีเซ่ Am Am(maj7) Am7 Am6	ไลน์คลีเซ่ ครั้งที่ 2 Am Am(maj7) Am7 Am6	ไลน์คลีเซ่ ครั้งที่ 3 Am Am(maj7) Am7 Am6
Violin 1			
Violin 2			
Viola			
Violoncello			

ภาพที่ 3 เพลงเต๋ยโขง เรียบเรียงเสียงประสานดนตรีสำหรับวงสตริงควอเตท
ที่มา : (วรวิทย์ เกื้อนสุข, 2566)

ไลน์คลิเซ่ ครั้งที่ 4

7 Am Am(maj7) Am⁷ Am⁶ C Cmaj7 Am G F E⁷

Vln. 1

Vln. 2

Vla.

Vc.

12 Am G F E⁷ Am G F E⁷ Am (G)

Vln. 1

Vln. 2

Vla.

Vc.

ภาพที่ 4 เพลงเต๋ยโขง เรียบเรียงเสียงประสานดนตรี

สำหรับวงสตริงควอเตท (ต่อ)

ที่มา : (วรวิทย์ เกื้อนสุข, 2566)

3. เพลง “เกี่ยวข้าว : ชั้นเดียว” (ภาคกลาง)

“เกี่ยวเถอะนะแม่เกี่ยว เกี่ยวเถอะนะพ่อเกี่ยว
อย่ามาแลเหลียว เกี่ยวจะบาดมือเอ๋ย”

เนื้อร้องของท่อนนี้ เป็นท่อนร้องที่คุ้นเคยของคนไทย หากใครได้ยินแล้วมักจะร้องตามได้แทบทันที โดยบริบททางวัฒนธรรมของเพลงนี้มาจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนาข้าวของคนไทย ซึ่งเมื่อพอตกเย็น ได้หยุดพักเกี่ยวข้าวแล้วจึงเล่นเพลง “รำกำรำเคียว” เป็นการผ่อนคลายความเหนื่อยล้าจากการก้มหน้าเกี่ยวข้าวเป็นเวลานาน ซึ่งต้องถือข้าวถือเคียวร้องรำไปด้วย (หมายถึงเพลงเต๋นกำ) เป็นเพลงที่ใช้กลอนสั้นใช้ร้องย่ำเข้ากันในเวลาเกี่ยวข้าว ทำนองเพลงนี้ไม่ปรากฏนามผู้แต่ง (เอนก นาวิกมูล และณรงค์ชัย ปีกุรักษ์ต์, 2550)

ทำนองเพลงเกี่ยวข้าว (ชั้นเดียว) บันทึกโน้ตด้วยระบบการบันทึกโน้ตเพลงแบบไทย ดังนี้

ตารางที่ 3 โน้ตเพลงเกี่ยวข้าว (ชั้นเดียว)

ท่อน 1

----	--- ตี	-- รี่ มี	- รี่ - ตี	- ล - ซ	- ล - ตี	-- รี่ มี	- รี่ - ตี
- ซ --	มี ซ - ตี	-- รี่ มี	- รี่ - ตี	- ล - ซ	- ล - ตี	-- รี่ มี	- รี่ - ตี
--- ต	-- ม ร	-- ต ร	-- ม ซ	-- ม ซ	- ล - ตี	-- ซ ตี	- รี่ - มี
----	- มี - ซ	-- ลี ซ	- มี - รี่	- ซ - ตี	-- รี่ มี	- ซ - มี	- รี่ - ตี

กลับต้น

ท่อน 2

(----)	--- ซ	-- ล ตี	- ล - ซ	(----)	--- ร	-- ม ซ	- ม - ร)
----	- ล - ซ	--- ม	- ล - -	- ม - ซ	- ล - ต	--- ร	- ม - -
----	- ล - ซ	--- ม	- ร - -	- ซ - ตี	-- รี่ มี	- ซ - มี	- รี่ - ตี

กลับต้น

ที่มา : (ประชากร ศรีสาคร, 2565)

การเรียบเรียงเสียงประสานดนตรีในเพลงเกี่ยวข้าวของบทความนี้ ช่วงต้นเพลงเน้นความกระชับของจังหวะด้วยการใช้เสียงโน้ตที่สั้น ห้วน (Staccato) แต่มีน้ำหนัก (Accent) ในแนวไวโอลิน 2 และแนววิโอล่า (ห้องที่ 1-6) ส่งผลให้ทำนองหลัก (แนวไวโอลิน 1) เด่นชัดขึ้น ก่อนจะเข้าสู่ท่อนต่อไปที่ให้อารมณ์พลิ้วไหวอ่อนหวาน โดยใช้เครื่องหมายเลกาโต (Legato) ดังตัวอย่างโน้ตเพลงภาพที่ 5

Violin 1

Violin 2

Viola

Violoncello

8

Violin 1

Violin 2

Viola

Vc.

Chords: Cmaj7, Dm7, Em7, Fmaj7, G+, Cmaj7, Dm7, Em7, Fmaj7, G7, Dm7, Em7, Fmaj7, Cmaj7, A+, Dm7, G7

Annotations: ใช้เสียงโน้ตที่สั้น ห้วน ทำให้งังหวะกระชับขึ้น, ใช้เครื่องหมาย legato เพื่อให้เสียงไม่มีความต่อเนื่อง พลิ้วไหว อ่อนหวาน

ภาพที่ 5 เพลงเกี่ยวข้าว (ชั้นเดี่ยว) เรียบเรียงเสียงประสานดนตรีสำหรับวงสตริงควอเตต
 ที่มา (วรวิทย์ เกื้อนสุข, 2566)

16 Cmaj7 Em7 Dm7 Em7 Dm7 Em7 Dm7 Fmaj7 Em7 Fmaj7

23 G7(sus4) G7 Cmaj7 Em7 Ebm7 Dm7 Fmaj7 G7 Cmaj7

ภาพที่ 6 เพลงเกี่ยวข้าว (ชั้นเดี่ยว) เรียบเรียงเสียงประสานดนตรี

สำหรับวงสตริงควอเทต (ต่อ)

ที่มา : (วรวิทย์ เกื้อนสุข, 2566)

4. เพลง “ตารีกีปัส” (ภาคใต้)

ทำนองเพลง ตารีกีปัส เป็นเพลงบรรเลง ไม่มีคำร้อง ใช้ประกอบการแสดงระบำตารีกีปัส หรือระบำพัด ของภาคใต้ (คำว่าตารี แปลว่า รำ คำว่า กีปัส แปลว่า พัด) การแสดงนี้เป็นที่นิยมแพร่หลายในหมู่ชาวไทยมุสลิมโดยเฉพาะในจังหวัดปัตตานี ท่วงทำนองเพลงตารีกีปัส มีความไพเราะอ่อนหวาน และสนุกสนานเร้าใจ ซึ่งลีลาของเพลงนี้จะอยู่ที่การเดี่ยวเครื่องดนตรีที่ละชิ้นในขณะทำการแสดงด้วย (บุษบา คาเฟ, 2565)

ทำนองเพลงตารีกีปัส บันทึกโน้ตด้วยระบบการบันทึกโน้ตเพลงแบบไทย ดังนี้

ตารางที่ 4 โน้ตเพลงตารีกีปัส

----	--- ตี่	--- ล	- ช - ม	-- ร ต	- ร - ม	- ล - ช	- ม - ร
----	--- ตี่	--- ล	- ช - ม	-- ร ต	- ร - ม	- ล - ช	- ม - ร
----	- ตี่ รี่ มี	--- รี่	- ตี่ - ล	-- ตี่ ช	- ล - ตี่	- ตี่ - รี่	ตี่ ล - ตี่
----	- ตี่ รี่ มี	--- รี่	- ตี่ - ล	-- ตี่ ช	- ล - ตี่	- ตี่ - รี่	ตี่ ล - ตี่

กลับต้น

----	--- ตี่	- ตี่ - รี่	- มี - ตี่	- ตี่ - ล	- ช - ตี่	- ตี่ - รี่	- มี - ตี่
----	--- ตี่	- ตี่ - รี่	- มี - ตี่	- ตี่ - ล	- ช - ตี่	- ตี่ - รี่	- มี - ตี่

กลับต้น

ที่มา : (ประชากร ศรีสาคร, 2565)

เนื่องด้วยเพลง ตารีกีปัส เป็นเพลงประกอบการแสดงระบำ การเรียบเรียงเสียงประสานดนตรีจึงเน้นให้วงดนตรีสามารถบรรเลงเพื่อประกอบการแสดงระบำตารีกีปัสได้ การเคลื่อนไหวด้านจังหวะ (Rhythmic movement) ของเสียงประสานในแนวไวโอลิน 2 แนวไวโอล่า และแนวเชลโล มีความมั่นคงแข็งแรง กระจับกระจ่าง ดังตัวอย่างโน้ตเพลงภาพที่ 7 และภาพที่ 8

Am Fmaj7 Dm E7 Am Fmaj7 Dm

Violin 1

Violin 2

Viola

Violoncello

แนวไวโอลิน 2 และแนวไวโอลิน 1 ใช้สัดส่วนโน้ตเดียวกัน ทำให้งังหวะของเสียงประสานมีความมั่นคง

แนวเซลโล ลงโน้ตในจังหวะที่ 1 ของห้องเพลง ช่วยให้จังหวะหลักของเพลงมีความแข็งแรง

8 E7 Am F G(sus4) C Am F G(sus4)

Vln. 1

Vln. 2

Vla.

Vc.

ภาพที่ 7 เพลงตารีกีปัส เรียบเรียงเสียงประสานดนตรีสำหรับวงสตริงควอเตท
ที่มา : (วรวิทย์ เกื้อนสุข, 2566)

16 C Am F G Am C E7

Vln. 1

Vln. 2

Vla.

Vc.

แนวไวโอลิน 2 และแนวไวโอลิน 1 ใช้สัดส่วนโน้ตเดียวกัน ทำให้จังหวะของเสียงประสานมีความมั่นคง

แนวเชลโล่ ลงโน้ตในจังหวะที่ 1 ของห้องเพลง ช่วยให้จังหวะหลักของเพลงมีความแข็งแรง

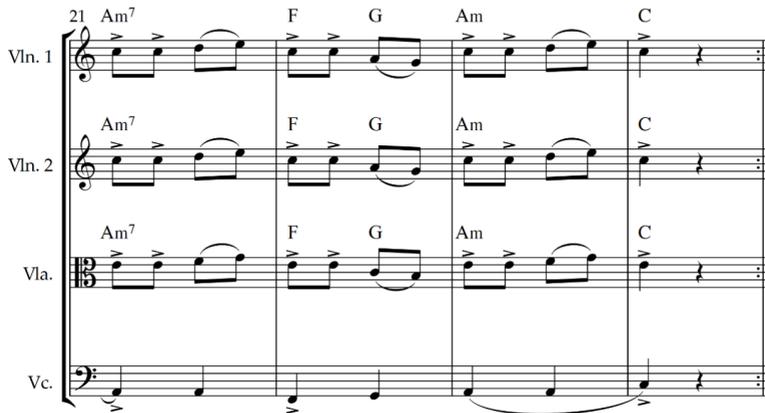
21 Am7 F G Am C

Vln. 1

Vln. 2

Vla.

Vc.

ภาพที่ 8 เพลงตารีก็๊ส เรียบเรียงเสียงประสานดนตรี

สำหรับวงสตริงควอเตท (ต่อ)

ที่มา : (วรวิทย์ เกื้อนสุข, 2566)

สรุป

เพลงพื้นบ้านของไทยในแต่ละภูมิภาคยังคงมีอีกจำนวนมาก การเรียบเรียงเสียงประสานเพลงพื้นบ้านของไทยของบทความนี้เป็นเพียงแนวทางตัวอย่างที่นักเรียบเรียงเสียงประสานดนตรี หรือผู้ที่สนใจดนตรีสามารถประยุกต์ใช้และนำไปเป็นแนวทางสร้างสรรค์สำหรับวงดนตรีประเภทอื่น ๆ ได้ หรือเป็นแนวทางในการนำบทเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ มาเรียบเรียงเสียงประสานให้เกิดความแปลกใหม่ ร่วมสมัย โดยใช้ความรู้ทางทฤษฎีดนตรีตะวันตก เช่น ชั้นคู่ คอร์ดทางเดินคอร์ด คอร์ดแทรก คอร์ดแทน เป็นต้น มาเป็นพื้นฐานและเครื่องมือเพื่อต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ ประโยชน์ของการนำเพลงพื้นบ้านมาเรียบเรียงใหม่ นั้น จะช่วยให้บทเพลงดั้งเดิมมีความสดใหม่อยู่เสมอ และช่วยส่งเสริมการเผยแพร่ อนุรักษ์เพลงพื้นบ้านของไทยมิให้สูญหายไปตามกาลเวลา สามารถยืนหยัดในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยอย่างมีความร่วมสมัยต่อไป

บรรณานุกรม

บุษบา คาเฟ. (ม.ป.ป.). *ตารีกีปัส*. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2566, จาก <http://www.nextsteptv.com/budsaba/874/>

ประชากร ศรีสาคร. (2565). *โน้ตเพลงเกี่ยวข้าวและเพลงตารีกีปัส*.

[ัชชญา กัญจา, ผู้สัมภาษณ์].

วรวิทย์ เกื้อนสุข. (2566). *โน้ตเพลงไทยเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับดนตรี*

4 แนว. สาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์: นำเสนอผลงานในรายวิชาเรียบเรียงเสียงประสานสำหรับวงดนตรี.

ศตวรรษ พงษ์เจริญ, ผู้รวบรวม. (ม.ป.ป.). *โน้ตดนตรีพื้นเมืองล้านนา*.

เชียงใหม่: ม.ป.พ.

ศรชัย เต็งรัตนล้อม. (2547). *ร้อยเพลงพื้นบ้านภาคเหนือ : การประพันธ์บทเพลง*

แห่งลุ่มแม่น้ำ ปิง วัง ยม น่าน. ลำปาง: สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

สำเร็จ คำโมง. (2554). *เส้นทางลัดหัดเล่นดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ: ฐานบัณฑิต.
เอนก นาวิกมูล และณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์. (2550). *เพลงพื้นบ้าน*. กรุงเทพฯ:
สำนักงานอุทยานการเรียนรู้.

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์
วารสารช่อพะยอม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วารสารช่อพะยอมคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีนโยบายส่งเสริมเผยแพร่ผลงานวิชาการ และงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการและเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเชิงวิชาการ โดยมีขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จัดพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ ผลงานที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารจะต้องมีสาระเป็นงานที่ทบทวนความรู้เดิม หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ซึ่งอยู่ในรูปแบบงานเขียน 3 ประเภท คือ บทความวิชาการ บทความวิจัย และบทปริทัศน์หนังสือ ซึ่งจะต้องเป็นงานที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ บทความต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุงตามที่กองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสมควร ทั้งนี้เพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล และนำไปอ้างอิงได้ ผู้ที่มีความประสงค์จะส่งผลงานทางวิชาการเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ให้ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. จริยธรรมในการตีพิมพ์ (Publication Ethics)

1.1 บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

1.1.1 ผู้นิพนธ์ต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกระบวนการ ขั้นตอน วิธีการ และอื่น ๆ ของวารสารให้เข้าใจอย่างถูกต้องและท่วงแท้

1.1.2 ผู้นิพนธ์ต้องตรวจสอบความเรียบร้อยของบทความตนเองให้ดีก่อน ว่าได้เขียนบทความเป็นไปตามรูปแบบและองค์ประกอบที่วารสารกำหนด

ไว้หรือไม่

1.1.3 ผู้นิพนธ์ต้องส่งบทความผ่านหรือเข้าระบบแบบออนไลน์เท่านั้น

1.1.4 ผู้นิพนธ์ต้องมีจริยธรรมในตนเอง โดยจะต้องไม่แอบอ้างนำเอาบทความหรือผลงานของบุคคลอื่นที่ไม่ได้รับการอนุญาต มาส่งเพื่อขอตีพิมพ์เผยแพร่

1.1.5 ผู้นิพนธ์ต้องมีรียบรรณในตนเอง โดยจะต้องไม่นำบทความหรือผลงานของตนที่เคยตีพิมพ์มาแล้วจากแหล่งอื่น มาส่งเพื่อขอตีพิมพ์เผยแพร่ซ้ำซ้อนอีก

1.1.6 ผู้นิพนธ์ต้องปฏิบัติตามขั้นตอน ระเบียบ ข้อบังคับที่วารสารกำหนดอย่างเคร่งครัด

1.1.7 หากผู้นิพนธ์ได้รับทราบผลหรือรับรู้ถึงผลการประเมินแล้ว ถ้าผ่านการพิจารณาโดยมีเงื่อนไขให้แก้ไขบทความ ผู้นิพนธ์ต้องดำเนินการแก้ไขโดยเร็ว และต้องแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิอย่างครบถ้วน

2. การเตรียมต้นฉบับ

2.1 ด้านภาษา เขียนต้นฉบับเป็นภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ พร้อมทั้งบทคัดย่อทั้ง 2 ภาษาการใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้ศัพท์และการเขียนทับศัพท์ภาษาอังกฤษตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน คำศัพท์ภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมด ยกเว้นชื่อเฉพาะถ้าต้นฉบับเป็นภาษาต่างประเทศควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษาและการใช้สำนวนจากผู้เชี่ยวชาญภาษานั้นก่อน

2.2 การพิมพ์ จัดทำต้นฉบับบทความด้วยโปรแกรม Microsoft Word for Windows ตามข้อกำหนดการจัดพิมพ์ต้นฉบับบทความ

2.3 การส่งต้นฉบับบทความ (จัดพิมพ์หน้าเดียว) จำนวน 1 ชุด โดยส่งเข้าระบบวารสารช่อพะยอมออนไลน์

3. ประเภทของบทความที่รับพิจารณาตีพิมพ์

3.1 บทความวิจัย ประกอบด้วย

- 3.1.1 ชื่อเรื่อง (Title)
- 3.1.2 ผู้แต่ง (Author)
- 3.1.3 ชื่อหน่วยงานผู้นิพนธ์และอีเมล
- 3.1.4 บทคัดย่อ (Abstracts) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 3.1.5 คำสำคัญ (Keyword)
- 3.1.6 บทนำ (Introduction)
- 3.1.7 วัตถุประสงค์ (Objective)
- 3.1.8 วิธีการศึกษา (Methodology)
- 3.1.9 ผลการศึกษา (Results)
- 3.1.10 สรุปผล (Conclusion)
- 3.1.11 อภิปรายผล (Discussion)
- 3.1.12 ข้อเสนอแนะ (Recommendation)
- 3.1.13 บรรณานุกรม (Bibliography)

3.2 บทความวิชาการ ประกอบด้วย

- 3.2.1 ชื่อเรื่อง (Title)
- 3.2.2 ผู้นิพนธ์ (Author)
- 3.2.3 ชื่อหน่วยงานผู้นิพนธ์และอีเมล
- 3.2.4 บทคัดย่อ (Abstracts) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 3.2.5 คำสำคัญ (Keyword)
- 3.2.6 บทนำ (Introduction)
- 3.2.7 เนื้อหา (Content)
- 3.2.8 สรุป (Conclusion)

3.2.9 ข้อเสนอแนะ (Recommendation)

3.2.10 บรรณานุกรม (Bibliography)

3.3 บทปริทัศน์หนังสือ ประกอบด้วย

3.3.1 ชื่อเรื่อง (Title)

3.3.2 ผู้นิพนธ์ (Author)

3.3.3 ชื่อหน่วยงานผู้นิพนธ์และอีเมล

3.3.4 ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหนังสือที่วิจารณ์พร้อมปก

3.3.5 บทปริทัศน์ (Review)

4. ข้อกำหนดการจัดพิมพ์ต้นฉบับบทความ

4.1 การจัดเค้าโครงหน้ากระดาษ ขนาด A4 ระยะขอบของหน้ากระดาษ ในแต่ละหน้ากำหนด ดังนี้ จากขอบบน 1.0 นิ้ว ขอบล่าง 1.0 นิ้ว ขอบซ้าย 1.0 นิ้ว ขอบขวา 1.0 นิ้ว

4.2 จำนวนหน้า จำนวนไม่เกิน 10 - 15 หน้า

4.3 ตัวอักษร TH Sarabun PSK เหมือนกันตลอดทั้งบทความ

4.4 รายละเอียดต่าง ๆ ของบทความกำหนด ดังนี้

4.4.1 ชื่อเรื่อง (Title)

1) ชื่อเรื่องภาษาไทย กำหนดกึ่งกลาง ขนาด 18 พอยต์

ตัวหนา

2) ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ (ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่) กำหนด

กึ่งกลาง ขนาด 18 พอยต์ ตัวหนา

4.4.2 ชื่อผู้นิพนธ์ (Author)

1) ชื่อผู้นิพนธ์ลำดับที่ 1 ทั้งภาษาไทยและอังกฤษกำหนด

ชิดขวา ขนาด 14 พอยต์ ตัวหนา และชื่อผู้นิพนธ์ลำดับถัดไป (ถ้ามี) ทั้งภาษาไทย

และภาษาอังกฤษ ตัวปกติ

2) ชื่อหน่วยงานของผู้นิพนธ์และอีเมลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กำหนดให้อยู่ด้านล่างของหน้าแรกตัวอักษรขนาด 14 พอยต์ ตัวปกติไว้ตอนท้ายของบทความในหน้าแรก

4.4.3 บทคัดย่อ (Abstract)

1) หัวข้อ บทคัดย่อ และ Abstract กำหนดให้ขีดซ้ายขนาด 16 พอยต์ ตัวหนา

2) เนื้อความของบทคัดย่อภาษาไทยและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) บรรทัดแรกจัดย่อหน้าโดยเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 16 พอยต์ ตัวธรรมดา และบรรทัดถัดไปกำหนดขีดซ้าย ตัวปกติ

4.4.4 คำสำคัญ (Keyword) ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เลือกใช้คำที่เกี่ยวข้องกับบทความ

4.4.5 การพิมพ์หัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย

1) หัวข้อใหญ่ กำหนดขีดซ้าย ขนาด 16 พอยต์ ตัวหนา
2) หัวข้อย่อย จัดย่อหน้าเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 16 พอยต์ ตัวหนา

3) เนื้อความของแต่ละหัวข้อ บรรทัดแรกจัดย่อหน้าโดยเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 16 พอยต์ ตัวปกติ และบรรทัดถัดไปกำหนดขีดซ้าย

3.4.6 คำศัพท์ใช้ศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน

3.4.7 ภาพและตารางประกอบ กรณีมีภาพหรือตารางประกอบ กำหนดการจัดพิมพ์ ดังนี้

1) ภาพประกอบและตารางประกอบทั้งหมดที่นำมาอ้างต้องไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานของผู้อื่น

2) ภาพประกอบจัดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ

3) ชื่อภาพประกอบจัดอยู่ใต้ภาพ ใช้คำว่า “ภาพที่” ต่อด้วยหมายเลขภาพและข้อความบรรยายกำหนดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ ขนาด 16 พอยต์ ตัวธรรมดา

4) ตารางประกอบจัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ

5) ชื่อตารางประกอบจัดอยู่ด้านบนของตาราง ใช้คำว่า “ตารางที่” ต่อด้วยหมายเลขตาราง และข้อความบรรยายตารางกำหนดขีดขอบซ้ายของหน้ากระดาษ ขนาด 16 พอยต์ ตัวธรรมดา

6) บอกแหล่งที่มาของภาพประกอบ ตารางประกอบ ที่นำมาอ้าง โดยพิมพ์ห่างจากชื่อภาพ หรือเส้นใต้ตาราง กำหนดเว้นระยะ 1 บรรทัด ขนาด 16 พอยต์ และบรรทัดกำหนดกึ่งกลางตัวอย่างภาพประกอบ ที่นำมาอ้างอิงและการบอกแหล่งที่มาของภาพดังตัวอย่าง

ภาพที่ 1 ตราสัญลักษณ์วารสารช่อพะยอม
ที่มา : อำพร แสงไชยา (2563)

ตัวอย่าง ตารางประกอบที่นำมาอ้างและการบอกแหล่งที่มาของตาราง
ตารางที่ 1 แสดงคติสัญลักษณ์ที่ปรากฏในภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำโพวินตอง

เรื่องราว/ภาพ	รูปสัญลักษณ์	ความ หมายสัญลักษณ์	ความหมายทาง พุทธศาสนา
	อดีตพระพุทธเจ้า ทุก พระองค์	การเป็นตัวแทนของ พระพุทธเจ้าทุกพระองค์	ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน
ประวัติพระพุทธโคดม	ประสูติ	การเกิด	การเกิดพุทธศาสนาของ พระพุทธเจ้า
	เสด็จออกบวช	การถือเพศเป็นภิกษุสามเณร	การเข้าถึงธรรมอันเป็นความ หลุดพ้นจากทุกข์
	ตัดพระโมลี	คือการตัดมวยผม	จุดเริ่มต้นของการสละกิเลส
	มารผจญ	สิ่งชั่วช้าขวางไม่ให้สำเร็จประโยค	การบำเพ็ญเพียรเพื่อให้หลุด พ้นจากมารทั้งหลาย
	ตรัสรู้	การรู้แจ้ง	การรู้แจ้งในอริยสัจจ์
	ปรินิพพาน	เรียกอาการตายของ พระพุทธเจ้า	ขั้นที่ 5 เสื่อมสลายไปตาม กาลเวลา

5. การอ้างอิงในเนื้อหาของบทความ

เป็นการระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในเนื้อหาของบทความให้ใช้วิธีการอ้างอิง
แบบนาม-ปี (Author-date in text citation) โดยระบุชื่อผู้แต่ง และปีที่พิมพ์
ไว้ข้างหน้า หรือข้างหลังข้อความ ที่ต้องการอ้างอิง เพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความ
นั้น ดังนี้

ผู้แต่ง (ปีพิมพ์) หรือ (ผู้แต่ง, ปีพิมพ์)

5.1 การอ้างอิงชื่อบุคคลคนไทยให้ลงชื่อตัวและนามสกุล ส่วนชาวต่าง
ประเทศให้ลงเฉพาะชื่อสกุล

ตัวอย่างการอ้างอิง

ผู้แต่ง 1 คน

(อำพร แสงไชยา, 2563)

(Saengchaiya, 2020)

ผู้แต่ง 2 คน

(อภิชัย พันธเสน และปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, 2549)

(Savage & Longhurst, 2005)

ผู้แต่งมากกว่า 6 คน

(อมรา พงศาพิชญ์ และคณะ, 2549)

(Laudon et al., 2000)

5.2 ชื่อนิติบุคคล หน่วยงาน องค์กร ที่ทำเอกสารให้ระบุชื่อหน่วยงานตามที่ปรากฏ (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2547) (Thailand Productivity Institute, 2004)

6. การอ้างอิงท้ายบทความ

เป็นการอ้างอิงส่วนท้ายโดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนบทความได้ใช้อ้างอิงในเนื้อความ พร้อมจัดเรียงรายการเอกสารตามลำดับอักษรของผู้แต่ง และให้ใช้การอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association Citation Style)

6.1 เอกสารอ้างอิงทุกลำดับที่ปรากฏอยู่ท้ายบทความต้องมีการอ้างอิงอยู่หรือกล่าวถึงในเนื้อหาของบทความ

6.2 จัดพิมพ์เรียงลำดับเอกสารอ้างอิงก่อน-หลัง ตามลำดับตัวอักษร กำหนดขีดขอบซ้ายของหน้ากระดาษ ขนาด 16 พอยต์ ตัวธรรมดา

6.3 หากรายละเอียดของเอกสารมีความยาวมากกว่าหนึ่งบรรทัด ให้พิมพ์ต่อบรรทัดไปที่ย่อหน้าแรก

กำหนดเว้นระยะจากขอบซ้ายของหน้ากระดาษ 7 ช่วงตัวอักษร (เริ่มพิมพ์ช่วงตัวอักษรที่ 8)

การพิมพ์เอกสารอ้างอิงท้ายบทความจะแตกต่างกันไปตามประเภทของเอกสารที่นำมาอ้างอิง ดังนี้

6.3.1 หนังสือทั่วไป

รูปแบบ

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ *ชื่อหนังสือ*./ ครั้งที่พิมพ์ (พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)./
สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

อำพร แสงไชยา. (2559). *จิตรกรรมประยุกต์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม:
อภิชาติการพิมพ์.

Streibel, B. J. (2015). *The manager's guide to effective meetings*.
NewYork: McGraw-Hill.

6.3.2 บทความในหนังสือ

รูปแบบ

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)./ *ชื่อบทความ*./ ใน/ ชื่อผู้แต่ง (บรรณาธิการ),/
ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์), เลขหน้าที่ปรากฏบทความจากหน้าใด
ถึงหน้าใด./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

สมศรี บุตรีดี. (2555). *การรักษาภาวะจับหืดเฉียบพลันในเด็ก*.
ใน สมศักดิ์ โล่ห์เลขา,

ชลีรัตน์ ดิเรกวัฒน์ชัย และ มนตรี ตู้อินดา (บรรณาธิการ), *อิมมูโนวิทยา
ทางคลินิกและโรคมุมิแพ้*. (น. 99-103). กรุงเทพฯ: วิทยาลัย
กุมารแพทย์แห่งประเทศไทย และสมาคมกุมารแพทย์แห่ง
ประเทศไทย.

6.3.3 วารสาร

รูปแบบ

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปี,/เดือน)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),/เลขหน้าที่ปรากฏ.

ตัวอย่าง

ประภาพร ศุภตรัยวรพงศ์. (2555,ธันวาคม). สีสิ้นในสวนสวย (Brilliant Colors in the Beautiful Garden). *วารสารช่อพะยอม*, 23(1), 98-130.

6.3.4 หนังสือพิมพ์

รูปแบบ

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปี,/วันที่ เดือนที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์,/เลขหน้าที่ ปรากฏ.

ตัวอย่าง

ไตรรัตน์ สุนทรประกัสสร. (2540, 8 พฤศจิกายน). *อนาคตจีน-อเมริกา*. เดลินิวส์, น. 6.

6.3.5 รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

รูปแบบ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ชื่อเอกสารรายงานการประชุม*. วัน เดือน ปีสถานที่จัดสถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

กรมวิชาการ. (2538). *การประชุมปฏิบัติการรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน*. 25-29 พฤศจิกายน 2538 ณ วิทยาลัยครูมหาสารคาม. จังหวัดมหาสารคาม.กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

6.3.6 ปริญญาบัตร/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

รูปแบบ

ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์./ (ปีพิมพ์)/ ชื่อวิทยานิพนธ์./ (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิตหรือวิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต./
ชื่อมหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษา)

ตัวอย่าง

วันวิภา ส่งเสริมศิลป์. (2556). *การสร้างสรรค์ประติมากรรม
เครื่องปั้นดินเผา ชุดวิถีชนบทอีสาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

6.3.7 เว็บไซต์

รูปแบบ

ชื่อผู้เขียน./ (ปีที่เผยแพร่)/ ชื่อเรื่อง./ วันที่ทำการสืบค้น./ จาก URL

ตัวอย่าง

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. (2551). *พระราชบัญญัติคุ้มครอง
แรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551*. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2563,
จาก [http://www.labour.go.th/web image/images/law/
doc](http://www.labour.go.th/web_image/images/law/doc).

6.3.8 วารสารอิเล็กทรอนิกส์

รูปแบบ

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีพิมพ์)/ ชื่อบทความ [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]/
ชื่อวารสาร./ ปีที่ (ฉบับที่), / เลขหน้าที่ปรากฏ. (ใช้คำว่า [ข้อมูล
อิเล็กทรอนิกส์] สำหรับเอกสารภาษาไทย และคำว่า
[Electronic version] สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ)

ตัวอย่าง

Cadigan, J., Schmitt, P., Shupp, R., & Swope, K. (2011, January). *The holdout problem and urban sprawl: Experimental evidence*. *Journal of Urban Economics*. 69(1), 72. Retrieved from <http://journals.elsevier.com/00941190/journal-of-urban-economics/>

6.3.9 สัมภาษณ์

รูปแบบ

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์./ (ปี, วันที่ เดือน)/ ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์ (ถ้ามี).

ตัวอย่าง

ผุสดี กิจบุญ. (2563, 11 มิถุนายน). ประธานหลักสูตรสาขา
วิชาสิ่งแวดล้อมชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

7. การพิจารณา การประเมิน และการเผยแพร่บทความ

7.1 การตอบรับหรือปฏิเสธบทความ

กองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการพิจารณากลับกรองบทความขึ้นต้น และแจ้งผลการพิจารณาตอบรับหรือปฏิเสธบทความให้ผู้ส่งบทความทราบภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับบทความ หากบทความมีรูปแบบหรือองค์ประกอบไม่ตรงตามหลักเกณฑ์การจัดทำต้นฉบับบทความที่วารสารกำหนด ฝ่ายประสานงานของวารสารจะส่งต้นฉบับบทความให้ปรับปรุงแก้ไขใหม่ โดยฝ่ายประสานงานจะทำหน้าที่ประสานงานกับผู้ส่งบทความในทุกขั้นตอน ต้นฉบับบทความอาจได้รับการปฏิเสธหากไม่ได้คุณภาพ ไม่ตรงกับประเภทของบทความที่จะตีพิมพ์ หรือผู้เขียนบทความปฏิเสธไม่แก้ไขให้ตรงกับหลักเกณฑ์ที่วารสารกำหนดและส่งกลับคืนมาภายในเวลาที่กำหนดข้างต้น

7.2 การประเมินบทความ

ฝ่ายประสานงานนำต้นฉบับบทความที่ผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการแล้ว เสนอให้ผู้ประเมินพิจารณาบทความ (peer-reviewer) จำนวน 3 ท่าน ซึ่งกองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการเป็นผู้เลือกจากผู้เชี่ยวชาญหรือเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่สอดคล้องกับเนื้อหาของบทความ เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นขอการเผยแพร่บทความภายใต้เกณฑ์ประเมินบทความที่วารสารกำหนด โดยเก็บข้อมูลทั้งหมดเป็นความลับและไม่เปิดเผยชื่อ-นามสกุล รวมถึงหน่วยงานที่สังกัดทั้งของผู้เขียนและผู้ประเมินบทความ (double-blinded) จนกว่าต้นฉบับบทความจะได้รับการเผยแพร่ ใช้เวลาพิจารณาแต่ละบทความประมาณ 1 เดือน

7.3 ผลการประเมินบทความ

บทความที่ผ่านการประเมินจากผู้ประเมินบทความ ต้องได้รับผลการประเมินในระดับดี ดีมาก หรือดีเด่น ตามความเห็นของผู้ประเมินบทความทั้ง 3 ท่าน หากได้รับการพิจารณาว่าไม่ผ่านการประเมินจากผู้ประเมินทั้ง 3 ท่าน ถือว่าบทความดังกล่าวไม่ผ่านการประเมินสำหรับบทความที่ไม่ผ่านการประเมินจากผู้ประเมิน 1 ท่าน จากจำนวนทั้งหมด 3 ท่าน จะได้รับการประเมินจากกองบรรณาธิการเป็นผู้ประเมินท่านที่ 4 หากไม่ผ่านการประเมินอีกครั้งจึงถือว่าบทความดังกล่าวไม่ผ่านการประเมินผลการพิจารณาของผู้ประเมินและกองบรรณาธิการบทความถือเป็นสิ้นสุดและเคร่งครัด โดยไม่มีการทบทวนบทความที่ไม่ผ่านการประเมิน ทบทวนระดับผลการประเมินอีกครั้ง หรือเปลี่ยนแปลงผู้ประเมินบทความใหม่ไม่ว่ากรณีใด

7.4 การแจ้งผลการประเมินบทความ

ฝ่ายประสานงานของวารสารจะส่งผลการประเมินของผู้ประเมินทุกท่านให้ผู้ส่งบทความทราบภายใน 7 วัน นับตั้งแต่ได้รับผลการประเมินจากผู้ประเมินท่าน

สุดท้าย หากมีข้อเสนอแนะหรือข้อแก้ไขปรับปรุงจากผู้ประเมิน ให้ผู้ส่งบทความแก้ไขปรับปรุงแล้วนำส่งต้นฉบับบทความให้ฝ่ายประสานงานของวารสารภายใน 1 เดือน นับตั้งแต่วันที่ฝ่ายประสานงานแจ้งผลการพิจารณาให้ทราบ หากผู้ส่งบทความไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะหรือข้อแก้ไขปรับปรุงของผู้ประเมิน ให้ทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรชี้แจงรายละเอียดให้กองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการพิจารณา

7.5 การตอบรับการเผยแพร่บทความ

บทความที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ประเมิน จะได้รับการพิจารณาอีกครั้งจากกองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการ แต่เป็นการพิจารณาเฉพาะรูปแบบของบทความ การใช้ภาษา และการพิสูจน์อักษร จากนั้นฝ่ายประสานงานจะแจ้งข้อเสนอกองบรรณาธิการให้ผู้ส่งบทความแก้ไขปรับปรุง เมื่อการแก้ไขปรับปรุงเสร็จสมบูรณ์แล้ว ให้ถือวันที่บรรณาธิการให้ความเห็นชอบแก้ไขบทความครั้งสุดท้ายเป็นวันแก้ไขบทความ และให้ถือวันที่บรรณาธิการมีหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรแจ้งการเผยแพร่บทความ เป็นวันตอบรับการตีพิมพ์บทความ

7.6 การตอบรับการเผยแพร่บทความ

บทความที่ได้รับหนังสือตอบรับการเผยแพร่จากบรรณาธิการวารสารแล้ว จะได้รับการเผยแพร่ผ่านระบบวารสารช่อพะยอมออนไลน์ (ThaiJO) ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) การเผยแพร่ให้เรียงลำดับก่อนหลังตามวันที่บรรณาธิการวารสารมีหนังสือแจ้งการตีพิมพ์ให้ผู้ส่งบทความทราบ ทั้งนี้ลำดับการเผยแพร่ให้เป็นไปอย่างเคร่งครัด โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือทบทวนไม่ว่ากรณีใด

